

WILSON LOGS.
NO. 100

152 1532
1532

BIBLIOTECA
del
INSTITUTO
Y PROVINCIA
de
HUESCA.

Nº 12.

Est tab

SAGRADOS ACORDES
HYMNOS,

FESTIVAS ACLAMACIONES,
CON QUE OBSEQVIA A SV ANGELICO
Maestro

SANTO THOMAS DE AQUINO,
SOL DE LAS ESCVELAS,
LA MILICIA ANGELICA, EN EL RELIGIOSISSIMO
Convento de San Ildefonso, el Domingo 12. de
Febrero de 1730.

Siendo Prefecto D. JACOB O HERNANDEZ.

Con licencia : En Zaragoza, por LVIS de CVETO.

ASSISTENTES PARA este Año de 1730.

Don Francisco Gazulla.	Don Antonio Lasierra.
Don Dionisio Ferrer.	Don Fausto Gomez.
Don Joseph Navarro.	D. Francisco Castañera.
Don Franeisco Zapater.	Don Antonio Cortada.
Don Joseph Viguezal.	Don Gregorio de Campos.
Don Carlos Serrano.	Don Manuel Pomar.
Don Manuel San Juan.	Don Valero Villanueva.
Don Antonio Laboz.	D. Santiago Valenciano.
Don Miguel Marqués.	Don Manuel de Borda.
Don Antonio Lobera.	Don Cayetano Piloa.
Don Francisco Faure.	Don Francisco Samper.
Don Joseph Saura.	Don Antonio Forge.
Don Bernardo Marin.	Don Ignacio Zarandia.
Don Antonio Sanchez.	Don Domingo Alcrudo.
Don Pedro Cortès.	Don Fernando Aran.
Don Francisco Toràn.	Don Joseph Aynoz.
Don Joseph Juste.	Don Thomàs Hernando.
Don Joseph Aguilar.	Don Manuel San Juan.
Don Joseph Ximenez.	Don Miguel Galbàn.
Don Joseph Pallàs.	

VILLANCICO PRIMERO.

ESTRIVILLO.

1. HA del Cielo! 2. Quien llama?

2. Ha de la tierra! 2. Quien viene?

A duo. Quien quiere,
que de un Angel humano las glorias,
los Cielos, y tierra unidos celebren.

A 4. Y quien es este,
à quien tantos festivos aplausos
sus Triunfos previenen?

Rec. Quien ha de ser, sino el venerado;
de la Iglesia Catolica aplaudido,
de los Cielos por Docto graduado,
de las Esuelas Angel conocido:
El espanto, el assombro, y horror fiero
de Calbino, de Arrio, y de Lutero.

Aria todos. Celebran sus glorias
los Cielos, y tierra;
pues oy con aplauso
aumenta su Escuela
la Veneracion.
Y en Salva festiva
publique, que viva
de AQVINO la Fama,
pues del Sol la llama
le aclama por Sol.

Publiquen, &c.

Y pues por Sol le aclama
de su Escuela la docta eterna Fama,
que con luz peregrina,
de esplendores ilustra su Doctrina;
en su obsequio divino
resuene del Clarin el dulce trino.

Aria. Resuene triunfante,
en la Militante
Iglesia este dia,
con nueva armonia,
su acento veloz.

Recit.

Y así, pues, congregados
de la luz, que los guía conducidos,
se miran hermanados,
de su Escuela los Hijos mas unidos;
con el Cingulo Santo,
publique su alegría con el Canto:

Todos. Que viva, que triunfe,
que reyne, que venza,
su Angelico Maestro,
Blason de la Escuela.

Pues logra de AQVINO,
por amante, y fino,
el pecho constante
ser puro, y radiante
Oriente del Sol. Resuene, & c

Ciñendo sus Sienes
la Sacra Diadema,
que en Trono de Glorias
sus Triunfos aumenta.
Que viva, &c.

VILLANCICO SEGVNDO.

CANTADA.

P Ves oy es el dia,
Angelica Escuela,
que à tu Gran Maestro,
como sabia obsequias.
Pues oy es el dia,
que amante, y atenta,

Recit.

Pues oy, Amante Escuela,
es el dia feliz, que te desvela
de tu Angelico Maestro la memoria,
que à tus glorias aumenta nueva gloria;
con la Sutil unida à un tiempo mismo,
guerra, guerra publica oy al Abyfmo.

Aria. Arnese tu valor
contra todo el poder
del infernal furor;

del Cingulo gracias
por glorias celebras.
Descansa felice,
dichosa fosiiega,
pues contra los Vicios
su Virtud te cerca.

armese, armese.
Pues para avassallar
su indomita altivèz,

AQVI-

AQVINO en su Cendal,
armas le dà à tu Fe.

Armese tu valor,
armese, &c.

Recit. Armese tu valor, porque oprimido
padezca en sus astucias sumergido,
viendo, que tu esperanza, sin segunda,
de **THOMAS** en el Cingulo se funda;
acudiendo al auxilio de su Gracia,
contra toda infernal fuerte eficacia.

Aria. No temas, no,
con tan feliz,
sacro favor,
la fiera Lid.
No temas, no,

pues contra ti,
si puede instar,
no concluir.
No temas, no, &c.

VILLANCICO TERCERO.

A D V O.

ESTRIVILLO.

1.	P Lumadas Sirenas,		Su Escuela zeñida,
2.	Lisonjas del dia,		De un Cingulo tantas
1.	Aplaudid canoras,		Virtudes publica.
2.	Celebrad festivas,		1. Aplaudid canoras,
<i>Adno.</i>	La gloria, que el Cielo		2. Celebrad festivas,
	En AQVINO admira;		Sus glorias, sus triunfos,
	Pues contra los vicios,		Sus gracias, sus dichas.

COPLAS.

A Ves garzotas del viento
celebrad, que en este dia,
de **AQVINO** virtudes su Escuela celebra;
del Cingulo gracias continuas publica.
Lisonjas del viento aplauda
vuestra acorde melodia,

el ver congregados con gozo perfecto,
Discipulos tantos con docta alegria.

Aplaudid canoras,

celebrad festivas,

sus glorias, sus triunfos,

sus gracias, sus dichas.

Trinidad, dezid, que la Esfera

de Guzmán, del Cielo es cifra,

pues en AQRVINO con el Sol se encuentra,

qui n por su Estrella felice camina.

Celebre vuestra dulzura,

ver, que la Sabiduria

de las Escuelas, por Angel le aclama,

quando por hombre la gracia le admira.

Aplaudid canoras,

celebrad festivas,

sus glorias, sus triunfos,

sus gracias, sus dichas.

En dulces Ecos acordes

publicad, que tanta dicha,

solo la logra la Angelica Escuela,

al resplandor de su Sacra Doctrina.

Todos, en fin, con anhelo

le aplaudid; pues se confirma,

que quien se ciñe su Cingulo Santo,

de todo vicio triunfante se mira.

Aplaudid canoras,

celebrad festivas,

sus triunfos, sus glorias,

sus gracias, sus dichas.

VILLANCICO QVARTO.

ESTRIVILLO.

Astros gloria del Zenid, | Cielos de azul claridad,
Huid, huid; | Parad, parad;

Astros

Astros huid,
Que AQVINO glorioso,
Astro Milagroso,
Ilustra el confin.
Cielos parad,
Y en su fino ardiente
Pecho refulgente,
Los rayos mirad.
Huid, huid,
Que no lograreis
Vencer en la Lid.
Parad, parad,
Y registrareis
Mayor claridad.
Astros huid, Cielos parad,

COPLAS.

SI el Astro mayor se ve
oy en AQVINO lucir,
con Divinos resplandores,
siendo su pecho Zenid.
Huid, huid.
Si disparados sus Rayos,
con resplandor sin igual,

en su Pureza Divina
lucientes reflexos dan.

Parad, parad.

Si à fondos ciñendo espacios
de perfeccion tan sutil,
hazen à Esfera tan breve
tanta gloria reducir.

Huid, huid.

Si resplandores con alma
tantos à la Fe le dà,
desterrando su Doctrina
la Heretica obscuridad.

Parad, parad.

Si relampago viviente
llego amante à conseguir,
dar su Pureza Divina
rayos de ardor tan feliz.

Huid, huid.

Si en las Escuelas por Sol
logra su luz Celestial,
por dar luz con su Doctrina
ser del Cielo claridad.

Parad, parad.

Astros huid, Cielos parad.

VILLANCICO QUINTO.

INTRODUCCION.

YA que la Angelica Escuela,
à su Maestro Consagra,
del Cingulo que la ciñe,
las virtudes que la enlazan.

ESTRIVILLO.

VAya, vaya de fiesta,
De aplauso vaya;

Pues que yà congregados
Todos se hallan,

A celebrar sus Glorias,
Con gloria tanta.

Vaya, vaya de fiesta,
Con circunstancia,

Que la Sutil al Culto
Asiste ufana;

Por.

Porque el Cingulo unidos,
Y el Cordon hagan
Vna estable, segura,
Feliz alianza,
Que con ella aseguren
La paz del alma.
Vaya, vaya de fiesta,
De aplauso vaya.

C O P L A S.

VAya de fiesta, pues logra
la Angelica Escuela sabia,
por el Cingulo, que aplaude
tanta virtud, que la ensalza.

Pues la Doctrina,
que AQVINO enseña,
funda en Virtudes
toda su Ciencia.

Vaya de fiesta, pues sabe,
que los Cultos, q̄ oy cōsagra
à su Angelico Maestro,
son Victorias de su Gracia.

Las que consigue,
contra los vicios,
por la enseñanza
de sus Escritos.

Vaya de fiesta, pues todos
le victiman en sus Aras,
el docto, fecundo fruto,
que produce su Luz Sacra.

El que tributan
en esta Fiesta,
como primicias
de su cosecha.

Vaya de fiesta, pues llegan
à consagrarle con ansia
sus amantes corazones,
con la alegría que exhalan.

Los que le ofrecen
con tanto gozo,
como el que exhalan
oy por los ojos.

Vaya de fiesta, pues fina
à tanto obsequio se halla
la Escuela Sutil, q̄ aumenta
al Culto gran circunstancia.

Pues si se advierte
su Sutileza,
en esta Liga
entra por cuerda.

Vaya, en fin, de fiesta, y sea
el regozijo quien haga,
q̄ hasta los Cielos se alegren,
de ver q̄ à THOMAS aplaudã.

Quando por hombre,
y Angel à un tiempo,
se ve aplaudido
de Tierra, y Cielo.

F I N.

Tractus **L**ogorum **S**imilium, **S**ive **D**ialectica **I**uxta **M**iram
Claram, **E**t **F**irmam **S**ententiam **D**octoris **A**ngelici
Divi **T**homa **A**quinatis **D**igestus

Prooemium

Properate iam dilectissimi auditori, accidite congratulantes comitari
ad et angelicam ad dicendam doctrinam ipse clarior, inter omnes miram,
omnibusq; dignior. Hoc n. cum auctoritate et robore contulit con-
cilij; nam ipsorum Patris dubia fidei vitari cupientes fidenter diximus
vult: consulatur divus Thomas. Etiam hoc in eternum duratura testi-
ficio Franco cuidam suo filio dicenti: hunc neque id e doctori An-
gelico; qm doctrina eius n. deficit in eternum. Ab ecclesia oraculis su-
mis nepe Pontificibus miris extolitur laudibus prestantissimiq; lau-
datur encomijs nostra doctrina; nam inter alios Clemens 8 ait: di-
vus Thomas plurima divina revelatione accepit, in considerandis libri-
bris Sanctos Apostolos Petri, et Pauli colloquutus, et enarrantes ha-
buit. Idem alio in loco ipsa sic extolit: nil unquam in divo Thoma, re-
pertum curare oportuam; omnia sine ulla proxi erroris curavisse.
Et qd omnium maxime ipsa sacratissima Virgo Maria, eiusq; dilecti-
simus filius Dominus noster Iesus Christus doctrina angelicam
semel firmaverunt, et probaverunt; nam sacratissima Virgo teste divo Vin-
centio Ferrerio multoties suu. deprecabatur filiu, ut divo Thoma
illustraret, atq; ipse dixit: hanc doctrinam gratam e mihi, et filio
meo. Cuiusq; filius Dominus Iesus nostra doctrina maxime roboravit.
dilecti, et nostro Atlanti dixit: bene scripsisti de me Thoma, quare
mercedem accipis? Cui noster Thomas reddidit: n. aliam Dominus, merito

ipso. O mirabilis virtus, laudariq; ^{da} humilitas, sed quid si propter
ipsa tot didicit, tot docuit sapienter; vos vō amantissimi alumni
mirabili Dei providentia ad scholam tomiatica adducti Magistrum nos
erudicimini, humiliter Dominum deprecantes, ut doctrinā angelicā et
virtute, et studio ~~propere~~ valeatis. Presenti igitur anō, ut
meo muneri satisfaciā, totā dialecticā explorabo sequentibus predi-
camenta, totamq; philosophiā exploraturus, quare sit.

**Libri Primus Summularū Pertinentia Ad Primam Intē
Operonem Messerat.**

Doctrinā tuā semper obtinuit ā simplicioribus, et capta facilio-
ribus incipere; quare in hoc 1o libro summularū, de q; quod ad apro-
no spectant, quod simplicior inter operonū nostri intē numeratur, su-
mond exordiamur, ut apruionibus instructi tyronū ad cetera intē
operonū facile progrediantur.

**Questio Prima Proemialis De Arte, Metodo, Et Inventore
Dialecticæ, Sive Logicæ.**

Artus Primus Quodam De Arte Disquiruntur.

1. Qā valde nobile, et liberale arte acceditis ad discendam con-
sentaneū videtur quædam de arte in communi demonstrare; et hoc
tenetur definitio artis: ē vō ex Aristotele recta vōi opus fa-
ciendū. Ut defōne hanc percipiatis notate, qd ars alia ē actua-
lis, quā ē actus regulans cuiusdam operis effectione, ut cognitio vō;
sicutur pictori imagine depingenda.

2. Alia ē ars habitualis, et ē faci-
litas remanens in pictore adhuc dormiente ex eo, qd plerique re-
gulas artis reperierit. Explicatur nunc definitio artis: recta vōi ē
rectū genus, per qd convenit ars ad cognē speculativa; ā quædi-
fert per ty opū faciendū, quā ē differentia; na cogō speculati-
va nō ē opū faciendū, sed opū iā factū.

Deinde dicta definitio convenit omni arti; de actuali patet, de
3 habituali pr: ne enim ob alias rationes dicitur vob, nisi quæ ne-
quit se exercere, nisi mediante ratione, sive actu intus, cuius est prin-
cipium; sed etiam ars habitualis requirit in exercitio prout, nisi median-
te recta ratione, cuius est principium: vob hoc sufficit, ut ars habitualis
dicatur recta vob. Hinc inferat, rectam rationem non esse idem ac dispositi-
one, ut alij putant; nam lapides, calx, et ligna sunt dispositio opus fa-
ciondonum nempè domorum; ideo tamen non dicuntur ars domificandi, sed
potius ipsius materia.

Ostenditur 2º quod multipliciter arti dicitur 4
do arte esse in duplici differentia, alie enim sunt liberales, mechanicæ,
sive serviles alie. Non autem differunt hæc artes, ut aliqui putant; quæ li-
berales perficiunt animam, et mechanicæ corpus; hoc enim falsum est, nam
omnes perficiunt animam; siquidem, quæ omnes sunt regula vitales reci-
piuntur in anima ipsa perficiendo.

Differunt vob per ordinem ad obiecta, et opera 5
quorum affectionem dirigunt; artes enim liberales, ut logica, et rethorica docent
effectum orationis logicæ, et rethoricæ, quæ opera ducunt in perfec-
tionem animæ; artes vero mechanicæ, ut sartoria, et domificatoria docent
effectum vestire, et domonum, quæ opera ducunt in perfectionem corporis;
siquidem ipsi defenditur corpus à nimio frigore, calore, et alijs;

Unde 6
quæ mechanicæ ordinantur ad opus perficiens corpus, et hoc serviliter
subditur animæ, ideo dicuntur serviles; alie vero liberales, quæ res-
piciunt opus perficiens animam, et secundum quod homo est liber. Sequen-
ter hæc in verbis sanctas inspicite artes.

Lingua, tropus, ratio, numerus, tonus, angulus, astræ,

Rus, nomen arma, rati, vulnera, lina, faber.

Primo in carmine septem continentur artes liberales: lingua gramma
7 signat, tropus rethorica, ratio logica, numerus arithmetica, tonus

munica, angulus, geometrica, et alia astronomia. Haec frequentius de
signantur artes liberales, licet omnia, quae ex se ad opera venter ordi
nantur, etiam liberales dici valiant.

8 Secundo carmine mechanice expri
muntur artes, sive agricultura, sicut nemo arte venatoria, arma
militare, vater nautica, vidua, quirurgia, lana textoria, et faber arte
fabrile, Omnia etiam alia, quae corporis operibus exercentur, mechanice
debent appellari.

9 **Obi 3** de fove artis: sator multoties efficit venter cu for
midine, et errat; qd ar, n e recta voi. Be deo nando consequentia, na
rator, et alij operantur cu formidine, et errant; qd imperfecte habent
suas lartu, et male aplicant suas regulas, cuq; hoc retineat ex parte
artificis, et n ex parte arbor, non impo ar erit recta v ratio

Artus 2us Quid, Et Quotuplex Sit Methodus.

10 Qualibet arti sua utitur metodo in dirigendo artefacta, et obia propria
quare in limine artis dialectica, quid, et quotuplex sit methodus queritur.
methodus igitur in communi e rectus ordo, qui servatur e in dirigen
dis obi artis, vel scientia, ut methodus artis pingendi e ille ordo, qui a
pictori servatur in dirigendo imagine, quae quidem e obi artis pin
gendi. Similiter methodus dialectica e ordo a dialectico servatus in di
rendo de fove, divisione, et argumentatione, quae nre artefacta a
dialectica regulata.

11 **Prater** methodu ab arguente, et respondente servan
da, de qua postea, adhuc e quadruplex methodus nempe natura, doctri
na, dignitatis, et arbitraris. Methodus natura e ordo a natura servatu
ta in rei productione, quae in ipsius destructione. De productione patet;
na natura producit arbore incipiendo a radice ad truncu, usque ad
ramos.

In destructione etiam apparet, nam in domo destruenda incipitur à **12**
tectis ad parietes usque ad fundamenta. Ex quo patet, quod illud,
quod est prius in constructione scilicet fundamenta sit posterius in res-
toratione seu destructione: et è contra, quod est posterius in edificatione
tecta sit prius in destructione domus.

Doctrina methodus è ordo, qui servatur **13**
in docendo incipiendo à facillioribus usque ad difficiliora: Ut prius
instruendus artibus liberalibus prius debet intrinsece cogne literarum postea
ipsarum formatione, ut ad grammaticales constructiones, et ex hac ad ce-
terarum artium intelligentiam perveniri possint.

Methodus dignitatis è ordo **14**
magnificentis, qui servatur incipiendo à dignioribus, et suo ordine
usque ad minus dignos perveniendo, ut si unum ex portulis in concertatio-
nibus, prius à victore deinde à ceteris, preside, doctoribus, et ceteris debet
exponere. Methodus arbitraris è ordo, qui servatur iuxta regulas pru-
dentis; et exemplum: debet qui orat, vel legere per unam tantum oram, si
talis tot habeat dicenda, ut sufficiant ad duplicem oram, debet tunc iux-
ta regulas prudentis eligere meliora, et minus bona deponere.

Artus 3us Methodus Ab Arguente Et Respondente Servan- da Declarat

Prima arguentis cura esse debet argumentum recte disponere, scribat **15**
illud, quod semper oportebit, et corrigat si opus fuerit: singulas partes
in ordine digerat, memoria mandet, et recolat caveat, ne retortioni sub-
sint, præcipit redundanda sibi responsa, et meditetur instantias,
quibus adversarius poterit urgere, et argutum instaurare. Sic paratus ad
lecturam veniat, et ubi res accipere cepit detegat, usque oruletur,
et urbane corpori inflexo ipsam militanti gratuletur.

Deinde auferat de **16**
censu ingenium perorator tuas philosophicas tuas impugnare conabor, si
dicendi facultate impartiatum nostra universitatis perillustri rectori:

ac procancelarius, tunc prebeat victori titulos, quos habuere.
Deinde si adit prator, et civitatis victores ab eis unia exportu
lei dicant: patris patris, et gubernatori nostra rempublica miri
legibus exornata, prudentiaq; consilij, et amore protegentes.

Postea

17 lutei canonicor dicent: dignitatu, et canonicoru mirandus catus
virtutibus, et doctrinis cumulatu; stati salutis praside ipsi nostri
tulos prebent; Deinde doctoru, et magistror philophia dicent: Sacre
Theologia doctoru, et Magistri innumera duci magnanimiti academia
nostra litteris, et exemplis decorantes. Denique verafacie ad reliqua
adstantu dicat: equitu, et religiosoru exornata corona.

His dictis se

18 det, et prosequitur dicent: orit leve mediu versus tuu sita 1°, vel 2°
in placito, p 1° vel 2° serie, ubi hoc scribit; tunc legat voca medio
eri, tuu, qua vult impugnare, qua perlecta proponat argutu, et po
sito silogismo dicat: hoc facilima snt pro tui inquirij acumine diffi
cilia solva, et spectet responsu.

Si autem adit prorox ab eo tantu

19 venia exportulet ~~de~~ ceteris insalutatis, et similiter si prorit Domi
nus Archiepiscopus. Quibus ab arguente expletis respondet aliquan
tulu surgens, et caput inclinans dicat: innurgit adversu meas tuu
Philophia profesor, et precipue d tuu sita in tali, vel tali placito, ubi
hoc amro; tuu legat conclusionem, qua perlecta pronquatur dicent: et
innurgit hoc acutissimo medio.

20. Tunc bis repetat silogismu. In prima autem
repeone nil aliud faciat; in 2a vero si maior fuerit vera dicit
condo man, si vero falsa no man; Ubi nota, qd tunc propositio e
vera, quando tribuitur subo predicatu illi conveniens, et e falsa
quando tribuitur subo predicatu illi n conveniens, sive repugnans;
vel ut alij explicant e vera quando va cognoscitur ut e a par.

1
si verum, et est falsa quando cognoscitur aliter ac est a parte veri, aut in re.

Postquam natus manum, vel manum taceat, et ulterius non progrediatur; 21
quia tunc arguere probaturus est proinde natus. Si autem argutus sit
entimema, et iudicet an sit verum dicat conde an, et si falsum nit,
quando aliqua propositio est impertinens, hoc est nil ad argutum con
ducens, dicat transeat, vel omito. Si autem ab argute falsum quod
quid supponatur, aut intertermini implicetur, aut intentu non pro
betur, in respondens habet ad dicendum: supponit falsum vel non
supponit, et implicat intertermini, non probat intentu; urbanus autem
si quid, si modeste monuit arguente designando defectu silogismi.

Ad 22
consequentia si bona fuerit dicat conde consequentia, si vero
mala non; si autem fuerit ambigua ne dicat adigo consequentia
ad consequens, nam solum hoc potest esse dubium; consequentia ^{autem} ~~vel bona~~
~~vel mala~~. Cur autem arguens non mutare medium, quod explevit probare
simpliciter intentu, idem pro conclusione deducens proinde inmediate
ta, subiungens etiam distinctionem terminos, si fuerit distincta, quod si reddi
ut vi arguti declinet, alio deflectat ipsum revocet arguens, nec
alia unquam in ea via, sed eandem usque ad dissonantem finem inve
quatur.

Si vero respondens certissimaque nit, aut aliquid profert, 23
ex quo maxime sequatur absurdum, tunc licebit arguente non pro
inde natus; sed eius contradictoria inferre aut absurdum obij
cere; eo tamen fine, ut propositio nata melius inde probetur. Fugiat
etiam arguens petitionem principij, que tunc accidit cum in
antecedentibus ponitur, quod solum in clone ponendum fuerat, fu
giat suppone falsam, que tunc contingit, quando citra afir
mationem, et negationem saltim directam aliquid falsum tanquam verum
supponitur.

24 Respondens poterit aliquando retorqueri argutum dicens: retorquens, vel invito argutum, quod tunc fit, quando ponitur eadem arguti forma in diversa materia, in qua non concludit: Unde si ad probandum dicitur Thomam esse in Caelo argueretur sic: Divus Thomas mortuus est, ergo est in Caelo. Posset respondens sic instari: Iudas mortuus est, ergo est in Caelo? Notat tamen argutum sola retorsione non solvi, quare ulterius debet adhibere rationes. Nec videatur per questionem, quod accidit, quando pro ratione, aut disparitate datur ipsa questio, vel arguenti interrogatio.

25 Procedat in omnibus maxime urbanus abstinensque ab omni verbo extra formam syllogisticam, nisi queratur disparitas, aut ratio doctrinae, quam tunc brevissime exhibebit; in fine vero arguti tota ipsius difficultate sumat incomplexus, solutione amplificet, et illustrat, efficacibus rationibus exemplis praecipuis, et auctoritatibus immemoratae occurrerint; caveat tamen, ne importune nimis multa coaceruet, quae licet conclusionem affirment, ad solutionem non faciunt, nec ad arguti scopum diriguntur.

In contentibus, quae per sa-
26 data circumferuntur, arguens primo salutem praesidat, qui si fuerit suus magister dicat: ingeniose propugnator argua D tua philosophicae tuae, si prius dicendi facultate conceperit tuus praesens sapientissimus, meusque clarissimus Magister Sacrae Theologiae Doctor, Philosophiae Magister, et angelicae doctrinae cathedra per acutus moderator.

27 Postea vultus vertat ad alios duos moderatores Philosophiae dicens: Sacrae Theologiae Doctores, et Philosophiae Magistri, alter subtilis, alter eximia doctrinae cathedra moderator ~~et~~ placabilis. Denique adstantes respiciens dicit: ceterique adstantes Theologiae, et Philosophiae profuores, et prosequitur dicens: et argua D tuum, in qua defendis, o proventus nostri intus est tantum tuus, et argua hoc modo

et arguto proposito redeat dicenti: hoc facilima int̄ &

In disputa 28

tione privata, que habetur in aula, ubi Magister cum suis videt discipulis, arguens debet surgen, et inclinato capite, versus respondentem sic dicet: amantissime condiscipule argua I conclusionem in qua defendis operationem nostram int̄ te tantum tris, et argua hoc modo; proponit argutum, et sciat. Respondens, qui a Magistro designabitur aliquantulum surgens, et caput inclinans versus arguentem dicit: amantissime condiscipule arguit I meam conclusionem, et arguit hoc acutissimo modo; tunc repetat ut supra dicebamus de concertationibus publicis.

Artus 4us, Quædam De Inventore Dialæ, Sive Logice In

quirit.

29

Nota 1°, qd dialæ, que ab alijs parva logica nuncupatur sua origine, et signatione trahit à verbo græco dialogome, qd apud Cicero libro 3° de natâ Deorum signat probabiliter disputari; quare vocis proprietate spectate potest definiri, aut probabiliter disputandi; ceterum id unus obtinuit, ut ad omne disputationis genus signandum se extendat; unde à magno parente Augustino libro de principijs dialæ definitur: scientia bene disputandi, que de se corine dicit, cum communi explicone doctore nepe: ars dicendi, cuius finis est verum à falso discernere.

30

Unde nota 2° qd precipue^{nu} dialæ, sive parva logæ est dirigere int̄, ne erret in suis operationibus, ad qd duplici modo procedit; Primo doctrinaliter, quidam regulas, et præcepta stabiliendo ad rectam constructionem modi sciendi derivantes, ut ista de se debet constare a recto genere, et diffa, debet ei clarior definitio &. 2° procedit demonstrative demonstrando ipsas regulas, iuxta proprietatem de modo sciendi: Ut omnis de se debet esse clarior suo definito; sed hoc in recta de se aut ratione. r̄ hoc est clarior suo definito.

Nota 3°, qd dialectica 31

sive logica parva, et logica magna sunt eadem scientia, nam eorum obiectum
falsum idem est, nempe ens rationis, quod respicit ut propria materia contentum
obiectivum, ut in logica dicemus; contentum vero falsum, sive operonem rationis, vo-
ca, et scriptura respicit ut materia impropria, et representativa, sive
sumulistica.

32 Unde sicut phisica agens de ente materiali, ut est caliditas, et
de ente spirituali ut est anima eadem scientia est, ita logica agens in
multis de actibus intus, sive de representationibus modi sciendi, et alijs in
locis, de modo sciendi obiectivo, sive de contentu obiectivo in forma modi
sciendi dicitur, erit una, et eadem scientia.

33 Ex quo inferri, sumulistica, et logica,
de qua postea solum per se obiecta, materia differri, quatenus sumulistica
materia sunt actus intus vocis, et scripturae; logica autem materia pro-
pria solum contentum obiectivum dicentur, qui proprie recipiunt et denomi-
nationem logicam respectu, et predicati sui; actus vero intus solum repre-
sative recipiunt dictas denominationes sicut ramus representans vinum
non in se, sed representat vinum, quod proprie recipit denominationem in-
briantem: ita actus intus dicentis Petrus est homo nec est nomen nec predica-
tum, sed representat Petrum, et hominem, qui sunt subiectum, et predicatum in dic-
ta ~~depositione~~.

34 His notatis queritur, an detur inventor logicae, sive ar-
tis dirigentis intus ad rectam constructionem modi sciendi, quoniam ille
situs, et quid intelligatur nomine inventoris logicae, sive dialo. Pro quo
nota sunt diverso modo sumi inventorem cum logice, quae est a grammate, nam
grammatici ad inventorem requirunt laborem, industriam, et ignoranciam an-
tecedentem circa rem, quae invenitur; logice vero solum exigunt, quod quis
edat rem in lucem denovo, licet sit sine ~~labore~~ industria, labore, et ig-
norantia, quod est idem ac si auctorem.

35 Sic diversimode ab illis conside-
rantur nomina, verba, et alia; nam nomen apud grammaticos conside-

ratur pro ut i vox declinata per casus, et ordinata ad orationem sine solecismo, et barbarismo; at vero a logis aliter sumitur nomen. Et prout dicitur ordine ad orationem loga comparanda. Unde sicut licet homo dicatur talis ab humo, n̄ tamen signat humum, seu terram, sed naturam humanam; sic licet inventor dicatur talis ab invenire, seu habere, n̄ tamen signat habere apud logos, sed edere rei in luce de novo.

Similiter licet hoc nomen 36
trius apud grammaticos, et logos sumitur signet a Petro diversitate modo ut dictum est supra; patitur v̄o licet hoc nomen inventor semper signet al inventor diversitate tamen modo sumitur a logis, quia a grammaticis, ut manet dictum.

Nota 2°, diversum quid est in 37
restauratore, et inventore, restaurator enim dicitur, qui rem antea deperditam redit in eum pristinum statum: v̄g qui civitate Regi deperditam, vel destructam redificat, vel militiam redit ad subonem regiam; talis n̄ dicitur inventor, quia n̄ edere, seu civitatem in luce de novo cum antea iam extiterit.

Nota 3°, inventor alius est 38
simpliciter adequatus, seu totalis, et alius secundum quid inadequatus, et partialis. Inventor simpliciter dicitur, qui tota rem edere de novo in luce; secundum quid vero qui partem rei edere in luce de novo. Unde si quis logam secundum omnes regulas, et partem edere in luce de novo diceretur eius inventor simpliciter, si vero solam secundum aliquas esset inventor secundum quid.

Hiis omnibus suppositis, ut querito satisfacta sit 39
va conclusio: Deus n̄ est inventor loga in sensu grammaticali. Pr̄ inventor qualiter sumptus requirit laborem, et ignorantiam, ut quae acquiritur; sed Deus n̄ habuit laborem, et ignorantiam, neque

potuit habere respectu logi; v̄g respectu illius nequit dici in-
ventor v̄p̄to inventor grammatice.

40. Sit 2a conclusio: Deus inven-
tor loge r̄p̄to in omni dialo. P̄ v̄ ex Stbaen capite 30
verru ~~viginti~~ trigesimo 70. dicenti: hic id ē Deus, ad invenit
omni via discipline. Ex qua auctoritate inferitur, Deus invol-
vitur loge; alia n̄ omni via discipline ad invenit, qd
ē contra Prophetā.

41. P̄ 2o: inventor in omni dialo, ut constat ex
tabili v̄ ē ille, qui aliquid v̄ de novo edit in lucē, sive sit cu
ignorantia, et labore, vel sine illis; sed Deus de novo edit in lucē
dialo simul cu alijs scientijs, quando illas infudit Adamo: v̄g
Deus ē inventor dialo in omni loge.

42. Confirmatur a gentilibus con-
suetudine, qui hōes, et mulieres deos, et deas et concedebant, q̄a
aliquarū rerū inventori, et inventrici fuerunt, sic Neptunus
v̄g vocarunt antiqui, q̄a fuit inventor navigōis, similiter Ceres
Dea coluerunt, q̄a fuit inventrix iuris prudentie: v̄g hoc qd
ē ē inventor n̄ pugnat cu Deo; na si pugnavit n̄ tribuerent
Deitate omnibus inventoribus; sed statim dixerunt imo q̄a ē in-
ventor, vel inventrix, n̄ potest ē Deus, vel Dea.

43. Sit 3a conclusio: Christus Dominus, et Adamus nec in omni loge, nec gram-
matice fuerunt inventori loge. P̄ 1a pari: q̄a illi n̄ ediderunt lo-
ge in lucē de novo, cu antea ipse iam precesserunt in Deo. 2a
pari patet, q̄a n̄ habuerunt laborem in adquirenda loge; na
Adamo fuit infusa in 1o instanti sue creationis, et Christo Do-
mino in 2o instanti sue conceptionis.

44. Sit 4a conclusio: nullus
Philosophus antiquus fuit inventor loge in omni loge; at

vero in sensu grammati aliqui fuerunt inventores secundum quod
sui instauratori. Pr^o 1^a pari: quia ante illor iam precessit logica in
Deo: ergo cum non ediderint illa in lucem de novo, non possunt esse in-
ventores in sensu logico. Pr^o 2^a pari, quia ipsi labore, et industria
aliqua parte logica temporibus depedita, rediderunt in pri-
tineo statu: ergo sunt inventores, et sui instauratores secundum quod
logica in sensu grammati.

Obi^o 1°: Ista conclusio: communicari al-
turi in aliqua, seu scientia, qua habet, non est inveniri illa; sed
Deus hoc fecit in Adamo: ergo non est inventor logica. Pr^o mar: quia
inveniri reponit re ignorata, seu latente prius respectu illius, qui
qui invenit; sed respectu Dei nil fuit latens; ergo Deus non potest di-
ci inventor logica, licet ea communicaverit Adamo.

Respondeo disquendo 46
do mar^o: si illa scientia non precessit in alio, non est inveniri illa
non mar^o; si precessit condendo mar^o, et disquendo mir^o: Deus hoc fecit
in Adamo, ita ut ante Deum communicante precesseret non; ita
ut non precesseret condendo mir^o, et non consequentia. Ad probatio-
nem disquendo mar^o: inveniri reponit re ignorata non est inveniri
re in sensu grammati condendo, in sensu logico non mar^o ut dictum est.

Obi^o 2°: Deus de novo edidit in lucem Angelos, et ceteras creaturas,
quas de novo condedit, et creavit; sed non est inventor Angelorum, et
mundi quia ad inveniendum requiritur querere iuxta illud Matthei 7°,
qui querit invenit. Ergo cum querere significet sollicitudinem, et laborem
Deo repugnans implicavit Deus esse inventorem logica.

Respondeo nando 48
na licet ad inveniendum grammatice (de quo loquitur locus Mat-
thei supra positus) prerequiratur querere sollicitudo, et labor; at
vero ad inveniri logicale solum requiritur edere re in luce

denovo, qd conuenit Deo absque imperfectione.

Sed inuocabi: ka

49 mulier denovo edidit fetus, idest edidit denovo in luce filios; red
n̄ dicitur nisi improprissime inuentrix filioru: v̄q̄ de nouo edi
re in luce n̄ ē precise inuenire. Res dco nando matr̄m, na talis
filij ante ha multo edia p̄cesserunt in Deo salti eminenter ta quā in
ha causa, et ha radice totius effectus creati; ut v̄q̄ ha mater erit
inuentrix filioru requiratur, qd filij nullo modo p̄cesserunt in
alio.

50 Obū 3°: antiqua Deus ediderit in luce loga Adami, ea loga
p̄cessit in ipso Deo: v̄q̄ n̄ edidit illa denovo in luce, consequenter
Deus n̄ ē inuentor loga Adami. Res dco nos solu dicere Deu
ē inuentorē loga, q̄a ea edidit in luce de nouo, quando infu
dit ipsa Adamo, de qua nequit dici, qd p̄cesserit in alio an
te Deu, qui ē inuentor; bene vero ante Adamu, qui n̄ ē inuen
tor.

51 Obū 4°: licet in scriptura upi dicatur de Deo haberi ocu
los, manus, et cetera hoc solu metaphoricē dicitur de Deo: v̄q̄
ctia Abacu, in quo dicitur, qd Deus adinuenit omni via discipli
na, solu debet intelligi metaphoricē.

62 Res dco nando consequentia,
na haberi oculos, et cetera, ut pote corporu dicit imperfectio
ne, et oponitur simplicitati Dei, quare metaphoricē ē sumendū,
at vero inuenire in sensu loga cu sit idē ac ē autorē ē p̄
fectio Deo concedenda. Hec responsio conformis ē dno Augustino di
centi, qd verba sacre scripture debent sumi ut sonant, et in sensu
literalī, quando ex eo n̄ requiritur repugnantia, seu contradictio.

53

Obū 5°:

gentilis credebant pluralitate Deoru, et ab illis patrata fuisse furta
et alia crimina; red huc n̄ obstanti haec omnia repugnant cu

Deo: r̄g licet gentiles existimarent, q̄d inventori, et inventricu
ruru erant dij: hoc n̄ obstanti repugnavit Deo eē inventori.

54 R̄s̄deo con 54
cui, promissio nando consequentia discrimen ē, na n̄ dicebant gen
tiles eē Deo, q̄a comittebant crimina; bene vero q̄a inventori, et
inventricu erant; q̄are licet crimina repugnet Deo, n̄ tamen inveni
re modo loq̄o.

55 55
Ob̄is ultimo I Hardono: ipsa loq̄a Aristotelis (et ic̄o
de loq̄a cuiuslibet scholastici) cu erit actu productus ab ipso Ari
stotele n̄ precessit in alio: r̄g edidit illa in luce denovo, con
quenter Aristoteles erit inventor loq̄a.

56 R̄s̄deo, q̄d licet ipsa entitativa, 56
et numero loq̄a Aristotelis n̄ precessit in alio, bene vero ipsa spe
cifice, seu alias similis, q̄d sufficit ut Aristoteles, et alij n̄ edant
sua loq̄a in luce denovo; sicut argentarius n̄ dicitur inventor,
neq̄ edit in luce denovo vas argenteu, q̄d efficit, licet ipse antea n̄
exhiberit, ex eo solo, q̄d aliud simile iam existit, similiter de loq̄a Ar
st̄, antequam iam precessit alia simili in Adamo

Questio 2^a De Operationibus Intus.

Artus 1us Quid Est Quot Sine Operationes Nostri Intus.

57 57
Nota 1°, q̄d intus ē quoddam virtus, sive potentia animo rationalis ad cog
noscenda quaecumq̄ ob̄a, unde cognitio ē exercitium, et op̄o, huius pot̄te
sicut visio, sive actus vidend̄ ē exercitium potentie visib̄; na nostra
substantia operatur medijs virtutibus, sive pot̄te, et h̄c medijs actio
nibus. Unde op̄o intus ē cognitio, sive perceptio ob̄i, vel r̄manis
ē ipsa tendentia in ob̄o; hoc autē tendentia, sive cogno ob̄i dividit̄
tur in qua in species in tr̄o cogno, sive modos tendendi diversos,
quorum unus dicitur ap̄o, alter iudicium, et alter discernit̄.

58 *Propo* est cognitio obiecti nihil affirmans, nec negans de eo, et est duplex
simplex una, et alia simplicissima. Simplex est cognitio ~~et~~ *Propo* vero
rursum sine affirmacione, nec negacione, ut quando cogit Petrus aliquid sine affir-
macione, nec negacione, tunc actus tendens in predictos terminos dicitur
apropo simplex. *Propo* simplicissima, est cognitio unius termini tantum sine affir-
macione, nec negacione, ut cognitio Petri tantum sine affirmando eum hominem,
nec negando eum lapidem.

59 *Iudicium* est cognitio obiecti aliquid affirmans, vel ne-
gans de eo, ut cognitio, qua cogit Petrum affirmando eum hominem, vel negan-
do eum leonem: hoc operum vocari solet *proprio*, *compositio*, et *enuntiatio*.
Pro quo advertit, quod *proprio* alia est categorica, sive simplex, alia hypo-
thetica, sive complexa. *Proprio* categorica est oratio enuntiativa unius de alio,
et constat subiecto, et predicato.

60 *Subiectum* est de aliquid dicitur, ^{quo} *predica-
tum* est id, quod de subiecto dicitur, et *cola* est vinculum utriusque necens. Ut
in hac *propo* categorica Petrus est homo, subiectum est Petrus, *predicatum* homo, et
cola est verbum est. Advertit etiam, quod *iudicium* subdividitur in affirma-
tivum, et negativum. *Affirmativum* est, cuius *cola* non afficitur negacione, ut Pe-
trus est homo. *Negativum* est cuius *cola* negacione afficitur, ut hoc: Petrus
non est lapis.

61 *Proprio* hypothetica est quae constat duobus categoricis, sive du-
plici *cola*, ut iste: Petrus est homo est *proprio*, Petrus currit, et Paulus lo-
quitur. *Discursus*, qui est tertia intentio operum est cognitio inferens unum
ex alio; nam cum homo *discursivus* sit postquam cognovit Petrum per *apropo*
nihil de eo dicendo cognoscit eum hominem per *iudicium*, et denique infert
eum animal rationale per *discursum* dicens: Petrus est homo: ergo est animal
rationale. Unde *iudicium* componitur ex *apronibus*, et *discursus* ex *iudicij*.
Discursus, qui dicitur entimema constat duabus tantum *pronibus* et
una inferenti, et alia illata, et etiam nota *illationis*: Ut, sol lucet,

rg̃ dicitur ē. Prima propositio dicitur ant̃, et 2a consequens, sive conclusio.

Potest etiam int̃u d̃currere per illogismū, qui quidē constat tribus p̃missis, quarū prima dicitur m̃x, 2a, m̃x, et 3a consequens, sive conclusio, et etiam constat nota illationis, quā quidē ē illa pars rg̃, aut igitur, quā dicitur nota illationis, quā signat, et denotat connexionē, et illationē inter dictas p̃missas, ut si dicat: omnis hōō ē al. rationalis, sed Petrus hōō; rg̃ ē al. r̃ale. Duo prima p̃missa dicuntur p̃missa, quā mittuntur ante clonē; constat etiam illogismus tribus t̃r̃is, quorū unus dicitur m̃x extremitas, alter m̃x extremitas, et alter mediū verbum.

M̃x extremitas ē t̃r̃is reperitur in m̃x, et clonē, m̃x extremitas reperitur in m̃x, et clonē, et mediū verbum in m̃x, et m̃x, nec vero in clonē, ut in predicto illogismo m̃x extremitas ē al. r̃ale, m̃x extremitas ē Petrus, et hōō ē mediū verbum; dicitur mediū verbum, quā nec nectit extremitates in p̃missis, ut ipsa exant unita in clonē iuxta Philosophicū Axioma: quō s̃nt eadē uni t̃r̃is in eadē inter se.

Nota 2; cogit̃ d̃vidĩ in t̃r̃is operōnū dictas op̃r̃e d̃versas, sive in t̃r̃is actus sp̃e d̃stos. Ex quo ne inferas tales actus d̃versificari pot̃tā, nec solū d̃ferunt sp̃e si inter se comparantur, n̄ vero si ad pot̃tā fiat comparo; sic om̃i m̃t̃er d̃funt, quā attingunt oēs ob̃s sub eadē rōnē forte sp̃e ṽvā pot̃tā intellectiva, nec sub rōnē ṽvī.

Un̄ 65
Sicut viris albi, et viris nigri d̃ciuntur ab eadē pot̃tā vir̃ba, et solū malit̃er d̃funt; ita t̃r̃is operōnū int̃u; quā sicut d̃ct̃ divisiones conveniunt in attingendo, sive videndo albu, et n̄gru sub eadē rōnē cōi lucidi colorati, ita t̃r̃is operōnū int̃u conveniunt in attingendo ob̃s sub eadē rōnē ṽvī, quā specificat int̃u.

66 Ex quo habet quodlibet potentia, et habitus producere suos actus, attingerique obiecta sub quadam ratione eorum respectiva, et determinata, ut voluntas sub ratione boni, intellectus sub ratione veri, logica sub ratione modi sciendi, et sic de ceteris. Unde sicut logica efficit definitionem, et rationem, quae licet intellectu et fortiter differant, conveniunt tamen in ratione modi sciendi ita intellectus sunt a pronome, iudicium, et discursus, quos licet inter se quasi specificis distinguantur, respectu vero intellectus, et rationis sub qua tantum mentaliter differunt.

67 Nota 3° quodlibet ex his operationibus potest quadrupliciter accipi. 1° mentaliter, et sic sunt ipsi actus intellectus, numerici. 2°, obiective, et sic sunt res cogitatae, sive contentus obiectivi. 3°, scripte, et sic sunt litterae, aut characterum aliquid signantes. 4°, vocaliter, et sic sunt vocales.

68 In proximo tractatu sermone instituemus de operationibus intellectus respectu mentaliter, vocaliter, et scripte, quae tunc in sensu sunt tunc signati vi ad ruminales pertinentes; obiective enim ad logicam magnum spectant, et eius propria materia. Ex dictis referentur constat, quid sint operationes intellectus nunc querimus quot sint, sive numerum ipsarum pro quo sit.

69 Concl^o.
intellectus humanus tripliciter tantum operatione tendit, sive cogit obiectum, a pronome scilicet, iudicio, et discursu. Argue, et simul firmabitur conclusio: totae operationes nostri intellectus, quot sunt modi tendendi in obiectum, sive illud cogitandi; sed hi modi sunt tres; ergo tres sunt operationes nostri intellectus. Manifeste patet nam intellectus operatur per cogitandum.

70 ~~70~~ Per manifestum: intellectus tendit, vel cognoscit obiectum, vel a pronome vel affirmando, vel negando de eo, aut indicative aliquid affirmando, vel negando, et aut illative inferendo unum ex alio, et non aliter, vel assignant alium modum cogitandi; sed dicti modi tendendi sunt tres, ergo tres sunt modi tendendi intellectus in obiectum
Respondeo: intellectus humanus

manu unica operatione cognoscere quidquid est in obiecto, siquidem eo
de discursu cogit, quod per operationem, et iudicium poterat cogit,
operari triplici operatione non cogit. Dicitur: intellectus humanus unica operatione non in-
telligit perfecte, quidquid est in obiecto: ratio tribus cogit.

Pr. an. ex doctore **171**

Angelico prima parte questione octogesima. 5a. articulo 1o, in corpore dicentis:
cum enim intellectus humanus exeat de potentiali in actu similitudine quando
habet ad res generabiles, que non statim perfectionem suam habent, sed
ea successive acquirunt; tunc intellectus humanus non statim in 1a operatione capit
perfectam rem cognoscit, sed 1o apprehendit generalitatem rei, deinde intelli-
git proprietatem, et secundum hoc necesse habet componere, et dividere, et ex
una cogit ad aliam procedens, quod est ratio invariabilis: ratio unica operatione
nequit intelligere perfecte.

Respondeo, intellectus per discursum intelligere per-
fecte, que operatio in instanti habetur. Dicitur: iuxta divum Thomam intellectus
humanus est operatio exiens de potentia ad actum, sed eo ipso nequit in instan-
ti intelligere perfecte: ratio non unica operatione. Maior est divi Thomae pro-
missio; quia generabilia exiunt de potentia ad actum paulatim, et non in instan-
ti acquirunt perfectionem: ratio si intellectus noster est agens exiens de po-
tentia ad actum nequit in instanti intelligere perfecte. Consequentia liquet
tunc. Non conlat, nos generabilia 1o acquirunt, deinde crescunt,
et denique perveniunt ad ultimum augmentum, ut quod arbor, et homo.

Respondeo, quod intellectus in instanti acquirat perfectionem, non perfectio intellectus
intellectio, et hoc habetur in instanti; unde dispar est ratio de genera-
bilibus, que quidem paulatim perfectionem acquirunt. Sed Dicitur:
perfectio intellectus non est quocumque intellectio, sed intellectio adignata, sed hoc
non habetur in instanti, sed paulatim, et necesse: ratio non in instanti ac-
quirat perfectionem intellectus noster.

Maior patet, non perfectio intellectus innotitia **175**

essentia rei, proprietatis, et accidentis, quae adequat capacitate
intus. Pr. m. r. intellectio adequata habetur per approbationem quiritatis,
sive essentia rei, per iudicium componens, sive affirmans proprietate,
et per discursus accidentia inferentis; sed haec omnia non habentur
in instanti: ergo nec intellectio adequata.

76

Respondeo, quod intus cognitio
nia dicta per discursus, quare non eget iudicio, et approbatione, conse-
quuntur in instanti cogit omnia dicta: ut intus discurrat prius
debet apprehendere, et iudicare: ergo eget iudicio, et approbatione. Itaque
et, nam ut intus ~~discursus~~ efficiat hunc discursus, sive ut inferat
erit esse ad rationem ex quo sit homo, prius debet apprehendere, et componere
hoc tenor cum hoc in premis, ut postea inferat dictas conclusiones.

77

Obiecto
I conclusiones: unica tantum datur operatio intus humani: ergo non est triplex.
Pr. autem: unica tantum datur intellectio; sed intellectio est operatio intus
humani; ergo unica tantum datur operatio intus. Respondeo namque ad
ad probationes dico maxime: intellectio in se subalterna conditio, in
se infima non maxime, et conclusio committitur non consequentia. Operatio
intus ut sic, sive in se subalterna est unica, est tamen triplex in
se infima; nam intellectio ut sic, et in se dividitur ut in se infima
maxime in approbationem iudicium, et discursus, sicut volitio, quae est operatio volun-
tatis dividitur in gaudium, et desiderium.

78

I: operatio intus non est triplex in
se infima: ergo unica tantum datur. Pr. autem: si triplex esset operatio
intus humani, maxime, quia hic unica operatione requirit cognoscere per-
fecti; sed potest unica operatione perfecte deum cogitare: ergo non datur tri-
plex operatio intus. Pr. m. r. Angelus unica operatione potest imo cogit
perfecte obus: ergo etiam intus hominis. Pr. consequentia: nam sicut An-
gelus intelligit perfecte ita homo; ergo sicut unica operatione cogit per-
fecte ita homo.

Quidam namque duas ultimas consequentias discrimen assignatur 79
a Doctore Anglico tractatu de Angelis, ubi dicit, ad cuius intuitum
manus pro hoc statu sit limitatus, et in materia immerui paulatim
et recursive intelligit perfecte se apprehendendo essentialia rei, 2o, iudican-
do, et componendo proprietates, et 3o infirmando accidentia; An-
gelus simul, et in instanti cogit haec omnia, quia est creatura omni ma-
terialia experiri.

80
Dicitur licet intuitus humanus sit limitatus, et in materia immerui
simul, et in instanti cogit Petrus esse al. rale, esse visibilem, et esse Cesaragustanum;
ergo simul, et in instanti cognoscit essentialia proprietates, et accidentia
Præ autem: licet potentia productiva humana sit limitata, et in materia im-
merua simul, et in instanti producit omnia dicta: ergo licet intuitus huma-
nus sit limitatus, simul, et in instanti cogit, et cetera. An patet na-
eade actione ad Petrus servata producitur esse al. rale, esse visibilem, et esse
Cesaragustanum.

81
Rudis namque animus ad probationes non consequentias, nam
potentia productiva cuius sit phisica, non est precisiua in producendo, unde simul
producit essentialia, proprietates, et accidentia; intuitus autem humanus, licet
sit in materia immerua, est tamen precisiuus in cogendo, siquidem unus potest
aliud cogere, et prescindit essentialia a proprietatibus, et accidentibus. Quare
dicitur, quod intuitus per cognitionem precisiuam identificata reparat, et repara-
ta coniungit per cognitionem compositam.

82
Obiicitur 2o: intuitus noster cognitivus, in resp-
sua intellectiva est unica; ergo unica tantus erit eius opero. Præ consequen-
quentia: potentia nonit unitate, et distione ab operone: ergo si potentia est unica,
unica tantus debet esse opero, consequenter non sunt tres operone nostri intuitus.
Rudis namque consequentias ad probationes. Sicut autem: ab operone rubor
dina non, non subordinata cordo anima, et non consequentia.

83
Operone rubor
dinata dicitur, quarum una precedit alias eundem finem respicendo,

ratione inter se magis differunt, quam duo operationes, quae attingunt ad unum
diversa ratione fortis. Item per: duo operationes solo numero differunt, sed tres
operationes inter se differunt, quae magis differunt &c.

88

Respondeo namque ad pro
bonum non autem et dirigo mirum 1° probationem: inter diversa ratione fortis, par
tibus, et convenientes in eadem ratione cor condito; diversa ratione cor non mi
rit, et consequentia. Diversa ratione fortis, partibus, non dirigitur potentia, ne
habitu, bene vero diversa ratione fortis cor, et universalis. Ad 2^{am} pro
bonum dico quod tres operationes inter se magis differunt, quam duo operationes, nulli
et attingant obit sub eadem ratione fortis, cor, et universalis; attingunt
tamen sub diversis rationibus partibus, quare differunt ipse infima ad
minus inter se comparato.

89

Obi 3: quatuor inter operationes nostrae inter se, quae non
sunt tres. Per autem: datur iudicium affirmativum, et negativum: quae inter qua
tuor. Retorqueo argumentum: datur a pro simplex, et simplicissima; quae
sunt 6 operationes inter se? Datur discursus per silium, et per entimema:
quae inter 8 operationes inter se.

90

Respondeo igitur namque ad pro bonum dirigo autem:
et ambo participant eandem essentiali iudicij condito, ad unum non autem, et
consequentia. Sicut a pro simplex, et simplicissima participant eandem es
sentiali operationis, et silium, et entimema eandem essentiali discursus, sive argu
tionis, ita iudicium affirmativum, et negativum participant eandem essentiali ent
untionis, neque unum de alio dici, quare diversus numerus operationis
inter se constituitur.

Articulus 2us, Verus Diata Dirigit 3as Operationes Inter se

Primo diata dirigitur tres operationes inter se. Constat ex Angelico Doctore 1°
posteriorum lectione 1^a dicente: quod diata est derivata ipsius actus rationis; sed
tres operationes inter se inter actus rationis, quae diriguntur a diata. Arguetur
in favorem assertionis: diata est derivata inter se ne vivit in suis operationibus;

91

sed huius operationibus potest errare: r̄g 3; dicitur ne errat ~~patet~~

patet
Māx ex dīvo Tho

92 ma loco citato, ubi addit, qd̄ ē necessaria, ut intus sine errore procedat.
Pr̄ m̄r: potest errare in appone uno precipiendo loco alterius, in iudicio uni attribuendo predicatus repugnans, et alteri nando co-
eius; et in discurre n̄ recte inferendo unus ex alio: r̄g in tribus
potest errare. R̄d̄ d̄nt, qd̄ loga dicit, et avertit erroris, n̄ vero diata,
q̄a sola loga resp̄t ob̄a ap̄ra indicata, et illata; diata vero sola re-
sp̄t repr̄sentu ob̄oru, n̄

93 Sed d̄: nā licet loga dicit intus in tribus ope-
rationibus ita circa ob̄a, diata vero circa repr̄sentu ob̄oru: r̄g hoc dicit
tres operationes intus. An̄ patet nā loga dicit ad auferendum erroris
ob̄oru, sive ab ob̄o, diata vero ad auferendum erroris forte in ope-
rationibus intus recipi valet; vel melius, loga dicit intus ad construc-
tionem modi sciendi ob̄o, diata vero ad modum sciendi forte in acti-
one intus consistente.

94 Roboratur hoc: intus indiget dīone, ut tribuat 2as
intentiones terti, pr̄nt̄, et s̄it̄; nā diata tribuit hanc dīone: r̄g cu ta-
ly intentiones pertineant ad tres operationes, has dicit diata, ne errat
in tali attributione. Māx patet, nā intus ex se n̄ scit eas tribuere, cu
sint artificiosae; et licet sciret potest errare. M̄r constat, cu sit fa-
cultas agere de his intentionibus.

95 Ob̄is: diata n̄ dicit va^l operationes intus.
r̄g nec tres. Pr̄ an̄: diata sola dicit operationes, in quibus potest ē error;
sed in va^l n̄ potest ē error: r̄g n̄ dicit va^l. Pr̄ m̄r: va^l op̄ro attingi-
git quiritate ob̄i; nā in attingentia quiritatis ob̄i n̄ potest ē error:
r̄g in va^l n̄ potest ē error. M̄r patet, nā quiritas cu sit indivisibi-
lis, aut tota, aut n̄l ipsius attingitur; imo et attingitur virtute natu-
rali intus, cu naturali sit.

Disco marm ultimē sibi: in attingentia obz secundū se permittō marm
 ut induci 2a intentione nō marm, et conā. Quiritas obz secundū se
 importat sua predicata essentialia; obz vero ut induci 2a intentione
 dicit artificialia intentiones tūc, vel alia prebita a diala. Licet per
 mittamus, qd in attingentia obz secundū se nō possit ē error, qd qui
 ritas hoc modo ē natatis, et indivisibili; at in ipia ut ornata 2a
 intentione potest dari error, nā potest intus tribuere 2a intentiones
 subū cui debetur intentio predicati, qui error corrigendus ē a diala.

Dici: 27

licet in attingentia quiritatis obz ut induci 2a intentione possit ē error,
 diala nō dicit val operonē; vq vult solutio. Pr aū: talis error nō ē 1a
 operonē; vq nō dicit val. Pr aū: ē 2a operonē; vq nō ē 1a. Pr aū:
 ē operonē attribuenti uni, 2a intentiones alterius; sed hoc ē 2a ope
 ronē; vq. Pr miv: componere ē 2a operonē; sed attribuenti uni 2a in
 tentiones alterius ē componere: vq.

Disco ultima marm: attribuenti iudicati 28

ut condo, apprensive nō marm, et conā. Attribuenti iudicative ē afirma
 re unū de alio: apprensive ē percipere sine affirmōne predicatū, ut
 proprio alicui; val ē componere et 2a operonē, Qu n, et ē 1a;
 culq in hoc possit ē error, ideo dicitur a diala.

Di: error attributio 29

nū apprensive nō aufertur a diala: vq licet talis attributio sit 1a ope
 ronē, nō dicitur ab illa. Pr aū: aufertur a metafisica: vq nō a
 diala. Pr aū: aufertur ab icientia cognoscente predicatū proprio
 cuiuslibet rei; sed hoc ē metafisica: vq. Miv patet, cul sit universalissima
 agens de oī cōte.

Disco marm ultimē sibi: predicatū 1a intentionale nō, 2a
 intentionale condo marm, et disco marm, quoad 1a intentionale condo, -
 2a intentionale nō marm, et conā. Predicatum 1a intentionale dicit

proprium sui est ab intellectu independens; 2° intentionale, ~~quod~~ importat
artificium a ratione ab intellectu receptum. Vnde cogit metaphisica agens de
ente ita supposito; 2° sola diala agens de artificio sic accepto; cuius
in attributione apprehensiva illius possit esse error, ideo accipitur a diala

101 ^{Lay}
D: cogere predicatum proprium 2° intentionale cuiuslibet rei perti-
net ad metaphisica: r^o n^o ad diala. Pr^o aut^o: metaphisica agit etiam
de ente 2° intentionali: r^o. Pr^o aut^o: agit de ente rationis: r^o. At^o con-
tat, nam agit de omni ente, et ens rationis est ens, quod etiam est obiectum secundarium
metaphisica. Dico ultimus aut^o: sub ratione entis condat; sub fortissima ro-
ne 2^a, intentionis vero aut^o, et dignum conuenit eodem modo. Sicut me-
taphisica agit de ente naturali n^o sub ratione naturalis, sed sub ratione entis,
ita agit de ente 2° intentionali, siue rationis sub ratione entis n^o vero ut dicit
2^a intentionis artificialis; nam sub hac fortate pertinet ad diala,
quod debet auferre errorem, ~~quod~~ circa hoc potest contingere.

Quaestio 3^a De Signo

Artus Ius; Quid sit Signum

102 Licet quibusdam aliorum a praesentia instituto videatur agere de signo
nam tamen merito de eo in praesenti tratamus; nam cum definitur
n^o tenet loquens per se parte significativa, congruus est de signo,
et signatione prius d^o vivere. Signum r^o id est est ac caractere et par-
ua nota indicant rei qualitate.

103 Sic communiter definiunt signum
ta ens ad aliquid obiectum representandum ordinatum. Impugnatur t^o hac
def^o: in hac def^o n^o datur rectum genus; r^o incorrecta est. Contra
patet, nam recta def^o debet constare recto genere, et recta differen-
tia. Pr^o aut^o: genus in tali def^o esset ly ens, sed ens n^o est rectum

genus: r̄q̄ n̄ datur rectus genus. P̄r̄ m̄r̄ ex Aristotele 3° metaferi
u. lxxvii de primo aduentu: un̄ n̄ ā genus, q̄ā includitur in modis
contrahentibus illud: r̄q̄ enī n̄ ē rectus genus in dicta defōnē.

Impugnatio 104

tur 2°, dicta defōnē n̄ cōt̄ signis: r̄q̄ inip̄e adaptatur illi. P̄r̄ ān̄i:
signus n̄ repr̄s̄at̄ obivē: r̄q̄ n̄ cōt̄ signis. P̄r̄ ān̄i: signus proprie
repr̄s̄at̄: r̄q̄ n̄ repr̄s̄at̄ obivē. P̄r̄ cōn̄s̄a: repr̄s̄at̄ obivē n̄ ē proprie
repr̄s̄at̄: r̄q̄ signus n̄ repr̄s̄at̄ obivē. P̄r̄ ān̄i: repr̄s̄at̄ obivē ē s̄p̄e
repr̄s̄at̄ pot̄is: sed hoc n̄ ē proprie repr̄s̄at̄: r̄q̄ repr̄s̄at̄ obivē n̄ pro-
prie repr̄s̄at̄.

P̄r̄ m̄r̄: proprie repr̄s̄at̄ ē ducere pot̄is in cognō r̄i repr̄-
s̄at̄, sed qd̄ per se repr̄s̄at̄ pot̄is n̄ ducit r̄p̄al̄ in cognō r̄i repr̄-
s̄at̄: r̄q̄ per se repr̄s̄at̄ pot̄is n̄ ē proprie repr̄s̄at̄. M̄ā videtur enī
dici. P̄r̄ m̄r̄: qd̄ per se repr̄s̄at̄ pot̄is n̄ ē mediū, quo r̄i pot̄is fit
presens, ut per se patet; sed qd̄ n̄ ē mediū, quo r̄i pot̄is fit presens
n̄ ducit in cognō r̄i repr̄s̄at̄: r̄q̄ qd̄ per se repr̄s̄at̄ pot̄is n̄ ducit
in cognō r̄i repr̄s̄at̄.

P̄r̄ m̄r̄: ē mediū quo r̄i pot̄is fit presens ē ē
idē mediū quo r̄i cogit̄ur, sed hoc ē ducere pot̄is in cognō r̄i: r̄q̄
qd̄ n̄ ē mediū quo r̄i pot̄is fit presens n̄ ducit in cognō r̄i. M̄ā
patet, idē enī imago d̄i Thom̄e proprie repr̄s̄at̄, et ē proprie sig-
nus, q̄ā ē mediū, quo ducitur in cognō d̄i Thom̄e; siquidē cogi-
ta imagine v̄simus in cognō Prototipi, ut ex t̄r̄u constat.

Quidēta 107

mun̄ Iesuita, qd̄ dupliciter potest aliquid repr̄s̄at̄, scilicet, et
obivē. Forl̄it̄ repr̄s̄at̄ dicunt̄ cōr̄e actibus int̄is, quibus obivē cogit̄ur;
obivē repr̄s̄at̄ dicunt̄ cōr̄e ob̄, qd̄ cogit̄ur ab int̄u excitat̄ in eo sp̄e
ob̄ repr̄s̄at̄, ut cogit̄o fumo excitatur sp̄e ignis, et hanc repr̄s̄at̄
dicunt̄ ēē proprie signi, quare in defōnē aponunt̄ par̄la obivē.

Sed 3: 108

na in primis falsus e dicere actus intus repruare fortiter, si-
quidem ut portia contrahit ipse n int signus forte, sed ipse ab eis pro-
ducta. Deinde: repruare obive nequit coive signo instruali: vq dicit
ta defio male adaptatur signo. Pr ari: repruare obive e proprius obi,
sicut repruare fortiter, et instrualiter e proprius signi fortis, et instrua-
lis: vq nulli signo potest coive repruatio obiva.

109

3o impugnatur, na dicitur

ta defio coit alijs a definito: vq recta n e. Pr ari: obiv repruat
obive; sed obiv n e signus: vq convinit alijs a definito. Pr max: re-
pruare e res prouentis facere n finis, sed intentionaliter; sed
obiv n ipse efficit prouentis potia: vq repruat obive. Pr min: obiv
n fit prouentis potia fortiter, nec instrualiter, per se ipse: vq obive.
Am patet, na fortiter fit prouentis per signus forte, et instrualiter per
instruale.

110

Sic optime definitur signus: obiv potia cogitua aliud a re
pruans. Explicatur defio: particula obiv e genus, per qd ^{coit} signus cu
obiv, que intus proponuntur, ut ipse cogantur, et ad cogne alie-
rius n ordinantur; unde licet signus obiatur intus, cu tamen ordi-
netur ad alterius cogne, n e verus obiv. Cetera parte int defio, qd
infertur dirguunt signus ab obiv, qd per se ipse cogitur, nec ducit ad cog-
ne alterius.

1011

Ad intelligentia defonis nota, qd signus e medius quo
signatus fit prouentis potia, quare dicitur signati repruatio, repruare ut dixi-
mus id e ac res prouentis facere intentionaliter. hoc potest trifaria
contingere fortiter n ipse, instrualiter, et obive. Obive repruant oba, que per
se ipse proponuntur potia, ipse actus euaent. Repruare fortiter e pro-
prius contus mentis, ut ipse, qual in mente habeo de Petro repruat Petrus
fortiter. Repruare instrualiter e proprius signi instruali, ut imago Regis
repruat, et e signus instruale Regis.

1012

Obiv 1o. In materia defonis signi: bona de

fit debet convenire in suo definito; sed nostra definitio signi non est de modo
nisi. et recta non est. Nam est una ex regulis bonae definitionis. Per nam: non est in sig
no; et non est in definito. Per autem: datur aliquod signum, quod non repraesentat in de
ta definitio non est omni signo. Per autem: vox haec scripta in libro clauso est sig
num; ad non repraesentat; et datur signum quod non repraesentat.

Respondeo distinguendo in modum 1013

ultimi sibi non repraesentat actualiter, et exercitio, modo, **ap**titudinaliter, et in
potestate non in modo, et conaturali. Quando dicimus, quod signum repraesentat non de
bet intelligi, de repraesentatione actuali, et exercitata, sed de aptitudinali; nam ver
ba in definitione posita iuxta communem praesumptionem non dicunt agere, sed aptitudi
nem.

De vox haec scripta in libro clauso actu est signum: et actu repraesentat. 1014
Per contra: aptitudo ad repraesentandum non refertur, ut actu non signum: et actu
repraesentat, si actu est signum. Per autem: non refertur tamen aptitudo, ut actu conve
niant voci definitio signi: et nec ut actu sit signum. Per autem: aptitudo ad
predicandum non refertur, ut haec: **U**t actualiter corat definitio predicati: et nec ap
titudo ad repraesentandum refertur, ut vox scripta in libro clauso actu corat definitio
ni.

Respondeo namque consensu: disparitas est naturalis essentia predicati consistit in ex
ercitio, essentia vero signi in exercitio non consistit; quapropter aptitudo ad
repraesentandum refertur, ut aliquid sit signum, non vero aptitudo ad predicandum,
ut aliquid sit actu predicatum. De essentia predicati consistit in exerci
tio: et etiam essentia signi. Per contra: idem essentia predicati consistit in
exercitio; quia consistit in actu dicit de verbo; sed etiam essentia signi debet con
sistere in actu repraesentari: et consistit in exercitio.

Respondeo namque consensu, et in 1016

in modum probationis, nam quaedam denominationes consistunt in exercitio, ut se
predicatum, et verbum; quaedam vero in exercitio non consistunt ut se doctus
et Sanctus, et se peccator, ad quod non requiritur, quod actu cogantur
veritates scientiae; nam dormiens si alius est doctus non amittit talem cluromi

ratione per omnes, nec ut aliqui dicatur iustus requiritur, qd actu
exerceatur in virtute, nec ut peccator denominetur, qd actu peccat; simi-
liter vq ut actu signus n requiritur, qd actu repraesentat. Unde dicitur pro do-
quibus adaptatus fuit pro essentia, quae in cautio n consistunt, quarum verba
in defensione posita n dicuntur actus, adaptitudines, sicut vero pro essentia, quae
in cautio consistunt.

1017 Sed d: nec actuali, nec aptitudinali repraesentatio re-
quiritur, ut vox in libro clamo sit signus: vq n est solutio. Pr ant: vox
nil e signus, sed nec actu, nec aptitudinali repraesentat. vq ut vox in libro clau-
ro, sit signus necessaria n e aptitudinali repraesentatio. Pr mir: vox nil ac-
tu, et aptitudinali repraesentat nil, sed qd actu, et aptitudinali repraesentat nil, nec ac-
tu, nec aptitudinali repraesentat: vq vox nil nec actu, nec aptitudinali repraesentat.
Pr mir: nil repraesentans n repraesentat: vq. Pr ant: nil videns n videtur
vq nil repraesentans n repraesentat.

1018 Confirmatur: teras n repraesentans e signus,
aut sit teras infinitus, sed n repraesentat: vq licet teras nil sit signus, si ta-
men nil repraesentat n repraesentat. Pr mir: n repraesentans e n repraesentans: vq n re-
praesentat. Consequentia patet, nam arguitur ab affirmativa ad negativa varia-
to predicato parum finitum e infinitum.

1019 Redto dicens marm d: i: re-
praesentat nil ex parte rei signata condico, ex parte modi signandi no man-
miru, et contra. Nam licet re, quae signatur sit nil, signatur ac re-
sit aliquid. Nec valet paritas de nil vidente, nam nil videns n videt;
qa qd ex parte rei e nil videri n potest; ac qd ex parte rei e nil po-
tuit cogi, ac proinde signari.

1020 Ad confirmationem no miru, ad probationem d: i: g: o
ans: si n repraesentans, e n repraesentans sumpto predicato maliter, et pro
voce condico; faliter, et signative no ans; et contra; qa variatur genus
ponens de mati, in forte; sicut n valet: si n teras e n teras: vq n e teras.
Ly verbum e verbum: vq ly verbum signat cum tempore, qa fit temporale

de voce ad re signata.

Obi 29: vocu int signa contentu, ipsoq n reprae-
santi q male definitur signu per repraesent. Et an: si vocu repraesent
contentu, sensu huius pronu: hoo e al exet ite: contentu hoo e contentu alii: sed
hic n e sensu dicta pronu: q n repraesent contentu, consequenter signu ma-
le definitur per repraesent.

Ratio nans consequat ad 2as partu, ad proband
digo. nans: si repraesent contentu supponendo pro eis condo, n supponendo
pro eis ipsoq tantummodo manifestando no nans. Sicut cal dicitur albu
e dulce, extrema repraesent albedine, et dulcedine; et tamen sensu pro-
nu n e albedo, et dulcedo, qa extrema repraesent has formas n su-
ponendo pro eis, sed ipsoq tantummodo manifestando: ita quando di-
cimus hoo e al vocu q n supponunt pro contentu, sed pro rebus contentuq
tantummodo manifestant

~~Articulus 2us An Sit Possibile Signu Se Ipsu Repraesent~~

Concto n e possibile signu sui ipsu, aut se ipsu repraesent. Arguet
pro conclone: signu dependet a signato, e imperfectius signato, et di-
cit relatione ad signatu; sed ides nequit dependere a se ipso, e imper-
fectius a ipso, et ad se ipsu dicit relatione: q nequit dari signu sui-
ipsu. Man patebit consideranti unaqueq signa. Mir pr ex cor pro-
loquio: euidet ad se ipsu n datur reali relatione nec similitudo: q
vera e mir.

Responde aduvari, qd ides potest dicitur ordine intentiona-
le ad se ipsu et definitio ad definitu, et hoc modo signu potest dicitur
ordine ad signatu, quin inter ipsa intercedat reali distinctio; unde ius-
ta aduvaria dantur signa, que dicuntur ordine reale ad sua sig-
nata, que quidem aliud a se repraesent; et dantur signa ordine rationis,
vive intentionale dicentia, que quidem se ipsa repraesent.

Sed 2: licet ali

quod signus dicat relationem vobis ad signatum, ut signus ad placitum
ex eo non repræsentat se ipsum: quod vult solutio. Præ autem: tale signus debet re-
presare signatum substituendo pro eo, siquidem signus repræsentat substitui-
tendo pro signato; sed eo ipso nequit repræsentare se ipsum: quod licet consti-
tuatur per relationem vobis, non repræsentat se ipsum. Mater patet, nam filius
divinus licet repræsentet Patrem æternum non est signus illius, quia non repræsentat
substituendo. Nec spiritus licet repræsentet obitum personam, poterit tamen illum
signus. Præ mirum: idem nequit esse substitutus et principale: quod si signus re-
præsentat substituendo, nequit repræsentare se ipsum.

1016

Obiit 10, I condonem: panis ad-
ianua apertus est signus; sed repræsentat se ipsum: quod datur signus nisi ip-
sius. Præ mirum: talis panis apertus repræsentat panem; sed ipse est etiam
quod repræsentat se ipsum. Præ deo distinguendo mater 2i, ubi repræsentat panem ab-
solute non, ut vendibilem condonem mater, mirum, et non coniat. Sed 2: ip-
se panis apertus etiam est vendibilis: quod si repræsentat panem vendibilem se ipsum
repræsentat. Præ patet, nam potest contingere casus, quo intra domum non de-
erit alius panis, et videtur panem ad ianua non vellet ipsum emere.

1017

Res.

de 10: quod panis ad ianua apertus est signus ad placitum; et signus ad
placitum repræsentat id quod institutor vult vel imperitor; cuius hic solutio ve-
lit panem illum repræsentare panem intra domum ad venditionem deputatam
existentem, ideo talis panis se ipsum non repræsentat. 2o videtur, quod panis ad
ianua apertus repræsentat locum, sive domum ad venditionem deputatam
siquidem videtur ibi panem venire in cognem, et licet hoc est domus ad ven-
dendum ^{panem} deputata, consequenter non repræsentat se ipsum.

1018

I videtur panem ad ianua
venit in cognem panem intra domum existentem: quod non in cognem loci.
Præ autem: venit in cognem similitudinis illi, quod videtur quod venit in cognem
intra domum existentem, et non loci. Præ autem: quia filius respicitur et simi-
li Patris videtur filium venire in cognem Patris; sed panis in ianua

ē similia panibus intra domus. v̄g. venimus in cognō similitudinis panis ad
ianuas apemus.

Rudto lo. panis videtur n̄ v̄niri in cognō aliorum abro¹⁰²⁹
lity, sed ut vendibilis, iue venditionis. V̄g. q̄d unum simile n̄ ē signū
alterius profute sibi similitis; quare unum panis n̄ ē signū alterius, nec
filius Patris; nā licet filius dependat ā Patre in fieri n̄ tamen in cō
sue conseruari, q̄d requiratur ad v̄nes signi.

Obū V̄g. datur signū de¹⁰³⁰
ipso repruans. v̄g. datur signū sui ipsius. P̄r̄ aūc. sanguis, et corpus
Xpi in altari sūt signa; sed et ipsa repruant: v̄g. datur signū et ipso
repruans. Mir̄ patet, nā repruant corpus, et sanguis Xpi in Cruce fu
sū, qui ē idē iuxta Fides Catholicas cū sanguine Xpi in altari.
Rudto nādo m̄res, nā accidentia, iue quicū, q̄d n̄h quibus latet
corpus, et sanguis Xpi in altari sūt signa n̄ v̄ro corpus, et sanguis; siquidē
v̄ris speciebus conuerati venimus in cognō Xpi patienti, et sanguinis in
Cruce fundenti.

D. corpus, et sanguis Xpi in altari sūt signa: v̄g. n̄t̄ ro
lutio. P̄r̄ aūc. corpus, et sanguis Xpi in altari sūt Sacramentū, sed
Sacramentū ē signū: v̄g. sūt signū. Rudto nādo m̄res, nā ipse
f̄r̄ndē continētis corpus, et sanguis Xpi sūt signū, et Sacramentū, n̄
v̄ro corpus, et sanguis Xpi absolute; sp̄ciū autē idē d̄s̄ḡr̄t̄ur rea
liter ā corpore, et sanguine siquidē accidentia sūt, et corpus, et sanguis
sūt substantia.

D. corpus, et sanguis Xpi in altari repruant corpus, et san
guis Xpi in Cruce: v̄g. ipsa sūt signa, et n̄ species continētis. P̄r̄ aūc
si ipsa n̄ repruarent, iue n̄ v̄nūt signa maxime, q̄a sūt insensibilia in
altari, sed fiunt per ^{sensibilia} accidentia panis, et vini v̄g. repruant, et sūt signa.
P̄r̄ contra: si insensibilizantur cognoscuntur, et ipsi cogiti venimus in
cognō corporis, et sanguinis Xpi in Cruce, sed n̄t̄ aliud requiritur
ut sūt signa: v̄g. corpus, et sanguis Xpi in altari sūt signa.

1033 Respondeo, quod admissio corporis, et sanguinis Christi in altari est signum corpo-
ris, et sanguinis Christi in Cruce, ex hoc non sequitur quod datur signum
sui ipsius, nam licet sit idem sanguis substantialiter, non tamen est idem for-
liter, nam in altari est ut signatum, et in Cruce ut signatum, in altari corpus
et sanguis Christi continentur species panis, et vini, et sunt sub aliis speciebus, et in
Cruce talis connotationes non habent, et sunt in specie propria, et naturaliter.

1034

Obiectio 3°.

nam signum est signum, sed repraesentat seipsum: ergo datur signum sui ipsius. Et
mirum: repraesentat signum, sed ipsum est signum: ergo repraesentat se ipsum. Similiter
vox aliquid, repraesentat aliquid, sed ipsa est aliquid: ergo repraesentat se ipsam.
Vox mea repraesentat me, sed ipsa est mea: ergo repraesentat se ipsam, et sic de alijs
nominibus, et vocibus.

1035

Una, et eadem doctrina videtur omnibus dicendo, quod
vox signum non repraesentat hoc, vel illud signum in parlari, sed omnino signum
indeterminatum, et in corde, et sic non repraesentat aliud a se non adaequatum, sed inae-
diquatum, nam signum parlari adit diffinitio essentialis, quae non dicit signum
in corde, ratione cuius diffinitio distinguitur a signo in corde, ut quid parlari ab ali-
quo corde. Similiter dicit ad instantias de voce aliquid, et de voce mea.

1036

Instatur:

vox signum repraesentat signum in corde, sed ipsa est signum in corde: ergo repraesentat se ip-
sam. Et mirum: est terminus in corde; sed terminus in corde est signum in corde: ergo ipsa est signum in corde.
Et mirum: terminus singularis est signum singulare: ergo terminus in corde est signum in corde. Res-
pondeo, quod licet vox signum sit terminus, et signum in corde, quia signat plura signa,
cum tamen ipsa vox non sit plura signa, sed unum signum, ideo distinguitur a
signo in corde, sive a pluribus signis, nam vox una, et determinata potest plura
indeterminate signare, et non est ipsa plura, ut vox alia signat omnia alia, et
ipsa vox non est omnia alia.

1037

Obiectio 4°; possibile est carui, quo idem repraesentat seipsum:
ergo possibile est signum sui ipsius. Et dicitur: potest contingere carui, quo Rex
vult repraesentat in teatro idem ipsum, quod facturus est in bello; sed tunc ca-

nam idem est signatus, et signatus: non possibile est carum, quod idem repræsentat et
ipsum. Per dicitur nando ante, ad probationem dicitur miris: idem erit sub diversis
munitis, et statu condito, sub eodem non miris, et consiat. Rex ludens in tea-
tro tunc carum repræsentat Regem ut militante in bello, et inimico vincente,
et valde diversus est Rex ut ludens, et ut vincens pro aliando, quod unde nun-
quam repræsentat et ipsum.

D. carum nponit, quod est idem Rex ludens, et vincens, 1038
non sicut ludens repræsentat, et ipsum repræsentat. Per dicitur, quod ut ludens in tea-
tro dicitur aliquid realiter distans ab ipso ut vincente in bello, quare
datur distinctio inter signum, et signatum. **D.** Rex absolute est signum, ut non ut lu-
dens in teatro; sed absolute non distinguitur a se ipso: non datur distinctio inter
signum, et signatum. Non miris, nam est signum ut ludens, siquidem, quia in
teatro videmus Regis arma moventes unum in eoque Regis voce
proleantis, et inimicos vincendis, quod quid diversus est. **Artus 3us** situdis
na de signo inquirat.

Artus 3us Scitu Digna De Signo Inquirat.

1039
Inter 1o an signum debeat esse imperfectius signatum? Ante responsum nota-
re, quod signum potest sumi malitè, et fortitè. Signum malitè sumptum
est ipsa, sive contenta ipsius signi. Fortitè sumptum signum est illud
fortitè, ratione cuius ipsi convenit potest proxima, repræsentandi, ut in voce hoo-
entitas ipsius vocis est signum malitè consideratum, impositio autem est ratio for-
tis, per quam talis entitati competit potest proxima repræsentandi.

Similiter in sta-

1040
tua Caesaris lignum est signum malitè, et figura, in qua Caesaria similatur
est ratio fortis, per quam lignum competit potest proxima repræsentandi. Caesare. Re-
tra dubium est signum malitè sumptum potest equari, imo excedere imperfe-
ctione signatum; nam hoc vox nomen secundum se vanta non minus perfecta
est, quam nomina per ipsa signata, et virga aurea malitè sumpta per-
fectior est virga lignea, cuius potest et signum.

104 Nota 29 aliquid potest dupliciter esse perfectius altero, videlicet in eodem, et in
esse obiecto. Illud est perfectius altero in eodem, quod in se melius, et prestantius est
altero. Illud autem est perfectius in eodem obiecto, quod perfectiorum bonorum cognoscitur, ut
intra voces consonas, et vitium sunt perfectiores sui signatis in eodem, et in
perfectiores in eodem obiecto, nam cognoscitur ad signata imitata perfectiorum
cognitione ad voces, ut signantur terata.

105 Nota 30 perfectiones alias sunt entitativa, et
alias morales; entitativa est gradus ille actualitatis, quem inter cetera entia, quorum
quodque res sortitur. Moralis est estimabilitas rerum desumpta ex ipsarum dignitate,
vel utilitate, quapropter equus finice excedit mille aureos, quia participat in
periore gradu neque gradu sentiendi; at mille aurei excedunt moraliter
equum, quia plus habent utilitatis.

106 Adverte signum non respicit debere esse imperfectius
finice signato, respicit enim, quod sit inferius in perfectione morali; nam
qualibet crux lignea, est signum illius in qua Christus suspensus, et finice hoc
non est perfectior illa, sed idem moraliter in hominum estimatione, propter contactum
cum corpore Christi Domini. Nonne videtur adquirere dicendo, quod signum licet
in eodem re possit esse perfectius signato, in eodem tamen obiecto semper est imperfectius il-
lo. Constat ratione; nam obiectum cuius proprium, et principale munus est aliud a se
reprehenere imperfectum est in eodem obiecto se representata; sed huiusmodi est signum: ergo im-
perfectius est signato in eodem obiecto.

107 Nota 31, nam obiectum cuius principale munus est reprehen-
dere aliud a se principaliter movet ad cognoscendum alterius, et minus principaliter
ad cognoscendum sui; sed quod principaliter movet ad cognoscendum alterius, et minus prin-
cipaliter ad cognoscendum sui inferius est altero in eodem obiecto, cum res esse inferiorem
in eodem obiecto nisi aliud sit, quam inferiorem, et minus principale cognoscendum terat;
ergo obiectum, cuius proprium, et principale munus est aliud a se reprehenere, imper-
fectius est in eodem obiecto se representata.

108 Nota 32, ita etiam proprium, nam actus, per quem res defini-
tur est proprium, et principaliter rei definita, ut si definias hominem dicens: esse al-

dicuntur intelligitur dicuntur et proprius et principali actu huius; sed
signum definitur per referre aliud ad se: v.g. signum est obiectum cuius principa-
le nomen est aliud a se referre. Confirmatur obiectum cuius cognitio est via, et est
dispositio ad alterius cognitionem imperfectam est altero in se obiectum; sed cognitio signi est
via et dispositio ad cognitionem signati: v.g. signum est imperfectum signato in se obiectum.

Mar 46

est certa nam obiectum terrenum imperfectum cognitionem imperfectam est in se obiectum; sed
obiectum cuius cognitio est via, et dispositio ad alterius cognitionem, tenet cognitionem minus
perfectam, nam via imperfectior est terro, et dispositio formae, v.g. tale obiectum im-
perfectum est altero in se obiectum. Mar 47; vlt. p. nam cognitio signi est cognitio incom-
pleta alicuius, quod est quasi pars, seu signati participatio; sed cognitio incom-
pleta partis est via, et dispositio ad cognitionem totius: v.g. cognitio signi est via, et dispo-
sitio ad cognitionem signati.

Mar, qui sola indiget probatione ex eo quod certa quae
signum si vocis signatione non despicitur est parva nota totius rei indicandi qua-
litate: unde qui verbis sua indicat mente dicitur loqui per signa, quae
imperfecte se explicat, et non totaliter; et emptor tunc dicitur exhibere signum
quando non ex integro solvit, sed parte pretij offert: v.g. cognitio signi est cognitio
incompleta sive cognitio alicuius, quod est quasi pars, et signati participatio.

Sed 48

obiectum contra hoc: quod perfectum est in se rei perfectum est in se obiectum; sed signum in se
potest esse perfectum signato: v.g. etiam in se obiectum. Per mare, cuius quae imperfectior est
perfectior tenet cognitionem, nam eadem est dispositio rerum in se, et veritate iuxta Phi-
los 2, metaphisice: v.g. quod perfectum est in se rei, perfectum est in se obiectum.

Respondeo di 49

quando mare si quod perfectum est in se rei non sit propter cognitionem rei imperfectioris con-
ditio; si sit propter cognitionem rei imperfectioris non mare, Nam sicut res perfectior minus
qua sit propter res minus perfectas sapienter timet et propter cognitionem rei minus
perfectam, ut vox vitii licet non sit propter vitium, et illorum propter cognitionem
vitii unde cum maior perfectio in se obiectum sit in tenendo perfectior cognitionem

fit consequens vitium à perficitur vocem à obi.

150

Ad probationem maris, quae videtur
obstare huic doctrinae dicitur autem: 1°, quae in superiori est si independentem sit ab
alia minus perfecta perficitur tenet cognoscendo; si sit dependens non autem.
et consequentia. Unde quae vocem, et contra dependens à rebus signatis ponitur
licet perficitur in tenet cognoscendo minus perfecta; in eo enim quod dicitur in superiori
or dependens ab inferiori talis quae à se extrinseco nullus est inconveniens,
et hoc modo vocem et contra dependens à rebus signatis.

152

Obi. 1°; datur signum
aurea.

perficitur signato: 1° signum non debet esse imperfectum signato. Primum autem crux, vel
adamantina et signum crucis lignea, in qua passus est Christus; sed est perfectum lignea
nec: 1° et cetera. 2°, corpus Christi in altari est signum corporis Christi in cruce;
sed non est imperfectum in altari, quia in cruce: 1° signum non debet esse imperfectum
signato.

153

Ad 1°, non autem: ad probationem dicitur mirum: est perfectum firmiter, et maliter
cogendo, moraliter non mirum, ut conuenit. Non semper requiritur, quod signum sit
perfectum firmiter signato sufficit, quod sit imperfectum moraliter, ut in estimatione
hominum; quo modo imperfectum est crux aurea cruce lignea, in qua Christus passus est,
quia Christiani magis coluntur, propter contactum cum corpore Christi. Ad 2°,
potest dici, quod corpus Christi in altari est modo inferiori, non est sub ipse aliena est
in cruce fuit sub ipse propria, et naturali.

154

In 1° 2° an causa principalis sit signum
sui effectus. Respondetur nativum, nam talis in re, quae inest obiectum est perfectum suo ef-
fectu. Sed obiectum in hoc: causa principalis secundum se inferioris suo effectum
cognoscendo: 1° secundum se potest esse signum sui effectus. Primum autem 1°: definitur
per effectum: 1° dependet ab eo in cogendo. 2°, quod dependet in erendo de-
pendet in cogendo, et causa principalis dependet in erendo ab effectum, tunc quae
refertur ad effectum, ut Pater ad filium; tunc quae aliquando est propter effec-
tum, ut incarnatio propter salutem hominum: 1° 1°.

155

Confirmatur: quod movet ad cog-

ne imperfecta alterius a se distincti proprii est signum; sed causa principa-
lis est huiusmodi: ratio est signum sui effectus. Et mirum tum, quia si causa confu-
sa cognoscatur ducit ad cognoscendum confusum effectum; tum, quia causa principalis
movet ad cogendum effectum, ut ipse effectus est in ipsa causa; sed in causa effectus
non continetur cum ea proprietate, qua est in ipso: ergo nec movet ad cogendum effe-
ctum cogente propria propria, sed imperfecta.

Respondeo namque ad hoc probationem dis-
tinguo: definitur per effectum ut per extremum dependentis sui ab illo non
autem: ut per extremum dependentia illius a se secundo autem; et hoc modo definitur
causa per effectum arguit connexionem cause cum effectum, sed non dependentiam cause
ab effectum, quia necessaria erat ut cogitatio causa esset propter cognoscendum effectum.

Ad 2am 157
probationem respondeo, quod causa principalis refertur ad effectum ratione virtutis, qua
potest operari proxime, et ratione actionis, qua operatur actus; sed cum virtus et ac-
tio accidentia sint cause; et non substantia, non requiritur, quod causa principalis
ratione substantia, in qua eminent. ut signum, sed ratione accidentium, in quibus in-
ferior suo effectum. Ne incarnatio, aut alia causa principalis ratione substantia est
propter effectum, ut propter finem cuius gratia, sed ut propter finem effectum;
unde nunquam inferitur, quod sit inferior effectum, quod sit signum illius.

Ad 158
confirmatio non mirum ^{ad} probationem distinguo autem: si causa confusa cogatur
ducit ad confusum effectum cogente per accidens ex defectu cogentis secundo,
per se, et ex imperfectione cause non autem; et hoc secundo requiritur ut
aliquid sit signum alterius. Ad 2am probationem distinguo: mare causa movet ad
cogendum effectum, ut effectus est in ipsa reduplicative non; quia effectum ut in
causa reduplicative est ipsa causa: ut effectus est in ipsa specificative condonare,
et distinguo mirum; in causa non continetur actualiter effectum ea cum proprietate, qua
est in ipso secundo; non continetur virtualiter non mirum, et contra.

Invenitur 39. articulus 159
simile sit signum alterius perfectius ipis simili? Respondeo negative, et constat hoc, quod

unus nō ē inferius alteri. 2°, nā signus repræsentat aliud a se, et unus perfecte
simile nō aliud, sed idē cum altero conuertitur. 3°, nā ex Doctore Angelico 3^a
parte questionis 6^a, arto 1°, ad 3um: si recuider omnia erit similitudo in nōne
signus: rē.

160 Sed obet 1°: contū reflexus ē signus diuī, et tamen ē similis perfecte illi.
2°, imaginis exemplata ab alijs, quas populus Christianus mari uerentia colit,
et int̄ signa illarū, et tamen perfecte a simulantur ei. 3°, imago Carari ē
signus Carari, quoad accidentia exteriora coloris, forme, et figuræ, et in his
accidentibus ē Carari perfecte similis, cum accidentia statue, et Carari sint eiu-
dem sp̄s.

161 4°, filius in natura ē Patri similis, et ē illius signus, et euenit effectus
illius, et a Patre dependens. Deniq; similia erit sint eiuſdem nat̄e, cum de-
beant eue dētā aliqua diuinitate gaudere, sed aliquati diuinitas sufficit
ea, que int̄ eiuſdem naturæ possint comparari, ut signus, et signatus; nā contū,
et obet, que eiuſdem nat̄e int̄ sic comparantur: rē unus simile potest ē signus
alterius perfecte similis.

162 Residuo nando miris, nā contū reflexus, et diuī int̄ten-
dentia ad diuina oba, ac proinde differunt essentialiter. Ad 2^{am} digō miris
similantur illi, siue condō, moraliter nō miris; q̄a imaginis, que in mari uentro
ne habentur excident moraliter, sintq; digniores rōne diuini ac circumstan-
tiæ, in quæ deficiunt imagines ab eis exemplatæ.

163 Ad 3^{am} in 1°, nō mat̄, nā statua
Carari ē signus nō solum accidentis Carari, sed ipsius uite, et uirtutis, ad
quæ sufficit similitudo in accidentibus, que propria erant subiectis; ut digō miris
statua in accidentibus metaphisice considerati assimilatur perfecte Carari
condō, in accidentibus siue considerati nō miris, id ē abstraendo a mat̄, et
subō, et modo eiuſdem in illo int̄ eiuſdem sp̄s; sed alio modo eiuſdem in subō
longē distant, cum accidentia statue sint arte disposita, accidentia uero Carari
int̄ nat̄e comparata.

164 Ad 4^{am} nō miris, nā filius cum sit effectus cause uniuersæ

et dependet a Patre in fieri non in esse, unde in mundo non subordinatur Patri, ut
portulacorum signum. Ad ultimum video, quod non quaecumque divinitas inter se sit
ut unus sit signum alterius, sed requiritur divinitas sufficiens, ut unus ab altero
essentialiter dependeat; et quia talis divinitas reperitur inter contrarium, et obiectum, cum
reperitur inter duo individua eiusdem speciei, ideo contrarium est signum obiecti, unus vero
individuum non est signum alterius ad eandem speciem pertinentem.

Intra 4° an visus invisibilis 165

sunt proprie nobis signa? Respondeo affirmative, nam in definitione Sacramenti dicitur:
invisibili gratia visibilis forma, id est sensibile signum; sed si nullum daretur signum
non sensibile respectu nostri frustra haberetur particula invisibile: ergo dantur signa non
sensibilia. 2° character Sacramenti est signum, et est spiritualis; ite contritio est ac-
tus spiritualis, et signum, cum sit pars Sacramenti penitentiae. Ulterius constat, nam
obvis ducimus ad cognitionem alterius ratione dependentis ab illo est proprie signum; sed
effectus spiritualis ducit hoc modo ad cognitionem causa: ergo &c.

Obiectum divinum 166

quoniam in libro de principiis dialo capitulo 4° dicitur: signum est quod se ipsum non videt,
et propter se aliquid animo repraesentat: ergo signum est deitate rei invisibilis. 2° sig-
num debet esse nocivum signato; sed effectus spiritualis nobis idem est nocivus per
accidens: ergo non est per se signum, sed ratione sensibilibus: ergo non talis effectus spiritualis,
quasi ipsa invisibilis sunt nobis signa.

Respondeo ad illud divi Augustini 167

quod Sanctus Doctor non definit signum in tota sua latitudine, sed signum huiusmodi
invisibile, quo frequenter hodie utuntur, quod invisibile est. Ad 2° video, quod cum ali-
quando contingat effectus esse occultus, et causa manifesta; aliquando vero est contrarium
signum non debet actu nocivum signato, sed sufficit quod sit nocivum aptitudinaliter, id est
quod tale sit, ut si contingat signatum esse occultum possit signum manifestare illud. Articulus
4us, quatuorplex sit signum.

Articulus 4us Quatuorplex Sit Signum.

Nota 1° pro intelligentia, quod signum dicit ordinem ad potentiam respectum, et 168

ad signatum, ut pote medium inter utrumque, secundum ordinem, et verum, quod dicitur
ad potentiam dividitur signum in forte, et instructivale; forte est, quod se ipso, et non me-
dio alio repraesentat, ut contentus fortis hominum repraesentat hominem non medio alio, quam
contentus. Signum instructivale est, quod per intentionem cognoscit nisi aliud se repraesentat, ut imago Regis
est signum instructivale Regis, nam cogitata prius imagine venimus in cognitionem Regis, unde sig-
num instructivale dupliciter exiget cognitionem aliam ipsius signi, et aliam rei signifi-
ficatae.

169 Subdividitur signum forte in directum, et reflexum: directum est contentus
reflexus est contentus alterius contentus, ut contentus, quem in mente habeo de Petro est sig-
num forte directum Petri; si autem postea reflecto supradictum contentus, ille alius
contentus dicitur signum reflexum, quia est contentus alterius contentus, nam intentus noster
cum sit maxime reflexivus postquam cognovit Petrum cogit reflexum contentus,
quo Petrus cognovit.

170 Utivium signum forte aliud est abstractivum, intuitivum
aliud. Abstractivum est contentus rei absentis; intuitivum est contentus rei presentis.
Etiam dividitur in ultimatum, et non ultimatum. Ultimatum est contentus rei signate
per signum, ut contentus Petri. Non ultimatum est contentus signi, ut contentus vocis,
vel contentus alterius contentus.

171 Nota 2^a, plura sunt in intuitu, de quibus possumus
dubitare, an sint signum forte; nam cum intuitus ad cogenda obiecta indigeat spe-
bus, quae in intuitu immediate recipiuntur, ad ea differunt obiectum materialiter, quae in ip-
sa recipi non valent, de eis, sicut de actu intuitus, sive cognitione possumus dubitare,
an sint signum forte. Pro quo advertite species alias esse impruvas, expressas alias.
Species impruvas dicuntur, quae ab obiecto intuitu mittuntur, derivantque ad obiectum
cognitionem, ut species canis, quae meo intuitu mittitur, differunt ab specie lapidis dicitur
tunc species impruvas canis. Species expressae ab obiecto non mittuntur, sed a nostro for-
mantur intuitu, et dicuntur verbum, imago, &c.

172 Postquam ergo intuitus recipit specie
canis misit format intra se ipse expressas, sive quaedam imaginis intentiona-
les canis; unde Philosophus libri de anima dixit, quod intuitus noster est quaedam

modo omnia, nam cogendo lapides fit lapis, cogendo homines fit homo &c. Præter
has ipsæ dantur operationes, quas vidimus in intellectu, quæ sunt actiones, et tendentia
ad obiecta; ad modum quo in pictore præter actionem manu depingenti datur
idea in ipsius mente, quæ imitatur in formatione imaginis.

Dico igitur 1°, operatio 173
nes, sive actus intellectus non est signus fortis. Constat, nam operatio intellectus non repræsentat fortiter
obiectum, sed est via, et tendentia ad illud; unde sicut actio pictoris Regis imaginem de
pingentis non est signus intentionalis Regis, ita actio intellectus formans verbum, vel ipsæ expre
ssæ, sive imaginem intentionalem obiecti non est signus fortis obiecti.

Dico 2°, ipsæ impræsentatio 174
est signus fortis. Constat, nam hæc datur ante cognitionem neque est perfecta similitudo
obiecti, et non habet ex parte potentis, quare nequit esse signus fortis. Unde solus ipse ex pre
senti erit signus fortis: nam hæc sola est perfecta similitudo obiecti, produciturque ab intellectu
ipso cognoscit ut in ipso consideratur obiectum; unde licet non sit medium per quod intellectus cogit
obiectum est tamen medium in quo obiectum cogitur, quod sufficit ad rationem signi fortis.

Per ordinem autem 175
est et rursus, quod signus dicitur ad signatum dividitur in naturale, et ad placitum; natu
rale est, quod ex natura sua aliud à se repræsentat, ut fumus est signus naturale ignis. Signum
ad placitum est, quod ex impositione, vel hominum beneplacito aliud à se repræsentat, ut vox Pe
trus, quæ quæ hominum voluerunt, Petrus, et non Paulus repræsentat, et signat. Signum natu
rale duas habet proprietates, 1^a est idem signare, sive repræsentare apud omnes, ut fumus et
apud omnes repræsentat ignem; 2^a est non posse à natura signatione deponi; nam velint nolint homines
fumus semper ignem repræsentabit propter proportionem, quæ cum ipso habet.

Fortiter, nam 176
tamen contrariarum proprietatum habet signus ad placitum. 1^a non signat idem apud omnes,
ut vox hominum, quæ solum apud latentes hominum signat, 2^a est posse à natura signatione depo
ni; nam si homines velint potest aliud signare. Signus ad placitum dividitur in reme
morativus, demonstrativus, et pronosticus, ut Sacramentum legis, quæ signa ad placi
tum sunt, dicuntur rememorativa passionis Christi præteritæ, demonstrativa gratiæ pre
senti, et pronostica gloria future.

¶ Signum ad placitum adhuc subdividitur in practicum, et speculative. Practicum, est quod signat, et causat, quod signat, ut Sacramenta nova legis, quae signant, et causant gratiam, speculative est, quod signat, et non causat, ut vox Petrus signat, et non causat Petrum. Aliud solet dici signum ex consuetudine, et est, quod ex usu, et consuetudine aliud a se repraesentat, ut adventus canis, est signum adventus Domini, et mappa ad meridies in mensa extensa inter signum prandij. Adverte, quod hoc signum non constituit divinationem specie signi, nam si consuetudo fundatur in natura inducitur ad naturam, ut adventus canis, si vero fundatur in voluntate hominum ad signum placitum, ut extensio mappae.

¶ 178. Obiit divisione signi in natale, et ad placitum imago Regi est signum, ut homo inatable, nec ad placitum: ratio divisionis signi in natale, et ad placitum, non est adequata. Primum: in se non est signum natale; deinde nec ad placitum: ratio est. Primum autem quod ad hoc parte: signum natale non dependet a voluntate hominum; sed imago Regi dependit a voluntate pictoris: ratio non est signum natale. Primum quod ad hoc, imago Regi repraesentat Regem propter proportionem naturae cum ipso: ratio non est signum ad placitum.

¶ 179. Respondeo namque dicitur et autem probationis; ad huius probationem dicitur mirum: pendet a voluntate pictoris tanquam a causa efficienti, sive in fieri ipsius imaginis conditio, tanquam a causa formae, sive in facto est imaginis non mirum, et constant. Itaque imago Regi licet dependeat in ipso fieri, sive quando fit a voluntate pictoris, qui est causa efficiens non tamen dependet tanquam a causa formae, nam eius causa formae, est similitudo, et proportio cum Rege, siquidem simul depicta imagine iam non pendet a voluntate pictoris, quare naturaliter repraesentat Regem.

¶ 180. Dicitur imago Regi simul depicta potest disponi a sua signatione: ratio non est signum natale. Primum autem: potest deleri, et in eodem linteo aliam designari: ratio potest disponi a sua signatione. Respondeo, quod deleta imagine Regi iam non repraesentatur Rex; difficultas autem procedit de imagine permanente, quae usque deletatur semper repraesentat Regem, quare si pictor velit, quare manente imagine nequit disponi a sua signatione; et vox Petrus, quae integra manens potest disponi a sua signatione, si hoc videtur, ut aliquid signet. Aliud ultimum utrum signum forte sit proprie signum.

Artus Ultimus, Vnus Signus Forle Sit Proprie Signus

Condo: signus forle e proprie signus. Pr^o 1°, ex Doctore Angelico question 4a, 181
de veritate art^o 1°, ad 7° dicente: verbum interius proprium habet rationem signationis,
qua verbum exterius. Pr^o 2°, ratione: contus, e res constituta a natura alia
ad a se repraesentanda cogitatione: ergo proprie e signus. Dico, quod signus proprie-
tate, cui sit obiectum, debet repraesentari media sui cogitatione, et contus repraesentat sine sui cog-
itatione.

1° 2°, ex dno Thoma questione 9^a, de potentia art^o 5°, in corpore dicente: hoc 182
e ipse se 1° intus, quod intus in se ipso concipit de se intellecta; hoc autem sic ab
intu conceptus dicitur verbum interius: ergo verbum, seu contus e obiectum cogitatum
media sui cogitatione ducens ad cogitationem ad dextra. 2° 2°, verbum e terminus intellec-
tionis, et repraesentat per modum termini quarentis vicem obiecti, sicut ipse in propria reprae-
sentat determinando per modum principij quarentis vicem obiecti; sed quod terminat cogita-
tionem cogitatur, et e obiectum illius: ergo verbum repraesentat ut obiectum, et media sui cogitatione.

3°, verbum e imago intentionalis, in qua intus percipit rem, qua intus a dextra: 183
ergo repraesentat ut cogitatum eadem cogitatione, qua cogitatur rem a dextra. Pr^o coniectura: quia
idem e motus in imaginibus, et in re imaginata: ergo si verbum repraesentat ut ima-
go, repraesentat ut cogitatum eadem cogitatione, qua cogitatur rem, cuius e imago.

Obiectum: 184
nec e obiectum 1°: sed contus mentis n^o e obiectum: ergo n^o e signus. Aliter e de
f^o signi. Pr^o 2° 2°: contus e terminus intellectionis: ergo n^o e obiectum medium, nec
signus. Dico ultimus artus: e terminus ultimus n^o: n^o ultimus ratio artus, quia ter-
minat ut vicem quarentis obiecti n^o sicut in ipso cogitatur, sed transit ad obiectum; sicut cum ad
ramus imaginis, terminat quidem ad rationem imago, sed n^o ultimus, quia n^o sicut in ipso
adoratio, sed ulterius tendit ad archetypum.

185
Replicabitur 1° obiectum, quod contus reprae-
sentat cogitatur immediate: ergo ipse contus n^o e obiectum medium inter cogitationem, et rem

repræsentata. 2°, contū ē forma constituens rei repræsentata in cōobi: q̄ n̄ ē
obiv mediiv. Pr̄ constā: na forma constitutiva rei n̄ ponit̄ in numero cu
rei, per ipsa constituta; unde albedo, et pariv n̄ sūt denovivibilia, q̄a albedo ē
forma, qua pariv videtur v̄ibilia.

186

Ad 1^{am} v̄idēo d̄ignando an̄i: obiv cogi
tur immediate in mediatione excludente mediiv, per qd̄ cōdo; excludente me
diiv in quo nō an̄i, et cōtrā. Mediiv per qd̄ ē obiv mediiv, ut prius cogit̄ r̄igāto,
et ut rei quæda quomodo mediat̄ imago Cesaris inter Cæsare, et Cæsaris cogōnē;
na prius cogit̄ur imago Cæsaris, et exinde procedit̄ int̄us ad cogōndū Cæsare
respectu cuius cogōnē imago exerceat̄ m̄tus imaginē. Mediiv in quo cōbi m̄
liari, et simul cogit̄ur, ut imago, in qua, et vōnē cuius obiv resp̄ndet, et obitur
potē.

187

Ad 2^{am} d̄ignō an̄i: contū ē forma, qua rei repræsentata constituitur in cōobi
intrinsece tenentī int̄lectione cōdo; extrinsece tenentī nō an̄i, et cōtrā. Per unū
ā dextra tenēt̄ int̄lectionē intrinsece, per aliquid sibi extrinsece, nempe per
verbum; extrinsece autē per se ipsa; licet verū sit, qd̄ ut tenēt̄ int̄lectionē ex
trinsece per se ipsa requiratur ut conditio, qd̄ verū tenēt̄ intrinsece. Datur ḡ
duplex obiv siquidē datur duplex rōr tenendi alia in verbo, et alia in re
verbo repræsentata.

188

Nota ~~Q~~, in fine, qd̄ vocis d̄ivē, et immediate signat̄ contū
mentis, et mediiv h̄i rei ipsa, sive obiv, principaliter autē signat̄ rei qua cōn
trā; na principaliter signat̄ vocis fine signationē, et repræsentationē ipsorum con
trā, et vocum; sed ipsorum finis ē cogō rerū: v̄ ḡ principaliter signat̄ rei, qua
cōtrā. Deinde: dicens hō ē al̄ n̄ intendit̄ uliō, et principaliter radere, n̄ ma
nifestare audienti se iudicare, hō ē al̄, sed intendit̄ ut audiens credat̄ hōē
in re ā al̄; v̄ ḡ principaliter intenditur per vocem, n̄ manifestatio. Quæstio
de essentia rōr lōḡi.

Terminus proprius dicitur a terando, quo in sensu idem est terminus ac limes, quo dicitur
eritur ager ab agro; per translationem signat extrema, quibus in compositis,
et in quibus voluitur. In presenti accipitur terminus iuxta a nobis dicenda pro parte
compositiva prout categoria, quae proprius, et strictus artifectus dialis apud
latinos; unde sicut totus finis componitur ex materia, et forma substantiali,
quae sunt partes, et elementa compositivi, ita propositio categoria componitur
ex termino logico, quae sunt partes, et simplicissima elementa, ex quibus resultat totus
dialis. *Articulus in Definitione termini a recentiore suarista tradita tradita refertur
et refertur.*

Articulus 1us De fine Termini Logici a Recentiore Suarista Tradite Refertur Et Refertur.

Recentior Suarista nostra universitati sic definit terminum logicum contra constitutum
modum sciendi. In pluribus peccat haec definitio, et impugnetur 1° definitio constans genere im-
proprio recta non est; sed dicta definitio constat genere improprio: quod recta non est. Pro
genere in tali definitione est contrarium; sed contrarium est genus improprium: quod constat genere improprio.
Pro mixto: genus quod tantum materialiter, et quasi per accidens reperitur in definito
est genus improprium; sed ad contrarium sic reperitur in termino logico sub expressione sub qua defini-
turus: ergo est genus improprium.

Pro mixto: hic definitur terminus logicus sub ratione termini, et sub
ratione logici; sed ratio termini tantum materialiter, et quasi per accidens contra definito est contrarium;
ergo termino logico sub hac ratione tantum materialiter advenit est contrarium. Pro mixto: quod fortiter contra
termino logico. ex ratione termini debet contra omni illi, quod participat talis ratione; sed est contrarium non
contra rebus orbis, quae participant ratione termini, ut patet in termino fisico, qui vere sunt termini,
sunt in logico, et non sunt contrarium: ergo est contrarium tantum materialiter, et per accidens contra termino logico.

Respondebit Suarista, quod hic definitur terminus logicus sub ratione termini, et sub ratione logici,
simul sumpta utraque ista ratio non vero horum accepta; cuius terminus logicus, ut terminus logicus sit
proprie contra hic erit proprius genus in dicta definitione. Sed D: licet definiatur ad
vale vivens sententiam dicuntur; haec predicata vivens sententiam non solum vivens aliter.

sed etiam alii leonibus: v.g. licet definiatur terminus logus sub ratione termini, et logus predicatur
contus debet coire cum termino etiam in logico.

193

Præ contra: ideo dicta predicata coirent cum
alii, quia in predicata generica in dicta definiuntur; sed etiam contus est predicatum
genericum in definiendo terminum logi: v.g. debet coire cum termino etiam in logico, sicut vivens in
tione cum aliis, etiam in ratione. Negat Suarezista constat, et videt disparitatem, na-
terminus extrahitur à propria signatione per legem logi, sicut homo pictus per legem picti, et
sicut propter hanc rationem homo pictus non debet coire definito hominis veri, ita terminus in logico
non debet coire cum contus; aliter vero non extrahitur à propria signatione per rationem, quia
ta proprie est alii ratione, sicut irratio; quapropter predicata definitiva alii nase vi-
vunt in tione coirent cum aliis.

194

Sed 2° terminus logus est proprie terminus; v.g. nōt in solutio.
Præ autem: in proprie partem; sed proprie partem in proprie terminus: v.g. terminus logus est proprie
terminus. Præ max: quod componit proprie totum est proprie partem; sed terminus logus compo-
nit proprie totum; v.g. est proprie partem. Præ min: propositio, que in utraque sententia
est modus sciendi, est proprie totum; sed terminus logus componit pronomen: v.g. componit
proprie totum. Min constat, quia propositio componitur ex subiecto copula, et predicato, que
in proprie terminus logi.

195

2° aliter non extrahitur à sua signatione per rationem: v.g. nectitur
per legem logi; vel videt disparitatem. Nec doctrina de hoc picto aliquid officit, na-
homo vere extrahitur à sua signatione per legem picti; aliter non extrahitur à pro-
pria signatione per legem logi; nam signatio propria termini prout in presenti est ratio
partium; cumque terminus logus sit proprie partem, hinc est, quod est proprie terminus.

196

Resolvit ma-
rita, quod cum propositio sit totum indivisibile partem non admittit, terminus logus non
proprie partem. Sed 2°: nam si ab ipso querimus quid sit propositio categorica? Dicitur
que constat subiecto, copula, et predicato, sive, que constat unica copula uniente subiecto et pre-
dicato; sed constare subiecto, copula, et predicato est componi ut ex partibus ex subiecto copula
et predicato: v.g. ad minus in tua sententia subiectum, et predicatum erunt partes pronomen; ideo e-
rit assensu copula non cum terminus logus, quia partes pronomen non est, sed nexu partium.

2° si propo e contu indivisibilis, idu erit pari et totu diala; idu erit rubu, et
 pratu in pronu, et idu erit etia tota propo; sed hoc e absurdu: vq n e con-
 tu indivisibilis. Pr miv: nat maior debet e vera in ma sententia: qui unu nec-
 to gaudiu iudicio dicit, rubu in pronu e pratu? Nam licet veru sit, qd in-
 hac pronu Petrus e ho, Petrus, qui e ho rubu sit ho, qui e pratu n tamen po-
 tet idu dicit, qd rubu huius pronu sit pratu; sed hoc absurdu videtur ex
 quo propo sit contu indivisibilis: vq absurdu e dicere tenu logu e contu, con-
 tituente modu rindi.

Impugnatur 2° defio: qualibet recta defio debet coire or
 mo definito; sed dicta defio n coit or mo definito: vq recta n e. Pr miv: n coit
 or tero logu: vq n coit or mo definito. Pr anv: n coit tero vocali; sed tenu volu
 e proprie tenu logu: vq n coit or tero logu. Pr miv: propo volu e vere totu lo-
 gu; sed totu logu tenu logu constat: vq parte pronu volu int vlu tenu logu
 sed parte pronu volu int tenu volu: vq int ven tenu logu. Deinde tenu logu ut
 postea videbimus dividitur in volu mentale; et scriptu: vq n solutu tenu men-
 tale e vere tenu logu.

Risdebit suarista teros volu e tero logu improprio,
 et extrinsecos, quatenus int instrumenta, quibus manifestantur contu, nveru
 tero proprio, scripto, et intrinsecos. Sed 3: nam tenu volu proprie perti-
 nent ad diala: vq int proprie tenu logu, seu diala: Pr anv: artificiu volu pro-
 prie pertinet ad diala: vq et tenu volu. Pr anv: propo, et silu volu proprie
 pertinent ad diala; sed int artificia vocalia: vq &c.

Pr miv: illud proprie per-
 tinet ad diala, qd eiu regulu regulatur; sed propo, et silu volu regulu dia-
 lis regulantur: vq proprie pertinent ad diala. Mir patet, nam istu regula pro-
 pio vocali debet constare tenu volu; et silu volu pronu volu, immediate
 regulant artificia volu. Nec dicta regula prescribuntur a grama, sed a
 diala, que curat de silu, et pronu; grama vero de oronibus sine silu, et
 barbarismo.

Impugnatur 3° defio suaristica: tali defio deficit aliqua parte

necessaria: vñ irrecta c. Pr̄ aut̄: partē inadēquate ē necessario ponenda intali de-
fōne, ad n̄t̄ aposita: vñ defit illis aliqua partē necessaria Pr̄ m̄r: debebat di-
cere, t̄r̄m̄ logū ē contūs inadēquate constitueni modū sciendī: vñ necessario ponē-
da. Pr̄ aut̄: partē inadēquate defit t̄r̄m̄ logū a ~~q̄~~ q̄, quā partē n̄ ē t̄r̄m̄ logū:
vñ debū dici &.

202 Pr̄ aut̄: colā ē contūs, et constituit modū sciendī n̄ p̄ p̄n̄s, quā
p̄r̄ t̄ ē modū sciendī, sed n̄ inadēquate, quomodo sub̄s et p̄r̄t̄ū constitueni. ^{vñ:}
debet aponi partē inadēquate, ut defit t̄r̄m̄ logū a colā p̄n̄i. M̄r̄ constat ex
tua doctrina dicente, colā fort̄r̄ ē tota p̄n̄e. M̄r̄ etiā patet, nā p̄p̄r̄o con-
stat colā, et sic colā n̄ constat, q̄ ē contūs indivisibilis, sequitur ab̄r̄o d̄r̄ supra pro-
batū in 2a impugōe. Vel si dicas, qd̄ constat, si v̄ constituitur colā, id̄ t̄r̄m̄
n̄ componitur, sicut Deus constituitur p̄r̄t̄i divinis, et ex eis n̄ componitur

203 D. p̄p̄r̄o
etiā constituitur sub̄s et p̄r̄t̄i, sed ex eis componitur: vñ si constituitur colā
etiā componitur ex colā. M̄r̄ ē evidens, m̄r̄ etiā constat, nā si n̄ componi-
tur ex illis, q̄ ē actus indivisibilis: vñ sub̄s ē tota p̄p̄o. Constat sequitur, nā
in actu indivisibili n̄ dantur partē, unde sub̄s v̄t̄ p̄r̄t̄ū, et q̄d̄cūq̄ ex
his tota p̄p̄o. Id̄ qui n̄ videt? Ex quo etiā sequitur, qd̄ definitio sub̄s
definit eadē defōne p̄r̄t̄ū, et tota p̄n̄e, **Artus 2us** defōne recentioris scotici
et impugnat

Artus 2us. Defōne Recentioris Scotici Impugnat

204 Recentior scotici vestigia rectari n̄. Magistri sic t̄r̄m̄ logū definet: p̄r̄-
p̄n̄e divertiva. Impugnatur 1°: defit constans genere remoto rectari ē; sed
defit ab scotā tradita constat genere remoto: vñ recta n̄ ē. M̄r̄ constat ex
guli bona defōne. Pr̄ m̄r̄: genus in tali defōne ē partē partē, sed partē ē genus
remotū: vñ constat genere remoto. Pr̄ m̄r̄: illud ē genus remotū inter qd̄, et di-
fā mediat aliqua partē, quā paritā fit genus proximum; sed inter partē partē, et
cetera partē mediat aliqua partē, quā paritā partē fit genus proximum: vñ

pari in dicta defone i genus remotu.

Mañ constat, nar ideo n̄ i vita defio horu
neſpe. vivens. valē, q̄ā inter vivens, et valē mediat al, qd̄ i genus proximu vi
vencu. Pr̄ miv: inter parla pari, et ceteras mediat parla p̄ signativa, qua
posita parla pari fit genus proximu: v̄q̄ mediat aliqua parla, qua posita lex.
Pr̄ anis: teru logu debet definiri per signationē: v̄q̄ mediat parla signativa.
Pr̄ anis: oia instrumenta logica definit Philoſophu per signationes, natu
logu i instrumentu sciendi sive loga: v̄q̄ per signatione debet definiri. Mañ patet
ex defonibus pronu, nominu, et verbu a Philoſopho traditu.

Resdet ingeniu recentiu 206

or parla pari e genus proximu, q̄ā genu proximu est e, qd̄ simul cu defio
explicitat definitu sub proprio, et primario contu ipriu definitu, cuq̄ pari hoc
faciat, nar explicat teru, per contu componendi, qui e propriu, et primariu teru
contu, hinc fit, qd̄ i pr̄teru genu. Sed D: ratio parla signativa e primariu
contu teru logu: v̄q̄ parla pari teru n̄ e genu proximu. Pr̄ anis: impruendi
bili e v̄ signativu a vone parla in teru logu: v̄q̄ primariu contu teru e v̄ parla
signativa.

Pr̄ anis: v̄ signativu impruendibili e a vone artefacti logu, sive ab oronē
loga: v̄q̄ etia a teru logu, qui e parloronē logu. Pr̄ anis: quocunq̄ modo conside
ratur artefactu logu e signativu: v̄q̄ impruendibili e v̄ signativu ab arte
facto logu. Resdet recentior, qd̄ pr̄uendibili e v̄ signativu ab artefacto logu,
nar hoc potuit considerari, ut totu constans partibus, quomodo pr̄uendit a signatio
ne, et potuit considerari, ut oratio loga que modo dicit signatione: similiter v̄q̄ le
cit teru logu multoties i signativu, tamen sub contu teru solus explicatū
partu, n̄ vero signativu.

Sed D: repugnat intelligi totu logu, et n̄ ut constans p̄
partibus signativu: v̄q̄ impruendibili e signatio a totu, et partibus logu. Pr̄ anis:
repugnat concipi totu finicu, et n̄ ut constans partibus finicu, et signativu: v̄q̄ repug
nat concipi totu logu, et n̄ ut constans partibus signativu, et logu. Specto dispa
ritate. Deinde n̄ intelligo quomodo possit pr̄uendit v̄ oronē, loga et vone to
tiu logu pr̄cipue pronu, nar quid aliud intelligitur nomine totiu loga, nisi oratio.

208

Logali artificio constructa, sive constantibus partibus directione loga ordinatis.

269

Nunc

hic sed oratio loga definitur per signationem, quae cum finis est obuius manifestata in-
tuitu. r̄g et totus logus. Nisi uideri precindendi etiam artefactus loga a toto logo, et
precise considerari pronus. Ut ut totus, et nullus logus, quod est idem ac precindendi pro-
nus a se ipso, quod implicat. Quis enim poterit precindendi hōe ab alio rati, sive a
ma uentia? igitur nec rati oroni, loga uentiativa a pronis, nec rati uen-
tialiter dicitur propro oratio loga uentian, unum de alio, quod hōe dicitur a
rati.

270

Impugnatur defectus 2°, tunc logus parte debet defini per contru componendi,
sive per componendi: r̄g male definitur per e parte pronis diuertiva. Pr̄ contra, qui
definit tunc per e parte pronis diuertiva definit ipse per contru indifferenter
ad componendi, et uolendi, sed sic definiens tunc male ipse definit: r̄g ma-
le definitur tunc per e parte pronis diuertiva. Pr̄ mai: id in qd̄ resoluitur pro
pro diuertiva, dicitur pari pronis diuertiva: r̄g definiens tunc pari pronis diuertiva
indifferenter definit illud.

271

Pr̄ mai: id, in qd̄ resoluitur quilibet totus dicitur pari
totius: r̄g id, in qd̄ propro diuertiva resoluitur dicitur pari pronis diuertiva. Pr̄
anti: diuus Thomas per mortem resolutus fuit in mater, et anima; sed nunc eum
anima dicitur pari illius: r̄g de. Nisi patet, nam quando uidemus domum destruc-
tae solimus uideri lapides, et ligna, et dicere ecce partes domus destructae; iimi-
liter si statuarius, uel quilibet alter abscindat caput statue diui Petri: U²: sole-
mus dicere hoc e caput illius statue; sed caput e pari statue: igitur ut aliquid
sit pari non requiritur, quod actu componat, sed sufficit, quod resoluat.

272

3°, impugnatur defectus

noticia: nulla datur propro diuertiva: r̄g inepte definitur tunc per e parte pronis
diuertiva. Pr̄ anti: qd̄ non e modus sciendi non e diuertiva; sed nulla propro iuxta
predictum uentian e modus sciendi r̄g nec diuertiva. Mai patet, nam illud ipso
pro diuertiva, quod dicitur, recit illud e proprie diuertiva, quod dicitur, sed nul-
la propro diuertiva: igitur nulla e diuertiva, sive modus sciendi.

2613

Residit notitia, quod null

hae propo e proprie forlitor dicitiva, na sic esse forlitor modus sciendi; e
tamen qualibet propo proprie maliter, rive proprie presuppositiva dicitiva;
na ad hoc suffit, qd disponat ad modum sciendi, rive ad dicendum, qd ia
facit propo. Sed D: licet propo dispat ad modum dicendi nequit dici ullo
modo dicitiva: r̄ n̄ est dicitio.

Prans: disponens ad formas disponens nullo modo ^{20/4}
dicuntur forma, nec composita, nec dispositio ad n̄ntia dicitur aliquo modo
scientia; r̄ nec propo disponens ad modum dicendi ullo modo potest dici dicitiva.
Ans ponit, na iudicium probabile dispat, et melius preparat int̄
ad assensum demonstrativum, rive scientificum, et nullatenus potest dici scientificum,
imo in eodem int̄, et circa eandem veritatem nequit compari ut demonstrativum prop
ter oppositionem cu illo: igitur nec propo disponens ad modum sciendi, rive
dicendi potest dici dicitiva.

Resat̄ adhuc dictu recentior, qd propo dicitur ^{20/5}
dicitiva, et presuppositiva modum sciendi, licet n̄ forlitor: ad modum quo unio in
ter matas, et formas substantiales dicitur modus substantialis, licet n̄ sit
accidens, et n̄ substantia. D: na licet unio inter matas, et formas substantiales
dicatur substantialis n̄ tamen dicitur substantia, sed modus substantialis; si
cui substantia n̄ e entitas, sed modus, et tractio entitatis: r̄ pariter propo
nequit dici dicitiva. Pr̄ consia: id eo substantia n̄ e entitas, sed modus en
titatis, qd tenet, et agit modaliter entitati; r̄ qd propo disponit ad modum
sciendi nequit ullo modo dici modus sciendi, vel redat de paritate. Ar̄ h̄
quodam premitit, et vera tenē defone propugnāt.

Artus 3us Quodam Premitit, Et Vera Tenē Defone Propugnāt.

Premito 1° defone ee orones explicantes essentiam, rive quiritate rer: esse
na vi int̄ illa pratā, que 1° in re cogimur, et per que res essentialiter difert
ab, or n̄ ipsa, ut qd 1°, concipimur in hoc e al rale, quibus pratā inconsti
tuitur, et difert ab or n̄ hōr, Defo constat generi, et difa genus e illud pratā

magis coe, per qd̄ r̄u defit̄a cōt̄ cur pluribus n̄ defit̄is; dif̄a ē. pr̄t̄ur̄ q̄
qd̄ defit̄ a n̄. definit̄is, r̄u. ab illis, cur quibus per genus coiebat, ut in def̄o
hōr̄ al̄ e genus, per qd̄ cōt̄ hōr̄ cur b̄ r̄utis, et r̄ate ē dif̄a, per q̄m ab eis defit̄.

207 Premito 2°, nos hucusq̄ egimus de quibusda p̄uicindis, ad qū valde utilib̄ ad
recta intelligentia t̄r̄ loḡ, et nunc v̄ro ut veri dial̄i a t̄r̄o incipimus, na
hic ē simplicior in dial̄a, cur̄ cogō artificialia dial̄a ā faciliorib̄, et simpliciorib̄
incipiat, hinc ē, nos a t̄r̄o debere incipere; na in hoc ars imitatur natur̄, q̄
incipit a partib̄, ut totius p̄fectionis aequatur. Similiter dial̄a, r̄u. eius cogō
artificialia incipit a t̄r̄o, q̄ simplicior, et facilior ē modo r̄iend̄, et p̄one, cuius ē
pari.

208 Premito 3°, t̄r̄u loḡ ab aliquibus definiri p̄ ordine ad resolutione, cu quib̄
bus p̄ doct̄u Maḡstru Tilaberte, ab alijs v̄ro p̄ ordine ad compone, et hoc ē
comenior in̄ter nostrate, et dia extranco. Pro^{quo} adverte, qd̄ totu compone nil ē aliud,
q̄m dist̄a uniri, na compositio ē dist̄orū unio. Totu resolvi nil ē aliud, q̄m unio
ta, unione dioluta ^{ad} simpliciore statu r̄uocari, unde resolutio ē totius ad sua ele
menta, r̄u. principia r̄uocatio.

209 Duplex autē ē resolutio, alia firica, alia mentalis: ha datur
quando unio realiter dioluitur; 2^a, quando p̄ r̄uocante unione r̄uocant̄ partes r̄uoc̄
considerantur, quantum ad id, qd̄ habent ex seip̄is p̄uicindendo ab actuali compone,
ut dictio potest resolvi in literas, vel firice illa realiter r̄uocando, vel mentaliter sin
gulari r̄uoc̄ designando.

210 Adverte 2°, qd̄ prior ē cōt̄us, r̄u. ordo ad componenda
in t̄r̄o loḡ, q̄m ordo ad r̄uolvendu, sicut prior ē compositio, q̄m resolutio. Premio
to 4°, plura s̄, de quibus p̄onemus dubitari, an sint t̄r̄u loḡ, na in p̄one simplici
datur r̄u. col̄a, p̄r̄t̄u, et aliquando casu obliqui, et adiectiva, de quibus ordo du
bitatur in scholi, an sint t̄r̄u loḡ; nos autē de oib̄ his asserimus et t̄r̄u loḡ, q̄
cit de aliquibus improp̄is, ut ex nostra def̄one t̄r̄u colligere potestis.

211 Sed adverte, qd̄
haec oia ponunt accipi obiv̄, et forlitor: obiv̄ int̄ r̄u, q̄m dicuntur r̄u. p̄e

tu. Sic. Prolixi vero int̄ vocu, contū, mentis, et scriptura, et de his asserimus
turō. logō, nam in hac pronē. Petrus ē hō. solū vocu, contū mentali, et scriptura
int̄ parte signatīva; Petrus vero, hō, et identitat̄ reali. int̄ rei signatō, unde con-
tus ubi cola, et pret̄, qui int̄ ubi, et pret̄ in repruando dicuntur turō logi, et
etia vocu, et scriptura oīa repruanti, et signanti.

Hic primū sit conctō turū lo- 2022
qui sic recte definitur: pars signatīva, per se compositiva pronē, categorica. Ex ex-
plicatione defonē. eius bonitas constabit: partū pari signatīva ē ruber genus, nam
per se parte signatīva cōt̄ turū cu turū gram̄, et rēthorici, qui etia int̄ partū sig-
nativa. Cetera partē int̄ difā, per qua difit turū logū ā gram̄, et rēthorici,
et alij, nam per se parte per se compositiva difit ā partibus per accidens compo-
nitibus, et resolutivis; q̄ licet idē turū logū sit pars compositiva, et resolutiva
ita autē cu per componē difiatur debet assignari partē illiquā repru ab ipso
nō dixerit contū et fortit̄ considerato.

Per ultimas partēs nēsc̄ pronē categorica 2023
difit turū logū ā turū gram̄, et rēthorici, qui licet sint partē signatīva per se
compositiva, n̄ tamen pronē categorica, sed oronē, r̄ne, colectima, et ornate disposita.
Unde inferis partē defonē, ut defonē componentē n̄ ē turū logū, licet sint turū
logū inquantur dicunt ordinē ad pronē categorica componenda. Inferis 2^a par-
tē pronē hipotētica, et itē n̄ ē turū logū, nam cu sint in tota per se n̄ dicunt
ordinē ad aliud totū componendū quare n̄ int̄ partē per se

Obū 1° Innotra de- 2024
fones. defō, que n̄ cōt̄ oī ius defō recta n̄ ē, sed nostra turū defō n̄ cōt̄ oī
defō: v̄g recta n̄ ē. Pr̄ m̄r: n̄ cōt̄ oī turū logū: v̄g. Pr̄ anr: n̄ cōt̄ partibus
defonē, sed partē defonē int̄ turū logū: v̄g. Pr̄ m̄r: partē artificis logū int̄
turū logū, sed partē defonē int̄ partē artificis logū: v̄g int̄ turū logū. Pr̄ m̄r: par-
tē artificis logū int̄ partē logalē, sed ē turū logū ē ē parte logalē: v̄g par-
tē artificis logū int̄ turū logū.

Resolūo dēquādo ultima minore: ē ē parte logalē 2025
per se conctō, per accidens nō m̄r, et dēquō consequens: partē artificis logū, qd̄ int̄

per se, et etiam dicitur tota per accidens propter eandem rationem

D: ut totum per se per 232

unitate ~~hinc~~ ordinis, constat partibus per se non requiritur, quod cum partes uniantur
stricta colā: non nisi solio. Præ autem: partes orationis grammatice sunt partes per se, sed
non uniantur stricta, et rigorosa colā: non ut totum per se per se unitate ordinis, constat
partibus per se, non requiritur, quod ista uniantur stricta colā, in ratione. Res dicitur, quod
partes orationis grammatice uniantur stricta unionis, nisi verbo est implicita, vel explicita
posita in oratione, quæ propter vim dicuntur partes per se.

Ex dictis sequitur non oportet
totum loquens debere esse partes per se, ad hoc nequit admitti: non nisi illud ex quo re-
quiritur. Præ maius: sequitur aliquis terminus loquens esse partes per accidens: non sequi-
tur non oportet esse partes per se. Præ autem: pari totum loquens per accidens debet esse pari, et
terminus loquens per accidens; sed per nos dantur tota loquens per accidens: non aliquis terminus
loquens esse pari, et terminus loquens per accidens. Præ maius: pari totum loquens per se est
pari, et terminus loquens per se: non pari totum loquens per accidens esse pari, et terminus loquens per
accidens.

Res dicitur, quod licet in loquens dantur tota per accidens, eo non sequitur dari
totum loquens per accidens, nam idem sonat terminus loquens a pari per se; unde licet
dantur partes per accidens, quæ ex natura sua non ordinantur ad totum, nec uniantur
stricta colā, non tamen debentur terminus loquens per accidens, sicut non datur homo
irrationalis, nam idem sonat, et signat homo, ac est rationale.

2° potest videri partes
totum loquens per accidens, et terminus loquens secundum quid, et cum adito, non vero sim-
pliciter. Ex quo nihil dicitur nisi hic definitur terminus loquens simpliciter talis, qui di-
citur pari per se pronomen; Ceterum vero terminus dicuntur loquens quæ ad loquens pertinent, non
quæ ex natura sua ordinantur ad totum loquens, ut partes pronomen categoria. Ultraque
proponio est valde probabili.

Obiicitur 2° defecto ceterum alij, a defecto recta non est, sed non
tra defecto terminus ceterum alij, a defecto: non recta non est. Præ maius: ceterum partes pronomen men-
talis, sed partes pronomen mentalis non sunt terminus loquens: non ceterum alij, a defecto. Præ maius

terius loquens frequenter est subiectum, vel praeteritum, vel colatum; sed partes pronominis mentalis nec sunt subiectum nec praeteritum, nec colatum: ratio non sunt termini loquens. Per maiorem: partes pronominis mentalis repraesentant subiectum, praeteritum, et colatum, sed quod repraesentat subiectum praeteritum, et colatum nec est subiectum, nec praeteritum, nec colatum: ratio partes pronominis mentalis nec sunt subiectum, praeteritum, nec colatum.

235 Maior patitur in hac pronome Petrus est homo, quod repraesentat subiectum, et praeteritum, neque Petrus et homo est cogitatio tendens ad Petrum, et cogitatio tendens ad hominem. Minor etiam constat, nam sicut repraesentatio, sive regis imago non est Rex ita nec repraesentatio subiecti unit subiectum, sed. Perinde distinguendo ultima minorum: non est subiectum, praeteritum, nec colatum, ut quod, et in mundo conueniens, ut quo, et in repraesentando non miris, et distinguere conueniens eodem modo. Partes pronominis mentalis, sunt subiectum, praeteritum, et colatum in repraesentando, quia sunt repraesentationes obiectum, sive conueniens obiectum, qui sunt subiectum, praeteritum, et colatum, ut quod, et in mundo; et hoc sufficit, ut in terminis loquens, sicut ista uocis albedo, et nigredo dicuntur contraria, quia casus obiecti contraria sunt.

236 Dicitur in pronome mentali non datur subiectum, praeteritum, et colatum in repraesentando: ratio nudantur in ipsa termini loquens. Per autem: in pronome mentali, non dantur partes: ratio dicitur. Per autem: in actu indivisibili non dantur partes; sed propositio mentalis est actus indivisibilis: ratio in illa non dantur partes. Deinde, quod in pronome mentali dantur partes licet non formaliter distincta, virtualiter tamen, et ^{equivalentem} ~~in~~, nam in hac pronome Petrus est homo, idem conueniens prout attingens Petrum est subiectum, prout attingens hominem est praeteritum, et prout tendens ad uisionem utriusque ex colatum.

237 Obiectum 3° partes pronominis complexae sunt termini loquens: ratio male definitur terminus loquens per se partes pronominis categoriae. Per autem: partes pronominis complexae per se componunt; sed quod per se componit est terminus loquens: ratio partes pronominis complexae sunt termini loquens. Per maiorem: quod per se est subiectum, vel praeteritum pronominis per se componit; sed partes pronominis complexae per se sunt subiectum, et praeteritum: ratio per se componunt. Per maiorem: haec est propositio complexa: Petrus est homo est propositio; sed partes huius pronominis per se sunt subiectum, et praeteritum: ratio partes pronominis complexae, per se sunt subiectum et praeteritum.

238 partes pronominis complexae, ut subiectum huius pronominis: Petrus est homo est propositio, nec compositio

nant per se, nec dici valent partes per signa nullu totu, ut tale, potest e parti
per se alteru totu; at rubu dicta pronu, complexu componit per se, si consideru
tur ut totu complexu, n̄ vero sub formalitate pronu consideratu.

Di. haec propo 230

trus e hoc, ut propo componit hanc alia Petrus e hoc e propo: r̄g n̄ ut totu con
plexu. Pr̄ aũ: componit alia in quantum de ipsa verificatur et proponit, sed de
ipsa n̄ ut e totu complexu, sed ut propo e verificatur et proponit: r̄g ut propo
componit alia. Pr̄ dicto disquendo maru: componit alia malit̄ concto forlit̄ n̄
maru, et conca m̄ri disqū con om̄ eodem modo.

Sicut de dicta pronu ut tali vni 240

fictur. pr̄ter̄ ex^{lo} sequitur proponit ut talis componit per se, et forlit̄ alia
sed tantu malit̄; na pr̄ter̄ in dicta pronu, et oib̄ alij. verificatur de rubo
obivo, et malit̄ n̄ de forlit̄; unde in tali pronu subintelligitur haec totu n̄ ut
propo, qui quide e parti forlit̄ dicta pronu: ad modu quo in hac alia licit̄ e
trinit̄ subintelligitur vox, quae licit̄ tantu malit̄ componit, et totu loqū
n̄ e.

Di. dicta propo ut talis forlit̄ componit alia: r̄g vult solio. Pr̄ aũ: id com
ponit forlit̄ ~~pr̄ter̄~~ pronu qd̄ supponit pro alio in pronu; sed dicta propo
componit alia supponit pro alio: r̄g forlit̄ componit. Maũ patet, na idio lic
t̄ tantu malit̄ componit, q̄a supponit pro se. Maũ p̄: talis propo ut compo
nit̄ altera supponit pr̄ter̄ per ipsa signat̄: r̄g supponit pro alio.

Pr̄ dicto, qd̄ 242

Ly Petrus e hoc in dicta pronu n̄ supponit pro alio, nec e rubu forlit̄, sed malit̄;
na pr̄ter̄ talis pronu n̄ ut e propo n̄ verificatur de rebus signat̄, sed de vocib̄
signantib̄, sicut alio die dicti t̄ri absolute considerati forlit̄ supant. Pr̄
horu e, na talia s̄nt ruba, quae alia permittuntur ab conu pr̄ter̄, quare si de se
ero predicatur hoc, Petrus sup̄t̄ forlit̄, si vero vox malit̄.

Dices: r̄g in hac pronu 243

Petrus e hoc e propo forlit̄, q̄a propo componit alia forlit̄. Pr̄ conia: qd̄

forlī, forlīter componit sicut qd̄ malit malitū; sic dicta propō ē forlī. r̄g
forlīter componit. Nō conuēna licet dicta sit propō forlī n̄ tamen ē pars per
r̄, et forlī alterū; sicut licet matā v̄a sit forlīter matā v̄a n̄ tamen ē pars for-
lī compositi substantiali.

244 **Obū 4;** defō constans parsā superflua n̄ eructa; ad
nostra tū defō constat parsā superflua; r̄g recta n̄ ē. Pr̄ mir: constat parsā
compositiva; sic talis parsā ē superflua; r̄g constat parsā superflua. Pr̄ mir:
illa ē parsā superflua in defōne, qua ablata eundē sensū retinet defō, sic
ablata compositiva eundē sensū defō tū r̄g superflua ē talis parsā.
Pr̄ mir: eundē

245 di. sensū habet hae defō pars signativa per se pronū categorie ac ista pars
signativa per se compositiva pronū categorie: r̄g Pr̄ an̄: in illa parsā pars
intelligitur compositiva, r̄g eundē sensū habet una, ac alia. Pr̄ an̄: idē eū
partū ac eū compositiva: r̄g intelligitur in parsā par. Pr̄ an̄: nulla datur
pars ^{que} compositiva n̄ sit: r̄g idē &

246 Resdō dicendo nullā parsā superflua in
nostra defōne n̄ superfluit parsā composita, nec in parsā par potest
intelligi parsā uoluntaria; quare ut tū distinguatur ā partibus utroque
v̄i debet aponi parsā compositiva in eius defōne: unde n̄ intelligitur idē
per partū ac per compositiva.

247 **Dicu:** parsā categoria ē superflua; r̄g nostra de
fō constat parsā superflua. Pr̄ an̄: idē ē dicere parsā per se pronū, ac parsā per
pronū categoria: r̄g ē superflua. Pr̄ an̄: ~~quod~~ in pronū categoria dantur par-
tes per se: r̄g idē ē dā parsā per se pronū, ac pronū categoria. Pr̄ an̄: partes
per se solū dantur in toto per se; sic idā propō categoria ē totū per se: r̄g in
sa sola dantur partes per se. Resdō disquendo ultima mō: partes per se
per seitate simplicitati, sive ordinabilitati, solū dantur in toto per se similitu-
ritati condō mō, in toto per se per seitate ordinati, nō mō, et dīgo mirū ē totū
per se per seitate simplicitati, sive ordinabilitati condō, alia per seitate nō mirū

et disquisitio conueniens eodem modo dantur partes pure puritate ordinabilitatis, sive simplicitatis condō, ordinis nō contrā.

Ad intelligentiam resolutionis nota, 248
quod sicut dantur tota pure puritate simplicitatis, sive ordinabilitatis, et tota pure puritate ordinis, ita et dantur partes pure puritate simplicitatis, sive ordinabilitatis, et partes pure puritate ordinis; partes pure puritate ordinabilitatis, sive simplicitatis in partes exigentis ordinis in toto, ut partes pronis categoris; partes pure puritate ordinis, quae dici solent partes per accidens in partes in ordine in toto, si ex actu ab ipsis partibus, sed a toto.

Vnde nō superfluit pars categoris, nam 249
cum etiam propositio hypothetica habeat partes pure puritate ordinis, si diceretur tantum pronis posset equivocari terminus logus cum partibus pronis hypotheticae; cumque partes hypotheticae nō sint termini logi, ideo videtur proponitur in definitione illa pars categoris. **A**rtus 4us dicitur terminus logus constituatur per actum, vel per posse componere componere pronis simplices.

Artus 4us **V**erus **T**erminus **L**ogus **C**onstituatur **P**er **A**ctum, **V**el **P**er **P**osse **C**omponere **P**ronis **S**implices.

Conclō: terminus logus constituatur per posse componere nō per actum componere pronis. 250
Arguetur, et simul firmabitur conclō: terminus logus constituatur per se partes, sed datur pars extra actuali componere: nō constituatur per posse componere. **M**an patet ex nostra definitione. **P**er mō: pars salvatur per ordinem, et determinationem ad compositum: nō datur extra actuali componere. **C**onsēquitur; quia extra compositum datur ordo ad compositum. **A**ntē etiam constat: nam anima dicitur Thomae in actu sit incomposito dicitur pars dicitur Thomae, quae dicitur ordinem ad componendum.

Questiō, quod pars substantialis ut anima constituatur per posse componere 251
ex se ordinata ad compositum; artificialis vero pars, ut terminus ordinatur ab arte per actuali componere; quare nō constituatur per posse, sed per actum componere. **D**.

partem artificiali, antea actualiter componere potest ordinari ab arte, ut componat totam
et etiam constituitur per partem componere. Item constat, nam ligna, et lapides antea actualiter
edificationem domus ordinantur ab artifice, ut domus componant, et tunc iam dican-
tur partes artificiales domus, imo, et domus destructa.

262

Similiter milites adscripti
sub vexillo ducis dicuntur partes artificiales exercitus, quia tunc iam sunt ordina-
ti, ut exercitus componant: et antea actualiter componere potest ordinari, et dici
aliquid parti compoti, cuius voces, et aprones nostri inter arte actualiter componere
ordinantur, et destinantur a dialo, ut artificiter loqui compot, ideo erunt partes
artificiales, et tunc loqui antea actualiter componere.

263

Obi^o v^o contra conclusionem: non refert
potest ad componendam proponere simpliciter, ut vox dicatur tunc loqui: et tunc
non constituitur per partem componere. Et ad: non refert, ut dicatur pars artificialis
et nec ut dicatur tunc. Et ad: lapides, et ligna in monte habent potest ad
domum componendam, sed talis potest non refert, ut dicatur partes artificiales do-
mus: et nec potest vocis, sed proponere componendam refert, ut dicatur pars artificia-

264ra

Respondeo quando duo antecedentia, ad probandum dicitur magis habere in monte
potest proxima non, remota conde magis, magis, et applica consequenti dictione.
Potest remota dicitur, inter qua, et actualiter componere alia mediat, proxima dicitur
tunc, quando nulla alia mediat; per potest remota ad componendum non constitui-
tur pars artificialis, sed per proxima, nam per hanc destinatur, et ordinatur
ad componendum.

265

Exemplis constat, nam ideo lapides, et ligna in monte non dicuntur
partes artificiales domus, quia non dicitur ordinantur, et destinantur ab artifice per
disponere proxima, ut domus componant, vocis vero, et aprones mentis, quia ordinantur
et destinantur a dialo, ut componant proponere, dicuntur partes, et tunc antea actualiter
componere. Unde destinatio, et ordinatio diali constituunt voce proxime potest
tunc componere, et partes artificiales, sicut ordinatio artificis constituit lapides, et
ligna partes artificiales proxime potest domus componere.

D: licet vox per destinationem a dialo, sit potius proxime componere pronomen, non 266
potest dici pari artificialia dialo: quia nunc solio. Pro autem: talis potentia proxima
ad componendum non sufficit, ut vox dicatur pari artificialia: quia licet sit potius pro-
xime componere, non tamen est pari. Pro autem: potentia proxima ut vox Petrus subia-
tur, et ut homo predicetur non sufficit ut Petrus Vg: dicatur subiectum, nec homo praeter
quia nec potentia proxima ad componendum sufficit, ut dicatur pari artificialia dia-
lo. Pro contra: sicut vox homo Vg: potest componere, ita potest subiectum, et praeter;
sed potentia subiciendi, et praeter, non sufficit, ut sit subiectum, nec praeter: quia nec potentia
componendi, ut sit pari, et terminus.

Respondeo nando ultima contra disparitatem in na- 267
mura, et praeter consistunt in exercitio componendi, cum subiectum sit de quo dicitur pre-
ter, et praeter, quod de subiecto dicitur, pari autem artificialia non consistit in exerci-
tio componendi, sed in ordinatione, et destinatione ad componendum, quod habet cum
sola potentia proxima. D: subiectum, et praeter consistunt in exercitio: quia etiam non pari
tis artificialia, et terminus. Pro contra: ideo illa consistunt in exercitio, quia vox est
indiferens, ut sit subiectum, et praeter; sed etiam est indifferens ante actualem compositionem;
ut sit pari artificialia grammatice, vel dialo: quia non pari, et terminus loqui consistit in
exercitio componendi.

Respondeo nando contra, ad probationem disingere mirum: ante actua- 268
lem compositionem, et destinationem factam a dialo, ut componat pronomen conde mirum; an-
te actualem compositionem, et post destinationem a dialo factam non mirum, et contra.
Licet vox ante actualem exercitium subiciendi, et predicandi sit indifferens, ut sit sub-
iectum, vel praeter non tamen est indifferens, ad componendum post destinationem a dialo;
unde per talem destinationem, et ante actualem compositionem iam est pari, et terminus loqui
licet non sit subiectum, nec praeter.

Obi 2o, terminus constituitur per actualem componere: quia 269
non per posse. Pro autem: terminus est qui componit pronomen simpliciter; sed ipse compo-
nit ~~cur actu~~ quia terminus constituitur per actualem componere. Respondeo nando
autem, ad probationem disingere mirum: qui componit in potentia conde, actu non mirum, et dis-
ingere mirum componit actu conde, in potentia non mirum, et contra. Terminus constituitur

compositus est qui potest componere, non qui actu componitur, quare in definitione dicitur
pars compositiva quod denotat potestatem, et non actu componendi.

270

D. solus eternus, quia

actu componit primum. respondet solutio. Per contra: solus eternus, quod est pars artificialis
diala primum, simpliciter; sed solus est pars artificialis diala primum, quia actu componit
ipsa: respondet solus eternus, qui actu componit. Per contra: propositio actu non composita non est
totum artificiale diala: respondet quod actu non componit primum: non est pars artificialis illius.
Per consequentia: sicut pars componit ita totum componitur: respondet si quod actu non com-
ponitur non est totum, nec quod actu non componit est pars, et eternus.

271

R. ut ostendit ultimum.

ma contra: Discrimen est, nam totum artificiale, et etiam substantiale dicitur exercitium
compositum, cum nihil aliud sit, quam eius partes simul sumptas, et unitas, vel inexistens
positas, pars vero non dicitur exercitium, sed destinationem, et ordinem, vel potestatem, ut componat
quod habet ante actualem compositionem. Ulterius ratio est, nam ante actualem compositionem non
apparet aliquid, in quo pars totius, vel compositi consistat, sive salvari; at vero
ante ipsam datur aliquid, in quo consistat pars, sicut licet nunc non datur compo-
situm divi Thomae, quia tamen datur illius anima datur pars divi Thomae.

272

D. totum

artificiale dicitur exercitium compositum: respondet et pars artificiali exercitium componendi. Per
contra: pars artificiali solus datur, ubi datur totum artificiale: respondet dicitur exercitium
componendi. Item patet, nam solus dantur tecta ubi datur domus. Per deinde
contra: ad probationem dicitur contra: pars artificiali actuali actualitati exercitij conditio
actualitate essentia non ante et contra: Pars actuali actualitati exercitij non datur
extra totum, ut per se patet, tunc vero actualitate essentia, nam hoc consistit in eo, quod sit
determinata, et ordinata ad totum componendum nempe primum.

273

D. solus datur pars artifi-

ciali actualitati essentia ubi datur totum artificiale: respondet solutio. Per contra: solus da-
tur pars illogistica actualitate essentia quando datur totum illogisticum: respondet solus da-
tur pars artificiali actualitati essentia, ubi datur totum artificiale consequuntur
solus datur totus logus intra primum. Item constat, nam extra illud non datur tunc

logistica. Respondeo nando consiari na pari si logistica, cu sit maior, et minor ex-
trimitat, et mediu verbu consistit in exercitio componendi, cu talia n debent extra
tari pari vero diala consistit in pota proxima componendi prout, quo pota salu
etur extra prout, cu unice pondeat ab ordine, et distinctione diala.

D. tunc extra p^o 274

ne repugnat pota proxima componendi: v^o et a parte diala. P^o aut: repug-
nat ipsi extra prout exercitio componendi: v^o et pota componendi. P^o con-
cui repugnat actus repugnat pota ad actus: v^o si tunc extra prout repugnat actus
componendi, et a pota proxima ad componendi. Ita patet, q^a un^o lapid^o re-
pugnat actus videndi, repugnat etia illi pota videndi: v^o de

R. Respondeo nando aut, 275

et forma probon^o, ad cuius probon^o dirig^o aut: cui repugnat actus absolute, et
in ei statu repugnat pota proxima ad actus cond^o aut: cui repugnat actus in suo
statu, et n in alio repugnat pota ad actus n^o aut, et dirig^o consiari: v^o si tunc extra
prout repugnat actus componendi etia pota ad componendi extra prout ad
so, ad componendi existendo in prout n^o consiari. Unde sicut Petrus sine equo habet po-
ter ad equitandu n ad equitandu sine, sicut equo, ita tunc extra prout habet pota
ad prout componendi n extra, sed intra prout existendo; quare sicut Petro equo n
habenti conuenit pota equitandi, et n exercitio, ita tunc extra prout conuenit pota n^o
exercitio componendi.

Ob^o 3°: tunc extra prout neq^{ue} est materia nec forma: v^o nec pari: con-
sistat patet, q^a pari ad quatu^r dividitur in materia, et forma. P^o aut: materia prout est sub-
et forma est prout; sed tunc extra prout n^o est sub- nec prout: v^o nec materia nec for-
ma. Respondeo nando aut: est materia probon^o na materia prout n^o est sub-, et prout, et
forma totalis est cola; unde tunc extra prout, si sit nomen materia, sicut forma.
Prout ad nomen est forma secundar quid d^{icitur} respectu, n^o absolute, na sicut dicitur
tunc forma respectu sub-, respectu vero prout dicitur materia, quae etia dicitur a cola.
Ita s^{ed} utrum cola prout sit totus logus.

Artus S, Vera Cola Proni Sit Terus Logus.

277 Nota 1°, qd subū, et prout proni simpliciter int terū logū, ut ex nostratiui deso-
nē coligi potuit, nunc querimus, an cola, que dicitur par uniuersa alia partes in prout
sit terū logus. Nota 2°, cola, sicut et subū, et prout ponuntur mentaliter, vocali-
ter, scriptae, seu repraesentantur, et dicitur, et ponuntur non ob id. 1°, modo nempta cola ē terus
logus, n̄ vero 2°, modo; nam sicut identitate ipsa, vel dissonantia extremorum,
per cola signatur.

278 Unde pro oculis, sicut habundat iudicio nos hic n̄ querere des-
obit, sive contibus obivū, an sint terū logū, sed de vocibus, contibus mentalibus, sive acti-
bus intus, et scripturis, q̄a hoc volūnt ponunt et partes signative per se compositiva
prout, categoria. Nota 3° de cola, et n̄ verbo dubitari, an sint terū logus, vel n̄. Nam
verbum prout in pronibus, 2°, adiacenti ex prout, ut in hac Petrus currit, quo
in unum certū ē ē terū logus, solum n̄ dubitari potest, ~~de cola uni-~~
entē prout currit, an sit terū logus.

279 Nec dubitatur de cola reduplicative considerata
ut unione, sed de ipsa specificative nempta pro ipso, verbo, qd est unio, nam sicut pre-
tū, et subū reduplicative considerata n̄ int terū, sed subivntur, et prout, ita co-
la reduplicative n̄ componit, neq̄ ē terus, sed unū partu componentu; unde so-
lar specificative considerata int terū logus, sicut subū, et prout specificative, et
sub fortitate partu proni dicuntur terū logū.

280 Pro ^{quo} subivnt, qd subū, cola, et prout
possunt considerari sub his fortitatibus nempti subū cola, et prout, et possunt con-
siderari prout, ut partes proni. Sub his fortitatibus considerata, sive reduplica-
tive n̄ int terū, q̄a sic solum dicunt subivnt, prout, et nexu, ad unum par-
tu int, sive oīa dicta specificative nempta int terū logū. Sicut si Dominus Archie-
piscopus simul esset princeps Aragonie, ut Archiepiscopus esset caput tantu Clivio-
ru nra Diocesis, et ut princeps esset caput, et gubernator militu, et saeculari iur-
tu regni.

281 Hi notati, sit condō. pro cola ē proprie terus logus. Coligitur ex Artu

totale, qui 10, periclytinae lutione 6a, verbum refert inter precipuas oronē parte
Idē docet Doctor Angelicus ibidē dicens: pari oronē, irignatū, sicut dicitio
rignatū, puta, et nomen et verbum, et pari oronē, nempe pronū ē terū: rē verbum
colā ē terū. Constat etiam ex Damasceno capite 48o dialo dicente unaquaq
vni dicitio terū pronū ē. Alij terū capite 64o, qualibet pronū dicitio terū ap
pellatur.

282
Itaque et similia videt recentior notitia Aristotelis, et Damasceni
loquuti, fuisse de tero lato sumpto pro aliquo necessario requisito, cuius colā
sit quodammodo requiritur ad pronū, ideo hoc in ensu potest terū appellari. Sed
nā Aristoteles dicto in loco verbum vocat precipua parte oronē: rē propriū
et rigorose ē terū. Et constat iuxta predicta recentior terū ē pari pronū di
versive, sed verbum ex Philo sopho ē una ex precipuis partibus oronē, nempe pro
nū: rē propriū, et rigorose terū, alias precipua pari pronū diversiva n̄ erit terū
logū.

283
Deinde utiq̄ constat Aristoteles, et Damascenus, predicti in loci loquuti, fuisse
de tero lato modo pro quolibet necessario requisito. Nulla interpretatio ē omni
no voluntaria, et absque ^{proprio} fundamento facta, si autē dicat recentior Aristoteles
loqui de verbo in quantum potest ē prater pronū, ut supra explicabimus n̄
vero de ipso, ut colā. D. nar loquitur de ipso ut contra dictō a subō, et priter, ut
genti constabit, sed prout sic prater inveniunt verbi: rē de hoc avrit ē precipua
parte oronē, et terū. Confirmatur hoc ex dno Casiodoro in sua dialo dicente
terū ^{voco} nomina, et verba quibus propro nectitur. Enquomodo hīc loquitur de
colā.

284
Impugnatus notitia responsio: Damascenus predicti in loci ait: qd una
quaq pronū dicitio terū appellatur: rē terū proprietate vocat quancūq dictiones pro
nū. Et contra: terū proprietate vocat dictiones que sit rubū, vel prater: rē et quancūq
cūq, consequenter dictiones, que sit colā, vel arignet dīparitate, quas videt ad rignan
do fundamenta, quibus deficit colā n̄ ē terū logū, sed valde infirma aparibunt ex
dicendi in hoc arto.

285
Augusto, et simul firmabis condone precipue contra notitia: +

iuxta notitiam tertium est pronomen, sed colā est pars pronomen: ut et tertium loquor. Primum co-
la est forma pronomen: ut et pars. Primum autem: forma cuiusque totum est, quod datur est specificum
totum, sive compositum; sed colā ^{est} est specificum pronomen, quod totum dicitur: ut et forma pronomen.
Māx patet, nam ideo ^{prima} colā est forma hominis, quia datur est specificum hominis. Primum autem: est spe-
cificum pronomen est et affirmativa, vel negativa, siquidem propro dividitur, ut in spe in
affirmativa, et negativa, sed hoc accipit a colā: ut colā datur est specificum pronomen. Māx
patet, nam a colā dicitur propro affirmativa, vel negativa.

286

Respondeo notitia Aristotele, et

~~quod colā est pars, ut quo pronomen non vero ut quod, et pars ut quo cuiusque com-~~
positi non est pars principalis illius. Pars ut quo dicitur, quod fortiter non componit totum,
sed per modum nexus, et affectionis, vel cuiusdam necessarii ^{requisiti}. Pars ut quod re-
illa, qua media unione totum communicat est, cuius illa solus est nexus ditorum sub-
et prater, ut componantur erit pars, ut quo, subivvero, et prater, quod ratione sua unita
tū communicant est pronomen erit pars ut quod, et tertium loquor.

287

D: lo: medium verbum est tertium

silogisticum; sed non est pars ut quod, sed ut quo, et per modum nexus: ut licet colā est pars
pronomen per modum erit illius tertium. Māx est certa. Māx pr: pars ut quo est per modum
nexus est illa, qua necesse est, et detur aliam partem; sed medium verbum necesse est, et detur
māx, et mirum extremitate; ut componantur sit, sicut sola colā subiv, et prater et
componantur pronomen: ut est pars ut quo, et per modum nexus ut colā.

D: et instau-

288

rater arguitur forma pronomen non est pars ut quo, sed ut quod sicut forma hominis non est pars
ut quo, sed ut quod respectu hominis, sed colā est forma pronomen, ut ex dictis constat: ut non est
forma pronomen ut quo, sed ut quod. Respondeo tō, necesse est, quod medium verbum solus
improprie dicitur unio, nam potius extrema unio est medio verbo quod quod me-
dium verbum unio est extrema; quare proprie tertium est silogisticum. Sed D: nam si extrema
proprie unio est medio verbo hoc proprie unio est extrema: ut proprie est unio. Prater
quod subiv, et prater proprie unio est colā hoc proprie unio est illa: ut pariter. Dein-
de, quia pars est tertium scilicet corponi unio est medio verbo hic proprie dicitur unio partium

nis: r̄ pariter.

De his dicitur qd̄ sola ē forma per modalit̄, seu per modū nexu n̄ 289
vero forma, qua rōnē suā entitatē pronē constituat, et det illi ē specificū, na hāc
apud Iesuitas ē conformitas illa qua dicit propō cu regulis logi, cum iuxta ip̄a
solum hāc sit par, ut qd̄ pronū cuiq̄ forma entitativa colā n̄ erit par, ut qd̄, nec
forma pronū.

Sed D: conformitas cu regulis logi n̄ ē forma: r̄ sola colā ē forma. Pr̄ 290
autē: in nulla arte ~~colā~~ conformitas cu regulis artis ē forma artefacti: r̄ nec in
loga. Pr̄ autē: in arte fructifactoria conformitas cu regulis talis artis n̄ ē forma fru
ctus, sed dispositio fructus ex qua resultat forma fructus: r̄ in nulla arte d̄.

Urgetur: propō 291
affirmativa, et nativā continent in conformitate cu regulis logi; sed n̄ continent in for
ma: r̄ forma n̄ ē conformitas cu regulis. Mā patet, na equi conformis ē re
gulis logi propō affirmativa, ac nativā. Pr̄ m̄: quae differunt specificē n̄ continent in
forma; cu forma sit rōnē differentis, sed propō affirmativa, et nativā differunt spe
cificē: r̄ n̄ continent in forma.

Umpugnatur solō: id quod una propō differt speci
fice ab alia ē forma essentialis, et par, ut qd̄ pronū; sed una propō differt specificē
ab alia per colā: r̄ colā ē forma essentialis, et par, ut qd̄ pronū. Mā patet: rōnē
te m̄ per qd̄ hō differt specificē ab equo ē par forl̄ hōi. Mā etia constat, na
per colā una propō ē affirmativa, et alia nativā, quae m̄ sp̄i pronū.

Reidensco 293
tista una pronē differt ab alia specificē, nulla data distione inter utruq̄ colā
ut constat in his pronibus Petrus ē hō, Petrus ē lapis, ubi solum rōnē pr̄tē varian
tur specificē, unaq̄ ē vera, et altera falsa, quare apud ip̄a pr̄tē ē forma pronū.
Sed D: na istae pronis n̄ differunt specificē, et unaliter, sed solum numericē, na
utraq̄ ē affirmativa: r̄ tota distio essentialis, et specificā oritur a colā.

Arguitur 2° pro 294
condone tenus ē in qua resolvitur propō, sed propō resolvitur in colā: r̄ colā

est tunc loquens. Præter unumquodque resolvitur in ea ex quibus componitur; sed propositio componitur ex cola: igitur resolvitur in cola. Præterea contrariæ pronæ non resolvuntur in cola quæ non manent resoluta pronæ; resolutio sit dissolutio rationis, et consequenter eius destructio.

295 In hoc resoluta pronæ manent ~~non~~ cola: igitur nihil solutio. Præter autem: quæ potest distingui in resolutione mentali manent resoluta pronæ, sed cola potest designari: igitur manent. Illud patet; nam resoluta pronæ hæc: Petrus est homo, sicut potest dici Petrus erat subiectum ita potest dici est erat cola, in quo consistit designatio, et resolutio mentalis.

296 non maneat resoluta componens erit tunc loquens: igitur falsa est doctrina. Præter autem: subiectum et præter non manent resoluta pronæ cum consistant in exercitio componendi, sed per ut tunc loquens: igitur licet cola non maneat erit tunc loquens. Sed licet corpore resolutio sit in remaneat ipsius anima, quæ est separata à corpore statim hoc non obstanti est tunc loquens: igitur licet non maneat cola resoluta pronæ erit tunc loquens.

297 contra rationem aristoticam: subiectum, et præter forte non tunc loquens: igitur etiam cola forte. Præter constantia subiectum, et præter forte non tunc loquens constituentia pronæ, quæ per vos est modus sciendi ita cola forte est tunc loquens constituentia pronæ; igitur est tunc loquens, sicut subiectum, et præter forte.

298 Negat aristoteli contraria, et arguit disparitatem, nam subiectum forte est tunc loquens tantummodo representans subiectum obivum, et similiter præter forte et cola forte est tunc loquens simul representans subiectum, et præter; ac proinde est tota propositio, et non tunc loquens illius. Hæc tota doctrina aristoteli, sed omnino falsa, et sine fundamento ficta. Quæ si in nego: cola forte est pars pronæ mentalis: igitur non est tota propositio. Præter autem: cola forte est representatio identitatis obivæ, sed representatio identitatis obivæ est pars pronæ mentalis: igitur cola forte est pars pronæ mentalis.

299 Hæc est innegabilis. Præter autem: pars pronæ mentalis est tunc loquens partialis constituentia illarum; sed representatio identitatis obivæ est tunc loquens partialis constituentia pronæ mentalis: igitur est illius pars. Præter autem: propositio mentalis constituitur ut ex partibus ex tribus con-

ubi nō est rubi prae, et colae, vel contra colae sive colae forlā ē representatio identitatis
obivi: rō ē contrā, et pari constituitur prae mentali.

Negabit suarista mare ultimū 300
dicent: prae mentali ē unicui actus, sive contrā ~~non~~ realiter indivisibilis, qua-
re nō constat partibus. Sed I: propo mentali nō ē simplex qualitas: rō componitur ex
pluribus contrā. Prae autē: propo mentali representat in recto, et explicitē rubi colae,
et prae, sed unicui contrā nequit representare in recto distincte, et explicitē rubi colae, et pre-
ter: rō nō ē simplex qualitas. Mas constat: na propo mentali repraeat in recto, et ex-
plicitē tota prae obivi, quae in recto importat rubi colae, et prae: siquidem nec ex-
trima conetata unione, nec unio extremorum. nō tantū tota propo: rō rō dicitur, et ex-
trima secundū rōnē unicuiq; propria.

Prae mar: plura in recto repraeatāci nō ut dispa- 301
ratis re habentia exigunt plura cogōnē nō disparatas, sed ordinate re habentes: rō contrā
repraeatā in recto, et explicitē rubi colae, et prae, ut ordinata in prae nō ē unicui,
sed plura ordinate re habentia. Pro intelligentia huius doctrinae advertit, qd propo
mentali hoc contrā requirit, nō sē a prae extremorum, et cogōnē coientia, sive discont-
tia; quare propo mentali simplex qualitas nō ē, sed sonat tribus conceptibus, ut dicemus.
agendo de prae ex qua resolutione convincitur tota doctrina suaristica circa colae.

Arguit 4°: colae ē forma prae: rō nō ē tota propo. Prae patet, qd dicitur, et dicitur 302
sicut prae. Contra requiritur: siquidem forma ē totū competent. Respondet suarista, qd
colae ē forma metaphisica, sive tota univērsia prae, nō vero forma fisica, et licet forma fi-
sica sit pari, nō vero metaphisica explicat colōnē inhumanitatis, quae ē forma me-
taphisica hōis, et ab hōe nō distinguitur. Sed 3°, na falsū ē dicere colae ē forma me-
taphisica, sive tota univērsia prae, ut ex dictis satis convincitur. 2° licet colae sit
forma metaphisica prae nō ideo ē tota propo: rō rō solio. Prae autē: licet humani-
tas sit forma metaphisica hōis nō tamen ē totū hōis, siquidem nō ē vera hae propo humani-
tas. ē hōis: rō nec colae ē tota propo.

Obvi 1°, 2° conclusionē: Aristoteles dicit tertiū apollo 303

id in quo reducitur propro, ut in subu, et pretu: r̄q colā iuxta Aristotelem n̄ ē terū.
Contra patet, siquidē colā n̄ meminit Philoruphu in predicto loco. Perinde, Arle-
port relata verba, et supradere: ipso ē adito, vel diviso, ubi mentione facit de colā,
et tunc ē terū, pronū ē subū, pretū, et colā aditā, si propro sit affirmativa, divisa vero,
seu negata, si propro sit negativa, et ubi Aristotelem pronobis facit, et n̄ d̄ nov.

Obi 2° exve-

304

centiore nota: qd̄ n̄ ē pari pronū n̄ ē terū loquū; sed colā n̄ ē pari pronū: r̄q n̄ ē
vū loquū. Pr̄ m̄r: colā ē unio partū; sed unio partū n̄ ē pari: r̄q colā n̄ ē pari pro-
nū. Pr̄ m̄r ā paritate: unio incompōsito humano n̄ ē pari: r̄q neq̄ incompōsito loquū
ut ē propro. 2° pr̄ m̄r ā priori: si unio partū et pari uniret se ipsa, ad m̄r n̄ ē p̄-
par: r̄q ipsa n̄ ē pari.

305

Retorqueo, argūtū: mediū verbu ē nexus partū r̄q n̄ ē pari
r̄q n̄ ē pari. 2° coniunctio gramālis n̄ ē nexus partū oronū gramālis: r̄q n̄ ē pari oronū
gramālis. 3° unio colorū in imagine ē nexus partū imaginū: r̄q n̄ ē pari illū.
Secūda ab oibz nanda. 1^a q̄a om̄n̄ p̄tentiū, mediū verbu ē terū illogisticū. 2^a
q̄a sū gramā inter partes oronū coniunctione enumerant. 3^a q̄a tota forma imaginū
p̄tati in dispoñe colorū, quā indistincta ē ab visione.

306

Nunc r̄q̄o ad obonē nandomē
r̄q, et m̄r etia probonē, ad cuius p̄ probonē concuo antecedenti nō contrā r̄q̄
paritas ē, na unio incompōsito finico humano, ē purus nexus, et n̄ forma, et colā in pro-
nū ē nexus, et forma; sic nervi in hōe sūt nexus, et partes, et etia incompōsitū
vifitālibz, ut in metāllis, et lignis vitumē, et calis in edificis, quā quidē sūt
nexus, et partes. Ad 2^a probonē m̄r nō sequela de unio artū, et illa condo
de subtili, et concua m̄r nō contrā: itaq̄ compōta subtili, qualescūq̄ ex matā
et forma subtili p̄ unitū, ut ex partibus; atq̄ adeo unio n̄ ē pari, cur nec it matā
nec forma. Compōta vero artū n̄ qualescūq̄ ex matā, et forma unitū, sed ex
pluribus matā unite unitū iuxta regulā artū, ideoq̄ unio unitū forā, et pari.

307

De colā in pronū n̄ ē forā: r̄q nec pari. Pr̄ artū: unio in artūlibz n̄ ē forā: r̄q n̄
nec colā in pronū. Pr̄ artū: forā cuiusq̄ artūfacti ē conformitā pariva in reguli

artem, sed tali conformitate, sive dicitur parva dicitur ab unione partium: et unio in artibus non est forma. Nam per. nam artefactum est id factum iuxta regulas artis: et forma dicitur in conformitate cum regulis artis.

Respondeo. Distinguo ultimum consensum: et tali conformitas est ipsa unio, et coordinatio partium totius artificialis conditio, et distinguitur ab unione non consensu. Verum quidem est formam artificialem esse conformitatem partium cum regulis artis, cum unio consistat formam artefacti in debita coordinatione partium, hoc autem coordinatio, et conformitas est ipsa unio partium: iuxta regulas artis.

Dicitur licet 39

unio partium in toto artificiali ut in domo sit ipsius forma, et tamen idem, et in parte: et unio in parte non est pars. Per. autem: pretium est forma pronuntiationis: et color non est forma. Per. autem: pretium coexistit dicitur forma subiecti: et etiam pronuntiationis. Per. contra: quod est forma respectu comparativum etiam est forma respectu totius: et si pretium est forma subiecti etiam erit pronuntiationis. Ita patet, nam anima, quae est forma corporis etiam est forma hominis: et pretium est forma subiecti, et pronuntiationis.

Respondeo 301

quando dicitur de anima, ad probationem dicitur anima dicitur forma lato modo, quatenus a se subiecto, et in se intentionaliter recipitur conditio: dicitur forma subiecti in sensu stricto, et in proprio non anima: color est forma in sensu lato; et nam haec sola contrahit, et determinat subiectum, et pretium ad se specificum huius pro alia pronuntiatione. Unde subiectum, et pretium membra, et licet pretium appellatur forma subiecti, hoc intelligitur lato modo, quatenus subiecto a se, sive intentionaliter recipitur non vero stricte quoad pronuntiationem, unde ad unum pretium potest dici forma in pronuntiatione, non pronuntiationis, nec repugnat duplex forma in pronuntiatione una respectu partiali, sive respectu subiecti, et alia totali, sive respectu subiecti, et pretium ut color. Sicut in hoc anima est forma partiali, sive respectu corporis, et humanitas est totali, sive respectu utriusque.

Dicitur. pretium absolute est forma pronuntiationis: et color non est forma. Per. autem: quod facit differre specificum unam pronuntiationem ab alia absolute est forma pronuntiationis; sed pretium facit differre specificum unam pronuntiationem ab alia: et absolute est forma pronuntiationis. Per. minus: color non facit differre specificum unam pronuntiationem ab alia: et subiecto, et pretium hoc facit. Et

in ipsa n̄ datur colā: v̄q̄ colā n̄ ē forā pronis. Pr̄ m̄r: colā unit̄ pret̄ cu sub̄o;
sed in pronē nat̄iva, n̄ datur talis unio: v̄q̄ nec colā. Mir̄ patet, na in pronē na
t̄iva potius datur remotio, et separatio extremorum, quā unio. R̄ud̄es, qd̄ in pro
nē nat̄iva datur colā assertiva, sive enuntiativa, licet n̄ detur in ipsa colā assertiva

Unio, sive colā assertiva, vel enuntiativa dicitur actu int̄u, v̄i cuius tract̄ sub̄o, et 317
pret̄u, ut pronē constituant, qui quidem actus, cu enuntiet̄ v̄m̄ de aliō d̄iḡatur unio
enuntiativa, et reperitur in utraq̄ pronē, cu hactamen d̄iḡa, qd̄ in assertiva cu
b̄u, et pret̄u intentionaliter adunantur ab int̄u per assertione, et in nat̄iva per
nationē, sive colā nat̄iva.

Ob̄i 4°, prop̄o n̄ resolvitur in colā: v̄q̄ colā n̄ ē totus, nec 318
pari. Pr̄ an̄i: prop̄o resolvitur in ea, quae manet̄ ipsa pronē destructa; sed destruc
ta pronē n̄ manet colā: v̄q̄ n̄ resolvitur in colā. Pr̄ m̄r: perseverante colā sub̄o
unitur cu pret̄o, si vero int̄u se unitis̄ convergit̄ statim̄ prop̄o: v̄q̄ ē converso sign̄o
p̄o resolvitur n̄ manet colā.

R̄ud̄es n̄ando an̄i: ad probandū d̄iḡo mir̄: destructa 319
tafirice pronē n̄ manet colā cond̄o, destructa mentaliter nō mir̄, et cond̄o. Des
tructa firice pronē n̄ manet colā, bene vero destructa, si v̄i soluta mentaliter,
na int̄u quando resolvit̄ mentaliter resolvit̄ mentaliter pronē colā. D̄ignat̄o po
t̄e, int̄u precipua pars, et tot̄, pronē, quare prop̄o resolvitur in colā ut in
precipua parte ipsius.

Ob̄i 5°, potest variari colā, quon̄ variatur enuntiatio: v̄q̄ co 320
lā n̄ ē par, nec forā enuntiationis. Contra patet, qd̄ variata forā variatur totus. An
p̄r: in h̄i pronib̄u h̄o ē doctus h̄o fuit̄ doctus, variatur colā, p̄m̄ pret̄u, et p̄
m̄r, sed n̄ variatur prop̄o, cu utraq̄ s̄it̄ assertiva: v̄q̄ potest variari colā, quon̄ va
riatur enuntiatio. D̄iḡo m̄r̄ p̄r̄ bonis: variatur colā ut verbum condo, ut n̄cu nō
m̄r̄. N̄ mis variatur ut colā signat̄u cu in utraq̄ pronē signat̄u n̄ assertiva
p̄r̄ fiat.

Ob̄i 6°, colā ut sit totus debet signare; sed datur colā n̄ signat̄u: v̄q̄ datur 321

colā, quæ n̄ ē terū. Pr̄ m̄r: in hac pronē: Petrus ē lapis colā n̄l signat: v̄g datur colā
n̄ signatū. Pr̄ cōs: si aliquid signaret maxime identitatē sed hanc n̄ signat, q̄ Petrus
et lapis d̄ a parte rei n̄ datur identitas: v̄g n̄l signat. Rōd̄cō, qd̄ oī colā signat, vel
identitatē verā, l̄ realē, l̄ falsā, l̄ fictā; unde hoc in omni pronē datur colā
forl̄is, quæ ē actus int̄us faciens, et derivans extrema, quæ alia erant in d̄f̄ā, ut in pronē
sint m̄br̄s, et p̄rt̄s.

322 Hæc autē colā forl̄is signat, et repr̄s̄at in pronē afirmatīva verā ide-
ntitatē verā, et realē; in afirmatīva falsā identitatē fictā, et falso applicatā; in pronē na-
tīvā falsā, etiā signatū identitatē, quæ falsionatū, et in pronē natīvā verā identitatē,
quæ verionatū; unde in oī pronē colā signat identitatē, vel verā, l̄ obivā, l̄ fictā, l̄
afirmatā, l̄ verā, l̄ falso natā. *Artus 6us*, utrum vocū n̄ signatīvā sint proprie terū loḡ.

Artus 6us Vtrum Vocū N̄ Signatīvā Sint Proprie Terū Loḡ

323 Adverte, vocū quædam ē signatīvā, et quædam n̄ signatīvā, vocū signatīvā dicuntur
illæ, quæ importā int̄ ab hōib̄ ad aliquid signandū, ut in a Petrus, Paulus, quib̄
auditi omnino, in cogit̄ oborū, per ipsas signatorū; vocū n̄ signatīvā int̄ illæ, quæ n̄ datur
int̄ importā ab hōib̄, ut aliquid signent, ut ista lyctōr̄i sindaxu, et quæ v̄s alia, quæ
fingi potest.

324 Nota 2°, qd̄ vox signatīvā iuxta Doctore Angelicū ē s̄p̄s ab om̄ alis-
prolatus cum intentione aliquid signandē, unde solū in hōe, et n̄ in bruti, dantur vocū
signatīvā, q̄ in solo hōe datur capacitas intentionis; gemitus autē n̄ ē vox, q̄ n̄
ē vox literatus, et lingua articulatus. Nota 3°, qd̄ in quolibet terō loḡ, ac pro
inde in voce signatīvā, quæ int̄ distinguenda forl̄itatu 1°, ontitā ipsius vocis, in quacōn̄
cum voce n̄ signatīvā, deinde signatio per qua difert, 3°, rōi partē comparatīvā, et deniq̄
rōi partē resolutivā; in terō mentali eadē forl̄itatu reperiet.

325 Nota deniq̄ difficulta-
te n̄ procedere de terō malē, et obivo, sed de forl̄is, de illo scilicet, qui exterius subro-
gatus loco contus int̄, et pro resupōnit, nam certū ē vocū n̄ signatīvā posse ē terō.

obvius, et malus. Circa qua difficultate duplex venatur sententia ex Dialecticis
opposita 1a, e fere omnium extra nostram scholam dicentium vocem n̄ negativam esse
verum loquor; 2a, e omnium Thomistarum uno ore dicentium vocem n̄ negativam n̄ esse
verum loquor.

Cum quibus sit concludo: vocem n̄ negativam n̄ esse fortiter, et strictum loquor. 326
Constat ex Aristotele, qui 19 per interpretarium orationum loquor definitur ait: vox negativa
ad platum, cuius parte reparata aliquid negant: v̄g vocem n̄ negantem ex hōm platonem
erunt parte orationis loquor, ut a pronem, ac proinde nec verum loquor. Idem docet Doctor Hen-
gelius ibidem dicens: oro, et eius parte n̄ negantem naturaliter, sed debent negare ad platum,
sed ~~forma~~ negativa n̄ negat ad platum: v̄g n̄ est pars, nec verum.

Argumentum 1o pro conclusione: 327

verum loquor debet accipi, et supponere pro aliquo; sed vocem n̄ negativam n̄ supponunt nec ac-
cipiuntur pro aliquo: v̄g n̄ esse verum loquor. Primum: vocem n̄ negantem nec supponunt pro alio,
nec pro se: v̄g n̄ supponunt pro aliquo. Hoc constat quoad 1a, partes nam alias sunt
vocem negantem. Primum quoad 2a, licetini e vox n̄ negans; sed n̄ supponit pro se: v̄g
vocem n̄ negativam n̄ supponunt pro se.

Primum: licetini nec ex natura sua, nec ex hōm platonem 328
ponit pro se: v̄g nullatenus pro se supponit. Primum recentior nota vocem ta negativam,
quam n̄ negativam ex natura sua habere potest supponere, sive potest supponere; actualiter
vero typus supponere pro se, vel pro se dicitur ab intentione loquentis; unde
iuxta hanc recentior vocem n̄ negativam ab intentione loquentis n̄ ponit supponere
nec pro alio, quia aliud n̄ negant, supponunt pro se ipsis n̄ ex natura sua, sed ex intentione
nec, et dictione loquentis. Sed 3: non debet intentione n̄ constat: v̄g falsus dicitur,
quod supponit pro se vox n̄ negativa, ex intentione loquentis.

2o licetini. V̄g ex intentione lo- 329.
quentis n̄ negat actualiter: v̄g nec supponit pro se ex intentione loquentis. Hoc cum contra
patet, nam si loquens nequit tribuere licetini negatione, nec suppositione. Alij
vident ad argutum, quod vocem n̄ negativam naturaliter supponit pro se, quae semel
prolata per se ipsas presentantur audienti, quod sufficit ut pro se supponit.

Sed 3. implicat suppositio natalis voci pro re; r̄g voci n̄ rigativa nataliter
n̄ supponunt pro re. Pr̄ aut̄: sup̄o ut mo loco dicendum ē ē substitutio vocalis vocis;
sed implicat substitutione natalis voci pro re. r̄g ~~est~~ sup̄o natalis voci pro re.

330

Pr̄ mir: si n̄ est repug

na et substitutio natalis voci pro re quovis vox etia rigativa pro re supponitur nata
liter; sed hoc repugnat: r̄g et substitutio natalis voci pro re. Pr̄ mar: quovis vox etia
rigativa nataliter prolata repr̄s̄ntat audienti; sed per vos ex hoc capite pro re
sup̄t̄, et substituitur vox n̄ rigativa: r̄g etia rigativa pro re sup̄t̄ nataliter.

331

Rudēte

qd̄ vox rigativa habet pro quo sup̄t̄ ab ipsa dictū neque suar rigatur; vox autem
rigativa, et n̄ signet, pro re ipsa sup̄t̄, et substituit in pronē. Sed 3. licet vox rigativa
ex hōr plato sup̄t̄ pro alio, nataliter tamen iuxta vestra dicta sup̄t̄ pro re; sed hoc
ex hoc maxime absurdū requiritur: r̄g falsa ē doctrina. Mar̄ patet ex doctrina con
trariorū circa vocem n̄ rigativa. Pr̄ mir: sequitur eandē pronē simul ē vera, et
falsa; sed hoc ē absurdū: r̄g.

332

Pr̄ mar: in vii. hac prop̄o Petrus ē hōo exē vera, dicitur

de esse falsa: r̄g simul esse vera, et falsa. Pr̄ aut̄ quoad 1a. partē: esse vera, q̄a ex
hōr plato vocem talis pronē supponerent pro rebus rigativis, et pr̄t̄r̄ verificaretur de
sub̄o: r̄g esse vera. Pr̄ quoad 2a.: esse falsa, na si in tali pronē vox Petrus sup̄t̄
pro re ex natā sua pr̄t̄r̄ n̄ verificatur de sub̄o: r̄g ē falsa.

332

Pr̄ aut̄: de illo dicitur pro

ter̄ pro quo accipitur ly Petrus; sed si vox sup̄t̄ pro re ly Petrus pro voce accipitur, et n̄ pro
re rigata: r̄g n̄ verificaretur pr̄t̄r̄. Pr̄ contra: faceret hūm̄nū prop̄o: vox Petrus ē
hōo; sed hoc modo n̄ verificaretur pr̄t̄r̄, siquidē dicto in vano, falsa ē prop̄o: r̄g n̄ veri
ficaretur pr̄t̄r̄, et prop̄o esse falsa.

333

Confirmatur hoc: qd̄ eorū vocibus ab intrinseco, et

ex natā manequit auferri per extrinsecas hōr impotionē: r̄g si ipsi ab intrinseco eorū
pro re supponere, licet ab extrinseco hōr plato accipiantur pro alio, semper, et ubiq̄ de
bent etia accipi pro re; sed hoc dato sicōū pronē, ^{mar} et non ē vera, et falsa, ut vere convin
cit argutur: r̄g nec vocem n̄ rigativa, nec rigativa habent ex natā sua pro re supponere.

Aliter roboratur argutus si lictivi pro se suponerit maxime, q̄a signat, aut pro 334
sente facit pota cogitiva audientis, sed hoc dicitur pro se supat: v̄q̄ n̄ supit pro se
Pr̄ m̄r: simul facit presente se ip̄m, ita et pro latore; at n̄l hominū n̄ supit pro pro
latore ut patet: v̄q̄ neq̄ pro se.

* Deinde n̄ minus vox Petrus repr̄sāt se, et Petrus qua, 335
lictivi, et profertur; sed ut in hac pronē Petrus ē sonū ly Petrus accipiatur
pro vocu, et n̄ pro Petro opus ē ut int̄ subintelligatur ex parte sub̄ti vox: v̄q̄
etia ut in hac pronē lictivi ē sonus, ly lictivi accipiatur pro se, et n̄ pro profertur
te, necesse erit qd̄ addatur ex parte sub̄ti ly vox: v̄q̄ lictivi n̄ habet ex natura
pro se suponen.

* Ultimus: colā ~~mut~~ huius pronis lictivi ē sonus etia fit pronis du 336
cto lictivi, na ibi videtur idēitas sub̄ti cur p̄t̄o, qua ē colā; sed nullus dicitur
la voce lictivi formari integra pronē; sed sup̄radendum ē ly ē ex parte colā: v̄q̄ etia
ex parte sub̄ti sup̄radi debet ly vox, ut sup̄at pro lictivi: v̄q̄ lictivi n̄ supit pro se.

Argue 337

U. pro vocu n̄ sigativa n̄ possunt per se ordinari ad componenda pronis categoria: n̄n
gaudent stricta rone t̄m̄ logi. Pr̄ con̄: qd̄ n̄ habet rone signi partiali n̄ potest per se
ordinari ad signū totale componendū; sed vocu n̄ sigativa n̄ habent rone signi parti
alis: v̄q̄ n̄ possunt per se ordinari ad signū totale neq̄ pronis categoria componenda.

Dim̄r. 338

qd̄ n̄ ē partialiter aliquod totū per se, et ex natura n̄ potest ad tale totū compo
nendū ordinari, sicut, qd̄ n̄ ē partialiter hōo, n̄ potest per se ordinari ad hōo com
ponendū; sed qd̄ n̄ habet rone signi partiali n̄ ē partialiter signū totale cu nulla
pars sigationis reperit̄ in signo totali illi coiat: v̄q̄ n̄ potest per se ad signū totale com
ponendū ordinari.

Verbis 1°, per vos propo ē manifestativa ignoti cu sit modus sciendi; 339
v̄q̄ qualicumq̄ debet ex manifestativa ignoti, sed voca muta si veniūt sigantes n̄ sūt ma
nifestativa: v̄q̄ n̄ componunt per se pronē. 2° verbum n̄ sigativum n̄ potest obtinere rone
colā: v̄q̄ neq̄ vox n̄ sigativa potest obtinere rone t̄m̄ logi. An̄ patet, na si finq̄a verbur
n̄ sigativū int̄ lictivi, et vindaxū n̄l profecto tibi manifestabitur.

339 Negat contra notista, et redit disparate, nam ut aliquid sit colā debet rigare ide-
titate subī, ut pretō; at ut aliquid sit subū nisi, qđ de eo dicatur pretus, ut qđ
voci n̄ rigativa dicatur pretus, ideo ē subū, et terū loquū. Sed d: licet hoc requiratur vo-
ci n̄ rigativa possit ēē subū, et pretus obivū, et malē n̄ forlē, et dialit, sed subū ob-
ivū, et malē n̄ ē terū loquū: v̄g. Maior patet, nam pretus semper dicitur, et verificatur
de rebus, et obivū rigatū n̄ de subō forlē, qđ quidem ē terū loquū, et per se componit pronē.

341

Obv

v̄g. qđ componit pronē simplices ē terū loquū; sed vox n̄ rigativa componit pronē sim-
plices: v̄g. ē terū loquū. Pr̄ m̄r: pari pronē simplici componit pronē simplices, sed vox
n̄ rigativa ē pari pronē simplici: v̄g. componit pronē simplices: Pr̄ m̄r: licetiri vox
n̄ rigativa; sed ē pari pronē simplici: v̄g. vox n̄ rigativa ē pari pronē simplici. Pr̄ m̄r:
ē pari huius pronē licetiri n̄ ē terū: v̄g. ē pari pronē simplici. Pr̄ ans: subū pronē ē pari-
pronē; sed licetiri ē subū dicta pronē: v̄g. et pari. Pr̄ m̄r: illud ē subū pronē de quo
dicitur pretus; sed de licetiri dicitur pretus dicta pronē: v̄g. ē subū.

342

Quarto distinguendo mi-

ros p̄ multitudine sit: ē subū malē, et obivū, sive pari malū dicta pronē condō, pari for-
lē nō mirō, et contra. Subū forlē dicta pronē ē parla vox, que subū intelligitur ex parte
subū, et supponit pro licetiri; ly autē licetiri ē subū firicus, et obivū, quare n̄ erit terū
loquū, sed firicus.

343

Sed d: licetiri ē subū, et pari falsitē dicta pronē: v̄g. ruit dictio. Pr̄ ans:
illud ē subū forlē in pronē, qđ constituit veram pronē; sed licetiri qđ, sive constituit veram
hanc pronē licetiri n̄ ē terū: v̄g. licetiri ē subū forlē. Deigō maius probant, qđ consti-
tuit forlē tu condō malitē, et obivū nō maius, et dāigō maius licetiri constituit pronē veram
forlētē, et supponendo nō, malitē, et obivū condō mirō, et nō contra. Licetiri in dicta pro-
nē n̄ ē terū, sed obivū voci, subintelleto, vel actu intū nantis de illo rōnē terū undena
subū forlē, sed obivū erit, et malē.

344

Sed d: vox subintelleto n̄ ē subū forlē dicta pronē:
v̄g. licetiri erit subū forlē. Pr̄ ans: si vox subintelleto erit subū forlē dicta pro-
p̄o erit
falsa; sed ē verā: v̄g. vox subintelleto n̄ ē subū forlē. Pr̄ m̄r: de parla vox subintē
falso natus ē terū loquū: v̄g. si ly vox ē subū, pro-
p̄o erit falsa.

Nō ultimo consia, na veritas pronōi n̄ exiēt, qđ p̄ntur verificatur de rubo for 345
lū, sed de obivo; ^{quo} p̄ntur p̄ntur, et n̄ p̄ntur sub forlē, ut constat in b̄bū pronō
bū, unde hac propō lictiri n̄ tēnū erit vera, qđ licet de ly vox n̄ verificatur n̄
tēnū, bene vero de ly lictiri pro quo n̄ p̄nt. Ex quo infere p̄ntur n̄ d̄ci de rubo forlē
sed de obivo eēq̄ parte forlē illa, quā ponitur loco alterius, sive sup̄t pro alio in
pronō.

346

Sed dicitur hac propō lictiri n̄ tēnū logū ē propō forlē; v̄q̄ etia lictiri, qđ tē
illius parti erit sub forlē. P̄r consta: denominatio totius n̄m̄itur, et resultat ex ar
tibus v̄q̄ si propō, quā tēnū ē forlē, eius partes erunt etia forlē sicut si totū ē
substantia partes n̄tē substantia.

Respondeo 1° condo an̄, et nō constat: talis v̄q̄ propō ē for 347
lū, qđ ex parte sub̄ n̄pletur ly vox n̄ponens pro lictiri; unde n̄ lictiri, sed vox pro
e pro sub̄ntā erit pars forlē pronō. 2° respondeo n̄m̄itur an̄: na oīo (sede d̄ci de
pronō) ex Arle habet partes n̄m̄itur v̄q̄, quales n̄ habet dicta propō.

Instabi 348

ex recentiore nota: lictiri, et n̄ vox sub̄ntā ē pars forlē dicta pronō: v̄q̄ n̄m̄itur.
P̄r an̄: lictiri forlētū componit: v̄q̄ ē pars forlē. P̄r an̄: lictiri forlētū repre
sentat: v̄q̄ forlētū componit. P̄r an̄: illud per qđ lictiri fit forlētū p̄ntur audien
ti, forlētū representat, sed lictiri per se p̄ntur, fit p̄ntur audienti: v̄q̄ forlētū representat
Respondeo d̄ci quendo ultima minore: lictiri fit p̄ntur per modū obi condo; per
modū signi, et tūc logū nō m̄itur, et constat. Vel aliter: lictiri fit p̄ntur
artificialiter, et substitutivē, f̄r̄ce, et naturalit̄ ^{condo} m̄itur, et nō constat.

Di. lictiri n̄ 349

fit p̄ntur artificialiter rōne vocis sub̄ntā: v̄q̄ rōne sūe. P̄r an̄: quando p̄ntur
hac propō: lictiri n̄ tēnū, nulla sub̄ntelligitur vox: v̄q̄ n̄ fit p̄ntur. P̄ntur ali
cuius vocis sub̄ntā. P̄r an̄: tūc lictiri nulla indiget voce sub̄ntā: v̄q̄ nulla sub
ntelligitur vox: P̄r an̄: lictiri rōne sūe, et p̄ntur ē vox, et n̄ res externa p̄ntur
distincta: v̄q̄ nulla indiget voce sub̄ntā. An̄ constat, ex Philosopho 1° elencorū capi
te 1° dicente qđ n̄ ad scholas trahere n̄ p̄ntur utimur vocibus loco r̄ntur; cū q̄nta
mur lictiri ip̄ntur erit p̄ntur se vox, et n̄ res. Consta p̄r, qđ lictiri rōne sūe p̄ntur referri.

et poni in pronō: v̄q̄ n̄ indiget alia voce rubēta, consequenter ē pars fortis pronō.

350

torquuo instantias: gemitus, et rībilis n̄ n̄t r̄i externa, sed ionus, et fiunt per se-
pruente potē cogitua audientis: v̄q̄ n̄t r̄i fortis, iue parte fortis pronō? Quis n̄
videat si condat r̄ota consū. Rudiū dīgundo ultimū ari: rōnē cui potest adferri
fisice, et obivē cōtō; artificialiter substitutive, et ut loquutioni inserviat nō ari, et cōtō.
Itaq̄ blicteri sicut gemitus, et rībilis n̄ fit per se prōnis ari tō, et substitutive, sed
fisice, et naturalit̄; quare indiget parā vox rubēta, rōnē cuius ari tō repr̄satur, et ad
icolar trahitur.

351

Sed adhuc instabis: l̄y vox n̄ ē r̄ignū dēteratē r̄upōnū pro blicteri: v̄q̄
per blicteri constituitur ad minus inadēquate in rōnē r̄igni dēteratē r̄upōnū. Con-
iā patet cu antecedenti si m̄r l̄y vox profertur ablatō blicteri dēteratē n̄ r̄upōnū
pro ipio: v̄q̄ l̄y vox constituitur inadēquate per blicteri in rōnē r̄upōnū: pro ipio: v̄q̄
blicteri ad minus erit t̄erū r̄incategoromaticū.

352

Rudiō nando, et retorquendo utramq̄
consū, n̄ r̄i adit in mente proferenti obivē huius voci Petrus ipia n̄ dicitur r̄upōnū
v̄q̄ constituitur per obivē in rōnē r̄upōnū? Mala consū: sic r̄o nostro casu, ubi l̄y vox
ex hōn plato habet r̄upōnū v̄r̄ r̄upōnū quālibet voce, r̄i adiuntal ex intōnō
ferentis: igitur in rōnē r̄igni r̄upōnū pro blicteri n̄ constituitur per blicteri: Vel si abla-
to isto, illud n̄ r̄upōnū id n̄ r̄i r̄i ex defectu alicuius constitutoi r̄ipius voci in rō-
nē r̄upōnū, sed ex defectu obivē pure r̄upōnū, ut ex r̄e r̄i r̄i sit manifestū.

353

Obivē
voci r̄igativa t̄erū logū m̄r; sed etia componit malit̄r̄ has pronōs Petrus ē vox, Petrus
ē nomen: v̄q̄ licet blicteri compāt malit̄r̄, erit t̄erū logus. P̄r̄ m̄r: in his pronōs
l̄y Petrus n̄ r̄upōnū: v̄q̄ malit̄r̄ r̄upōnū, seu pronō accipitur, ac per consū componit
malit̄r̄. P̄r̄ m̄r: s̄nt t̄erū ut r̄ignat̄, et pro alio r̄upōnū cōtō, ut pro r̄upōnū
nō m̄r, et r̄upōnū, et cōtō m̄r n̄ r̄i consū: na talis pronō r̄i exponitur vox
Petrus ē vox, vox Petrus ē nomen, ubi l̄y vox r̄upōnū pro voce Petrus dēteratē, a qua
dīgūit̄, et ē r̄ub̄ fortis, minimē vero l̄y Petrus.

354

Nabit r̄upōnū, na saliv ē vox aliquor

pro se sup̄, licet repr̄s; non etiam repr̄sāt prolatore pro quo n̄ sup̄t. Cuius rōn̄
ē, q̄a sup̄d̄ ē acceptio substitutiva pro suo rigātō, nullus autem pro substitutō,
sed pro alio, r̄q̄ neq̄ vox nulla pro se sup̄t, sed pro alio.

Dicet, r̄q̄ nullus datur terus.

355

malit̄er sup̄ens, atq̄ adeo n̄ dabitur sup̄tō mal̄is contra cō dialorū dividon-
t̄m sup̄onē in mal̄, et forte. Cōdo constat, neq̄ in opposit̄is s̄nt diali cōt̄er,
quorū fere oī sup̄onē mal̄ a contra proprio, et rigoroso sup̄onē religant, et
religare tenentur, qui sup̄onē in acceptione substitutiva, et n̄ in prisā cōgnā-
tione constitunt.

Ob̄ 3° b̄lic̄t̄iri scriptus ē terus, et par̄ forl̄is h̄uīus pr̄on̄t̄i
scripta: b̄lic̄t̄iri ē vox: r̄q̄ etiam b̄lic̄t̄iri volē erit terus, et par̄ pr̄on̄t̄i volū. Nō
constat: disparitas ē, nam scriptura sicut, et vocis s̄nt institut̄a ab hoīb̄, et repr̄-
s̄nt̄ rei pro ip̄is sup̄onendo; rei autē, quae ex parte ob̄ corrudunt b̄lic̄t̄iri scrip-
t̄o in talē pr̄onē nil ē pr̄ter b̄lic̄t̄iri volē, ad quae adeo scriptur̄ sup̄t̄ pro volē, et ē
terus pr̄on̄t̄i scripta; at b̄lic̄t̄iri in pr̄onē volē n̄ sup̄t̄, ut ex dict̄is constat, ideoq̄
n̄ ē terus pr̄on̄t̄i volē.

356

Recentior s̄arista fidenter potius, quam efficaciter nobis proponit
s̄a ob̄onē supra posita, soliorūq̄ nostra solemne eflugiu vocat; inmerito tamen
instatq̄ in hunc modum: sub̄, et pr̄c̄u mal̄ia constitunt̄ valit̄er pr̄onē categorā
et unionē logā colatur: r̄q̄ s̄nt teri logi? Perorquet instiā: ob̄a repr̄uata, et ma-
nifestata per cont̄us constitunt̄ valit̄er modū sciend̄: r̄q̄ ob̄a ipsa, et manifesta-
tate s̄nt vere teri logi? Mala constat̄ iuxta sua principia. Pr̄cedat, et res deb̄mus:
dico r̄q̄ ob̄a, et res rigat̄a constitunt̄ pr̄onē ob̄ivā, sive potius ē ipsa ob̄a pr̄onē fontū
et rigative, ad quae adeo n̄ ē teror logor, qui pro aliquo deb̄nt sup̄t̄, ac pr̄inde rigat̄a.

357

Nec obstat dicere, qd̄ in hac pr̄onē b̄lic̄t̄iri ē b̄lic̄t̄i labur pr̄t̄er n̄ verificatur deb̄l̄t̄er
ronē vocis sub̄int̄a, et licet sic verificatur, vox sub̄int̄a n̄ aufer̄ ā b̄lic̄t̄iri ronē sub̄,
et teri. N̄ obstat inquam ex hoc soler̄ infer̄tur b̄lic̄t̄iri ē sub̄ ob̄ivā, et mal̄, n̄
ro forl̄, et dialus, vel substitutivus, qd̄ requirebatur ad ronē teri logi. Ideo qd̄
dicimus de vocibus n̄ rigativis dictum volumus de l̄teris, unde quando dicitur ā n̄

358

ē b subintelligitur lētera a n̄ ē lētera b. Quæstio 5 de divisionibus, et proprietatibus terz logi.

Quæstio 5, de Divisionibus, Et Proprietatibus Terz Logi.

359 Cogitā emittā terz logē recto ordine vnit, agenda de viis quotuplicitatis, et proprietatibus, ex quarū notā perfectior habetur terz logi contū pro quo sit. Artus 1us quo duplex sit terz logi.

Artus 1us, Quotuplex Sit Terz Logi

356 Precipuus diāla scopu in exponendō terz rīgationē consistere videtur, ad qd maxime conducit ipsorū dīrīctā. Dividitur gō 4; terz logi in vocales, mentales, et scriptas. Vocalis ē vox rīgativā, ex qua simplex conficitur propō volū, mentalis ē notia sive contū fortiter rīgativū ex quo simplex conficitur propō mentalis. Scriptus ē scriptura rīgativa ex qua simplex fit propō scripta.

361 Dividitur terz volū in categorēmaticū, et incategorēmaticū. Prīmū, qui etiā dicitur rīgativū, ē qui per se aliquid rīgāt per modū rī independentis ab alio, ut sūt prībū, l. rubū, et vox hō. Quī etiā dicitur consīgativū, ē qui per se n̄ rīgāt aliquid, sed aliquāliter, et ut alteri adiuntus, ut vox velociter, quā per se n̄ componit, sed dependenter ā categorēmatico.

362 co. Ex his collige relative, adiectiva, conjunctione, et preposiōē ēē terz incategorēmaticos, quā n̄ explicant rē, quā subitur, vel preteritur, sed modū, et affectionē illius rī, quā subitur, vel preteritur, ideoq; n̄ rīgant, sed consīgant. Quā doctrina pro casibus obliqui supitā dicendū ē circa adiectiva strictē ē terz categorēmatico, quāda se solū preterantur, ut in hac pronū hō ē albū, in qua ly albus per se dicitur de rubō.

363 Nec obstat adiectivū rīgari per modū alteri adiacentis, quā ut rīgēt aliquid rīgēt rē per ipsū rīgatū per subzōd preteritū, qd ēa rīgātus in adiectivo. Nec obstat in pro

nōbus dicitur nō posse subijci, potest enim prae se solo, qđ sufficit ad categoriam
maticam idēq̄ licet nō possit ad vniuersū inq̄uidē pronū sine substantiuo, ex parte
subi bñe tamen ex parte prae.

Unde tertius categoriaticus proprie dicitur ille, qui 364
potest se solo rigari, subi, vel prae, licet aliquando per accidens, sicut, subiatur, et
prectur dependenter ab alio. Notatur etiam volo posse in aliquo sensu dari teros
mixtos, ex categoriaticis, et sine categoriaticis, ut in hac prae indēfita: hō ē al-
ubi per ly hō rigatur idē ac oti hō, cui rit in matā necessaria, in qua equivale
universali; similiter in hac contingente hō currit, ubi ly hō idē ē ac aliquis hō,
qđ equivale parlati.

Ex quibus colligitur sine categoriaticis nō proprie teros 365
q̄r. Constat ex Doctore Angelico 1°, per intermianū lectione 1^a, dicente sine ca-
goriaticis magis sūt colligationis partēs, quā partes, r̄q̄ solū sūt acceptione te-
rorū nō autē proprietate logi. Sed dicit sine categoriaticis sūt per se r̄q̄ sūt
partes per se, tū logi. Nō conuē, narat sint r̄q̄, et dicitio nō requiritur, qđ
absolute r̄q̄ sūt sufficit enis, qđ conuē, ac ut sint stricte teros logi requiritur,
qđ absolute riget, et se soli substantiatur et praeconter, qđ nunquā verificatur
de sig categoriaticis.

2° dividitur tertius categoriaticus in cōi, et singulari. 366
Cōi ē, qui rigat plura diuisa, seu dicitur affirmabile de pluribus, ut hō, qui
rigat naturā humanā affirmabile, de Petro, et Paulo. Q̄ Teros singularis ē
qui unū tantū rigat, illudq̄ coartat ex modo rigandi, ad unū tantū individuū,
ut Petrus, q̄ hic hō. Nō aduē, qđ hic teros Deus ē teros cōi, et uniuocū, licet
universalis; rō ē, qđ rigat eandē natā diuinā de tribus personis equaliter affir-
mabile; eandē nō coartat ad unā personā, sed relinquit indifferenter de tribus
predicabile; et qđ ip̄a natā multiplicabilis, ut docet fide idē. Deus nō ē teros
universalis. Hic nota, qđ si teros singularis rigat nō dicitur dicitur dicitur
ut Petrus; si autē hanc riget dicitur teros vagus, ut hic hō.

3° dividitur tertius 367
cōi in uniuocū, equiuocū, et analogū. Unū ē, qui sua rigatā uniuocū reprae.

hoc est inveniunt in eadem ratione, ut vox homo signans omni homini coeunte innata hu-
mana. 2us est, qui una signata repraesentat, ut proprii dicitur disinguntur, ut hic terminus.
Lapsivocus subdividitur in equivocum a casu, et equivocum a consilio. 1us est, qui plura
ut diversa sine proportionem signat, ut gallus super avium, et homo franci. 2us est ille, qui
proportionem quadam pluradivina signat, ut hic terminus nero signans Verone, et omni homi-
nibus crudeli.

368

Inter haec mediat alter, qui dicitur analogus, et est qui signat plura, quae par-
tim sunt eadem, et partim diversa, ut vox canis dicitur de alio, pulvis, et medicina. Pro hoc
autem quaedam assignantur regulae, 1^a est quod analogus per se sumptus est ac pro famo-
siori analogato, ut quando absolute profertur homo est pro homine vivo. 2^a est quod in
analogis talia sunt subiecta, quae a praesertim, quare quando dicitur
homo praesertim subiecta dicitur ita ut non sit pro homine vivo.

369

Dividitur 4° terminus in collec-
tivum, et divisivum. 1us est, qui plura signat ita ut de quolibet nequeat seorsum affirmari ut
populus, Caravagusta; 2us est, qui signat plura diversi, vel unum tantum, ut Petrus, homo. 3° di-
viditur terminus in absolutum, seu substantivum, et connotativum, seu adiectivum. 1us est, qui signat
aliquid per modum praesertim, ut homo, albedo; 2us est, qui signat aliquid per modum alteri-
adiacentis, ut albus, cecus.

370

Hic nota, quod terminus absolutus potest esse in genere subiecti, vel praesertim, con-
notativus vero solum potest esse praesertim pronomen diversa. Praeterea nota, quod terminus licet signet aliquid
adiacentem, et receptus in rubro, si tamen illud non signat, ut receptus erit terminus absolutus, ut albedo.
Hinc inferri, rationale esse terminus connotativus, quia licet realiter nulli inhareat per se reale expr-
mitur aliquid per modum alteri inherenti. Etiam inferri hoc terminus animae, et scientia non esse conota-
tivus, quia non connotant aliud per modum subiecti, sed per modum obiecti. Adverte terminus connotativus du-
plex signatur importare materiam, et formam. Fortale est forma exprime signata per terminus, ut albedo, -
materiam est rubrum, cui forma inheret ut corpus.

371

6° dividitur terminus in concretum, et abstractum. 1us est qui
compositus, quasi compositus ex subiecto, et forma signat, ut hic terminus albus, qui subiectum signat hab-
bens albedinem; dixerimus quasi compositus, nam hic terminus Deus, qui est concretus non signat compositum
absolute, sed prout a nobis concipitur, nec Deus est forma, sed quasi forma concipitur. Hinc

terus est, qui sola forma, vel quasi forma sigat, ut humanitas, albedo, Petrus.

Ex quibus col 372

legi per terum conotativum et concretum non est D: nam homo, qui terum concretus est non est conotativus, quia non sigat humanitate ut alteri adiacentem. Pariter infero non est terum absolutum esse abstractum, licet est D: omni terum abstractum, ut absolutum constat hoc in hoc tero homo, qui absolutus est et non est abstractus. Advertit quod sicut abstractum dicitur ita substantivum denominatur sicut forma, sive materia.

373

Dividitur 1° terum in finitum, et infinitum, infinitum, qui nil positive sigat, sed potius remouet negativum alterius, ut non homo. Finitum est, qui aliquid positive sigat, ut homo. Hic notabit, quod partem potest accipi dupliciter infinitam, scilicet et negantem. 1° modo accipitur, quando applicatur tero positivo, et facit ipsum negativum, quod non est res, ut non homo. 2° modo accipitur, quando applicatur verbo, et tunc remouet prout a verbo, ut in hac prope Petrus non est lapis. 3° dividitur terum in transcendente, et non transcendente. 1° est, qui sigat aliquid, quod per omnia rerum genera vagatur, ut hi sunt res, cum verbis volunt aliquid d, unus. 2° est, qui sigat aliquid pertinet ad certum genus, ut homo equus.

2° dividitur terum in complexum, et in simplex 374

1° est cuius partes per se sunt negativae ut homo albus; 2° est, cuius partes per se non sunt negativae ut homo. Hic nota, quod ut aliquid sit terum complexum non sufficit, quod eius partes separate quantitates habeant negativae; sed requiritur, quod separate regentur eodem, quod notate, ac de causa nominum composita figura, ut Dominus, res publica non sunt complexa, quia eorum partes licet separate regentur non tamen idem quod unita.

375

Primum nota, quod terum complexum subordinari debet pluribus contentibus attingentibus plura obiecta, uno verbo terum complexum plura obiecta debet sigare, unde in nominibus eni glaudius, et alia huiusmodi sunt terum complexa, quia licet sint diversa vocis separata tamen sigatur e unico. Ulterius dividitur terum in terum 1° intentionis, et terum 2° intentionis. 1° est, qui non sigat secundum quod habet independentem ab intellu ut homo leo. 2° est, qui aliquid sigat secundum quod habet per intellu, ut rubrum, prout, genus de quo a partem non dantur, sed independentem ab intellu.

Denique dividitur terum in terum pertinentem, impertinentem, et repugnantem. Pertinens 376

nentis mē, qui se inferunt ut hō ex quo inferatur al. Impertinentis mē, qui nō se inferunt, et
 neq; sibi repugnant, ut doctus albus. Repugnantis, qm̄, qui sibi mutuo repugnat, ut hō veritas
 valeat veribile. Adveritas qd̄ rēteripertinentis mutuo se inferunt dicuntur convertibiles ut hō et
 veribile, na valeat ē hō: nō veribile. Et veribile nō hō. Si autem mutuo nō se inferunt dicuntur in-
 convertibiles, ut hō, et al, na licet valeat ē hō: nō al, nō tamen valeat ē al, nō hō. Petrus 2us pro
 prietate terti logi explanat.

Artus 2us; Proprietatis Tertii Logice Explanat

377 Habita notā divisionis terti logi recta methodo veniunt querenda eius proprietate, quatuor
 vq; et principia ē sup̄io, quā sic optime desitū: positio passiva terti logi loci alterius, et quo
 verificatur iuxta exigentia colā. Explicatur deso positio passiva ē genus, quorū pro terti lo-
 gi cōt̄ tur ampliatione et ceteris terti proprietatibus, ea etiā eū sup̄onē integrā pronē rō
 lē, quā propter obidā accipimus: tur deniq; eū sup̄onē terti logi extra pronē, na terti
 etiā extra pronē accipimus pro suo rigato.

378 *Ly terti logi indicant rubur qd̄ desit sup̄io, ut proprie-
 tas, et a quo accipit sua sup̄io, capiunt enī proprietate natā. uentis, et in ordine ad illa mē
 explicanda. Deniq; *ly* de quo verificatur iuxta exigentia colā, ē deso, quā desit sup̄io lo-
 gā a ceteris, eū quibus per genus cōt̄bat: denotat etiā vocē nō prius sup̄erē, qā pro alio acci-
 piatur, nisi sit iuxta exigentia colā.*

379 Hac de causa in hac pronē Petrus ē albus *ly* Petrus sup̄erē qā
 ex parte rei vere invenitur hō, qui ē Petrus tempore importato per colā; in hac enī
 pronē Adamus loquitur *ly* Adamus nō sup̄erē, qā tempore de presentē importato per *ly* lo-
 quitur nō existit Adamus. Ex quo *ly* verificatur nō denotat veronē pronē, na etiā
 in pronē falsa possunt sup̄erē terti, ut in ista Etiops ē albus, in qualitate nō datur veratio
 pronē datur veratio terti, na existit rō rigatā per vocē Etiops tempore per colā impor-
 tato; unde *ly* veritatur designat rō per vocē rigatā debere existere tempore per colā im-
 portato.

378; Hic notatur volo sup̄onē laterum p̄a dicit substitutione vocis pro suo rigato,

na ut supra dedimus ex Arte cur non nobis unum ferre nigrum loco verus nomina sub-
stitutum, seu supinam; quare vocer Petrus loco Petri substitutum, et accipimus. Neq ex
hoc inferas potius dicendum vocer supinam pro rebus, quia supinam; nam unum invagavit inter
dialo, ut supinam, n vero supinam dicatur, et in hoc sensu pronomen nonnulla pronomen vocant dem-
bo n supinam, n vero de rubo n supposito

Nota 2°, supponere hic strictius accipi. Pro e qd dicit 381

terius supinam logice, referit accipi pro re, nulla propo erit de rubo n supinam; tu in quavis
pronome precipue si constet ex vocibus sigativi vocu accipientes pro rebus; ad plures n pro
n de rubo n supinam, ut hac Adamus loquitur: n supinam loga n stat in precisa acceptio
ne teri, et vocu pro suo sigato.

Nota 3°, supponere, quod sit proprietas teri logi n e acceptio 382
activa, qua intus, vel alia pota ponit teri logu pro suo sigato; hac n supinam potius
erit pota accipientis, qua vocu, intus accepti: igitur stat loga supinam in acceptio pa
iva, qua teri logu accipitur pro suo sigato, de quo veritatis iuxta exigentia vole.

Collige 1°, supponere teri n stare in precisa sigatione neq e idem supinam, et sigate. Pro
e 1° na teri extra pronomen n supinam ut fatentur omnes, et tamen extra pronomen sigant: n n
e idem supinam cur sigatione. 2° qd nisi hoc ita sit nulla propo ex teri sigativi contentam
erit de rubo n supinam.

Collige 2°, qd iac diximus loquendo de signo nempe vocu n supinam 383
pro contentis, ad pro n contentis. Pro e na licet contentis repraesentent, eaq sigant, n tamen
accipiuntur pro eis, nec verificantur iuxta exigentia cola, alia hac propo Adamus
loquitur n erit de rubo n supinam, qd licet nunc n existat Adamus obivus, existit tamen
men contentis foris attingens Adamus obivus, qui vox Adamus sigat.

Statuta noitride 384
fone vicecienda veniunt de fone a quo Magister dicitur, quod n e quateradit
quo Magister scotus aperit hec verba. acceptio passiva teri pro aliquo in pronome dicitur
explicat de fone dicitur: h acceptio passiva e genuu per qd vult supinam loga n lo
ga a quavis alia n loga. Ponit parlar pro aliquo, et n pro alio, ut dicitur coram supinam
malis, qua e acceptio teri pro aliquo licet n pro alio a se.

386 **Impugnatur 1°**, hac defo, nam coit tero n̄ supenti: r̄g recta n̄ ē Pr̄ an̄ coit tero huius
us pronēi Adamus loquibur; sed tali tero n̄ supēt r̄g coit tero n̄ supenti. Marja
et, nam tali vox indicta pronē accipitur pro suo sigato. Pr̄ mir: tali propo abo
bis dicitur de rubō n̄ supente, ad qua r̄udēi solemus nō supēt: r̄g tero Adamus in
tali propo n̄ supēt. Itē patet, nam in ipso supētus existens Adamus, qd̄ dicitur ē.

387

Impugnatur 2°, talis defo confundit r̄ponē cu r̄gatione: r̄g admitenda n̄ ē Pr̄ an̄.
coit r̄gationē: r̄g confundēt illa cu r̄ponē. Pr̄ an̄: quēvis vox r̄gati, licet n̄ supāt ac
cipitur pro aliquo in pronē divertiva: r̄g coit r̄gationē. Itē patet ex impugnōnē antee
denti. Contra etiā constat, nam r̄gatio ē acceptio teri pro aliquo: unde si vox ē in propo
ne r̄gatiōis priu erit acceptio teri pro aliquo in pronē divertiva.

388

Impugnatur 3°, dicitur
defo coit etiā r̄ponē malū, sed supō malū n̄ ē propriū r̄pō: r̄g recta n̄ ē. Pr̄ mir:
supō malū ē acceptio teri pro scipio, sed hęc n̄ ē propria r̄pō: r̄g. Pr̄ mir: supō ex suo
fortē contū ē acceptio constitutiva pro alio: r̄g acceptio pro se n̄ ē propriū r̄pō. Pr̄ an̄:
ē substitutio, sive subrogatio vocis pro obō: r̄g. Itē constat ex proloquio Arletico. voci
bu utimur loco reru. Contra sequitur: nam nemo pro se substituit, sed pro alio.

389

Precentior, r̄ua
ista sic definit r̄ponē acceptio teri ad aliquid, sive unū teri, ad aliquid: Sed aserit
hanc defonē coitē oī r̄ponē, etiā n̄ logō, quare sic dicit r̄ponē teri logō: acceptio si
ve unū contū inadēquati artificiali ad sciendū. **Impugnatur 1°**: hac defo coit
alij a defito: r̄g. Pr̄ an̄: coit tero n̄ supenti: r̄g. Pr̄ an̄: coit tero extra pronē, sed
terū extra pronē n̄ supēt: r̄g coit tero n̄ supenti.

3° 2°

Mar patet, nam in defonē fortē datur unū
contū inadēquati artificiali ad sciendū. Pr̄ mir: supō ē propriū teri intra pronē: r̄g
terū logu extra pronē n̄ supēt. Pr̄ an̄: supō logō essentialiter dicit, et conotat exer
titiu; et unū partē, in toto logō, sed sola propo ē propriū totū logu: r̄g. supō ē propriū teri
terū tantummodo intra pronē: Mar patet, nam iuxta dicitur recentior supō ex suo fortē
contū ē positio, sive subrogatio unius loco alterius, et solū datur hac subrogatio, ubi da
tur unū, et exertitiu partē, ut evenit in pronē. Mir constat ex dictis de tero logō.

Impugnatur 2^a; dicta defō n̄ cōtē oī definitō. r̄g. Pr̄m̄: n̄ cōtē r̄pōnē vocat; 391
sed vocat proprie r̄pōnē: r̄g. Pr̄m̄: vocibus utimur loco verū ad sciendū: r̄g proprie
r̄pōnē. Ans̄ constat ex proloquio Arletico, et experientia, siquidē audita explicatio
ne Magistri, quae fit per vocē discipuli adquirenti notitiam plurimū, quae antea
ignorabatur.

Obi 1^a nostra defōnē r̄pōnē: in defōnē proprietatis n̄ debet ingredi essentia 392
cuius ē proprietatis; sed r̄pō ē proprietatis tūc logi: r̄g in defōnē r̄pōnē n̄ debet
ingredi tēnē logi; atq; in nostra ingreditur: r̄g recta n̄ ē. Ans̄ patet, na proprietatis dī
guitus ab essentia: r̄g in defōnē proprietatis n̄ debet ingredi essentia. Dīgō mar̄: n̄ debet
ingredi essentia, ut constitutivū proprietatis condō, ut subū, et tēnē, ad quae dicitur
dīnē, et vnde caput ipse nō mar̄.

Proprietates capiuntur quae ab essentia, quam quoniam nobili
or fuerit essentia, eo nobilior evadent proprietate. Nō potest definitiō proprietatis quin
in ipsius defōnē ingreditur essentia cuius ē proprietatis, cui hae sint quoniam relativa siquidē
proprietatis dicitur ordinē ad essentia, sicut filius ad Patrem, quae propter hanc in defōnē Patris
ingreditur filius. 393

Obi 2^a, id quod defōnē per eque ignotū accipitur defōnē n̄ recte defōnē, 394
sed r̄pō tēnē logi defōnē per aliquid eque ignotū accipitur r̄pō: r̄g n̄ recte defōnē. Ans̄
patet, na defōnē debet ē notior defōnē. Pr̄m̄: defōnē per ly tēnē logi; sed ly tēnē logi ē
eque ignotū accipitur r̄pō logi: r̄g defōnē per eque ignotū. Pr̄m̄: tēnē logi ē eque igno-
tū accipitur r̄pō logi: r̄g et ly tēnē logi r̄pōnē in defōnē r̄pōnē. Pr̄m̄, qd ly tēnē logi n̄ ē eque
ignotū accipitur r̄pō logi; na r̄pōnē ignotū ex dicitur in defōnē tēnē, quae optime defōnē r̄pō
logi per ly tēnē logi.

Obi 3^a, r̄pō per nos ē acceptio p̄c̄va pro aliquo; sed datur tēnē 395
r̄pōnē n̄ acceptio pro aliquo; r̄g male explicatur r̄pō. Pr̄m̄ in hac p̄c̄va, quae imera,
ē repugnans subū r̄pōnē; sed n̄ accipitur pro aliquo: r̄g datur tēnē r̄pōnē n̄ acceptio pro
aliquo. Pr̄m̄: quae imera ē aliquid; sed accipitur pro quae imera: r̄g n̄ accipitur pro aliquo.
Ans̄ patet, qd quae imera ē nil. Pr̄m̄, qd tēnē quae imera in dicitur p̄c̄va accipitur pro ali-
quo ficto, sive notū, licet n̄ pro aliquo vero, et reali; qd r̄pōnē n̄ acceptio tēnē pro aliquo.

ut in hac pronē hō ē al, ubi ly hō sup̄t calitē. 2^a ē acceptio tē^o p̄ rō rō gāto, cui p̄tē rō
it accidentalitē, ut hō dīp̄t, ubi ly hō accidentalitē sup̄t.

Hic adverte, q̄t ex tē^o cō^o sup̄t. 4° 1
et p̄ rō rō gāto, et calitē optime fit dē rō rō gāto ad oīa individua, undē valēt: hō ē al: rō Petrus.
Paulus, idē dīc de ceteris rō rō gāto. At ex tē^o cō^o sup̄t p̄ rō rō gāto accidentalitē, n̄ fit dē rō rō gāto
ad individua oīa, n̄ dī rō rō gāto; undē n̄ valēt: hō dīp̄t: rō Petrus dīp̄t, n̄ hōc: rō Petrus
et Paulus, et sic de ceteris dīp̄t.

Dividitur h̄^o sup̄t in cō^o et singularē. 4° 2
p̄ rō rō gāto, ut in hac pronē hō ē al, ubi ly hō sup̄t, sup̄t cō^o p̄ rō rō gāto hō rō gāto. 2^a ē ac-
ceptio tē^o singularis p̄ rō rō gāto dē rō rō gāto, et singularis, ut in hac pronē Petrus studet, ubi ly
Petrus sup̄t singularitē p̄ rō rō gāto solo Petro. Sup̄t cō^o, quā multiplex ē iuxta qualitātē p̄ rō rō gāto dīcī-
tur collectiva, si p̄ rō rō gāto n̄ numerale, ut duo, tres, et cetera; hac de causa in hac pronē: Apo-
stoli Xpi sūt 12, ly Apostoli sup̄t collective p̄ rō rō gāto, quasi n̄ valēt, si rubrumas; n̄ Petrus
et Andreas sūt Apostoli Xpi: rō sūt 12.

Si autē ex parte p̄ rō rō gāto p̄ rō rō gāto hac p̄ rō rō gāto requiritur
aut alius tē^o necessitatē indicari tunc sup̄t dīcitur vagā, et confusa, undē in hac pronē: ali-
quis oculus requiritur ad videndū ly oculus sup̄t base, et indēt vātē p̄ rō rō gāto dextro, vel sinistro;
idēq̄ n̄ valēt si rubrumas. atq̄ si oculus dexter ē aliquis oculus: rō ē necessarius ad videndū.

9° 4, 4
si tē^o rō rō gāto n̄ natatē, aut rō rō gāto rō rō gāto idē denotent p̄ rō rō gāto vātē rō rō gāto, aut rō rō gāto rō rō gāto,
tunc sup̄t ē dī rō rō gāto: idē in hac pronē hō ē al, hō n̄ ē equus, ly hō sup̄t p̄ rō rō gāto singularitē hō rō gāto
atq̄ rō rō gāto valēt si rubrumas. n̄ Petrus ē hō: rō ē al: rō n̄ ē equus. Deniq̄ si tē^o rō rō gāto ex parte p̄ rō rō gāto
contingens idē denotet p̄ rō rō gāto contingens rō rō gāto, tunc sup̄t ē dī rō rō gāto: undē in hac pro-
nē: aliquis hō ē albus, ly hō sup̄t dī rō rō gāto p̄ rō rō gāto solo Petro, vel Paulo, aut ceteris oībus numeratis, atq̄
ad hō, si dīcēberis p̄ rō rō gāto Petrus negēs albedinē n̄cī infertur: rō Petrus ē albus.

Hic collige dī rō rō gāto
men inter sup̄t confusos, et dī rō rō gāto, n̄ licet in utraq̄ fiat dē rō rō gāto ad singularitē dī rō rō gāto
tē^o, seu mediā p̄ rō rō gāto. Ut patet in hac cō^o; aliquis oculus requiritur ad videndū, rō dextere tē^o

Idem ab alijs, si contingat in verbo, id quod fit, si ex parte preteriti ponantur haec tero per dō
le, preteritum, aut futurum, tunc enim verbum est, quod esse rigatur de presenti, ampliatum, et acci-
pitur iam pro possibili iam pro preterito, iam pro futuro.

Ex quibus oportet notari duplicem All
ceptionem eorum verborum, una ex natura sua, qua rigatur de presenti, ut in hac pronome Petrus est,
et tunc verbum accipitur pro statum. Altera acceptio illi eorum pronome preteriti, quod sit possibile,
preteritum, aut futurum dicitur accipi per alienationem, ut in hac pronome Antichristus est
tuum. Hinc colliges statum, et alienationem solius verbi esse proprietatem, minime applican-
dam rubo, et preterito, ut minus recte faciunt alij recentiorum.

Aliam proprietatem est appellatio, All
qua sic dicitur: applicatio rigati unius tunc ad rigatum alterum. Haec autem appellatio est du-
plex, forte una, malum altera. 1a, est quando preteritum cadit supra rigatum forte rubo, ut si
dicas: medicus sonat, non enim sonat, nisi forte ut medicus. 2a, est quando preteritum cadit ru-
pra malum rubo, ut si dicas: medicus cantat, non enim cantat forte ut medicus, sed ut maris-
cus.

Recipere regulam generaliter appellacionis istarum agnos, quando rubum pronome est tunc rubum tunc All
est adiectivo, si adiectivum ponatur ante tota appellatio est malum, forte resit post tota, ideo haec
consona tenet, Alexander magnus fuit discipulus. Fortis: non fuit magnus discipulus, narra-
ri datur appellatio, et in antea ty magnus appellat malum, in converso vero forte. Alteram
regulam generaliter est pro appellacionibus, qua traduntur nostri Eusebii, tunc haec verba: verba, qua
rigant actum interiorum animo, ut cogō, rigō, desidero, volo. Et appellant supra rigatum forte
tunc rubo sequenti, quod si talis tunc precedat haec verba appellant supra illum malum.

Sit All
exemplum in hac pronome: cogō Papa, ubi verbum appellat supra forte Papam in hac voce Pa-
pa cogō verbum appellat malum, et tunc est, exult, qui modo est Pontifex cum ante facere
cogit deo erat cardinalis. Duplex alia proprietate tunc solet argui a recentioribus Tho-
misti. 1a, est ascensus, qui est progressio a nilaribus refertur enumeratis ad unum male, ut si
dicas: Petrus, et Paulus, et ceteri homines tunc: non est homo est. 2a, est descensus, qui est progressio ab
unum male ad nilaria, ut si dicas: omni homo currit: non Petrus, et Paulus, et ceteri nullo elemy

Recentior scotari dicit nomen loqui: signum aliquid signum dicitur. **Impugnatur 419**
 1o de fo; non constat partem superflua: r̄q̄ relegendam videtur. Pr̄ans: partem signum
 ē superflua: r̄q̄ constat partem superflua. Pr̄ans: nullum datur signum signum: r̄q̄
 partem signum ē superflua. Atq̄ constat: nam signum dicitur per signum. Constat sequitur,
 nam melius diceret: signum aliquid dicitur, sive dicitur.

Impugnatur 2o, nam est nomen 420

mentali; sed nomen mat̄n ē proprie nomen loqui: r̄q̄ inepta ē de fo. Pr̄ans: nomen pro
 priū ē quo manifestamus res contra; sed nomen mat̄n manifestamus res contra: r̄q̄ n̄
 ē unum nomen. Pr̄ans recentior qd̄ nomine volū manifestamus res contra n̄ unum nomine
 mat̄n; qd̄ licet n̄ deserviat ad exteras manifestatōni: verū ē tamen unum nomen loqui:
 imo nullum aliud ē nomen proprie dialis nam de vocibus et scripturis plurimū dicitur,
 et ut de instrumentis curat dialis; dementis vero contibus propriis et persagit.

Sed 3o 422

nam diala equa curat de vocibus et scripturis ad dementis contibus: r̄q̄ falsū dicit
 hū recentior. Pr̄ans: diala curat de representationibus modi sciendi obiv̄, sive loqui aliu
 artificatorum; ad vocem et scripturam parunt ita dicitur repr̄sentat modi sciendi obiv̄
 v̄: r̄q̄ de eis curat diala. Pr̄ans patet; nam sicut loqui dicit ad auferendum errorem
 ā modi sciendi obiv̄, ita diala, sive nomula ad auferendum errorem ā modi sciendi ma
 li; volū, et scripto. Pr̄ans etiam constat; nam vocem dicitur in forma ita repr̄sentat ita obiv̄
 v̄, qui modus sciendi obiv̄ dicitur.

Nomen r̄q̄ loqui sic debet defendi per Arts & Voc 423

1o Angelico 1o per interpretatōnem lectione 4a; vox rigativa ad platur sine tempore cuius nulla
 partem reparata rigata fita, et recta. Ubi ly vox rigativa ad platur ē genus, quo est nomen loqui cur
 verbo, et nominibus gram̄, quia r̄q̄ vocis. Sediorate per casus et ad platur rigantur. Per ly ad platur
 excluduntur nomina mat̄n, quia n̄ ad platur, sed naturaliter rigantur.

Per ly sine tempore dicitur 424

verbo, qd̄ ea tempore rigat excluduntur etiam partem, ut amens, legens, quae ea tempore rigant. Per
 ly casus nulla partem excluduntur textus completi et orōnes, quae ea partem habent rigati rigati
 n̄ sunt nomen, sed completi nominis. Per ly fita excluduntur nomina infita, ut n̄ hoc n̄ la pi
 quibus n̄ rigatis dicitur aliquid ideo n̄ sunt vera nomina. Deniq̄ per ly recta excluduntur

casu obliqui, nam sicut casu recto solum dicitur nominativus ita solum ipse dicitur proprium nomen.

425. Ex quo inferri potest nomina mentalia non esse vera nomina logica, ut constat ex impugnationibus precedentibus. Sed ob hoc in mente datur proprium nomen: quia nomina materialia inter vera nomina logica dantur. ubi datur proprius loquens datur proprium nomen, sed ex mente datur propria loquens: quod est proprium nomen. Primum: nam Angeli mente propriis solum ad invicem loquentes: quorum mente datur propria loquens, et nomen. Constat nam ex scriptura constat. Deus imponit nomina Angelis stellis, nec non per vocem, quae Deo resignantur: quod per nomina materialia.

426. Deinde ulterius converti obicitur datur proprio loquens interior conditio exterior non constat. Sola ergo in loquutione exteriori dantur propria nomina, quae quidem sunt nomina naturalia ex impetu hominum ignorantia: et colligitur ex 2o generis, ubi dicitur Deus, ex cuius placito imponitur nomina alibus. Ad confirmationem dicitur nomina Angelis, et stellis ab eis impota non esse materialia, licet eorum impotio sit materialis.

427. Item 2o nomina infusa sunt vera nomina logica. Constat ratione, nam si nomen aliquid nominat, sed nomen infusum ut non homo nihil nominat: quod non est verum nomen. Primum: non homo non est nomen alicuius: cum indifferenter dici possit de eo ens, et non negat homo: quod nihil nominat. Urgeo 1o: aliquid nominare est unumquodque significare, sed non homo non significat praedicatum, ut patet: quod non nominat aliquid. Urgeo 2o, per nomen videmus cum interrogamus quid sit veritas, sed non per nomen videmus per non homo: quod non est nomen. Primum: quia non homo non significat quid sit veritas, sed quid sit sit: quod per ipsum non potest videtur quid sit veritas.

428. Sed obicitur nomen est vox declarata per casum, sed non homo, et quilibet tenet infusum est vox declarata per casum: quod est verum nomen. Insto: etiam si indigne potest declarari per casum: quod est verum nomen. Distinguo materiam: nomen grammatice conditio, loquens non materiam. In consideratione inter loquens praecise additur ad rationem nominis: quod declarate significat, ut inserviat inter loquens, id quod non habent tenet infusum.

429. Instabitur ex nomine infuso potest fieri vera enuntiatio: quod nomen infusum iam deservit ad enuntiationem: quod est verum nomen. Haec contra sequitur, nam pars enuntiationis non est nomen, aut verbum, atque nomen infusum non est verbum: quod est nomen. Haec, quod solum videtur de se patet, nam haec est vera enuntiatio: lapis non est homo, seu est non homo. Preterquam: haec est vera enuntiatio: cum vere est moveri: quod cum vere cum sit color est nomen? Mala contra. Non igitur 2a, constat.

nam ut ingrediatur aliquid d' actiu' enuntiationis n̄ requiritur, qđ sit nomen; sed sufficit
loco nomini accipiatur: sic autē accipiuntur nomina infita, idēq; erunt pars enuntia-
tio n̄ tamen nomina locatia, quae dēterate debent ēē sigatiua.

Instabis: hoc nomen 433

n̄ sigat aliquid dēteratu; sed ē uerū nomen: v̄g et n̄ hō, licet n̄ dēteratu siget. Putor
quod: n̄ hō ē nomen infitū: v̄g et eni? Res dēo nando contra, nō licet eni n̄ siget nō dē-
teratu; dēterate tamen ex modo sigandi exprimit oīa entia, id ē dēnotat quid sint
oīa; n̄ hō autē neq; n̄ dēteratu, neq; dēterate sigat quid sit res.

Urober: idē sigat n̄ hō 431

ac dēstinguat ab hōe; sed hoc reuandū ē nomen: v̄g et u. Putor quod in v̄g: dēstinguat ab hōe
n̄ ē tētu infitū: v̄g neq; n̄ hō? Res dēo dēinde nando mare, nā cur dēstinguat sit propriū
loci solius entis, hāc uocē dēstinguat ab hōe sigant dēterate entitati, quā quidē n̄ sigat n̄
hō; ut potē ad eni, et n̄ eni dēstinguat.

Vel 2; si tibi placet d' igne mare: idē sigat ex parte 432
n̄ sigatō condō ex parte modi sigandi nō mare, qđ per ly dēstinguat sigatur dēstinguatō
et dēterate dēnotando quid sit; at per ly n̄ hō n̄ sigatur dēterate, et pōritiue dēnotando,
quid sit, sed potius, quid n̄ sit hō, igitur ly dēstinguat erit nomen, n̄ tamen ly n̄ hō.

Urober 3; 433

casus obliquos n̄ ēē uera nomina. Constat, nā obliqui dicuntur iuxta Diu Thomā,
qđ cadunt p̄r quādam dēclinationē originē a nominatiuo: v̄g obliquus dēclinat, et recedit
ā uerū hōi strictissimo. **Urober:** res solū in recto nō p̄ta ē apta nomen accipere: igne
men etia in recto acceptū ē tantū aptū res nominare.

Confirmatur 1; nomina n̄ tētu 434

potē ad manifestanda res per modū quid, sicut absolute, et iure; sed solus rectus habet
modū istū sigandi, nā obliqui tantū dēnotant cuius sit res, cui, uel ad quē sit v̄g
n̄ n̄ tē uera nomina. **Confirmatur 2;** nā interroganti quid sit res, n̄ respondēt per casū
obliquos, sed per rectos: v̄g idē qđ prius.

Dices 1; in hac p̄one Petro ē filius ly Petro 435

rebus; et tētu: v̄g etia ē uerū nomen. Nō conuincit qđ n̄ oīa tētu n̄ tē uera nomina; ut
patet in tētu malibū. Adde, qđ ista p̄o Petro ē filius reducit ad hanc Petrus

habet futurum ubi solum rectum ingrediuntur rubus; unde obliquus non componitur pro e evan-
tiatione, sed rone recti ad que reducitur.

436

Dicitur 2°, totus adiectivus non potest ingredi pro-
ponere nisi cum substantivo; at nil hominum est verum totum verumque nomen: ergo pariter
obliquus. Vergetur: per adiectivum iustitiam, unde non regatur nisi per modum quiddam et per se
stativum, nam regatur iustitia per modum qualitatis, et alteri adiacenti; at qui non obstat id
quodominus adiectivus sit nomen: ergo neque impeditur, ut obliquus sit nomen licet non regatur
per modum quiddam, sed per modum cuius. Ad 2° dirigō autem: non potest ingredi ex parte rubi con-
do, ex parte preteritum non manens, et concursa manens non contra; nam obliquus per unum potest rubi
nec proteritum, cum tantum ingrediatur pronomen id cuius, cui, vel ad que est rubus, vel preteritum
at totus adiectivus per se valet proteritum, ut patet in hac pronome: homo est iustus.

Ad urgentiam

437

dirigō manens per modum qualitatis modo se habente ex parte rei condo, modo se habente ex parte
minens non manens, et concursa manens non contra. Volo dicere: licet iustitia, ut pote quodlibet est
rubus, et sit per modum qualitatis, at ex modo regandi exprimitur per modum quiddam hoc nomen
ne iustus; nam interroganti quid est homo iustitia pollens videtur est iustus. Adde, quod per
se iustus licet non regatur homo quoad substantivum per modum quiddam regatur tamen quoad
qualitatem iustitiam.

438

Invenitur 4°, nomina complexa, ut homo albus non est vera nomina. Constat ex
supradictis in initio orationis. Sed obicitur: totus complexus est verus totus, ergo est verum nomen. Pre-
teritum: totus mater est verus totus: ergo est verum nomen. Respondeo namque contra: quia totus com-
plexus proprie condat esse quodlibet compositiva pronome categoria, in quo consistit essentia totus logice; et
illi non condat regatur verum rei condat per modum unius nominis, sed plurimum, atque videtur
erit multiplex, et non unicum nomen.

439

Invenitur 1°, equivoca, ut gallus regantur plura; id est in-
vana nomina ut fateretur Aristoteles in antecedenti. Ergo pariter complexa. 2°, manducans
regantur plura, et est verum nomen: ergo id est quod prius. 3°, respublica, et alia nomina composita
sequens, habent partes contraregativas, et plurimam regantur; sed sunt vera nomina: ergo pa-
riter.

440

Ad verum manens, nam gallus, et alia equivoca regantur plura, ut plura, atque adiole

accipim complā in voce complārūt quoad rigōnē, peneq̄ p̄curanda ē unitas et pro-
prietat nominū: igitur nō unū vox (qđ volū intendit Artē), nō vos nō unū nō
verū nomen. Ad 2^{am}, dīgō anī: rigāt plura per modū unū concto, aliter nō anī, et
constrā; qđ complā plura, ut plura rigānt; nō sic modū plura rigant ut subordina-
ta eīdē conctū. Ad 3^{am}, conctū p̄missū nō conctā, na partes huius nominis republi-
ca nō rigōnt se parate idē, qđ unita, neq̄ unita plura sub pluribus, sed sic unita conctū
rigānt.

Inres 3° p̄cipua de presentī nō unū nomina. Constat ex Doctore Angelico 441
per ierminiam lūtionē 2^a, ubi dicit: sub verbo comprehenditur p̄cipū, qđ congnat
tempus, quomōi, et cū nomine conctā habiat. Ex quibus sic arguo: p̄cipū ut vox
ypra indicat parte caput ā nomine, nempe declinari per casus, et parte caput cū
bo scilicet rigāt cū tempore: nō neq̄ ē nomen, neq̄ verbum, sed mediu inbetūm.

Sed 442

Obū p̄cipū presentī esse nullū tempus dēbetur rigāt: nō excludi nō debet ā nō no-
minis. P̄ casus: na amans. 2^a equē bene se habet, si ē applicetur verbum p̄sens, ac si apli-
cetur p̄teritū, et futurū; na optima fit orō si dēcar: nūq̄ fū, vel vo amari: nō p̄cipū
p̄cipū presentī ex se nullū tempus dēbetur rigāt. Nō anī, ad cuius probonē dicit, qđ
sicut verbum ē esse rigāt nō de presentī ex p̄cipū tamen adiuncto sepe alienatur ad tem-
pora de p̄terito vel futuro: ita p̄cipū amans ex se rigāt actioni amandi de pre-
sentī licet ex adiuncto alienetur, ut riget amari de p̄terito, vel de futuro: igitur ex
se rigāt cū tempore, atq̄ ad conctū nō unū nomen.

Instabit: etia hęc nomina dicitur anī 443

rigānt cū tempore; sed rigāt unū nomina: nō et p̄cipū. Ad instantia nota hęc
tria inter se differunt nempe rigare tempus conctare tempus, et rigare cū tempore. Vnū
tempus per modū unū ē dēre rigatū, quomōi hęc nomina oramēnri casu rigānt
tempus. 2um ē rigare aliquid conctū fieri ēn aliqua temporis difā, ut p̄cipū
qđ conctōne indicat fieri solē a tempore meridiano. 3um, rigare aliquid fi-
eri vobis exire in aliqua difā temporis, et cū dicitur ano Deu rigō amon amē
exire in tempore presentī.

444. Hinc ad iustitia no manis, et concusiam nō constra, na dicitur anas, et alia similia.
rigant quide tempus, ac nō rigant cu tempore, id ēn rigant aliquid per modum actionis
exercitō in tempore. Sic passia, et verba, ut amo, et amari, quod ex suo modo rigandi, expriment
actionem amandi exerceri in tempore presenti, quam nō sūt nomina. Postū 2us, quid sit verbu
logu.

Artus 2us Quid Sit Verbu Logu.

445. Quo Magister Suavia sic dicit verbu logu: ex enuntiate rigant cu tempore. Impugnatur 1°,
na dicitur recentior dicit nomen logu per contu: vq in consentē dicit verbu per voce. P^o
constra: ideo dicit nomen per contu, qm iuxta ipm nomen volē extrinsecu, et malitē per tōne
ad diala, sed etia verbu volē hoc modo debet pertinere: vq in consentē procedit.

446.

Verbu male iuxta hunc recentior debet ē proprie verbu logu, cu apparet ad diala proprie, et
fortiter agere de menti, contū; sed precipue agit de nomē, et verbo: vq verbu male dicitur
bu diala, sed dicta dēfō nō cōt verbo malit: vq irrecta ē. Itacmē patet, na verbu male ut pu
ri patet, nō ē vox: vq.

447

Impugnatur 2°, na dicta dēfō nō cōt verbo infēto, ut nō amo, qd iuxta predicti
tu recentior ē proprie verbu diala: vq irrecta ē. P^o an: verbu debet rigari actione tempo
ri exercita, sed verbu infēto, ut nō amo nō rigant actione tempore exercita: vq cōt
dēfō. P^o mē: nō amo nulla actione dēterate rigat: vq. P^o an: nō amo potest verari de ac
tione per qdlibet verbu ab amo dicitur rigata: vq.

448

Quo Magister Scotitarie dicit verbu logu
signu collatū fortiter, et ut quo. partu pronū dēterate. Impugnatur 1° na hac dēfō cōt
alij a verbo: vq irrecta. P^o an: cōt cōiunctiōne grammati: vq. P^o an: cōiunctiō grammati ē signu
collatū partu pronū dēterate: vq. P^o an: cōiunctiō ē in hac pronū collatū: Petrus currit, et Paulus
dicitur rigat, et colat duas pronū, que sūt partu pronū dēterate: vq. Nec obstat, qd p^o parte et nō
lat ut quo, sed ut qd, qm etia ipa ipa, nō obstat, na etia verbu ē parū pronū, vq dicitur in
terō logu, et per te collatū.

Inpugnatur 2° dicta de se n̄ coit̄ or̄ verbo logō: v̄ḡ de se n̄ i Pr̄ a n̄: n̄ coit̄ verbo pronū 449
natis: v̄ḡ. Pr̄ a n̄: verbū pronū natis n̄ colat̄ partū illū: v̄ḡ. Pr̄ a n̄: verbū pronū
natis pot̄u separari, quā undat̄ partū: v̄ḡ. Pr̄ a n̄: in hac pronē Petrus n̄ lapis, verbū
separat̄, sic iugat̄, separatu, et dicitur Petrus a lapide: v̄ḡ. An̄ patet, nā in hoc dicitur pro
p̄o natis ab affirmat̄.

Verbu v̄ḡ loqū sic e d̄f̄nd̄ ex Art̄e, et d̄vo Thoma 1°, per ierme 4° 5°
niam lectione 5^a: vox siḡat̄ ad platur̄ cu tempore, cuius nulla partū separata siḡat̄ fita
et recta: et eorū, quā pr̄ant̄ us tempore n̄ ob̄ta. Pars vox siḡat̄ ad platur̄ e genus, quō ver
bu loqū coit̄ cu nomine logō; et verbū gram̄r; Pars cu tempore e d̄fa t̄m̄bi an̄ m̄m̄, qd̄
sine tempore siḡat̄. Pr̄ oculis habet, qd̄ siḡat̄ cu tempore propriū sibi id̄ e, ac exprimere
aliquid̄ per modū actionis, latus, seu motū in tempore ex̄niti; unde lectio e nomen, et lego
verbu; q̄a licet utraq̄ vox eandē legendi actionē manifestet n̄ tamen lectio, sed lego eam
denotat, ut exercita indeterata temporis d̄fa.

Cetera pars e n̄t̄ etia d̄fa verbū loḡicū 451
logis: l̄y cuius nulla partū e excludit̄ verba compl̄, quā n̄nt̄ verbu, sed compl̄ verbu;
l̄y fita excludit̄ verba infita, ut n̄ amo n̄ lego, quā nulla actionē d̄terat̄ iugant̄ l̄y
recta excludit̄ verba obliqua, ut amaba l̄y, quā n̄ siḡant̄ actionē pr̄ouit̄ fit tempore pr̄t̄i.
Ultima verba denotant̄ verbū retinere ex parte pr̄t̄i in pronib̄, neq̄ proprie d̄ari extra
iyrat̄.

Ob̄v̄ 1° verbū loqū e ind̄f̄n̄ ad siḡandū cu tempore, vel sine tempore: v̄ḡ male d̄f̄ 252
tur per siḡat̄ d̄terate cu tempore. Pr̄ a n̄: verbū loqū potut̄ siḡat̄ cu tempore, et sine
tempore: v̄ḡ e ind̄f̄n̄. Pr̄ a n̄: verbū loqū siḡat̄ sine tempore in pronē de pr̄t̄o n̄ario,
et cu tempore in pronē de pr̄t̄o contingenti: v̄ḡ potut̄ d̄. Pr̄ a n̄ quoad h̄ partū n̄a
in hac pronē e al̄ r̄atē verbū siḡat̄ sine tempore; siquidē ab̄ ab̄mo, et ante oī tempus
erat̄ verū dicere h̄o e al̄ r̄atē, et similiter Deus e omnipotens: v̄ḡ.

Ut ob̄v̄o soler̄ notat̄ 452
cu tempore in d̄f̄n̄e verbū n̄ siḡare tempus finitū e d̄ctū ab̄ eterno, sed tempus pr̄teritū
d̄ d̄ctū a pr̄terito, et futurū, quā n̄t̄ obliqua verbū. Nūc r̄ades n̄andū ultimū an̄, n̄a
cet l̄y e ind̄f̄n̄, et similibus pronib̄ siḡat̄ sine tempore fito, siḡat̄ tamen cu tempore et
no; unde l̄y d̄ctū sit ante tempus finitū, n̄ tamen e ante tempus pr̄teritū ab̄ unitatē; q̄a

in quolibet instanti, de quo Obiunitatis proferatur: hō ē al vāle; hō ē rigat cu tempore, n̄
fite, sed de presenti eterno.

453

Intabir: in eternitate hō n̄ ē de presenti: n̄ neg de presenti eātrā
le: n̄ univ, exiōib, aut verbū ē tunc n̄ rigat cu tempore de presenti, aut rigat pro pō vrit
falia; sed talis pro pō, falsā n̄, quā potius dicitur a Philō: eterna veritatis: n̄ admodū
verbū ē n̄ rigat cu tempore de pō.

454

Nō utraq; contra, nam per hanc proni hō de pō
ti importatur existitā, quā datur ab eterno, atq; adeo ab eterno vrit falsā; per hanc
et hō ē al vāle p̄cise importatur conexio p̄sens ab eterno inter hō, et al vāle, quā cone
xio ia datur ab eterno, et consistit in dēvā omnipotē ex n̄ dēvā, ad nunquā p̄du
cendū hō, qui n̄ vrit al vāle: ia n̄ verbū ē rigat ab eterno de presenti, quā talis pro pō
falia, id vrit.

455

Ad huc intabir: iuxta oū in hac, et similibus p̄ronib, verbū ē absolutū a
tempore, n̄ n̄ rigat cu tempore. **N**ō contra, nam absolvi a tempore p̄cise vrit in eo, qd̄ ver
bū ad n̄ vritatē n̄ rigat pro talē tempore existitā vrit, et p̄cise, et cu admodū rigat n̄
uq; conexio vrit debet importare de presenti, qd̄ ia ē rigat cu tempore.

456

Obi 2; verba neu
tra, et illis quācuq; vrit verbū a vrit; sed n̄ rigat cu tempore: n̄ dēvōnē verbū n̄ rigat
re cu tempore. **P**rimū: rigatē cu tempore ē p̄vrit; rigatē actionē alicūo tempore exercitā,
sed p̄dicta verba nulla actionē rigat; sed potius carentia actionē: n̄ n̄ rigatē cu tem
pore. **D**igō 2; m̄vrit: nulla actionē: rigatē ex parte n̄ rigatē vrit, ex parte modēri
gandē n̄ m̄vrit, et n̄ vrit. **N**ā licet verba illa n̄ rigat motū, et actionē; itē tōmū qd̄ illa
rigat, rigatē per modū motū, et actionē tempore p̄cise exercitā, qd̄ n̄ vrit, vrit
bā logā.

457

Obi 3; in hac proni Deus intelligit, hō intelligit ē verbū; sed n̄ rigat cu tempore:
nā intellectio dēvā, quā rigat, n̄ ē temporalis, sed eterna: n̄ n̄ vrit verbū rigat cu tempore.
Nō mirū, nam licet intellectio dēvā n̄ sit temporalis, id ē haberi p̄ncipiū in existētiā;
ut tōmū rigatē per hō intelligit tempore de presenti existitā per totā eternitātē: igitur hō in
telligit rigat cu tempore, id ē rigat actionē cu tempore, licet n̄ actionē temporalis. **T**extū
3; quid, et quōduplex sit orō logā

Oro logica sic est defendenda cu^m Arste, et Divo Thoma: vox negativa ad plura curtu p^{er} se 458
sepata rigant n^{on} ut affirmatio, et negatio, sed ut dictio. In prioru^m parte ponuntur locu^m ge-
neris, q^{uia} p^{er} illas co^mte^{nt} oro^m cu^m tero nomine verbo, et alijs. Cetera parte m^o de fa^{cto} quadi
fuit a nomine, et verbo cuius partes, ut iⁿconstat n^{on} m^o p^{er} rigata.

Aditus s^{ed} n^{on} ut affirmatio, 459

et natio, sed ut dictio, n^{on} q^{uia} propo^s affirmativa, et natio n^{on} s^{unt} vere orones loge, sed q^{uia} afi-
rmatio, et natio n^{on} s^{unt} m^o m^o orone, ut oro est, sed ut propo^s. Id q^{uod} patet in hac defoⁿ atrale,
qua^m vere est oro, quin affirmat, ad n^{on}; igitur oro ex n^{on} neq^{ue} affirmat, neq^{ue} nat; sed ab utroq^{ue}
p^{er}scindit, sicut at ex n^{on} neq^{ue} est rale, neq^{ue} irale, sed ab utroq^{ue} p^{er}scindit.

Obi: dicta de fo^{cto} 460

et tero complo; r^o n^{on} est ricta, cu^m co^mia alijs a^l defo^{cto}. An p^{er} parte huius tero complo:
ho^m iustus m^o p^{er} rigat^{us} n^{on} ut affirmatio, et natio, sed ut dictio; sed in hoc, bat nostra
defo^{cto}: r^o tota illa co^mte^{nt} tero complo. Dico au^{tem}: co^mte^{nt} tero complo, fortiter, ut tero n^{on}; sub alia
consideratione conde^{nt} au^{tem}, et n^{on} conve^{nt}. Itaq^{ue} tero complo est tero, ut compotivus pronitica
tegoria; et iⁿ p^{er} m^o ut constat ex partibus s^{er}o r^o rigat^{us} est oro; ita au^{tem} fortiter
inter se difo^{cto}, atq^{ue} adeo p^{er} nostra defo^{cto} n^{on} confunditur oro cu^m tero complo

Dividit^{ur} orone 461

in unam, qua^m constat verbo, et alteram, qua^m verbo n^{on} constat: 1^a est ricta, entimema, vel pro
p^o, ut hac homo est iustus. 2^a est in qua n^{on} datur cola ut in hac ho^m iustus. 2° dividitur
in perfectas, et imperfectas: 1^a est, qua^m perfectu^m generat s^{er}o in animo audientis, ut hac
ho^m est rale; 2^a est, qua^m n^{on} generat perfectu^m r^o s^{er}o ut ho^m albus. Oro perfecta, ulterius
videtur in optativa, ut hac iustina p^{er} lacere Deo, in interrogativa, ut hac quid est ho^m, in
deprecativa, ut hac paxce mihi Domini, in imperativa, ut hac, ama Deu^m de^{nt} in
eventiativa, ut hac Petrus est ho^m, qua^m vocatur propo^s, de quato^{to} 2° libro. Quisio 7^a demu
do mundi. Artes 3us quid sit modus sciendi.

Artus 1us Quid sit Modus Sciendi

462 Quo Magister mararie deficit modus sciendi cogō ex si artificij manifestativa ignoti. In
pugnatus 1°: tali defō deficit parā logā: v^o diminuta ē. Pr^o aut: talis parā debet addi,
ut defat modus sciendi loqui ab alij modis sciendi: v^o defat. Pr^o aut: plura int^o notō artio
se in gramā, quo manifestat ignotus, inveni^o antea ignorat^o: v^o debet addi. Pr^o patet
na in gramā ex si regulam plura manifestant^o circa parā orōn^o, et constructione
artio factōm gramat^o

463 Impugnatus 2° qd manifestatur per modus sciendi n̄ ē omnino ig-
notus, v^o male ponitur in defōne parā ignōti. Pr^o aut: na ad modus sciendi: precedit cogō con-
fusa: v^o n̄ ē cogō omnino ignoti. Pr^o aut: et supponamus in Petro ad hanc aprōnē hō ad quā
quatuor hae alia al^o vāle: tunc verū 2° aprō curit defō ē modus sciendi: sed n̄ manifestat ig-
notus: cur ante ipā hō esset cogit^o per t^o aprōnē: v^o ad modus sciendi precedit alia cogō
et contentō n̄ ē ignot^o, sed confuse cogit^o manifestativus modus sciendi.

464 Dicitur pro ista re
centiore pu accidens sup^o illa aprōnē hō ad hanc al^o vāle, atq^o ad id idē hō ignoti
manifestativa si sciendi ipā n̄ prōv^o altera cogō. D: cogō ignoti manifestativa va-
let et excludit altera anterior^o, sed hae cogō al^o vāle n̄ impedit ex^o, qd ipā precedat hae
altera hō: v^o ex se n̄ ē ignoti manifestativa. Mar patet, na cogō ignoti manifestativa petit
qd ob^o ante illa sit ignotus: v^o et qd n̄ sit cogit^o, atq^o ad id excludit prōv^o cogōnē

465 Quo Ma-
gister scota sic deficit modus sciendi: cogō manifestativus ignotus per notius disertiva. Hae defō
1° patitur impugnō prōv^o. Impugnatus 2°: constat parā superflua: v^o incorrecta. Pr^o aut:
illa parā pernocius ē superflua: v^o qd. Pr^o aut: dicendo manifestativus ignotus in intelligit^o
per nocius: v^o. Pr^o aut: nulla sit ignōta manifestatur per equis ignota, sed per nocius: v^o Pr^o
patet qd o^o, qd explicat aliud debet ē nocius, et clarius illo.

466 Si v^o ē defendendus modus sciendi:
orō logā confuse cogit^o manifestativa. Hae orō logā ē genus, quo cōtē modus sciendi prōv^o
qua infra probabimus n̄ ē modus sciendi. Cetera parā n̄ defō, per qua defert a prōv^o, et
ceteris, quā n̄ int^o modus sciendi, per ea dia^o indicatur ad modus sciendi debere precedere

gone confusa obi manifestati per

Obi 1°: si ad hanc cogone malitate n̄ procederet hacten, 457

adhuc illa esset modus sciendi; atq; tunc n̄ erit manifestativa confusa cogiti, ut patet. v̄q; mo-
dus sciendi n̄ ē orō confusa cogiti manifestativa. Nō mār, na modus sciendi erit, quo
manifestatur obi intū, valētē prorsus cogone confusa obi, seu qd̄ obi manifestandi
preexistat in intū; igitur si 1° cogō, qua intū habet de hō sit alrāte, n̄ erit modus scien-
di, sicut neq; ē modus sciendi in intū. Flagelū eadē de causa.

Obi 2°, simplicissima ap̄o ē mo 468

modus sciendi, atq; n̄ ē orō logā: v̄q; n̄ bene dicitur, qd̄ modus sciendi sic orō logā. Pr̄ mār
nō hāc ap̄o simplicissima at̄ manifestat aliquid confusa cogiti per hanc hō: v̄q; illa ē
modus sciendi. Nō mār, ad cuius probonū nō at̄, na qd̄ confusa claudet hō rōter
manifestatur per cogone, qua eius partu dicit cogitū, qd̄ n̄ sit per hanc cogone at̄.

Obi 3°: modus sciendi nequit defiri: v̄q; mali defitū. Pr̄ at̄: oī defibitū ē manifestabi- 469
tabili; sed modus sciendi n̄ ē manifestabilis: v̄q; nec defibitū. Pr̄ mār: modus sciendi ē
manifestativus; v̄q; n̄ ē manifestabilis. Dico ultimo consens: n̄ ē manifestabilis ab ea
de fortitate, qua ē manifestativus rōdo, sub diversa nō consens. Modus sciendi sic consi-
deratur ut quo ē manifestativus, qā ē rō manifestandi; at ut qd̄ consideratur ē mani-
festabilis; qā manifestari potest ipsa rō manifestandi; sicut licet lux, ut quorū rō rōvi-
dendi, etia ipsa ē visibilis ut qd̄.

D: modus sciendi ut qd̄ rōplius n̄ ē manifestabilis: 470

v̄q; ruit solō. Pr̄ at̄: si uret manifestabilis erit per rōp̄m; sed n̄ ē manifestabilis per
rōp̄m: v̄q; Alr̄ patet, nō nil manifestatur per rōp̄m. Pr̄ mār: erit manifestabilis per
defonū, sed defō ē modus sciendi: v̄q; erit manifestabilis per rōp̄m. Dico ultima
mirē: ē modus sciendi in parlārī condō, in cōr nō mirē, et contrā. N̄ repugnat, qd̄ mo-
dus sciendi in cōr defiat, et manifestatur per modus in parlārī, sicut defō in cōr defi-
tur per defonū parlārī; vnde modus sciendi in cōr n̄ manifestatur per rōp̄m, sicut nec
defō in cōr defitū per rōp̄m.

Dicitur: modus sciendi in cōr nequit defiri per modus sci- 471
endi parlārī: v̄q; nec manifestari. Pr̄ mār: talis modus sciendi parlārī debet con-

cogone clara expellenda; alias n̄ et sume sapient. et infite cogitū, consentes n̄
sunt Deo. Helveter eī idē modū sciendū ac scientiā, n̄a scientiā cogō omnino certa per
demonstratōe acquirat cogō vero, quā modū sciendū ē n̄ semper habetur per demons-
trōne. Tertius 2us quōduplex sit modus sciendū.

Articulus 2us Quotuplex Sit Modus Sciendū

Certū ē apud oīes de yōne, divisione, et argutione ē modus sciendū, sive ipse modus sci- 476
endū; solū n̄ dubitatur de pronē. Tertio oīes Tenentia affirmant pronē ē modus sciendū;
n̄ ē autē naturalis pars et monus cu oībus Thomistis, quibus noviter advenit recentioris
scotū. Pro quo nota te modus sciendū ē pronē manifestativus confusus cogitū, id ē cogi-
te, qd̄ obvia ante ipse n̄ confusus cogitū.

Nota 2^a n̄ ē idē manifestativus et modus 477
conducenti ad scientiā ad rigatū, vel ostendere, n̄a quōvis cogō etri, impletur max
u ē sitentia, et rigatū n̄ obī, quā tamen idē n̄ ē manifestativa; igitur manifestare ex
mo contra yctū, qd̄ cogō ex modo tendendū, sive usatū praeipit obī per altera confusus co-
gitū, qd̄ tamen ipse explicet. Ex quo colligit cogōne actione manifestativa unū rigatū, et
alterū manifestare rigatū, qd̄ ipse clarā attingit manifestatōe oīa, qd̄ altera ante ipse confusus
attingebat: id ē qd̄ patet in hac dīfinitione, quae rigatū n̄, qd̄ clarā attingit manifestatōe hōi qd̄ confusus n̄
praeipit per cogōne hōiō.

His notatis sit conclusio: propro n̄ ē modus sciendū. Arguitur pro con- 478
clonē: propro nullius ē manifestativa: n̄ n̄ ē modus sciendū. Prān: si aliquid esset ma-
nifestativa maxime coeientia, vel discoientia prae cu subō; sed hanc n̄ manifestativa:
n̄ nullius ē manifestativa. Prān: ut ipse n̄ manifestativa requireretur, qd̄ ipse late-
rent, et attingerentur in contra confusus ante proponē; sed nec confusus attinguntur ante pronē:
n̄ propro n̄ manifestativa coeientia, nec discoientia prae cu subō.

Mān videtur certa in doctri 479
na contraxionū avertit per praeipit a pronē confusus cogō, quo postea per pronē clarā hōi
rent. Prān: si coeientia, vel discoientia prae cu subō attingeretur, n̄ confusus ante pronē
maxime per a pronē, quae praeipit, sed per praeipit a pronē prae et subō adhuc confusus n̄
tingitur coeientia, et discoientia prae cu subō: n̄ n̄ attinguntur ante pronē. Prān: coram

lia, vel disorientia preterea subiecta ut attingitur per cognitionem affirmantem, vel negantem preterea dicitur:
v.g. Præ debet rursus, quod per pronam cognitionem claris, et manifestis orientia, et disorientia, quæ labi-
bat in apronem, necque confuse cogebatur per prius apronem.

480

Sed 2^a: preterea apronem subiecta

preterea nec confuse attingunt orientia, vel disorientia preterea subiecta: v.g. rursus solutio. Præ autem: hoc apronem
nec hō at rale nec confuse attingunt orientia: v.g. Præ autem: istud hō aliter rale nec confuse attingunt
orientia: v.g. nec ita hō aliter rale Præ contra: ex suo modo tendendi ita, fiuntur in duas ob-
priora, ac posteriora apronem: v.g. si posteriora adhuc confuse attingunt orientia, nec posteriora
ru. Præ autem: sicut posteriora tendunt merè affirmando, ita priora: v.g.

481

Vergetur hoc: per priora apronem

nec, nec confuse attingitur disorientia hōi ab aliter rale, per posteriora nec confuse attingitur orientia
hōi ab aliter rale, sed modo quo attingunt priora nec obiter nec attingunt posteriora: v.g.
nec orientia confuse attingunt priora, nec posteriora disorientia, sed dicitur apronem procedunt ad
hanc pronam hōi ab rale, hōi nec aliter rale: v.g. ante hanc nec confuse attingitur orientia, et disorientia. Vergetur 2^a:
apronem nec confuse affirmativa, nec negativa: v.g. nec confuse attingitur orientia, vel disorientia, si quidem in
orientia attingitur affirmando, et negando disorientia.

482

Vergetur 3^a in apronibus nullæ veritas, nec falsitas,

quæ sunt proprietati pronæ, sed orientia, aut falsa apronem, si confuse attingunt orientia, et
disorientia extremorum, ex quibus unum pendet veritas, et falsitas: v.g. nec confuse attingunt illas. De
nec vergetur modus sciendi ut supra videtur unum signat, et alterum manifestat; atque proponit, et
reprobat orientia, et disorientia preterea subiecta: v.g. ipsa non manifestat propo: v.g. nullum est manifestativa ita
bunt manifestat ad veritas in dicendo cognitionem id ipsum manifestat, quod signat, et reprobat.

483

Sed 10: v.g. cum omni cogit

aliquid repræsentat, omni manifestabit, v.g. omni cogit erit modus sciendi, quod nemo dicit. De 2^a, licet cogit
repræsentat, et manifestat tamen manifestat, quod repræsentat: v.g. manifestat. Item constat, tamen in ditione hōi
quæ repræsentando aliter rale manifestat, si quidem aliter rale, sed hōi. Item in ditione, quæ repræsentando
membra disorientia manifestat dicitur, v.g. vultu autem.

484

Obi 10^a propo est omni logica confuse cogit manifest

lativa: v.g. est modus sciendi. Præ autem: hæc propo Pontifex est Romæ ignoranti manifestat aliquid an-
tea confuse, et dubie cogit: v.g. propo in 10^a l. Non autem: ad probationem aliter rale autem: manifestat, per se

te id rigat condo, actione no an, et contra. D: propo manifestata actione. Pro an: defo
manifestat actione: vq ibi propo. Et contra: sicut ignoratur quid sit in causa, sed
hu, manifestat actione defo: vq, sciendum propo.

No contra: Proina defo manifestat per 485
causa; na al, rati, que t defo manifestat, quid sit ho e causa, ut aliquis sit ho, propo au
tu n manifestat, an sit, sive teni per causa, na ostendit, et pnti credimus ob autoritate do
quentis. Sed D: hac propo ho talitate manifestat hoc per causa, nempe per suarum ratione vq
aliqua propo manifestat per causa, et e modus sciendi. No an: na talis propo pnti
rigat et reprat contenta inter ho, et nisi ista medio ly e: igitur talis propo neq mani
festat contenta, cuius nec nota confusa pnti, nec manifestat hoc, ut talis, quae ita supitur
nota per pntia a pnti definitiva et rati.

Instabit: pnti talis pnti curit defo ho manifestat 486
festat hoc contenta; sed pnti e uale pnti: vq talis propo rati aliquid nbt uale manifestat;
vq ualiter manifestat, et e modus sciendi, sicut ho ualiter e ualiter, qd e rati aliquid ual
ter. Pnti quoc: hoc pnti uale pnti e ho defo: vq hac propo ualiter e defo. Pnti quoc 2o:
pnti istud e uale pnti: vq propo hac ualiter e pnti? Pnti contra.

Ita dego maxima 487
manifestat hoc uale, ut defo condo, ut pnti no manifestat, et e condo ista manifestat no contra. Ita
q pnti ut tale ualiter solus dicitur de ho, si uero habet manifestat uale sub, ut exi e
evident. Igitur talis defo, ut pnti quo solus modo e uale illi pnti nbt manifestat
et ra ho, sed dicit de ho, atq adeo neq propo manifestat rati aliquid ualiter ualiter
ho ly al rati, et uale pnti manifestat et manifestat n e uale pnti.

Obu 2o: per apnti 488
nec pnti nec contenta, vel dicitur pnti a sub; atq uale clarit per pnti:
vq per pnti clarit cogit intus qd obscure attingebat per apnti: vq pnti manifestat, et
int modus sciendi. Vigetur: oti propo probata per pnti cu sit condo, e modus sciendi
per no; sed oti propo potest probari per pnti: vq oti propo e modus sciendi.

Ad arguti neutra 489
contra, et reponitur: reponitur qd pnti a pnti pnti confusa attingit contenta, ut dicitur
contenta pnti a sub; quo mihi e falsum, ut pnti. Ad arguti alio condo: oti propo e mo

tabilit, sump, ut qd deficitur per se, ut quo accepta, qd non pugnat, sicut lux
qua ut quo erit videndi, ut qd est visibilis.

¶. idem adhuc sub dicitur fortitate inquit et de 495

fo, et deficitur, ut nec per se, ut deficitur. In aut: idem negi sub dicitur fortitate potest et
nec, et sigatur: ut nec deficit, et deficitur. In contra: sicut signum manifestat signatus ita de
fo deficitur: ut ibi. Permissa paritate non constat: de primis; quia signum dependet a sig
nato, et idem a se ipso adhuc sub dicitur fortitate inquit dependere: deficit autem non dependet
a deficit, sed prout ipse explicat, quare sub dicitur fortitate deficit, et deficitur.

¶. nulla alia 496

ut potest et deficit, et deficitur adhuc sub dicitur fortitate: ut nec deficit deficitur. In contra: da
tur regula dicitur dicens: idem per se inquit deficitur: ut nec deficit deficitur potest per se
sa deficitur adhuc sub dicitur fortitate. Presidio 1° nando constans, non deficitur et deficitur, quia
re per se ipse deficitur, sicut lux per se est visibilis, ita ut negat alia luce ut videtur. Ceterum
re vero in me vobis fortis deficitur quare per deficitur nimirum haberi dicitur deficitur debent
2° potest dicitur qd deficit deficitur ita sequitur a deficitur, siquidem deficitur deficitur, et deficitur de
fuitur est pariter

497

Dicitur: si deficitur deficitur per se ipse deficitur ingredientur deficitur, sed hoc est
Inquitur dicitur: ut. Deinde: deficitur est eque ignota ac deficitur: ut. Presidio, qd deficitur ingredientur
deficitur non sub hac expressione deficitur, sed sub hac modo sciendi, qd optime coheret. Ne deficitur est
eque ignota ac deficitur, nam qd confusum dicitur hoc expressio deficitur clarum explicat hac alia modo
sciendi per se.

Dividitur 1° deficitur in essentialis, et descriptiva. 1^a quae se explicat per essentialis 498
hac alia vale. 2^a est, quae se explicat per proprietatem, ut homo est alia visibilis, polliticus, etc. Hic ad ver
te, deficitur descriptiva non est proprie deficitur, sed est na deficitur est illa, quae videtur inveni
quid est, sed huic interroganti respondetur, per proprietatem, quae videtur explicat deficitur descriptiva
ut non est propria deficitur.

Dividitur 2° deficitur in finica, et metafisica. 1^a quae se explicat 499
per us finica, ut si dicatur homo est compositus ex corpore, et anima. 2^a est, quae se explicat per us
est metafisica, ut dicatur homo est alia. Nota, qd us finica sunt corpus, et anima, quae intene

se realiter distinguuntur at vero, et ratiō nō est metaphisica, et inter se realiter identificantur.

3° 3° dicitur dīfō in simpliciter quāsitativa, et quāditativa, per aditamentum. 1^a, in qua nil ponitur, qd sit extra vā dīfō. 2^a, in qua ponitur aliquid, qd est extra vā dīfō, ut si dīfōs Patris dicitur ingredi filius, qui tamen nō est de vā Patris. Deniq dīfō alia ē rei, et alia nōmīnū. 1^a vā explicat ut alvāle. 2^a vā, pōtē refert nōmīnū etimologia, ut legi dicitur ab edendo pēde. Verū hāc proprie nō est dīfō ex dīfō.

Hic accipi legi ponitur dīfōnū

3° 1^a vā, qd sit clarior suo dīfō, aliter erit omnino inutilis, cu ad id sit instituta, ut dīfō situr explicit. 2^a vā, qd constituit genus, et dīfō, na in hū stat tota cō dīfō, qua debet explē eam. 3^a vā, qd genus sit proximius, si enī sit remotus a dīfō mōnū explicabit, qua proximius.

152

4^a vā, qd sit et totū dīfō cōtāt, ut ita pot sit argui ad convenientia a dīfōnū ad dīfō, et ad dīfō ad dīfōnū, ut si dīfō est alvāle: rō ē hō; ē hō: rō ē alvāle. 5^a vā, et ultima, qd nec sit redundans, nec diminuta, idē, nec superflua contineat, nec careat necessitatē, na in quo cūq pōtē mōnū bōnū adīquabitur dīfō, cuius ut nō sit superflua, neq dīfō. Ad hū ultimū, quid, et quōduplex sit dīfō.

Artus Ultimus Quāq Est Quotuplex Sit Dīfō

153

Dīfō sic optōne dīfōtū: modus sciendū totū in suis partibū distribuens. Sūmodus sciendū genus, quo cōt dīfō cu dīfōnū, et sit, a quibū dīfōtū pū ceteras partes, quā sit dīfō. Hic nota dīfōnū inter dīfōnū, et dīfōnū: dīfō tendit ad totū explicandū via cōmōnū partū ex modo modo tendendū coniungendū. Dīfōnū vō tendit ad totū explicandū via rōlōnū totū inq cōtēdū tribuendū, ut si dīfō: hōū alia pax tal, alia vāle

154

Sed obī dīfō sit media pōtē ut hōc: hōū alia

partē ab alia vāle; sed propō pōtē nō est modus sciendū: rō neq dīfō est modus sciendū rō genus nōtū dīfōnū nō est optōnū. Hō mōnū, na hū ē nō ingrediētur constitutivē dīfōnū, ad interrogatū dīfōtū dīfōnū pōtē hāc interrogatō, quōd sit partē hōū? cui rōdūtur alvāle; pōtē hū ē nō cōfōnū pōtē negōne ex solo modo tendendū rōlōnū dīfōtū hō in ab et vāle.

Dividitur 1° dicitur in divisione per se, et per accidens. 1^a est, quae totum distribuit in partes, quae
per se continentur sub dicitur, utriusque dicitur in ratione, et in ratione. 2^a est, quae totum distribuit in par-
tes, quae accidentaliter continentur sub dicitur, utriusque dicitur in albus et nigrum. Itaque dicitur
triplex est, 1^a est sub in accidentia, ut dicitur in albus et nigrum. 2^a est accidentis in in sub a et albu in
nigrum, et in albu. 3^a est accidentis in accidentia, ut albus in amarum, et dulce.

Divisio per se dicitur 595

Dividitur 2° in integralis, potestativa, et usata. 1^a est, quae totum dividit in suas partes inte-
grales, ut si dicar: homo alia pars est pes; alia caput. 2^a est, quae totum dividit in suas partes, utri-
usque dicitur: homo alia pars est intus, alia voluntas. 3^a est, quae totum in suas partes usata distri-
buit, ut homo alia pars est, alia ratio.

Hic quaeritur, quid sit pars integralis, quid dicitur, Respondeo 597

Pars integralis est, quae in se ipsa totum illud integrat, et completat, et quae non potest esse
tota, nisi manus per caput. Et sunt partes hominis integralis ex quibus varietate hominis variatur speci-
fice. Cuius est, a qua totum accipit suam speciem, ut a ratione, a quibus homo cogit et movetur.

Denique dicitur 598

Ratio alia est fisica, et fit per partes físicas, quales in homine sunt materia, et forma; alia est metafisi-
ca, et fit per genus, et dicitur haec contra ad hunc est duplex alia actualis, quae datur per par-
tes actu constituentes, ut homo alium patrem, alium rationem; alia potestativa, quae datur per in-
venire contenta sub dicitur, ut dicitur al alium homo, alium equum.

Hic accipitur nota bene dicitur 599

Notandum, quod 1° est, quod singula membra dividenda sunt inferiora dicitur, sicut dicitur in optima
dividitur per sensibile, et rationale, quia sensibile adequat ab 2^a est, quod membra dividenda adequat
totum dicitur, id est non continentur sub dicitur, quod non continentur in membris dividendis. 3° est, quod
membra dicitur inter se quantitas, ut ita distribuamus dicitur.

Colliguntur ex his et bonarum dicitur 600

A dicitur ad tota membra dicitur, et dicitur dicitur: et al. non rationale, in rationale, et rationale, in rationale. non al. Colliguntur 2°
a divisione cum negatione unius partem valere ad affirmationem alterius. Ut rationale, et rationale: non rationale. Col-
liguntur 3° cum membris dividenda ad dicitur valere affirmativum. Ut rationale, non al. Colliguntur denique tunc con-
sistentia a dicitur ad quodlibet membrum negativum. Ut: non est al. non neg rationale, non tamen valet affirmativum. Ut
al. non rationale. Et haec de hoc libro subter dicitur refertur. Liber 2us de pertinentibus ad 2^{am} introspice-
rent. Quae 1° de primo: Arlet, quid est, et quod dicitur sit per se.

Libri 2° De Pertinentibus Ad 2^{am} Intus Operationem

Questio 1^a De Prono

Artus 1us Quid, Et Quotuplex Sit Propo

511 Propo sic recte dicitur oratio logica unius de alio enuntiativa. Sed oratio logica generis, quo est propo est de oratione divisione, et ratio, a quibus dicitur per certam partem, quae sunt dicta. Itaque dicitur, quod propo matris categoria non simplex qualitas, sed composita ex tribus contentibus quorum aliqui variantur ad extrema, et alii ad unionem, unde ad pronum requiruntur ut pronum extremorum, et cogno coientis, vel discoientis; nam cum inter nos sit agere exim de po ta ad aliu, ut dicitur extrema, et deinde dicitur, ut patet illa per cogno coientis, et discoientis.

512

Sed pro hoc advertitur, quod ob id pronum mentali tripliciter potest attingi a priori scilicet, ut cum audis cubra me paria, ut non dicitur an verum sit, et falsum. 2° enuntiative, quando non sola agnoscitur, sed dicitur, hoc est ad vale. 3° indicative, ut quando per actum reflexum per intentionem de pronum enuntiatione dicitur. Itaque certum est, ut actum reflexum esse simpliciter, et fortiter, ad propo enuntiativa, quae non reflexa, sed in exercitio iudicat de intentione extremorum non unius, et simplex, sed constat tripliciter contentu ut supra notabimus.

513

Advertendum est, quod in pronum plura reperuntur, nam reperitur qualitas, quae alia est intrinseca nempe affirmatio, et negatio, et alia extrinseca nempe veritas, et falsitas; reperitur etiam quantitas, quae est universalitas, vel particularitas pronum. Denique reperitur materia, quae in se habet, et praeter. Hoc notato dividitur 1° propo ratione qualitatis intrinsecae in affirmativa, et negativa. 1° est in qua praeter affirmatus dicitur, ut Petrus est homo. 2° in qua negatur, ut Petrus non est lapis. Advertitur, quod aliquae sunt pronum mixtae qualitatis, eo, quod parte una affirmativa, et parte negativa, ut hoc homo est, et terrae.

514

2° dividitur propo ratione qualitatis extrinsecae in vera, falsa, et dubia. Vera, quae conformatur cu ob, ut est a parte vera. Falsa, quae cu ob, ut est a parte non conformatur. Dubia est quae in uno non conformatur, et in alio non. Hic nota, quod veritas, et falsitas dicuntur extrinsecae pronum, vel quia sunt illius rei ut affirmatio, et negatio, sed a de iudicantibus ab extrinseco nempe ab ob.

Nota hic oportuna tria. Primum, qd sicut in absolutis, quantitas oritur ex rubo, ita in 524
modalibus ex modo, et n̄ ex dicto oribus, quare propo hac: Petrus currit n̄ est univocatus
de modo per ly n̄, quare n̄ potestari de dicto. At quare, quid sit electa? Per dicit
tunc et, qd dicitur per modum, unde in hac proni: ly Petrus currit est electa, qd dicitur
natio per ly n̄, quare propter dicitur in modalibus rubis, modo vero probatur.

Nota 2°, qd 525

veritas, et falsitas sumitur etia in modalibus exis, qd modum in eis dicitur, in coram
de hoc Petrus currit n̄ est falsus, quare Petrus currit, et qd modum n̄ in eis dicitur,
est Petrus contingit, et n̄ n̄ currit. Nota 3°, de affirmatione, et negatione in modalibus
similiter oriri ex affirmatione, et negatione modi, et n̄ dicitur, unde in hac: Petrus currit n̄ est
natio, hanc vero Petrus n̄ currit n̄ est affirmativa qua in 1° dicitur sit affirmatio, et
natio in 2°.

Dividitur propo modalis in comparata, et divisa. 1^a, qd quareat componere for 526
mam, seu extremam ex parte dicti, ut hac: albus est niger est possibile. 2^a, quareat componere mo
di, et formam ubi ex parte dicti, ut hac: albus possibile est esse niger. Unum adverte, quod si sunt incom
patibiles in eodem rubo, ut albedo, et nigredo tunc modales comparatae sunt falsae, divisa tamen sunt verae.

Sed in eis qd n̄ sunt niger ad cognoscendum an modalis sit comparata, vel divisa. Censet euatubus in 527
notia modalis et divisa est modus interponitur inter rubum, et primum, ut in hac: albus possibile est esse
niger. Idem dicitur rubus et modus predicatur sine illa interpositione, tunc propo modalis est comparata
ut hac: albus est niger est possibile.

Deniqz propo dividitur in exponens, et exponibile. 1^a, qd 528
nunc alterius proni declarat 2^a, qd quare propter n̄ obcurtate declaratione intelligit. 3^a, coram
arigantem proni exponibile. 1^a dicitur exclusiva, cuius rubum, aut primum, a fitibus hinc notis: solu
duntaxat tantum, ut dicitur: tantum hoc est ratis, quare exponitur: hoc est ratis, et n̄ aliter primum;
tunc: hoc est tantum ratis, quare exponitur hoc est ratis, et n̄ ratis.

Hic nota, qd exclusio ex parte prae 529

solum movet prae operta, n̄ vero concomitantia; unde licet hac sit vera: hoc est totum ratis, n̄ est
inferuntur. 2° n̄ est impossibile, cu rubite comitatur ratis. Propo 2^a exponibile dicitur excepta

et subalterna. 1^a est pugnantia duarum propositio^{rum}, quarum una est universalis, altera particularis 534
 una affirmativa, negativa altera sub est de rubo, p^{ro}te, et ordine; Ut omⁿis ho^{mo} est al^{iquis}, al^{iquis}
 ho^{mo} n^{on} est al^{iquis}. Huc spectant propositio^{es} de sub^{jecto} singulari, ut ho^{mo}: Petrus est al^{iquis}, Petrus n^{on} est al^{iquis}, quas
 multae vocant contradictorias de lege, q^{uia} pugnant in veritate, et falsitate, ut de modo
 q^{uia} n^{on} pugnant in quantitate

Op^o contraria est, que reperitur inter duas propositio^{es} universales 535
 una affirmativa, negativa altera: Ut omⁿis ho^{mo} est al^{iquis}, nullus ho^{mo} est al^{iquis}. Op^o subcontraria, que rep^{er}
 tur inter duas propositio^{es} particularium una affirmativa, negativa altera: Ut al^{iquis} ho^{mo} est al^{iquis}, al^{iquis}
 ho^{mo} n^{on} est al^{iquis}. Deniq^{ue} op^o subalterna reperitur inter duas propositio^{es} affirmativas, l^ocativas, quarum
 una est universalis, et altera particularis: Ut omⁿis ho^{mo} est al^{iquis}, al^{iquis} ho^{mo} est al^{iquis} locat^{us}, al^{iquis}
 ho^{mo} n^{on} est al^{iquis}. Id est demonstratur sequenti paradigmati

Hec de op^one propositio^{rum} absolutarum 536

facile applicabi^{li} pro modalibus in quibus sicut quantitas, et qualitas ita op^o est v^{er}itas ex modis,
 v^{er}itas, et impossibile op^ontes contraria: n^{on} est, et possibile n^{on}, l^o impossibile, et possibile, op^ontes
 contradictoria: possibile, et possibile n^{on} subcontraria: n^{on} est, et possibile, l^o impossibile, et possibile n^{on}
 subalterna. Unus adverte, quo facile penetrabis quascunq^{ue} op^ontes propositio^{es} singulas, modales
 hypotativas, et exponibiles; itaq^{ue} semper, et quando propositio^{es} affirmativae est p^{ro}vis, q^{uia} sufficit ad falsifi
 canda^m negativam, l^o est p^{ro}vis, q^{uia} sufficit ad falsificanda^m affirmativa^m, tunc propositio^{es} non contradic
 toriae, q^{uia} primae n^{on} est l^o affirmativae n^{on} est contraria, si tamen minus subcontraria n^{on} est

Id q^{uia} incola 537

tinu, et disjunctiva fit per parlatet, et l^o que op^ontes contradictoria, uti dicitur: Petrus lo
 quatur, et Ioannes r^{es}pondet, cui contradictio^{es} per hanc disjunctivam l^o Petrus loquitur, l^o Ioannes
 r^{es}pondet. Cuius v^{er}itas, q^{uia} una solus partem disjunctivam est v^{er}itas, atque est solus partem vera colat
 iva est falsa: q^{uia} colativa solus dicitur per disjunctivam. It^{em} condonata, et causalis solus dicit
 tionatus l^o yis, et q^{uia}, a quibus ut condonata, et causalis, uti dicitur: si solus dicitur dicit est, dicit
 tur: n^{on} si solus dicitur dicit est; et huc: q^{uia} Petrus est ho^{mo} est visibilis dicitur: n^{on} q^{uia} Petrus ho^{mo}
 est visibilis.

Pro op^ontes propositio^{es} quaedam leges notare debet. 1^a lex pro contrariis, q^{uia} n^{on} possunt est 538
 simul verae, possunt tamen est simul falsa in materia contingenti. 2^a pari patet, na^m quolibet con

Erraria in se sibi subalterna, quae contradictoria, quae contraria: quae si duo contraria sunt simul
vera, et sunt etiam duo contradictoria quae repugnant. 2^a pari etiam constat in his pronibus: omni
homo est albus; nullus homo est albus, quae contraria sunt, et ambo falsa. Dixi in materia contingenti, nam ad hoc
sunt propria affirmativa vera, et negativa falsa, ut patet in his: omni homo est albus; nullus homo est albus; et doceri
in materia repugnanti propositionem affirmativam veram, et affirmativam falsam, ut patet in his: omni homo est albus; nullus
homo est albus.

539 2^a lex pro subcontrariis est quod non possunt esse simul falsa, possunt tamen esse simul vera
in materia contingenti. 1^a pari patet, nam si subcontraria sunt simul falsa, sunt duo contraria, quae
cum illis oportet contradictoria erunt simul vera, quae repugnant ex dictis. 2^a pari constat in his pronibus
contingentibus: aliquis homo est albus, aliquis homo non est albus, quae sunt subcontraria, et vera; at in materia necessaria
affirmativa est vera, et negativa falsa, est contra vero in materia repugnanti.

540 3^a lex pro subalternis, quod neque possunt esse
veritate, neque in falsitate. 1^a pari patet, quae non possunt esse simul vera, ut patet in his: omni homo est albus, aliquis homo est albus. Possunt etiam
esse simul falsa, ut patet in his: nullus homo est albus, aliquis homo non est albus. Solus ergo pronus in quantitate, quatenus
vera est in materia contingenti, et altera posteriori. Lex 2^a pro contradictoriis, quod in nulla materia possunt esse simul vera
aut falsa, ^{probat} de contradictoriis singularibus, quae si haec: Petrus est albus, Petrus non est albus, sunt simul vera, idem
vel unum et idem dicitur principium: impossibile est idem simul esse, et non esse.

541 Si vero erunt simul falsa idem neque
erunt neque non erunt. 2^a alterum principium: quod libet est, tamen est ergo contradictoria singulari non possunt esse simul
vera, aut simul falsa. 1^a pari de contradictoriis non singularibus, quae si haec pronus: omni homo est albus, aliquis homo non
est albus, sequitur aliquis homo determinatus simul esse, et non esse albus. Pro sequente propropositione universali
affirmativa, et vera debent esse vera omni pronus singulari nempe Petrus est albus, Paulus est albus. Deinde ut 2^a pari
latius nativa sit vera debet esse una vera, et singularibus nativis, nempe Petrus non est albus, Paulus non est albus: ergo
aliquis homo determinatus simul esse albus, et non albus. Ex his probabitur, neque possunt esse contradictoria simul et fal-
sa. Questio 3^a de equipollentia, et conversione pronum. Status 1us quid sit equipollentia pronum.

Questio 3^a De Equipollentia, Et Conversione Pronum

Artus 1us Quid sit Equipollentia Pronum

Postquam in praecedenti questione actum est de oppositis, quae sunt in propria, ita agendum est de 532

proprietate, quae dicitur equipollentia, quae sic definitur: equipollentia dicitur pronomen aliquoquin oportet
eiusdem constantem ex diversa collocazione partem pronomen. Adverte, quod haec non agimus de qua
pollentia, quae a pronome maliter dicitur ex eodem modo inveniendi equipollentia, ut ista: gladius
sublevarat, ensiferus, sed de logica equipollentia inter pronomen oportet orta ex diversa pronome parte.

Adverte 533

etiam idem pronomen equipollentia, ac eundem non habent, quare ab una ad aliam valet conversio
et hoc ita est, quia parte non sit, latenter posita pronome nativa redit affirmativa, et affirmativa nativa,
et signum universale redit partem. Idcirco facile capere sequenti carmine

Præ contra dicitur parte contra, pro parte sub altero.

Præ dicitur rigat, quod pronomen dicitur, sicut equipollentia pro ponendo nationem sub, unde ista dicitur 534
coria: omni homo est aliquid, aliquis homo non est aliquid, sicut equipollentia dicitur non omni homo est aliquid, quae equivaleret huic
quasi homo non est aliquid, et similiter haec non est aliquid, aliquis homo non est aliquid, quae equivaleret huic: omni homo est aliquid, nam non omni
aliquis, et non aliquis idem ac omni.

Post contra rigat, quod pronomen contraria, sicut equipollentia postponendo 535
do nationem sub, ut patet in hac: omni homo non est aliquid, quae equivaleret huic nullus homo est aliquid pro parte subalter
rigat sub altera fieri equipollentia proponendo, et postponendo nationem sub, ut patet in hac:
non omni homo non est aliquid, quae equivaleret huic: aliquis homo est aliquid. Idcirco a parte sequentibus videntur

Non omni, quidam non, omni non, quoniam nullus.

Non nullus, quidam, sed nullus non valet omni.

Non aliquis, nullus, non quidam non, valet omni.

De subcontrariis autem queritur, an fieri possint equipollentia. Præ dicitur pro parte haec subcontraria 536
sicut equipollentia huic subcontraria: aliquis homo non est aliquid, si ponatur sub verbo haec natio nullus, ut si dicitur
ca: aliquis homo est nullus aliquid, quod natio nullus postponatur partem, quae in nativa equivaleret affi
ratiōe, ut si dicitur: aliquis homo non nullus est aliquid, idem est ac aliquis homo est aliquid. Nunc ergo hinc applicatio faci
le videtur modales sibi invicem equipollentia. Præterea ultimus quid, et quod ut sit conversio pronomen

Articulus Ultimus, Quod Est Quotuplex Sit Conversio Pronomen

547 3^a proprietate^{nt} e conversio, seu reciprocatio, que sic dicitur transpositio subiecti in predicatum, et
predicatum subiecti servata quantitate intrinseca, et extrinseca pronum. Ut nullus homo est leo:
ergo nullus leo est homo, ubi nota, quod pro pro conversa dicitur illa, qua ponitur pro
antecedenti convertens vero, que pro consequenti ponitur. Atque aptius dicitur
conversio bona consequentia^{verius} pronum ex alia, posteriorum transpositio ita quod pro con
versa fuerit vera, et falsa affirmativa in nativa ita debet se convertens.

548

Triplex dicitur a rigatur conversio: 1^a dicitur conversio sim
plicitate, et contingit, cum fit de subiecto predicatum, et de predicato subiecti manente eade quantitate, et qualitate
id est eade universalitate, et particularitate, et eade affirmatione, et negatione. Ut nullus homo est lapis, ergo
nullus lapis est homo; quidam homo est animal: ergo quoddam animal est homo. Ubi universalis nativa, et particularis affi
rmativa convertuntur simpliciter.

549

2^a dicitur conversio per accidens, et fit, cum predicatum transponitur
in subiectum, et est contra manente eade quantitate, sed mutata quantitate, id est transiente pronum
de universalitate ad particularitatem, vel de particulari ad universalitatem. Ut: omnis homo est animal: ergo aliquod animal est homo. I
tem nullus homo est lapis: ergo aliquis lapis non est homo, ubi convertuntur per accidens universalis affirma
tiva, et nativa.

550

3^a dicitur conversio per oppositionem, et fit per transpositionem subiecti in predicatum, et e con
tra manente eade quantitate, et qualitate mutata tamen tenore dicitur in infirmo: Ut: omnis homo
est animal: ergo non animal est non homo; et sic: aliquis homo non est lapis: ergo aliquis non lapis non est homo, ubi universalis
affirmativa, et particularis nativa convertuntur per contrapositionem. 3^a dicitur conversio tribus
dictionibus cognosci, scilicet

Simplex fecit, convertitur eadem per accidens

Adto per contra, sic fit conversio tota

551

In quibus dictionibus quatuor voluimus reperiantur scilicet a, e, s, et o, que littera totidem pro
no designant. A rigatur universalis affirmativa, i universalis nativa, s particularis affirmativa, et
o particularis nativa. Ad exprimitur huius omnibus.

Afferita, negat e, in universaliter ambo.

Afferita, negat o, in particulariter ambo.

Ita facile capis unum vs. dictionum. Ita fere denotat pronominum naturalia 552
se pariter affirmativa simpliciter converti. Quia dicitur, quod prope universalium naturalia, et
affirmativa convertuntur per accidens. Item dicitur, quod prope universalium affirmativa, et par-
ticularia naturalia convertuntur per contrapositionem.

Ita oportune inquirere quomodo haec conversionibus 553
sit propria. Rudio. rolas duas priora dicitur de causa, ut bene videtur Epinora. Vix fons ad
quod instatur e conversio, utrumque ea bene cognita facilius reducantur nisi imperfecti ad perfectos
atque ad hanc finem utilitas non convertitur per se ipse, ut per se patet: non haec est propria conversio
2^a quia conversio rigorosa non immediate, sed transito temporis, atque in conversione per se ipse repre-
sentat transpositionem, sed omnino mutatur tunc de se in se: ut dicitur quod prius.

Unum adverte pro bona 554
conversione propria, quod scilicet in conversione, et conversione debent accipi bene sub eadem ordine, et
tempore, id est debent accipi sub eadem ratione ampliatione, et contractione, et in ordine ad idem
subiectum, nam ex cuiusvis horum variatione potest deservire bonitas, contra id patet in hac: nullus leonem
non nullus homo est leo dicitur. Itaque, quae contrae mala, quae in antea lego super propria in conversione
vero impropra.

Similiter haec contrae nullus nullus homo est ipse: non nullus ipse est, quae lego in antea
ipse personaliter, et in conversione simpliciter, neque tunc est nullus, quae fuit, non: non nullus non fuit
quae, nam lego quae vultur in antea ad idem, quod tunc, seu tempore futurum, in conversione vero accipitur in antea
ne ad tempus praeteritum.

Fluere de conversione propria absolutarum, quae bene penetrata in conversione
conversionis modalium, ita tamen non varietur modum, sed suba dicitur transpositionem in praesentem
D. pro in rubis. Ut possibile est homini esse, non possibile est aliter hoc, impossibile est homini leoni
non impossibile est leoni esse hominem. Proprietate tunc ad conversionem modalium, ^{ille} ^{implet} ^{officium}

Duo tamen nota, quibus solus conversionis modalium: ut quae tractat Doctor Angelicus 557
opusculo 48 tractatu dicitur capite 3°: quod si in propria de nunc non dicitur conversione, sit accidentaliter
tunc modus non debet mutari in possibile. Ut grammus est homo tunc, quod convertitur dicitur
homo est grammus possibile.

mediis, et conclusionis qd habetur in hoc rto: cui ho e al, sed Petrus ho: rto ubi mala pro
xima sunt tunc proxima, mala remota tunc tunc, nempe ho in dictis verbis, al. nam ex istis,
et Petrus miv.

Nota 2°, qd hec duplici mala consistit duplex: forasq. illa, quae conu- 562
tit in dupone proxima secundum debita quantitates et qualitates, altera, quae sit in recta
dupone tunc tunc secundum obiecta subiecta, et productionis; hoc 2°, dicitur figurari in
tunc, 1° dicitur modus ratiocinandi. Nota 3°, qd tota est ratiocinatio duplex, prin-
cipio, quomodo est dicitur de ois, cuius ratiocinatio est qd ea, quae affirmatio dicitur, a firmis debi-
tunt de inferiori sub illo contento, ut si de hoc affirmas al, debes ratiocinasse de Petro, et ceteris
in diuisum natura humana.

Du, principium se dicit de nullo, cuius ratiocinatio est, quae natiua de superiora 563
si debent de inferiori, ut si de hoc negas lapides natiua est, qd de Petro, et ceteris lapides natiua. 1° principium
se dicitur de nullo affirmatio, cuius ratiocinatio est inferiori contenta extremorum inter se. 2° principium dicitur
de nullo affirmatio, cuius ratiocinatio est inferiori contenta extremorum inter se.

Dividitur 1°, ratiocinatio mala 564
remota in coe, et expositiva. 1° est, cuius modus verborum est tunc tunc: Ut ois al e vivens, sed ois
ho e al, ois ho e vivens, ubi legatur qd e modus verborum est tunc tunc. 2° est, cuius modus verborum
est tunc singularis. Ut: Petrus e doctus, sed hic ho e Petrus: rto hic ho e doctus, ubi legatur Petrus e medi-
us, et tunc singularis. Hic ratiocinatio expositiva, qd praeterit ratiocinatio expositiva, ut firmam
in, et convincat inter, qui proinde praeterit ratiocinatio expositiva.

Dividitur 2°, ratiocinatio mala in 565
in demonstrationem, et propriam, et probabilem, et ratiocinatio. 1° est, cuius ratiocinatio est ratiocinatio una
Ut dicitur emittit mea parte, sed Luna quae est totus: rto emittit mea parte. 2° est, cuius ratiocinatio est
ratiocinatio probabilis. Ut: unio in arte facta n e par, sed tota unio arte facta logi: rto n e par illius.
3° est, cuius ratiocinatio est ratiocinatio una: Ut: galles e avis, sed ho francus e galles, rto ho francus
e avis.

Dividitur 3°, ratiocinatio in categoriam, et hypotheticam. 1° est, constans ex ratiocinatio simplicibus. 2°, qd ex 566
ratiocinatio qualitate composita, quae sunt conditionales de idem ratiocinatio conditionalis, si causa e causa, si
modales modales, si exceptivae exceptivae, si exclusivae exclusivae, si ratiocinatio ratiocinatio ratiocinatio

Figura relogistica est dicta de tempore terribiliter, et potius medijs verbis secundum debita ratione et pro 572
dicitur. Per hanc figuram dicitur quod ante tota tantum figurantur. 1^a dicitur, in qua medium est in
in una promissa, et prolatum in altera. 2^a dicitur, in qua medium verbum est prolatum in utraque promissa.
3^a dicitur, in qua medium verbum in utraque promissa est in utroque, quod non patet hoc univocum.

Primum pro 2° dicitur, et tertia in sub.

Fallentia est ad hanc admeturam 4^a figura relogistica, in qua medium verbum prolatum in ma 573
ri, et subiectum in materia, quod quidem avocatur ad hanc, in qua medium subiectum in materia
et prolatum in materia, a secunda in qua bis prolatum, et a tertia in qua bis subiectum, et
patet in hoc modo: cum hoc est aliter, et aliter vivens; quod hoc est vivens, quia: cum in nulla figura
re aristotelica videtur.

Assero de gallieno, et eius sequens triplex tantum est figura relogistica. 574

1^a prolatum est triplex de tempore medio cum extremis, quod videtur est triplex figura, quae in eadem dis 574
ponit consistit. 2^a dicitur, in qua medium verbum subiectum in utraque promissa tantum prolatum,
in una subiectum, et in altera prolatum, si 1^a consistit. 3^a figura, si 2^a, 2^a dicitur, in
1^a; quod triplex tantum dicitur figura.

Primum: si cum de tempore medio cum extremis maxime in modo 575

supra adducto, ubi medium prolatum in materia, et subiectum in materia, sed hoc de tempore in eadem
dicitur a 1^a. quod non est de tempore medio verbum. Primum 1^a quod 1^a figura non exigit alteram, quod medium
subiectum in materia, et in materia prolatum, sed quod in una promissa, quocumque illa sit subiectum, et
in altera prolatum: quod de tempore, quia mentionem 4^a appellare non recipit nisi 1^a.

Primum: tunc 576

est eadem de tempore ex extremis in medio, quando est eadem de tempore, quae ex utraque de tempore inferitur, sed
ex de tempore 1^a figura aristotelica, et 4^a gallienica sequitur eadem de tempore: quod de tempore gallienica est 1^a
aristotelica. Primum: nam si dicitur, et aliter vivens; sed cum hoc est aliter, et aliter vivens, vel sic: cum hoc est aliter
et aliter vivens: quod cum hoc est vivens. Semper eadem de tempore inferitur, sed de tempore 1^a est 1^a figura, et de tempore 2^a est
1^a, quod inter se de tempore habet de tempore.

3° pro eadem materia: in utroque modo aliter, quod est medium subiectum vivens 577
et prolatum de hoc: quod in utroque modo eodem modo de tempore, et per eadem rationem de tempore prolatum, si quod de
tempore eadem est de tempore in utroque modo. Dicitur in 1° modo medium verbum prolatum subiectum, et deinde prolatum in

Quo uno prius precatur, et deinde subijcitur, quod nullo modo habet medium in unoquoque nullo.

578

2° 2° q^o

adhuc data solutione dicti rati constituta est dicitur modis, non vero figuris, quae sunt prioritate, sed ex diversitate subiecti, et precationis differunt. 2° licet medium verbum prius in uno rati, quae in alio subiectum, et precatur; tamen subiectum, et precatur: quod naturaliter loquendo dicitur, quod prius aut posterior subiectum non videtur, neque dicitur in omni consuetudine logica.

579

2° 3° in hinc per

tenent ad 2^{am} figuram: nullo modo est irratio, sed equus est irratio: quod nullo equus est homo: equus est irratio, sed nullo est irratio: quod nullo equus est homo, nam hoc est in equo, et 2us in homine, atque nihil hominis est in equo, et medium verbum in 1° prius precatur de homine, quae de equo, in 2° vero prius de equo, quae de homine, quod pariter in nostro casu.

580

Denique per auctorem, et exortum, fundamentis ratiocinationis: in rati gallieno medium verbum non est praesens in manu, et subiectum in manu, sed est contra subiectum in manu, et praesens in manu; atque haec est 1^a figura per se, quod rati gallienus est in 1^a figura. 2° man. man. est illa lingua est manus extremus, et in rati lingua est manus, atque in 1° prope rati gallienus est manus extremus, et in 2^a man. est in 1° man., et 2^a man., atque in 2^a subiectum medium, et in 1° precatur: quod medium in rati gallieno subiectum in manu, et precatur in manu.

581

2^a prope habet manus, et 1^a manus extremus constituit in hoc rati gallieno: omni homo est al., id est al. est vivens: quod omni homo est vivens, ab al. vivens est manus extremus, et sic rati, et homo est manus extremus in rati inferior; sed vivens est in 2^a prope, et homo est in 1^a, quod in hac manus, et in illa manus extremus. Non quia manus extremus est praesens in rati dicitur est 1^a manus extremus est subiectum, atque vivens est praesens, et homo subiectum: quod id est quod prius.

582

Sicut tibi obta: in

1^a figura medium subiectum in manu, et precatur in manu: quod quae praesens in manu medium, et subiectum in manu non est 1^a, quod est 1^a, et in rati 2^a man. 3^a. Ratiocinatione contra 1° quia 1^a figura dicitur subiectum medium in manu, et precatur in manu, sed subiectum una praesens, et precatur in alia, quae est 1^a. 2° quia prope, quae manus vivens ratiocinationis man., et quae manus man. ob dicitur.

583

Adde, quod rati illa rati

rati gallienus est manus vivens prope, vivens prope, quae in rati 1^a figura est 1^a, in rati

notā ē 2a, prioritas aubi etā, et bonitas pō gromū pōmū accidentalē ē in lēnā logānū rēfūm
 et variānā, figurā, ad modō gōnā nēdū quātuor, et mōlū pōmū pōmū figurā rēfūm
 et modū.

Quāsi dēca. trāspō rēfūm in pōmū, et ē d rēfūm dēnā pōmū conuēnā cōuēnēte sōpā 584
 vīta trāspō pōmū rēfūm mōlū figurā. Audēo in hōmō dō nō: si rēfūm nō dē dēnā
 vī etā, quā nō dēfūm cōuēnā, et cōuēnēte. 2a gōmū aūtē nō cōmū, quā pōmū, et mōlū nō
 ualēnā gōmū, atq; adēo ex eorū variētib; variātur pōpō, nō figurā, quā ex dēfūm mōlū
 uīcē pōmū, nō cōuēnā dē dēfūm pōmū rēfūm tōmō accidentalē. Atq; quā, et quōtūplē
 modū rēfūm.

Artus 2us, Quāsi Et Quōtūplē Sit Modus Silēsticus

Modus rēfūm ē rēfūm dēfūm pōmū nōuēnā dēfūm quāntitātē, et quālitātē. Dēfūm quā 585
 lēnā ē, quā salū rēfūm ex pōmū rēfūm. Dēfūm quāntitātē ē, quā salū rēfūm ex pōmū rēfūm
 uniuēnā. Modū rēfūm nōuēnā rēfūm hōmō cōmūnētib; cōuēnēte

- Barbara, celtica, dactyl, ferio, barabacton.
- Celtica, dactyl, fapema, ferio, omorū,
- Celtica, camulora, ferio, baroque dactyl,
- Tellayon, dactyl, dactyl, uicada, ferio.

Ex cōuēnētib; modū nōuēnā pōmū dēfūm pōmū cōmūnētib; pōmū ad 1a figurā cōuēnētib; 586
 cōmūnētib; quā quātuor pōmū, nōpē barbara, celtica, dactyl, et ferio nōtū pōmū, quā cōuēnētib;
 nō ulla cōuēnētib; ad pōmū cōuēnētib; nōtū. Tēnōpē dō pōmū nōtū cōuēnētib;
 et cōuēnētib; quā rēfūm cōuēnētib; ad pōmū, ut rēfūm cōuēnētib; nōtū, quā
 cōmūnētib; cōuēnētib; cōuēnētib; cōuēnētib; pōmū, quā rēfūm cōuēnētib; quā
 uicē rēfūm cōuēnētib; cōuēnētib;.

Et cōuēnētib; ad uicē cōuēnētib; quātuor mōdū 2a figurā, dēfūm 587
 quāntitātē, nō cōuēnētib;. Dēfūm pōmū pōmū, quā rēfūm cōuēnētib; et cōuēnētib; ad 3a
 figurā pōmū. In nōtū, quā in quālibet cōuēnētib; cōuēnētib; rēfūm, quā rēfūm
 cōuēnētib; mōdū 2a mōdū, cōuēnētib; cōuēnētib; et ferio omorū pōmū quā rēfūm
 ad dēfūm ad cōuēnētib; cōuēnētib;. Dēfūm rēfūm mōdū 2a, et dēfūm pōmū cōuēnētib;

deberet enunciativum a affirmativum. Iuxta illud a. v. v. a. n. a. t. e. b.

588

Igitur ut v. l. e. i. n. m. o. d. o. e. f. f. i. g. u. r. a. f. o. r.

ma tria adhaerentia reponit, dicitur tunc quatuor species figura, in qua et ipsa, quantitate etia,
et qualitate prout ponit latenti ex quibus constant modi; quos ad praesens reducit. In sum
alium tibi prout in modis tripliciter figuris tarditer, qua in a. v. v. a. n. a. t. e. b.

589

Modi de perfectis figura. 1^a subpra.

Ba: o. e. a. t. e. v. i. v. a. n. s.

Ba: n. d. o. u. h. o. e. a. t.

Ba: n. g. o. u. h. o. e. v. i. v. a. n. s.

Ce: n. u. l. l. u. s. h. o. e. l. a. p. i. s.

Ca: n. d. o. e. v. a. t. e. e. h. o.

Ba: n. g. n. u. l. l. u. s. v. a. t. e. e. l. a. p. i. s.

Modi indirecti, et imperfecti. 1^a figura.

Ba: o. e. a. t. e. v. i. v. a. n. s.

Ba: n. d. o. u. h. o. e. a. t.

Ba: n. g. a. l. i. q. u. i. d. v. i. v. a. n. s. e. h. o.

Ce: n. u. l. l. u. s. h. o. e. l. a. p. i. s.

Ca: n. d. o. e. v. a. t. e. e. h. o.

Ba: n. g. n. u. l. l. u. s. l. a. p. i. s. e. v. a. t. e. s.

Modi directi, et imperfecti. 2^a figura. 2^a subpra.

Ce: n. u. l. l. u. s. l. a. p. i. s. e. a. l.

Ba: n. d. o. u. h. o. e. a. t.

Ba: n. g. n. u. l. l. u. s. h. o. e. l. a. p. i. s.

Ca: o. u. h. o. e. a. t.

Ba: n. d. n. u. l. l. u. s. l. a. p. i. s. e. a. t.

Ba: n. g. n. u. l. l. u. s. l. a. p. i. s. e. h. o.

Modi directi, et imperfecti. 3^a figura. 3^a subpra.

Ba: o. u. h. o. e. a. t.

Ba: n. d. o. u. h. o. e. v. a. t. e.

Ba: n. g. a. l. i. q. u. i. d. v. a. t. e. e. a. t.

Ed nullus hō ē lapsus

Uapud hō hō ē vivens

ton: nō aliqd omninē lapsu

Ad hōm in stat facile alior eformabitur pncipali sequenti regule observu. Sit hō pmo 590
dū perfectū hō figura: si mō sit parlarū nōl sequitur. Pō, qā tunc: Lunt afirativa, tunc
sa: itē p dicitur: nō mēdū in neutra pncipia dū tribuuntur: atq; factu consān tunc; itē dicitur
nō mō extremā dū tribuuntur in clonē, tunc in mō: nō arguuntur an dū tribuunt ad dū tribu
batur, atq; factu mō.

Sit 2^a regula pro crū dū, si mō sit nativa nōl sequitur. Pō, qā tunc 591

mō est afirativa, et a purū nativa nōl sequatur, si autē mō sit afirativa in casū
dū tribuuntur mō extremā, atq; dū tribuuntur in clonē, que est nativa: nō arguen
tur an dū tribuunt ad dū tribuunt.

Pō mō dū imperfectū hō figura sit hō, regula: si mō 592

sit parlarū nativa nōl sequitur. Pō ē qā tunc mō est afirativa, atq; factu mēdū in
neutra dū tribuuntur. 2^a regula: si mō sit parlarū afirativa in stat afirativo nōl se
quitur, qā tunc in neutra pncipia dū tribuuntur. 3^a regula: si mō sit parlarū nōl se
quitur in stat nativo, qā mō extremā nō dū tribuuntur in mō: itē nō in clonē.

Pō 2^a 593

gura sit hō, regula: ex purū afirativa nōl sequitur. Pō ē, qā est mēdū in ultra q; pncipia
sit pncipia, nō dū tribuuntur. 2^a regula: si mō sit parlarū nōl sequitur. Pō ē, qā mō
extremā nō dū tribuuntur in mō: nō in clonē, que est nativa.

Pō tertia figura sit hō, 594

gula: si mō sit nativa nōl sequitur: tō ē qā in mō, que est afirativa nō dū tribuunt
tur mō extremā nō in clonē, que est nativa. 2^a regula ē: clō dū et parlarū. Pō ē
qā est mō dū et afirativa in stat pncipia mō extremā, que in ipa pncipia nō dū tribu
untur, atq; dū tribuuntur in clonē, si sunt univmali, qā pncipia tribuuntur: nō pncipia ultimā
dū reductione statō.

Articulus Ultimus De Reductione Statō

Leximus quatuor priora modū hō figura, ita perfectū est, ut per se viderentur 595

demonstrariq; potest immediata per 1^{am} principia, et ceteri omni imperfecti, quibus uisus est
 ad quatuor 1as figuras reducuntur. Duplex igitur est reductio: 1^a extensiva, et 2^a per impossi-
 bile, nec de 1^a quo fit transpositionis gratia, ac si quis conuertat, qd est bene ceteris nota, qd
 singulis modis supra positos in sequentibus hinc lateris brevis, qd est a d^o p^o t^o, ubi indi-
 catur modus imperfectus ad illud et nunciat, qui lateris in sequentibus qua ipse 1^a bava
 legam ac barbaram ceteris ad ceteris.

596

Nota De in predictis modis alia consonantia reperire nunciat
 p^o me, quoniam denotat primicia dirigata per ueterant conuertenda est simpliciter. 2° qd est
 primicia ad qua sequitur debet conuerti per accidens. Ad denotat transmutanda est primicia. Ceteris
 nunciat, qd modus in ceteris medio reperitur, sicut potest conuerti per impossibilitate, et per
 tensionem, ut in bava in 2^a et uocato in 3^a figura, qd est qd est hinc carminibus

Simpliter uerbi uult 1^a 2^a uero per accidens.

597

Uult transponi, et per impossibile duci.

Ue doctrina ista ad praesens reducatur, ut exemplum in ceteris reducendo ad ceteris, qd in
 ceteris eadem latera. Ad qd sequitur ad a denotat mater statuenda loco m^o, et in m^o locomate
 r^o, s, qd sequitur ad e denotat, qd m^o d^o auendat ad locum m^o conuertenda est simpliciter,
 et deniq; alterius, qd sequitur ad alterius est indicat, qd d^o d^o conuertenda est simpliciter.

Ca. os ho e al:

ma. sa. nullus e capu e at

tra. r. nullus la. p. e ho

Reducatur ad ceteris

Ca. nullus at e capu

Ua. sa. os ho e al:

tra. r. nullus ho e capu

598

Reductio per impossibile in ca. rita e qd est dictione clonata nata, et una primicia imperfecta
 dictione alterius conuerti. Pro quoniam 1^a qualiter dictiones inuentas pro tribus figuris ceteris
 ceteris ceteris, utam Romanis in quibus uocantur ceteris indicat per quoniam uolui modum
 perfectos eodem ordine reducendo ad perfectum qui ducunt in uoluntate qua talis modus d^o
 natur. itaq; porta e ceteris hinc reducendo ad perfectum, cuius ultimam uoluntate e in
 p^o ad ceteris, et sic de ceteris. Dictionem indicat 4° modo 2^a figura, utam Romanis ceteris

Designat in 3a figura.

Nota de modo in 1a figura noni debet dictionia clonata pro mai, 598

et antiqua mai fit mē, p̄ter cellante in quo procedendu ē ordine in uero, na mē fit mē
in huiusmodi reducitur in 2a figura ponitur pro mē dictionia clonata nats. uelenta ma
ri, quā antea erat. Deniq; in 3a figura pro mai ponitur dictionia, et utitur mē. Qua
ora complectuntur hae carmina.

Pro 1a figura

Mai fit mē, et fit contra dictionē mai.

Dempto cellante, in quo pervertitur ordo.

Pro 2a figura

Seruat mai, uariatq; 2a mai.

Pro tertia figura

Tertia mai uariatq; uariatq; mē

In re exemplum in cametra supra deducto ostendit ad cellare, et nunc reducendo gerim 599
possibile ad dicit, cuius ultima uolū ē i, quā similitur corruet cametra in illa dictione odē
bas: igitur seruanda ē in ipso mai, nempe, oī hō ē al; dictionia autē clonata uempe aliquis lapsū
ē hō ponitur pro mē, unde statim inferitur: uō aliquis lapsū ē al, quā ē dictionia mē uō conda.
Itaque adhibet utero, modo uideus per impossibile.

Solent hae recentiora dictione arte sine 600

uolenti mediu, inutile mē hō uā, difficile captu, difficultior in practico mediu naq; in
quacuq; māta studet, et labori comparatur. De fallacijs uide, si placet locu catalogu
apud nosseu Doctor Angelicu opusculo 3o per totu. Unus adverte, qd rē uigile supra p̄te
ad rē formandū uerū uerū facile uōtabuntur fallacijs. Hae de tractatu uōagogico cum
mulario, sive de sumulū dictione rati, utina, que cadant in laude Dēoptimū, et maximi
Sacratissima Virgini de Columna, Castissimi Sponsi Dēi Ioseph, et nostri gedonū mag
panimi Doctoru Angelicu Dēi Thome Aquinatu hōuicōu māter fidei catholice
Lucei, et antemurati. Tractatu logo magna iuxta mē uōstet, et Dēi Thome doctri
na. Pro mē uō.

O Doctor Optime Ecclesia Sancte Lumen

divine legis amator de precare pronobis.

filium Dei amavit eum Dominus, et

ornavit eum stola gloria

- induit eum pilleluya.

Fiat uoluntas

Dei in atri

nu.

Ray

FINIS SUMVLARVM.

RE SANCTHOMAS

QVID FA

cu ipso, caracteribus exaratis; contra fortis sunt actionis intentus, et per obis representativis; contra
obis non rursus, qua per contra fortis representantur.

Nota 4^a; qd' vocis arripitur, et contra fortis deple 8

inter nona ponunt. 1°, exercitibus, et ut que, quatenus realiter in exercitio obis representant, 2°, rigate, et
ut qd' quatenus per alia vocis, et contra representantur; hoc 2° modo sumpta hancora int' obis malelo-
ga, qd' in accepta subindunt, denominatione contra obis, 1°, ut modo de eis dubitatur in pre-
senti.

Sic dicitur: voces exercite sumpta; idcirco de scriptura, non int' propriis obis maleloga. Dixi pro-
prium, na' vocis sic sumpta, et etiam contra fortis non int' obis, qd' int' obis male improprum loga ad modum
quo imago, sive representatio Regis impropris, et representativa est Rex. Proponitur nunc pro clari obis malepro-
prium, cuiusq' rationibus, latus est illud supra qd' cadit formationibus, latus; sed foris loga non cadit
supra vocis: qd' ista non int' obis maleloga.

Primum: foris artificis loga est denominatio subis, p'nti, qd' non
int', L. d' f' a, et r' l' t' u; sed huiusmodi foris non cadit supra vocis: qd' Primum: na' in hac pronu; h' est al, nec
vox h' est rubus, nec vox al' p'nti, sed rigata p' et rigas vocis: qd' Budeus nominatus, qd' in d' d' c' a y s
re, et r' l' i b' u' n' a' aliud concipitur p'nti q' r' a' vocis. Sed 2°, si denominatione cadent supra vocis
proprio esse falsa, imo nulla daretur proprio vera; sed hoc nequit dici: qd' non cadent supra vocis. Pr-
mum: talis proprio facit hunc casu; vox h' est vox al; sed hic sensus est falsus: qd' esse falsa proprio; et
ide de alijs pronibus dicendum foret.

Confiratur hoc: proprio affirmativa vera denotat idcirco titulu' p'nti
cu' subis; sed talis idcirco non reperitur inter vocis: qd' vocis non recipiunt denominatione subis, et p'nti.
Primum: vocis huius pronu' Petrus est h' non int' valde d' v' m' e: qd' idcirco ~~titulu' se~~ habet ex parte vocis,
sed obis. Prudent, qd' licet denominatione, sive foris subis, et p'nti non cadat, nec recipiatur supra
vocis; aliqua tamen foris loga in vocibus recipitur nunc, foris, sive intentio b' u' s, et nominu';
siquid d' nomen loga d' f' e' t' u' r' p' r' o' v' o' c' i' s, quasi hoc sit receptiva foris artificis.

Sed 3°: na' in vocis rece 12

piunt 2° intentione hoc est quatenus quodammodo denominantur obis, sed non int' exercitibus vocis:
1°, 2°, na' de foris illoru' artificis non int' talis in sensu sumpta est, non vero in sensu loga; sumpta
ta' eni' habent pro materia vocis, sicut loga contra obis, unde quando sumpta d' f' e' t' u' r' n' o' n' i' n' a,

et verba loq̄a resp̄ant vocē, ut mat̄a sumul̄ticia.

13

Arguū 2°: eatenus, amula uerane de vocēbus, qua

benus regant, et manifestant audientibus artificium modi sciendi; sed ex hoc sequitur vocē n̄ esse ob̄ propriā
logā: q̄. Pr̄ m̄r: qd̄ t̄n̄t̄ regat, iue regnat ut p̄f̄it̄ sciētia n̄ ē ob̄ ob̄: q̄ n̄ vocē. De. Pr̄ m̄r: de
m̄r̄ int̄t̄o p̄t̄a regnat̄ artificium receptū in lateribus, et legat̄ p̄r̄ arte fabricis d̄t̄ nullatenus
dicitur proprie ob̄ m̄t̄e d̄t̄ fabricis: q̄ qd̄ regnat̄ ut p̄f̄it̄ sciētia ^{ut} vocē artificium logā n̄
erit proprie ob̄ sciētia.

14

Vigēsimus: motus vocis quatenus ē regat̄ ob̄: q̄ q̄ra quatenus n̄ ob̄:

q̄ vox, seu t̄n̄t̄ logat̄ n̄ ē ob̄ m̄t̄e logā. Deinde Arist̄ dicit, q̄ p̄r̄ ad uolū adducō n̄ p̄ om̄
m̄r̄ utimur vocēbus loquētib: q̄ vocē tantummodo d̄t̄ uerū ad uerū, et manifestō ob̄ logā: q̄
n̄ m̄t̄ ob̄ logā.

15

Arguū 3°: nullā sciētia potest regerē, in n̄ ob̄ m̄t̄e; sed logā potest regerē in
n̄ vocēbus: q̄ h̄n̄t̄ ob̄ m̄t̄e. M̄r̄ q̄ ad̄, n̄ n̄r̄ ad̄ ob̄ m̄t̄e n̄ potest ē ob̄ forte,
quod in m̄t̄e n̄r̄t̄ur; qd̄ videtur qd̄ sicut quomodo potest sciētia p̄manerē? M̄r̄ t̄n̄t̄a con
t̄at, n̄r̄ in Arist̄, et h̄c m̄t̄o uer̄ d̄t̄ur logā in vocēbus.

16

Ob̄ 1°: qd̄ regulatur regat̄

logā ē ob̄ m̄t̄e logā; sed vocē regulantur regat̄ logā: q̄ m̄t̄ ob̄ m̄t̄e logā. De m̄r̄
h̄c ē regula logat̄ it̄a d̄t̄ur constat tribus p̄t̄ibus uolēbus; sed hac regula regulantur vocē: q̄
regulantur regulat̄ logā. Arist̄ 1°: d̄t̄ quando ultima m̄r̄: ut qd̄ n̄r̄ m̄t̄e corde, ut qui, et
exerceat n̄ m̄r̄, et conat̄. Vocē quatenus regulantur hac, et alij, regat̄ n̄r̄ ob̄ m̄t̄e
quāre uer̄t̄, et ut quomodo n̄ regulantur regulat̄ logā. Arist̄ 2°, qd̄ vocē exerceat n̄r̄
sola in proprie, et uer̄t̄e regulantur, n̄ uer̄o proprie, et uer̄t̄e, qd̄ requiratur ad r̄n̄ ob̄ m̄t̄e
t̄r̄.

17

D: vocē regulantur regulat̄ logā proprie et uer̄t̄e: q̄ n̄r̄ ob̄ m̄t̄e. Pr̄ m̄r̄ ex d̄t̄o Thomā q̄ p̄r
iormeniam uer̄t̄e, et t̄n̄t̄e. Sigat̄o uer̄t̄e p̄t̄it̄ ad p̄ncipale considerōne logā; sed qd̄ p̄r
t̄n̄t̄ ad p̄ncipale considerōne logā proprie, et uer̄t̄e regulatur regulat̄ logā: q̄ Arist̄ qd̄
d̄t̄o Thomā īnt̄elligendū ex r̄gōne, qd̄ h̄n̄t̄ p̄t̄it̄, et uer̄t̄e alios īnt̄enerē, ad qd̄ m̄t̄
uaria vocē n̄ uer̄o, qd̄ absolute vocē, īnt̄e proprie m̄t̄e logā

18

Instat̄: q̄ alij n̄r̄ logā uer̄o

Et vocu erunt proprie obumbratae. Et contra: nam talis loga vocis, nequit conueniri
voci bus: et recipi ipsius vocu erunt propria mata. De quo conuenit: vobis erunt obumbrata do
ga vocis sub minore loga no; sub minore votu conuenit. Ex quo hoc sequitur vocu ee
obumbratae, qd inueniuntur et habet per se, non autem vobis in loga per accidens et habet.

Obi 29: vocu cadunt sub fine primario loga: igitur obumbratae loga. Et contra: finis prima
rius loga e demonstrare passionis de suo ob; sed loga demonstrat proprietate de vocibus et
ita cadunt. Et contra: loga demonstrat et probat supponit et ampliationes conuenit vobis, sed
haec me proprietate vocu et demonstrat. De quo ultimo conuenit: demonstrat proprietate
de vocibus per se et ratione ipsarum vobis; per accidens, et ratione conuenit obumbratae conuenit. Loga
non demonstrat proprietate vocu et ratione ipsarum, sed ratione conuenit obumbratae, quod ut finis vobis;
sicut et loga demonstrat proprietate peccati ratione dei, qui e obumbratae.

De loga demonstrat pro
vobis
vobis ratione ipsarum: et inuenit. Et contra: De intentione tunc cadit supra vocu: et pro demonstrat
trahit de vobis et per se. Et contra: tunc vobis deficitur per vobis: et De intentione tunc cadit su
pra vobis et per se. De quo ultimo conuenit: cadit supra vobis et inuenit supra proprietate matae
vobis et conuenit: impropria; et repraesentat conuenit. De intentione tunc vobis, et obumbratae
trahit tunc inuenit vobis cadit supra vobis impropria; quatenus per et obumbratae repraesentat.

Section 21

tatis ex hoc sequitur tunc vobis impropriae deficitur inuenit, conuenit e falsum. Et contra: tunc vobis
tatis deficitur per vobis; sed haec impropriae deficitur foras tunc. et tunc impropriae deficitur. Prudens, qd
tunc vobis impropriae deficitur ex parte matae, nam vobis e propria matae, sed solum ruberactis de in
tentione tunc deficitur ante proprie ex parte foras 2o, intentione, quae cum sit principate per conuenit
accidentale, hoc respicitur ut conuenit dicitur proprietate.

2o, potest videri ad hoc, et replica, qd de se 22
nisi tunc vobis conuenit, et aliorum artificatorum, quae in summa referuntur per vobis sunt deficitur pro
priae inuenit dicitur, nam dicitur vobis attendit ad vobis, et ad modum rigandae, et ad vobis
tatis; inuenit vero loga sunt proprie deficitur, qd loga dicitur, et obumbratae curat. Ne tunc necesse arigat
definitur vobis, nam vobis vobis et loga, nam arigata deficitur inuenit vobis facile vobis

quod dicitur deus loga ita ut deus talis tenens in se habet eam passiva, et in se in se est ex rigore,
et propter eam vero verum falsum rigorem, et in se in se est conexio vero, et falso rigore, et sic de cetero.

- 23 Dicitur autem et loga sunt eadem scientia: quod debent habere idem materiam, consentaneam, et vocem materiam obiecti
materiam deinde etiam loga. Propter conveniendum idem obiectum materiam, quod est fortiter idem conditio, materiam idem
non contra. Et repugnat, quod eadem scientia in diversis tractatibus respicit diversa obiecta, sicut
finita respicit corpus animatum, et corpus celatum, et eadem fortiter respicit, unde dicitur, et loga sunt
eadem fortiter scientia licet respicit in non uno corpore materia, et contentum obiectum in loga, nam ambo
respicit sub eadem abstractione a materia natura, quod est ratio fortiter significativum a loga. Tertium dicitur
utrum contentum fortiter sint obiectum materiam loga.

Articulus 24us Vnde dicitur Fortiter Obiectum Materiam Loga.

- 24 Nota est, quod contentum fortiter, seu actus entium secundum divinam considerationem ad deum non spectant
scientiarum, nec ut actus vitalis habent in se partem pertinent ut contenta realia ad metaphysicam, ut respicere
non sunt modi sciendi obiectum ad loga, sicut sunt propria materia, sed ut ibi, quo respicitur, respicitur, et
est in se respicitur modo sciendi obiectum. Nota 2^a, contentum fortiter proprie in se exercitum tantum secundum con-
tentionem actionis, et etiam rigore, sicut quod quatenus de eis aliquid enuntiatum, quomodo indicant rationem
contentum obiectum, et sunt obiectum materiam, sicut contentum obiectum.

- 25 Clō: contentum fortiter ex se in se sunt propria
in obiectum materiam loga. Dicitur proprium, nam contentum fortiter quodammodo ponitur dicitur obiectum materiam improprie
proprie loga, ad modum quo imago huius dicitur improprie, et respicitur hō. Constat dō ex Angelico
Doctore in posterioribus lectione 1^a, ubi operonem interius respicitur loga comparat in operonibus artis fa-
bricis.

- 26 Ex quo arguitur: operonem artis fabricis non sunt obiectum materiam proprium, quia non recipiunt fortiter, sed po-
tius earum aliter materia comunicant; sed dicitur operonem interius fortiter loga non recipiunt, sed earum conveni-
cant contentum obiectum: quod operonem interius non sunt obiectum materiam loga. Proinde dicitur, quod licet actiones
manuum artificum fabricantis dicitur non recipiant fortiter dicitur, quia in caput sunt talis dicitur nomina
nisi; at operonem interius recipiunt fortiter loga, quod sicut in similitudinem modo sciendi, cuius sunt causa
us; quia propter operonem interius non sunt obiectum materiam loga, licet actiones artificum non sunt materia facti

fabrilis.

De operationibus nōtē capax recipiendē forma logarū rō ruit solto. Prāv: forale 27
gā ē dēvūto pāva subū. Vē; sed operationū entū, sive contū fortis nōtē capax recipiendē hanc
dironē: rō. Mā ē innegabitū. Prāv, qd recipit dironē pāva subū denominatur subū;
sed contū fortis exvite nōtē nō possunt denominari subū: rō. Mā patet in lateribus, et
lignū domus componentibus, quā qā dironē ab arte fabrilē recipiunt forā, et denominantur
domus. Mā etā constat in actionibus artificū, quā domus nōqueunt denominari.

Residua Suarū 28

ea, qd contū fortis licet nō denominantur subū feriens, et inveniendū; denominantur tamen abū
logarū, et in repraesentando, quatenus repraesentant subū cu ordine ad pūctū, ad qd requiritur qd rō
contū fortis regulū logarū denantur. Prāv, ex ratione sequitur, contū fortis solū proprie ē subū: rō
improprie subū materiale logarū. Prāv: qd tantū repraesentat ē subū; improprie ē subū; sed per te
contū fortis solū repraesentat, sive in repraesentando nōtē subū: rō. Prāv: qā hō pūctū solū ē in
repraesentando, improprie ē hō: rō pariter.

Residua Suarū contū fortis nōtē subū, et pūctū proprie 29

proprietate ferens, et obvia, bene vero proprie proprietate logarū, fortis, et repraesentatō: sicut licet
imago hōis sit improprie hō verus, et realis tamen proprie repraesentatō hōis veri. Prāv: licet
contū fortis proprie repraesentat subū, et pūctū, nōtamen nōtē proprie, et fortitō subū, et pū
ctū. Prāv: licet imago hōis sit propria repraesentatō, nōtamen ē qhō proprie, et in mundo.
rō.

Arguit 29, et loquamur de logarū deficiente. Vē: obiv logarū deficiente nō potest ē aliud, quā 30
obiv, qd tangit, et ad qd tenetur de se logarū, nō de se logarū nō tenetur ad contū fortis, et talis, sed
obiv: rō contū fortis nōtē obiv materiale logarū. Mā videtur curā, nā obiv artis licentis medicū
ipsam actibus attingitur; unde illud, erit obiv logarū ut deficiente qd medicū, etiam actibus nempe
contū fortibus attingitur.

Mā, quoniam potest pū: de se pūctū attingit id, cuius ē de se, et cuius 31
enonciat, expletat; nōt quoniam de se logarū nō expletat curā contū fortis nōtē talis, sed obiv: rō nōt
ta de se logarū attingit contū fortis, nōt obiv. Mā, etiam constant, nā quoniam contū fortis ut
talis ē cogit, et nō cogit: rō ad sumū erit actus deficiente, et nōt obiv deficiente

32 *Vultur aut dicitur contray fortis se obui mate loga, & loquunt de loga actualitate habituali & in
primis, atque loga actualitate nisi prater actu loga defonit divisionibus: & contray fortis int obui mate
ut attinguntur per alios contray fortis, sed int fortis, & obui & recipi a se obui mate
obui, & obui mate. Sit 2°, atque loga habitualis edruy, & ut obui, qd vni actu attingunt:
3° contray fortis recipi n habeant pro obui neqerunt obui loga habitualis.*

33 *Prodebita suava, qd
contray fortis int actu, & obui mate circa quia loga venatis medij, inter requit dicitantibus
dicit ipios ordinantibus; int etia actu quatenus medij ipis res, & obui mate fisica attingit loga. Sed 2°.
contray fortis proprii n regulantur regula loga; & nia & otio. In an: regula dicitur quomodo ordi
nanda sit dicit n regulat proprii contray fortis: & In an: regula bene ordinandi dicitur id pro
cribit, ut res bene dicitantur: & n regulat proprii contray fortis, & obui mate.*

34 *Vultur hoc: regula artificia
bricit proprii regulant actionis artificis, sed tantum improprie, & ut effectus artificis; proprii
en regulant artificia; & actionis artificis efficientis obui mate comparantur adiuo & homo actio
nibus int n regulat: & actu int n proprii n regulantur regula loga.*

35 *3° actus int n de dicit
fortis hō nēnū ut regulata a loga & contray obui, & obui regulantur; hō itia dicitur dicitur
ista bene ordinata & contray obui, quia ipa dicit attingit n loga & medij nia regula, & medij
int actibus n habeat pro obui contray fortis quatenus, sed obui mate.*

36 *Agitur 3°: obui mate loga & qd recipi
pit fortis denominatione subij nia, dicitur; sed hō denominatione n recipiuntur in contray
fortibus; & contray fortis n int obui mate loga. Nam ex contray fortis int
forma denominatione ut dicitur subij, & ipi dicitur n int mate. Nam fortis denominatione, & n dicitur
minant.*

37 *Confiratur: id ipi accipit denominatione dicitur, qd dicitur, sed contray fortis quatenus, & n dicitur
n verod dicitur nā in n n contray fortis, sed n, quia attingit, & recipit denominatione dicitur. Prodebita nā
ta, hō ut qd attingit nā dicitur fortis & dicitur fisica & mate, nā qd fortis loga, qd n contray
fortis.*

3°

¶ *q* forte defectus est actus intus: *q* eius obiectum defectus male, sed defectus male recipit dno 38
 minor defectus, sicut materia defectu recipit forma: *q* contra obiectum, et non forte recipit dno
 noni loga defectu. ¶ *q* defectus forte est, qd forte defectus, sicut cogitatio forte est qd forte co
 gitatio, sed qd forte defectus per hunc actus intus ut ratio nō est ipse actus, sed hō: *q* hō, quā con
 tus obiectum est forte defectus, sui defectus forte. ¶ *q* defectus forte est sui defectus; sed hō: *q* nō ipse
 sed hō est forte defectus. Contra est videtur, na defectus forte illud est, cuius est defectus.

Obiecta: obiecta 39

māle scientia, lastū ē illud, circa qd venatur scientia, lastū; sed loga venatur circa contra forte.
 ¶ *q* hō mē obiecta māle loga. Illud patet, Pō mō ex libro Thoma 1o posteriorum lectioni 4o, dicitur
 loga dicitur ratio, qd venatur circa actus rationis, *q* vna ē mē. ¶ *q* dno autoritate: venatur im
 propriis, et recipiuntur condō: propriis, et subiectis. Loga venatur circa actus rationis propriis, et sub
 iectis resistendo in illis, sed solus in propriis, et subiectis quatenus contra forte recipiunt obiecta ipse.

Diuisa 40

¶ *q* dno Thoma loga venatur circa actus intus tamquam circa propria materia: *q* venatur cir
 ca illos propriis, et subiectis. ¶ *q* dno aut: tamquam circa propria materia effectiva condō; subiecta nō aut.
 et contra: *q* loga venatur circa actus intus tamquam circa propria materia subiecta *q* vna ē ratio. Pō
 aut: sicut venatur *q* illis tamquam circa propria materia subiecta nō recte vocant dno Thoma
 propria materia rationis forte; siquē de actionis nō possunt esse obiecta, materia circa qua venatur ip
 se, sed dno Thoma contra forte vocat propria materia *q*.

Respondeo dno Thoma id loquitur fecisse 41

iuxta usitatum modum dicendi, na multoties actionis ipse nomine tōtū appellatur, sicut fides voca
 tur obiecta fidei, ut constat ex symbolo: hae ē fides catholica, ubi obiecta fidei nominis pro actus habitu
 credendi: sic *q* dno Thoma contra forte vocat propria materia loga nominando actionem pro tōtū per
 illas producta. Vel aliter dno, qd dno Thoma contra forte vocat propria materia loga effectiva,
 quatenus de illis agit loga ut actionibus, sive medijs conducentibus ad victa dno Thoma contra obiecto
 mē.

¶ *q* dno Thoma intelligit loga venari circa actus intus tamquam circa propria materia subiecta
q vna ē ratio. Pō aut: ipse in proemio ethicorum dicit loga venatur circa actus intus; sicut Philon
 phia moralis circa actus voluntatis; sed philia moralis venatur circa actus voluntatis tamquam

circa propria mater subiva, et receptiva bonitatis, et honestatis: qd circa legem circa actus virtutis
taque circa propria mater subiva.

43

Beato 1o, talis auctoritate in lege in toto deo Thomas 2o, 2o, 2a, ca

quatuor ad prima non contra legem pariter est nam actus voluntatis proprie recipiunt foras philosophia moralis
nempe bonitatis, et honestatis, actus virtutis non recipiunt foras legem nempe denominationis subiecti, prout dicitur:
actus voluntatis recipiunt foras philosophia moralis: qd est actus virtutis foras legem. Non contra legem pariter
nam foras philosophia moralis, et honestatis, cuius non capax actus voluntatis, siquidem virtus in se
non dicitur recipere foras legem est denominationis subiecti, et prout, cuius non capax contra foras.

44

3o, rudo ad aucto

ritate, qd legem aut non pariter abicit, et rigorose ita, et virtus philosophia moralis, virtutis virtutis
voluntatis ita qua circa mater subiva est legem circa actus virtutis, unde virtus est qd virtus philosophia
moralis, medij actibus voluntatis denominat bonum, et honestum, actus exterioris, et corporalis, ita
legem medij actibus virtutis tribuit nam foras, nempe denominationis subiecti, et prout virtutibus obiectis.

3o, actus vo

45

luntatis non colunt actionem medij quibus actus exterioris non bonum, et honestum, sed virtus virtutis in
virtute bonitatis, et honestatis actus virtutis medij non actionem medij quibus virtutibus obiectis subiecti, et prout, et
etiam virtus actus interioris non subiecti, et prout. Non contra, nam actus interior voluntatis non colunt effectus ex
terioris, et virtus est bonum, et honestum, contra vero foras virtutis modo non effectus virtutis, et virtus
nullus effectus virtutis non virtutis virtutis.

46

Dicitur: foras philosophia moralis bonitas nempe, et honestas

denominat intrinsece bonum actus interioris voluntatis, et extrinsece exterioris, et virtutis virtutis
qd virtus foras legem intrinsece denominat subiecti actus virtutis, et extrinsece obiectis. Non contra nam actus interior
voluntatis est intrinsece liber capax subiecti dicitur virtutis, ex quibus virtutibus intrinsece honestas, con
tra vero foras capax non recipiendi foras legem, et probatur manet.

47

Obi 2o: plures regule legem virtutis

luntatis circa virtutis foras, qd virtus obiectis male legem. Prout: virtus regule non legem: virtus in barbara debet
constanter virtutibus virtutibus virtutibus virtutibus; pro quo foras virtutibus virtutibus de alio, de quo foras, expli
saltem virtutibus, vel virtutibus virtutibus virtutibus virtutibus: qd virtus regule legem virtutibus: circa virtutibus for
tas: In isto capitulo hanc regule legem: de quo debet virtutibus virtutibus virtutibus virtutibus, et virtutibus virtutibus

De se obvia debet et clarior suo defecto: et contra obvia non proprie, et immediate obvia male loga.

ad obvia. De se non proprie veniantur proprie circa contra forte non, improprie contra mine, et non contra. tunc
regularis loga est directio contra forte, sed obvia; sicut finis regularis artis fabricas non est recta de
posita, et clarior actionis manus artificis, sed recta digne lateris, et lignis, sicut domus; unde sicut regu
la artis fabricas non veniantur proprie circa actionis manus, sed solum improprie, et tanquam circa id medio
quo, ita regula loga non veniantur proprie circa contra forte, sed solum improprie tanquam circa actionis, sive
media, quibus contra obvia proprie demontur, et recipiunt artificis loga, sicut lateris et lignis artificis
manus

Dico: proprie finis loga est directio actionis: et ubi proprie, et subiecti recipiunt directio regularis loga. De 49
quo autem: est finis quo condo; finis cuius gratia non autem, et contra. Directio operantis in se, solum est finis quo loga, si
se id medio quo: ~~quia~~ sicut de rebus est finis quo imperis, et ubi gratia finis cuius gratia non de finis cuius
gratia loga est directio contra obvia.

Ob 30: contra forte componit artificis loga, sicut forme, sicut materia: 50
et ubi obvia male loga. Et autem: proportionales est artificis loga, sed resultat ex contra forte sicut a qua
materia: et. Respondeo, quod artificis ^{est} ~~est~~ artificis loga, sed resultat ex contra forte sicut a qua
obvia; unde licet contra forte sint materia ^{est} ~~est~~ materia artificis loga, sed licet non
agunt de rebus artificis obvia sicut loga digne artificis obvia.

D: artificis contra forte loga 51
est artificis loga; sed proportionales constat fore loga: et est artificis loga. Et autem: proportiones constat
de nominibus, et preterea: et constat fore loga. Nam constat, nam partes proportionales dicuntur rebus, et preterea
in rebus.

Respondeo, quod in partibus proportionales, non recipiunt fore loga proprie, et subiecti, sed improprie 52
receptivae, ad modum quo in domo depicta in linteis non recipiunt proprie, et subiecti fore domus in lateribus, et lig
nis proprie receptis, sed improprie, et receptivae; unde in partibus proportionales recipiunt aliquid receptivae
sicut fore subiecti, et preterea proprie receptas in contra forte obvia, et hoc aliquid potest dici fore subiecti sumu
latica non vero loga.

Ob 40: contra forte recipiunt obvia forte loga: et recipiunt obvia male: Et autem: et 53
non obvia receptivae recipiunt obvia forte gratia. et contra forte, et non obvia receptivae recipiunt obvia forte loga.

domi loge, quatenus subest 2^a intentionibus, sive contentibus fortibus, quibus denominatur subit, sicut pre-
terea uno proximo, et per se igitur volens contentibus fortibus erant proxima ordinata lege.

De contentibus obivis 59

esse obivitate remota, et non proxima lege, quia denominationis loge recipiunt necti, contentibus forte-
bus, ut hinc videtur ut non obivitate proxima lege, et modo. Et modo: sicut latens et ligna medici-
actionibus artificis denominationis domus ex eo actionis artificis in omni obivitate proxima, et dicitur
latens, et ligna dicitur materia proxima domus, et pariter. Conferatur quod subit forte obivitate
materia proxima, et per se, sed contentibus obivis rubiunt, non recipiunt denominationis rubi, et preterea, quia rubi obivitate
forte proxima, et contentibus obivis in omni materia per se, et proxima lege. Loge obivitate proxima non dicitur
igitur non rubi, sed non forte, et licet contentibus obivis attingantur a lege non forte, adhuc in omni ma-
teria proxima lege.

Arguitur 2^a quod recipit forte lege obivitate per se proxima lege, sed contentibus obivis 60
recipiunt forte lege, et modo: denominationis rubi, et preterea in actu, in forte lege, sed contentibus
obivis recipiunt dictas denominationes, et non recipiunt forte lege. Nam preterea, quia lege attingunt
non obivitate rubi, et preterea in actu, quatenus ad dictas rubi, et preterea in actu, non pre-
terea non preterea, et contentibus fortibus, et dicitur in actu.

Et modo: in hac parte dicitur, 61

Petrus, et hoc, quia in contentibus obivis recipiunt denominationes rubi, et preterea, et modo: id recipit deno-
minationis rubi in dicta prout de quo videtur a firmis preterea, et similiter de preterea, atque preterea
in dicta prout, sicut a firmis non contentibus obivis, de contentibus forte, Petrus in presentibus firmis
a firmis et hoc, et volens contentibus obivis. Petrus recipit denominationes rubi in dicta prout.

Preterea 62

videtur quod contentibus obivis in dicta prout recipiunt denominationes rubi, et preterea firmis, non vero rubi, et
preterea lege, non Petrus in contentibus firmis, de qua a firmis contentibus firmis in dicta prout, unde
dicta contentibus rubi, et preterea firmis, actu actu in actu. Petrus attingens, et hoc, recipiunt
in rubi, et preterea lege, quia in contentibus contentibus modo videtur, quia propter non contentibus
obivis, sed forte recipiunt denominationes lege rubi, et preterea. Haec tota doctrina nova.

De rubi 63

firmis preterea distinctionis male non a forma, quasi forte cui rubi. Et quod preterea

ta 1^a quae quae est rubus fircus fortiter dicitur a fortiter, atque Petrus in dicitur rubus
ab hoc: quod non est rubus fircus horum. Virgo: entitaj fircade qua affirmatur pretat est rubus firci
cur 2° quod Deus, de quo ex fide affirmatur eternus erit rubus firci trinitatis, quod est plurimafal
na apud Theologo, Deo denegante firci rubione.

64 De contentu obivou Petri logae rubitua hōz
non hic est pretat logus, et ille logus rubus. Contra requiritur, etiam per: contentu obivou Petri est id, de quo
per logat affirmone dicitur hō: quod loge rubitua hōz. Ita patet, nam iudicium illud Petrus hōe loga
affirmatio hōz de Petro obivou. Contra per: nam rubus logus promua affirmative est rubitua media affiro
ne loga. Virgo, et explais: hac affirmatio loga aliquid est affirmo, sed non ut patet: quod hōz obivou de
Petro obivou; atque quod per logat affirmone dicitur de aliquo est pretat logus id vero de quo dicitur
est logus rubus: quod Petrus obivou est logus rubus, et hō obivou logus pretat

65 Arguitur 3° per ver illud obu
proximu logae circa quod ver ratur regula loga; sed regula loga ver ratur circa contentu obivou: quod hi
ont obivou male proximu loga. Et mir: ha est regula loga: ex vero requiritur veru, ex vero non potest ve
qui falsu, ex falso potest veru et falsu, sed ha regula per se attingunt contentu obivou: quod ver
santur lo.

66 Et mir dicitur regula per se, et immediate attingunt veru in e vero, et falsu in e falsu quod
per se attingunt contentu obivou. Et contra: regula attingens veru in e vero, et falsu in e falsu per
se attingit, quod generaliter constituit veru in e vero, et falsu in e falsu, sed contentu obivou actus veru
et falsu constituant per ois actus veru et falsu in e vero, et falsu: quod attingunt per se, et immedi
ate contentu obivou.

67 Bunde mura; quod duplex dignanda est veritas alia fortis, quae consistit in confor
mitate actus cu obivou, id est in eo, quod actus repraesentat obivou, sicut est in se, alia obivou, quae est in confor
mitate actus cu obivou. Ex quo aut dicitur regulae de loga non prout sonant, sed in sensu loga, et figurato, ita
ut sensu loga dicitur regulae de: sicut fortis semper inferat veru ex vero, et ex falso aliquando in
ferat veru, et aliquando falsu, l. aliter: si prima repraesentat obivou ut esse, etiam consoni; sicut
qua prima repraesentat obivou aliter ac in se, aliquando consoni repraesentat obivou ut esse, aliquando
aliter; quare per dicitur regulae per se, et per se attingitur veritas, contentu fortis, sive fortis, et inde
veru, et secundario, l. remote veritas obivou, sive contentu obivou.

68 De per, na hoc explicatio de bon

quæ veru ienu dicitur regularu: vñ audientia nē. Prati: si hæc regula arti fabricis
 nemye domus constans latitudine viginti palmorum debet constare altitudine duplata. Quin-
 teprædictis sic: domus in limbo depicta ita debet dīpi, ut repræsentet domus constante latitudine vi-
 ginti palmorum, et altitudine duplata abi dicitur esse videnda interpretatio: vñ pariter in dīpi-
 dicta regulari. Consta patet, nā constans forte nā in p[ro]p[ri]o artefacti obiv[er]o, sicut domus depicta
 domus esse, et realiter: dicitur sicut regula arti fabricis 12, et per se veritas circa veritas domus, et logice
 circa constans obiv[er]o.

69

D 29: implicat dicitur attingi constitutus, et directe nā attingi in dīa constitutus;
 nā per ver actus constituuntur realiter veris, et falsi per obā: vñ regulam dicitur attingi in dīa
 veris, et falsi dicitur attingi obā. Conferat hōi: quæ cogitur in te cogiti dicitur obiv[er]o
 actus dicitur attingens cogitur in te cogiti, et attingit hōi obiv[er]o, et cogitur, sed veru in te veris et dicit
 constans forte, et obiv[er]o per veris vñ regulam dicitur attingens veris in te veris dicitur attingit hōi
 et constans obiv[er]o, constans constans obiv[er]o erit obiv[er]o proximus logice, sicut forte quæ nā admittunt mare.

Argues 4° scientia agens per se primario de universalibus habet pro obō proximo constans obiv[er]o, sed logice 70
 agit per se primario de universalibus. Nō ē certum logice deus libros completius, quoru unus ē de
 universalibus in cō, et aliter de particularibus, sive de universalibus in particularibus. Per mare. per se
 universale: vñ hō dicitur in nō nata, sicut constans obiv[er]o nā nata, et in obiv[er]o ut forte ipse constans for-
 te de nominantibus nata, quæ dicitur a dīpi: vñ scientia agens de universalibus 12, et per se attingit constans
 obiv[er]o.

By dīe mare logice agens de universalibus secundum forte, et universalitatem, quæ in cogitur con 71
 sicut nā tamen de universalibus nata, et nā nata vñ remote secundario sic gramā agens de vocibus
 regitibus, nā primario, sed remote et secundario agit de vocibus regitibus. D 1°: cogitur nata ipse in dīa
 universalitatem, et forte logice vñ constans obiv[er]o, sicut nata prima erit nata logice, sed logice apud obiv[er]o
 mare agit de forte, et nata logice vñ solutio nā primario de universalitatem, et cogitur proceden-
 te, nā ita de constans obiv[er]o, et nata prima.

D 2°: logice agit de universalibus ex dīpi: vñ hōi 72
 attingit quæ primario exprimitur dīpi, quæ exprimitur, sed per se dīpi universalitatem pri-
 mario, et in nō exprimitur nata, sicut constans obiv[er]o: vñ primario agit de conceptibus obiv[er]o.

Virgō: universalitas, seu cogō prouinciam nō eūniuinale, sicut albidō nō ē albus: nō ē logā prouē
agōt de universalitate nō agōt de uniuersalibus. Ita deficiet logā forūtra, ceterū fructu uapori
per integras libras nātā uniuersaliter extra propriū institutum inquirunt.

73 Sequitur hō in contēto
vō nō uent obū mātē. Logā maxime qm̄ nōt modus sciendī, atq̄ eūde nō pōt nō ē obū mātē logā: nōt
Prīmā 1° obū logā nō ē modus sciendī, sed qd̄ per ip̄m dicitur, atq̄ nōt contēto obūa sciendū a logā per
modus sciendī, na contēto obūa dicitur per dēfōrē. Prīmā: obūa cuiusvis sciendū ē, qd̄ per ip̄m
tū: nōt obū logā erit, qd̄ per modus sciendī dicitur licet aliter de modis sciendī obūa qd̄ per modus
eūde forte uivē sumulētā uattingitur etiā nō obū logā.

74 Confirmo, et explis id in hac argutione saluēt
nōt turca dōmūt nō datur illō, qm̄ obūa nō dicitur conuersione, ē contra hāc dēfōrē al rāte conforatū eū hōe nōt
p̄ctorū, qua exprīmō: nōt rēctitudo, et conforatū actuū nōt rēctitudo oritur ab obūa: nōt rēctitudo ē hōmō rēdo mo
di sciendī oritur ab obūa logā rēctōrē ordōnatū: nōt obūa modi sciendī, et nōt ip̄m modus sciendī erit obūa logā
Nōt rēctitudo

75 nōt p̄cipua argūtiō, na logā in hāc dēfōrē dicitur sciendī, qd̄ agōt de modis sciendī per triplicē p̄sonā in
tū, at cetera sciendū id rēpōtū ex logā ultra p̄p̄ dunt ad nōt obūa magis q̄ sub ip̄m modis obūa: nōt in
quo logā rēctit ē modus sciendī. D: nōt finis logā ē modus sciendī obūa, atq̄ nōt obūa aliter sciendū: nōt nōt obūa.
nōt obūa logā ē obūa modi sciendī.

76 Arguē dicitur: per uos rēctitudo modis sciendī ē obūa forte logā, sed ip̄a idēntē
fīcatū p̄ uos cōtībū fortibus: nōt nōt contēto fortis, sed obūa nōt obūa mātē. Conuēnitur, na obūa forte
debet rēcipi in mātē, et nōt rēcipitur in eo cū quo idēntēficatū, ut patet dē uerēdo per quācūq̄ p̄sentia,
et artū in quibū mātē, et forū rēctit dē rēpōtū, et uia in alē rēcipitur.

77 Obūa 1° ex Sengulio Doctoris opusculo 56
dicente: logā nōt conuēntē rē rēctā per uos logā nōt agōt de contēto obūa per uos, sed sub rēctitudo contē
tū fortibus. Omīto cōtēto, sed qd̄ dē inde ē: itaq̄ nōt dicitur Thomā ut conuēntē rēctitudo logā nōt agōt
de rēctitudo rē, sed ut in dātū rēctitudo rēctitudo nōt p̄tēto, hōc autē p̄ rēctitudo ē quōtā dē rēctitudo
obūa p̄tēto ad logā

78 Obūa 2° qd̄ magis conuēntē ad finē logā ē obūa mātē logā, sed ad finē logā ma
gō conuēntē contēto fortis, quā obūa nōt fortis, et nōt obūa nōt obūa mātē logā. Prīmā: id magis conuē
ntē ad finē logā qd̄ magis conuēntē ad ueritātē rēctitudo, sed ad ueritātē rēctitudo magis conuēntē rēctitudo

les, qua obivt: 79. Nam patet, na finis loga e cogno veritate. Et mtr: illud magis conducit ad veritate
cogenda in quo repetitio ordo, et claritas; sed ha magis repiuntur in contibus fortibus, qua in obivt; 79

Dico mtr: ultime rti: in quo repetitio ordo, et claritas proprie, et subivt condio improprie, et repraesentio no
mari; et dico mtr: improprie, et repraesentio condio, proprie, et subivt no mari, et condio: Ordo enit, et clari
tas, sicut et dicitio tota improprie, et repraesentio repiuntur in contibus fortibus, quatenus ipsi obivt repraesentio,
proprie autem, et subivt repiuntur in contibus obivt, quasi solus obivt int propria mata loga. 79

D: ordo, et cla 80

ritas repetitio proprie, et subivt in contibus fortibus; 79 in obivt. Et ante: ibi proprie repitur ordo, et
claritas ubi e capacitas erroris; sed ha solus repitur in contibus fortibus; 79. Nam e certa, qd contra
mit circa ide subit. Et mtr: in hac prone: Deus e creatura datur error; sed error ne in obo, qd Deus
incapax e erroris; 79 solus datur error in contibus fortibus.

Dico mtr: ultime rti: error ne obo succipit 81

re sumpto condio; ne in obo ut cogito na mtr: et condio. In Deo succipit re sumpto succipit sua entia
tate ne datur error, qd sic incapax e erroris; at in Deo sic e sic male cogito datur error, quare error, et
ordo proprie, et subivt semper e in contibus obivt fortiter sumptu pro ut tenent cogone; et in cogone.

Dices in hac prone: Deus e creatura error e in Deo ut cogito: 79 error prius e in cogone, qual in Deo. 82
contra: qd ignis comunicat calorem aquae calor prius e in igne qual in aqua: 79 pariter. Dico mtr:
prius e in cogone effective condio fortiter no contra. Neg exemplum de igne aqua calefaciente obit: na
ignis capax e caloris, quasi prius calor proprie et subivt in igne, qual in aqua; contra vero forte in mtr
capax, forte divisionis loga, quasi solus improprie, et repraesentio repiunt error, et dicitio, et ypoth
effective, quatenus error repiunt in contibus obivt.

Dices: error per se si repitur in Deo nisi ut cogito: 83

79 prius fortiter repitur in cogone. Et contra: reduplicatio cadit supra fort: 79 error in Deo ut cogito
prius fortiter e in cogone no contra ad probatione dicit qd ante: reduplicatio non fortiter cadit supra fort
condio; reduplicatio solius condio no ar: et in mtr: ignis ut a gliebus comburit: 79 combustio forte
ter consenti in a gliebus? Namta consu, na a gliebus solus e condio, et non e fortiter ut ignis comburit
sic similiter cognitio solus e condio error dicitio in Deo datur in contibus obivt, quare dicit

error est in Deo ut male cogito, et tamen est fortiter incognitus, sed ad nonum effectum.

Obi 3° contra obi^o n.

84

perunt recipere denominationem rubi, et pretia: quod non est obiectum male loga. Et ad 1°, in tali denominatione recipiunt maxime fortiter corrupte, ut videtur in intentionibus, sed sic non recipiunt: quod. Et motus per nos rubi, et pretia huius prout Petrus est homo debet id est significari, sed Petrus est indubitanter 2^a intentione rubi non id est significari ut hoc ut videtur 2^a intentione pretia: quod Petrus obi^o n. non subest nec est homo obi^o n. pretia. Sed est contra, nam Petrus, et homo accepti dicunt de 2^a intentione: quod non est id est.

85

Pr 2° ad quod in tali loga non est inceptus, sed contra obi^o n.

non est loga ad nonum partem signatam: quod nec est rubi aut pretia. Sed obi^o n. non ad 1° probandum non nisi ad eum, probandum est loga mater: rubi, aut pretia promata conditio: quod fortiter non manet id est inveniunt contra, nam licet falsum sit dicere rubi huius prout est pretia tamen verum dicere Petrus qui est rubi est homo, qui est pretia, licet id est falsum sit dicere 2^a intentione est tamen intentione intentionis. Sed 2^a probandum non manet, si verum sit de rubi, et pretia in eundo, quia non est tunc loga, sed obi^o n. loga.

Obi 4°

86

obi^o n. male loga debet fieri a ditione loga, sed contra, obi^o n. non fieri a ditione loga, nam loga non est homo, nec leonem, qui non est contra obi^o n.: quod non est obi^o n. male loga. Prout deo omnia mater dugo mater non fieri a loga quod ad id est 1° intentionale conditio quod ad id est 2° intentionale non mater, et contra. Licet in hac prout Petrus est homo: contra obi^o n. Petrus fiat a loga quod ad id est 1° intentionale, quod ex se habet, fit tamen quod ad id est 2° intentionale nempe quod ad denominationem rubi, quod a loga accipit, quod nisi ut non est obi^o n. male loga.

87

Obi^o denique: obi^o n. male proximus loga debet constituen. modum sciendi

endit, sed contra obi^o n. non constituen. modum sciendi: quod. Prout mater quod constituit modum sciendi debet et manifestativus, sed contra obi^o n. non manifestativus, sed manifestatus per fortiter: quod non constituen. modum sciendi. Prout deo 1° iuxta supra dicta, quod obi^o n. loga non, quod constituit modum sciendi, sed quod obi^o n. per modum sciendi.

88

2° rudo, quod obi^o n. male loga constituit modum sciendi obi^o n., et loga, licet non

fortiter, et non manifestativus; et contra obi^o n. licet manifestatus per fortiter ipsius manifestant aliam contra obi^o n., siquidem hi contra obi^o n. at rate, ut pote clarior manifestant contra obi^o n. huius. Requiritur, quod obi^o n. contra obi^o n. non manifestativus, et constituant modum sciendi, sed quod nisi, quod alij

obū forte logā. Vrgo d^{do} Peinago: per te logā cui sit practica practice dicitur, procedat
rgā nūc obū; sed rgā actus intūs, ut diribiles n̄ procedit practice ut dicitur patet: rgā actus intūs
ut diribitu n̄ int̄ obū forte logā.

24 Vrgo deniqs: diribilitas actus intūs i capacitate, conū ad re
cipiendā forā logā: n̄ n̄ i forā logā, aut obū forte logā. Nam conū Peinago, qā actus
intūs, qui int̄ mata logā, n̄ sicut extēsiōe logā rive n̄, existere n̄ potuit sine extēsiōe,
qua logā considerat, atq; ad ea logā n̄ potuit ruziēre, pro obū forte forā ruziēre in actibus
intūs recepta, n̄ p̄tē de cōtra, qā quantā habent ruziēre tota i capax, p̄tē ex divo
nē logā, qd̄ e actus intūs e diribiles.

25 Dico per te ruziē actus intūs capax e fieri ^{recte} ex logā ruziē
capax, ut sine logā recte fiat: n̄ si hac de causa ruziēdo actualitūs n̄ i obū forte n̄ sicut
obū forte capacitas, sed diribilitas ip̄onū d^{do} 20, qd̄ saltem in actibus intūs, qui ruziē fiunt ex di
vōne logā obū forte n̄ erit diribilitas, sed divo.

26 Obū d^{do} clonē: obū forte logā i illud propter
qd̄ attingitur a logā obū mali; sed propter diribilitate attinguntur a logā contra obivū: n̄
diribilitas e obū forte logā. P̄m̄: si contra obivū n̄ erit diribiles, nū capax dirionū
n̄ attinguntur a logā: n̄ attinguntur propter diribilitate. Inso, si lateris, et ligna n̄ sunt
diribiles i capax forā domus n̄ inciperent in forā domus: n̄ obū forte artū domificatio
rū e diribilitas lateris, et lignosus, et n̄ forā domus?

27 Dico qd̄ ruziēmus conens obivū: attinguntur
a logā propter diribilitate fortiter, et intentive nō, maliter, et p̄ ruziēte con
do conū. Diribilitas, rive capacitas dirionū n̄ i ruziē forte attingendi contra obivū, sed
tanquā quid p̄ ruziēte, et de mali r̄ habent, ut logā attingat illos, nā quavis obū dicitur
dirivē debent e diribilia; sed tamen diribilitas n̄ intenditur nec p̄ ruziē ab arte, imo ab
ca ruziēte.

28 Dico contra obivū attinguntur a logā propter diribilitate fortiter, et intentive p̄ ruziēte
leo. P̄m̄: intelligibile attingitur ab intūs propter intelligibilitate tanquā p̄ ruziēte forte
et amabile a voluntate propter amabilitate: n̄ contra obivū attinguntur propter diribilitate
fortiter, nā tanquā p̄ ruziēte forte. Nō conū: 1o, qā forte logā debet e ruziēte

loga sit aut, non vero forte intelligibilis, et amabilis in natura, aut entis, et voluntas sine
potestate naturalis.

2° est discriminatum, nam intelligibile 1° et per se dicitur veritate propter quod intel- 99
ligitur, et amabile bonitate propter quod amatur; derivabile autem nulla forma ex se dicitur
propter quod sit derivabile, si in qua fundatur cum derivabilitate: solus vero dicitur capacitate remo-
tae derivationis, quae non intenditur a loga, sed supposita, quae enim est obvia forte loga.

Dicitur: loga est cum derivat 100

1° dicitur: non obvia forte loga ut derivat est derivabilitas. Pro contra: obvia forte loga ut derivat est derivat
passiva, seu non derivat: non obvia forte loga ut derivat est derivabilitas. Patet contra: nam sicut derivat
respicit derivat: ita derivat respicit derivabile iuxta eum dicitur; sicut se habet actus ad actum sicut po-
testas ad potentiam.

Non contra: nam loga ut derivat respicit eadem obvia forte, quod respicit ut derivat, sicut de 101
eodem obvia forte actus, et habitus cum hac tantum differetia quod ut derivat exercet eadem, quod exigit ut de-
rivat, unde ut derivat introducit formam non in obvia, quia exigit introductionem ut derivat. Il-
lud nomen, quod actus se habet ad actum, sicut potentia ad potentiam debet intelligi proportionaliter, et non
in quantum ad omnia, unde proportio stat in eo, quod sicut loga ut derivat respicit pro materia actus
derivat: ita ut derivat respicit pro materia derivabile, non vero in eo, quod ut derivat respicit derivat
non, ac ut actus derivat.

Aliter potest videri ad totam substantiam obvia, quod sicut derivabile 102
sit id propter quod distinguitur a loga contra obvia non ideo erit obvia forte, quod loga, de quo
hic dicitur, sed ad nomen est obvia forte quo, seu non sub qua: sicut visibilitas non forte
quia potentia visiva, sed non forte sub qua videtur color, qui est obvia forte, quod, seu non qua dicitur
se potentia. Artus 2us contra Tenitatem sententiam refert, et refellit.

Artus 2us Contra Tenitatem Sententiam Refert, Et Refellit.

Quaedam Tenitatem cum Patre Brunno dixerunt obvia forte loga et derivationem contentum fore, 103
ita in carentia partium superfluum: ut forma defonata stat in carentia parte superflua,
et rectitudo vite in carentia 2^a tunc vititudo. Id quod sententiam rei arguo: tales caritatem primum
actus intus recte formati iuxta derivationem regularem: non enim, sed supposita forma loga in actibus

in huius.

194 **Conferatur:** hoc de se ad rate per se ipsa positive bene explicita essentia horum: quod illius
rectitudo et parva de se positiva est negata in carentia. Denique quod si rectitudo est bonitas
eiuslibet re sistere in carentia parva superflua, et impedimentorum; unde ultimum
quod est verus bonitatis est nihil, nisi carentia in qua daret bonitas esset nihil, ut videmus in
saphirica Deo dante, qua omnia absurda sunt manifestata.

195

Obi in favore huius sententia: de se for
tis dicitur recta, quia caret parva superflua, nihil etiam dicitur rectus, quia caret de se: quod
rectitudo continet forte, seu forma logica stat in huius carentia. Primum: carentia illius, quo positore
dicitur mala, ipsa constituit in omni bono; sed parva superflua videtur de se mala, et au
tem nihil: quod carentia parva superflua de se constituit recta, et nihil rectus caret de se.

196

Non autem, et magis probatur si res sit bona positive, qualem est de se, et nihil, quorum bonitatis
rectitudo stat in bona manifestone de se, et illone unum ex alio; verum est ad hanc positivam recti
tudinem sequi carentiam superflua, et impedimentorum, quae cum illa opponitur; at inde non per
rectitudinem rectae in carita, sed potius ad eam primum aliam hanc constituitur dicitur per carentiam
paupertatis, et non per positivam possessionem divitiarum.

197

Obi sententia venientis dicitur obi forte
logica et divisione parva actualis intus, quae idem est ac conformitas cum regulis logi. In qua
arguo: conformitas actualis intus cum regulis logi regit eorum rectitudinem; ideo in actu
conformis regulis logi, quia recti in tamen est in actu recti quae conformes: quod ea conformitas regit
forte logica. Arguo. 2. conformitas actualis cum regulis logi est totus logus: quod non est forte seu par
forte totus logi. Primum: talis conformitas est per se actualis intus, nec sola comit de se, sed com
plur ex actibus, et eorum est per se; sed hoc comit per se est totus logus: quod et conformitas cum regu
lo.

198

Obi pro hac sententia: conformitas actualis intus cum regulis logi dicitur actualis intus, vel in
obis regularum logica potius quam alterius sententia: quod talis conformitas est obi forte logica. Consi
sequitur, nam color est obi forte potius verba, quae per se dicitur corpus ut attingatur a
ta verba potius quam ab alia. Primum: actualis intus conformis regulis logi dicitur in illa

Et loga ut docentis regula dicentes, neq. debent e. contra forte, ut dicitur forte loga ut utin
ca.

114 **Arguunt 3°**: loga n. dicitur contra forte, sed obicitur: q. dicitur contra forte n. obicitur forte lo
ga. Et aut, finis loga n. e. dirigere cogone repraesentat hanc defono obicitur at rale, sed de
vire igitur contra obicitur et recte manifestant hanc defitu: q. Prans: finis loga e. dicitur
illa gratia, quae qualitate explicant defitu; sed solum hae gratia at rale exalibor, et per mo
du genus, et defa explicant hanc n. vero contra forte, sive cogone siquid dicitur per cogone et
per dicta gratia hanc manifestatur audienti: q.

115 **Confiratur**: universalitas e. fora loga, sed
e. fora actus, sed obicitur: q. fora loga n. idetificatur in actu intus. Prans: actus intus n. e. uni
versale nisi ad minus in repraesentando, et coliter actus intus n. int. subit, aut q. intus in essendo,
sed in repraesentando: q. hanc fora, quae loga int. n. int. dicitur parva actus, sed obicitur, sicut dicitur
domus n. e. dicitur actionu fabricantur, sed lateru, et lignoru domus compositur, et dicitur domus
ex lateribus, et lignis composita n. e. dicitur domus de pite domus habitabile repraesentans

116 **Obicitur** pro hac sententia: vone disponu parva in fora modo sciende pertinent ad loga con
tra forte: q. ipsi erunt obicitur male, et vone dicitur po obicitur forte. No conicitur quoad utraq. parva
narat e. q. d. dicitur rale pertinent ad rale n. idio e. obicitur male, aut forte rale: alia
vone, quae aliquomodo lo pertinent ad loga vone obicitur male illius. Obicitur q. forte loga e. dicitur
quae a loga intus dicitur, et hanc n. e. dicitur forte, sed obicitur.

117 **3° a loga** intus dicitur dicitur contra forte
tut: q. hanc obicitur forte loga, siquid obicitur forte loga e. finis a loga intus. Prans: con
tra obicitur n. ponunt ut dicitur, quoniam dicitur in forte: q. Intus: lateru, et ligna n. erunt dicitur, quoniam
dicitur in actionu manu artificu: q. dicitur actionu e. finis artificu? Prans: q. contra forte lo
ca improprie, et repraesentans, sive effectum dicitur dicitur, quatenus effectus, et repraesentans contra obicitur
proprie dicitur n. vone proprie, et subit: cuq. a loga intus dicitur dicitur n. proprie effectus, n. pe
abicitur, idio dicitur forte n. e. obicitur forte. Forte 3° utus dicitur parva intrinseca, quae dicitur vone
vone obicitur fictus, et obicitur forte loga

**Artus 3° Vire Dicitur Parva Intrinseca, Quae Dicitur Eius Rone
Obicitur Fictus Sit Obicitur Forte Loga.**

Nota 1°, qd in rōnū prout a p rōnū ē qd tantū habet ē obivū in intū, cu qd n̄ habet ali
nd ē, p rōnū concipi, et ab intū fingi. Unde actus intū, s̄p̄s imp rōnū, et op rōnū in p rōnū dicitur
n̄ in rōnū cu v̄nū, et realit̄ rōnū ē tantū. ad rōnū rōnū appellari poterunt intia rōnū q̄stiva
aut subivā, q̄ n̄ s̄p̄s et q̄stiva, et subiectantur in intū, quō dicitur rōnū.

Nota 2°, qd in rōnū

obivū qd solum dicitur propriū rōnū, alit̄ dē cū fundamento, et alit̄ dē cū fundamento. Nū ē
qd ab intū fingitur nullo ex rebus nūq̄ fundamento, ut cu intū concipit dicitur Dav. 2° 3
qd ab intū fingitur accepto ā rebus fundamento, ut cu cogitā cōtētia intū hō, et bratū in rōnū
ali, al concipit ut genus, et quid cōtētia, quā cōtētia, et rōnū intia rōnū int, n̄ cū fundamento, qua
re 1° in rōnū dicitur quōmeritū, 2° rōnū v̄nū, et quōmeritū.

Nota 3°, hoc in rōnū fundamentale capl 1° 2°

Clasi ā Thomā 2^a intionē obivā dē p̄liā de causa. 1° q̄ n̄ tenet ex parte obī, et rōnū p rōnū
r̄p̄itū; 2° q̄ n̄ obī 2^a intionē fortis. Pro quō nota 4° ex actibus intū ali, appellari 1^a intio
nē fortis, alit̄ 2^a 1^a intio fortis dicitur actus intū, qui obī attingit 2^a qd r̄p̄itū habet ex
etā parte rōnū, ut r̄attingat Petrus, ut hō. 2^a intio fortis ē actus intū, qui attingit obī 2^a q̄
cū dū id, qd habet q̄ intū, ut r̄ Petrus attingat ut r̄bū, et alit̄ genus.

Intio fortis 2^a
Intio obī 1^a intionē ē

Intio
1^a obivā, q̄ n̄ ē, qd 1° attingit intū in obī; obī v̄nū 2^a intionē fortis ē 2^a intū obivā, q̄ n̄
id, qd 2° attingit intū, qui p rōnū r̄ penetrat, secundū id, qd habet ex, et postmo dē cas in
dicit 2^a intionibus. Nota dē n̄q̄ obī fortis logo n̄ ē cōn rōnū quōmeritū, sed intū rōnū fun
damentale, et v̄denti dē intionē ad rōnū bene concipiendā, cu ad r̄cūntia.

Hū notū n̄ cō: dē 122

rō p rōnū int rōnū obivā facta r̄p̄ta in cōtibus obivū ē obī fortis logo. Constat ex Da
vōre Angelico s̄m̄taph̄ r̄c̄lectiōne 1^a d̄c̄ntē: cū ē d̄p̄lex, cū n̄ s̄p̄s rōnū, et cōm̄ata,
cū rōnū dicitur p rōnū dē illis intionibus, quā rōnū ad r̄v̄nēnt in r̄bū cōn̄dēntā, sicut
intū gēnū s̄p̄s, et r̄l̄cū, quō quid v̄nū in v̄nū n̄, in v̄nū n̄, sed cōn̄dēntā rōnū gēnū
quōntū, et h̄d̄s̄modi rōnū ē p rōnū sub̄ logo. Quid p̄l̄c̄r̄iū, et d̄v̄nū.

Cōtū r̄dēnt

Intū dē d̄v̄nū Thomā loquē dē cōntē rōnū subivō, dē gōnibus r̄l̄cū, quibus n̄tā dē
m̄n̄tā gēnū s̄p̄s, n̄ v̄nū loquē dē cōntē rōnū p rōnū obivō, n̄ ficto. 3. dē illo cōntē

nus loquitur Sanctus Doctor, qd' rōe adinvenit in rebus consideratis: qd' nūc dicitur in
veritate: qd' consequitur consideratione rōis; et dicitur intus n' in rebus consideratis, sed in
intus considerante, et invenitur in veritate, qd' e' in reali, et naturalis, n' consequitur conside-
ratione rōis, cui sit i' gra consideratio: v' Sanctus Doctor loquitur de utroque obvio, sed de
obvio.

124 *Præsentat quo Magister suarā ex Pegnudo et c' actus intus inveniri in rebus conside-
ratis extrinsecis, et denominativis: n' inveniri in veritate id e' extra ad ^{nima} consequentia con-
sideratione rōis prout denominant, sicut de nomine albi sequitur ad albedinem, ad quā de-
significatus. Sed dicitur n' n' puri p' dicitur n' potest actu intus e' in re considerata, cu' po-
tius sit ad re consideranda; alia dicitur n' rōis et in pariete, et qualibet fora extrin-
seca in rebus, qd' denominat. Qd' q' n' n' dicitur n' impuritate aucta
in intus n' e' in veritate, qd' n' extra ad ima, qd' n' anima n' sit n' aucta, aut rō. Quis dicitur
e' cogitōe requi ad r' ipsa, qd' cogitōe requi ad cogitōe.*

125 *Arguitur 1° pro clonē: fora rubi, et
preti e' fora loga; sed e' ens rōis obvio, et factus: v' fora loga e' ens rōis obvio. Si m' n'
fora rubi e' n' p' n', et ordo, que dicit ad preti, ut ad id, qd' dicitur dicitur id e' dicit pro
portione servata de preti; sed r' p' n', et ordo rubi, ad preti e' ens rōis obvio: v' et fora rubi
e' ens rōis obvio. M' n' conditur a contrariis. P' n' n' in hac p' n' Petri e' hō, Petri e' dicit
realtu cu' hō; sed eius de ad r' p' n' n' dicitur relationali, que r' n' p' n' e' r' p' n' intus reali-
ter dicit: v' Petri n' dicit ad hō relationali; sed Petri ut rubi dicit relationali ad hō
ut preti n' r' n' relat rubi ad preti n' e' reali, sed rōis.*

126 *Præsentat Iuvata, qd' eius de ad r' p' n' n'
potest dicitur r' n' n' e' intrinseca, bene vero reali extrinseca, relationali; n' h' dicit Petri ad hō
iuxta ratione totu' n' e' in actu intus, qd' dicitur attingit comparitio ad hō, que dicitur p' n' n'
quasi sicut ab actu intus Petri dicitur cogitōe ita ab actu intus referentia dicitur p' n' n' n' rela-
tiu. Hæc tota quanta Tenaxus doctrina.*

127 *Sed respicitur 1° qd' per actu attingitur, et n' n' e' p' n' n'
e' n' e' p' n' n' n'; sed ordo Petri ad hō e' attingitur hac e' p' n' n': Petri e' hō: v' talis ordo n' n'
e' n' e' p' n' n' n', sed e' p' n' n' n'. v' e' ordo rōis obvio, et n' reali extrinseca. Hæc r' n'
sa liquet, et m' n' constat, obvio n' attingitur per actu p' n' n' n' n': v' qd' per actu attingitur*

ut tunc ex parte obī. Mirabilia & manifesta per hoc per hanc pronē attingitur Petrus
in ordine ad hōs: nō attingitur ordo Petri ad hōs.

Virgo, et explicitus: talis cogō nō cogit Petrus ab 128

soluti ut de re patet, alias per, et quomodo deferret ab agone Petri: quibus Petrus alicui
attingit; atque qd alicui attingit nō est solus hō, aliam nō deferret ab hac agone Petri alicui
Petrus hō: nō est ordo inter Petrus, et hōs: nō ordo Petri ad hōs nō est actus ille Petri hō. Vir
go aliter sicut hac cogō est intentionatū velō Petri ad hōs, ita haec alia Petrus alicui est in
tentionatū velō Petri ad hōs, atque huiusmodi comedit per hoc id est facta ex parte
obī inter Petrus, et lapides: nō est alia, et comedit ex parte obī velō Petri ad hōs.

Repositus 29. int. u. 129

primiter solto, qua parari potest cogō illa per hoc est velō intentionatū, et representativa: nō Petrus
privat in ordine ad hōs: nō ipsi comedit ex parte obī Petrus in ordine ad hōs, sed Petrus ex
parte obī in ordine ad hōs dicit ordine obī Petri ad hōs, ut est videtur. nō cogit illa nō est or
do, sed repraesentat ordine obī Petri ad hōs.

Explicitus hoc cogō quāvis repraesentat attingit obā, 130

atque hac cogō Petrus est hō attingit sub mutuo respectu Petrus, et hōs: nō repraesentat Petrus, et hōs
sub mutuo respectu. Non sicut Petrus, et hōs repraesentat, ex parte obī comedit Petrus, et hōs: nō est
utraq; repraesentat sub mutuo respectu ex parte obī comedit utriusq; mutuo respectu: nō ad se, sed ad alterum.

Deniq; repositus solto: hac cogō repraesentat Petrus sub se utriusq; ad hōs, inquit non Petrus 131
repraesentat sub respectu propria, et per alium, et neq; per ipsa, et neq; per alium. Et si alia cogō
apud obī dicitur supra supra reflectent. Si 2us, nō attingit ex parte obī respectu Petri ad hōs, qd
intendo, neq; potest dici 3us, qd implicat cogō nō attingit Petrus sub respectu propria, qd est
Petri respectu sicut implicat cogō attingens Petrus ad alium per nō, qd est albedo Petri

vident
Huiusmodi 132

aliqui dixerunt ad hac cogō nō ordinatū attingunt obā multas intentiones rōnis, in qui
bus tamen nō stat forā legā, sed in dictionibus, desumptis a cogōnibus, a quibus talis
per rōnis causantur. Et clarior: propriam ad voluntaria 2us, intentionis rōnis Petrus
subū, et hō pretū ex vi actus intū qd firantū hōs de Petro: hanc nō actus, et nō est rōnis, erit

fora subiecti, et preteriti

133 Sed 2° forarum subiecti eorundem ipsorum ad preteritum, sed per uerum ordo Petri ad hoc non realiter, sed ratione: non forarum Petri subiecti non realiter, sed ratione. 3° 2°, nam iuxta hanc solutionem per cognitionem Petri hinc de Petro Petrus fit subiectum, et hoc preteritum uicem per actionem acquiritur latenti, et ligna fiunt domus: non sicut forarum domus non actionem acquiritur ita forarum subiecti, et preteriti non eorundem forarum hinc de Petro.

134 3° actu scientia non exigentur ab scientia, propter se, sed propter obiecta: non obiecta ab actibus, sed actus in obiectis inspicuntur ratione forarum, propter quales et ipsa, et ipsa obiecta pertinent ad scientiam non forarum propter quae subiecti, et preteriti pertinent ad legem non denominationis de longis ab actibus subiecti, et preteriti, sed forarum rationis et tenentur ex parte obiecti subiecti, et preteriti.

Idem adhuc uideantur leges per

135 a, et proxime non agere de subiecto, et preterito obiecti, sed de subiecto, et preterito forarum; atque ad hoc non obiecti forarum leges esse forarum subiecti, et preteriti obiecti, quae gratia admittunt esse rationis, sed forarum preteriti, et subiecti forarum, quae in dispositione reali intrinseca continentur forarum conuicti.

136 3° 1° quod ut constat ex dictis loquendo de obiecto mali legem proxime, et per magis et dicitur contra obiectum. 2°: per uerum legem per cognitionem subiecti, et preteriti forarum; sed subiecti, et preteriti forarum non in actu intus, sed obiecta: non per uerum agere de obiecto quod non forarum est in ratione. Pater: subiecti forarum est quod foraliter subiecti, et preteriti quod foraliter preteriti, sed quod foraliter subiecti, et preteriti in hac parte Petrus in hoc non in actu intus, qui potius subiecti, et preteriti, sed Petrus obiecti, et hoc: non utriusque est in illo in foraliter subiecti, et preteriti.

Obiectum, solenne agere

137 tur. Tenentur: forarum defectus 2°: est forarum legem; sed non in ratione: non forarum legem non in ratione. Pater: per eandem forarum, per quae intus denominatur defectus obiecti denominatur defectus, sed intus denominationatur defectus per forarum reale: non forarum defectus non est forarum rationis. Pater: nam forarum quae intus denominationatur defectus est eorundem non manifestatur per uerum, quae plane est forarum reale. Pater: per 2°: per eandem forarum, quae intus cogit obiectum cogit. 2°: forarum quae uoluntate dicitur a manu obiecti dicitur a manu. 3°: eadem uoluntate, quae potest uerba dicitur uideri obiectum dicitur uerum: non pariter eadem forarum quae intus denominationatur defectus obiecti dicitur defectus.

138 Constat 1°: de uoluntate defectus prae includit obiectum, et

illius defectus, sicut denominatio amari prae includit obum, et amorem; atque obum defectum per
hanc defectum aliter non est, neque est actus defectus, ut dicitur in evidentibus: igitur denominatio defectus fortiter
est sumpta non includit eum non.

Conferatur 2° in defectum obum non includit fortiter eum non, cu 139

denominatio defectus sit intrinseca in eum non ad huc iuxta Thomam in potentia con-
ter. igitur obum est defectus non includit fortiter eum non. Pro contra, nam in defectum obum et
hoc est defectus ab in re realiter fortiter est de vult neque plus defectus quae per se vocat activam et
passivam quare, solum non de quibus voluntate remaneat obum, et hoc amari a voluntate. igitur.

Textus 139°

arguitur 1°: eadem forma quae in defectum denominatur defectus obum dicitur defectus. igitur forma quae
arguitur denominatur defectum latens, et ligna haec denominatur fortiter de potentia? In
2°: igitur et actione quae quae fortiter est de alba pariter pariter est fortiter alba? 3°, et eadem
actione, quae igitur calefacit lignum, hoc etiam est fortiter calidum? triplex contra est legitima:
1^a quae forma latens, et lignorum in iuxta eorum iuxta regulas architectonicas. 2^a quae pariter est alba
fortiter per albedinem. 3^a quae lignum fortiter est calidum per calorem.

Ad obum non mirum, ad probationem 141

de quo mirum forma quae in defectum denominatur defectus obum denominatur defectus vitaliter, et non
fieri conditio fortiter, et in facto est non mirum, et contra mirum de quo conuenit: obum dicitur defectus
est per forma reale, et non non vitaliter, et in fieri conditio fortiter, et in facto est non contra.
Itaque defectum fortiter defectus, sicut de albedine albi, et calefactione calidum: igitur
est forma albi, et calidum non sunt actiones, quibus fieri, sicut forma producta in nobis albedinem
est, et calor ita forma defectus non est defectus, sed forma producta per ipsam, et in obum defectus recepta.

Pro huius est quae cogit defectus non est pure speculativa, sed practica defectus attingens in ordine
ad genus, et defectus igitur non per ipsam, sed per respectum non, quae fingit obum fortiter dicitur defectus
est. Hinc ad 3° probationem mirum non, contra: obum pariter est, nam cogit absoluta amor, et visio in actione
ne pure speculative respectu obum, hinc quod est ex erant preter casualitate forte preter in attingen-
do, et praeter obum non est, defectus vero, sicut actus defectus est defectus producendo forma non in illo
quod ad respectum actus defectus non constituitur fortiter defectus.

Ad 1° probationem non mirum, de defectus forte. 143

qd cogonem importat, sed preter res deficit adicitur quod sonu, in quo solo constituitur in e
forte deficit: Ad 2am rationem non conuenit, et autem probonem, nam in actionibus practice non idem ex
partem activa, et passiva, sicut in eadem caliditate, et eadem caliditate, sicut in eadem deficit, et ob
e deficit, nam si importat cogonem reale deficit, et 2a dicitur forte, cuius usus sonu.

3. 2a

145

intio non est huius deficit, nam eam explicat huius unal: sicut non constituitur forte deficit per tale 2a
intio. Patet contra, nam hoc solo potest constitui forte deficit per deficit forte, quod est actus intio
deficit: Urgetur: 2a intio sonu non potest denominari intio deficit: sicut neque obit deficit: Retorquor
instantia, et urgentia: calor non est calefactio ligni, nec ignis constituitur forte calefaciente, sicut neque
constituit lignum forte calidum?

145

Non utraque conuenit, nam de ratione deficit forte non est forte deficit
sed 2a intio sonu. Cuius ultio ratio est, quia forte deficit est id, quod ratione cuius attingitur deficitur
ab actu deficit, illud autem non est deficit forte, aut actu deficit, alia tunc de ipso attingunt, sed est
ordo deficit ad genus, et deficit. Conditio igitur 2a intio non est forte constituitur intio deficit
et, non tamen ipsa non est forte constituitur obit forte deficit.

146

3. 2a intio sonu forte constituitur
obit forte deficit: sicut. Et autem: obit forte deficit est et ordinata cogitatio, sed obit eor
dinata cogitatio non includit 2a intio sonu, sed obit reale, et ordinata cogitatio: sicut. Patet
nam obit denominatur cogitatio a cogitatio, sicut et ordinata cogitatio constituitur per ordinata cogi
tio non modo, nam dicitur lignum et calefactum non est forte et calidum, sed est uialiter, et inferiori
quia calefactio est uia, et fieri caloris, per que solo constituitur forte in et calidum, et obit eor
dinata cogitatio non est forte deficit, sed est uialiter, et inferiori, quia cogitatio ordinata est uia, et fieri
2a intio sonu, quia obit forte constituitur in e deficit.

147

3. cogitatio ordinata obit forte deficit:
sicut et est forte deficit, quod est in dicitur in inter hae duo. In solo calefactione lignum forte
calefit: sicut et est forte calidum. Mala contra, non igitur contra in tantum, nam obit deficit non
est forte deficit, sed est deficit inferiori, et uialiter, sicut lignum calefit non est forte
sed uialiter et calidum: sicut licet obit deficitur per cogitatio per se tamen non constituitur forte
deficit.

148

3. bonum non constituitur ordinata amata per sonu, sed per amon tendente in bonum

modo quo praecribit prudentia. et ob id constituitur fortiter in eis deficiente per rationem
nam, sed per cognitionem ordinate deficiente iuxta id quod praecribitur regula logica. Unde dicitur
actus ad rationem per se explicat hoc per utrumque. et non utrumque in ratione resultant. Deinde respondemus
nam, neque in hoc neque in eius parte tale est ratione resultant, ad hoc tale deficiente hoc, recte et
applicatur illa cognitio ad rationem.

Contra autem non contra, nam voluntaria non ponit in ob id, sed in parte 159
nunc quod quid attingit igitur amor non tendit in ob id effectivum, sed fortiter, et per ad rationem
natum sit ob id denominat ordinate amatum; ad id effectivum tendit in ob id quod cogit ali
ter ac non, unde cum ob id, quod non in ordinate, ordinate cogit, ordinem est, cum illa non cogit
quod propter licet a cognitione ordinate denominatur ob id ordinate cogit, per alio modo, ad for
titer deficiente, in ordinate voluta denominatur a intentione rationis.

Potest etiam dici, in ratione 155
et doctrina, quod ob id ab actu ordinate cogente denominatur ordinate deficiente, fortiter ve
ro ab ordine rationis producto in ipso ob id per actus. Ad id pertinent dico intentionem naturam
non est in actu deficiente, et explicante hoc per via, sed in hoc explicato, et deficiente, in actu quod
actu per se ordinate hoc attingit, et explicat, sed in hoc explicato, quod cum hoc attingatur sub
ordine, quod realiter, et non importat, opus est, quod ab intellectione ordinis accipiat, quod
constituatur in ob id ordinate, et deficiente. Super facta implicat in ratione, implicat in ratione
et cogit ordinate deficiente, sine ordine ex parte ob id deficiente.

Ob id 29: in hac parte Petrus hoc 155
nullus fit in ratione; sed in ea Petrus in ob id, et hoc per se: et rubus et ortus pro fortiter in
in ratione, consentit fortiter logica in ratione. Primum in ratione voluta fit per cognitionem, quod attingi
tur ut ob id fatentur; sed per hanc primum non fictus attingitur: et per ea non fit in ratione. Primum
per tale primum voluta attingitur Petrus realiter, hoc realiter, et utriusque realiter idem est: et per ea
nil fictus attingitur. Non absolute: nam per se Petrus hoc et utriusque realiter idem est: et attingit
igitur ille pro se Petrus in ordine ad hoc, et hoc in ordine ad Petrus, qui ob id carere videtur
inter Petrus, et hoc fictus in ratione: igitur per tale primum fit, et attingitur per intentionem rationis.
quia Petrus constituitur fortiter sub id, et hoc per se.

Et ille actus per se attingit id quod affirmat 152

sed de Petro non asserat ens rationis: sed non aliter ens rationis. Nam constat, quod talis assertio affirmativa
Non potest: quia aliter propositio illa esset falsa, quod de Petro non ponitur nisi falsis asserat ens rationis: sed
talis propositio est vera: ergo de Petro non asserat ens rationis.

163

Obi 1a, maxime, nam eadem propositio potest esse affirmativa
verum, et quoniam affirmativa alterius ut haec: Petrus est filius Iohannis, ubi licet Petrus affirmativus attingat
Iohannem de quo nihil asserat, proinde affirmativus attingit: igitur haec propositio Petrus est filius Iohannis, et hoc verum
est affirmativus, et utriusque propositio proinde affirmativus concipitur, ut id sub quo hoc praeter de Petro. Nam
ides propositio est falsa, nam Petrus solus dicitur, quod asserat actus, non quod affirmativus attingit.

164

Obi 3a, ens rationis
existit dependentes a sui cogitione; sed denominationis subiecti, et praeteri existit independentes a sui co
gitione: ergo non sunt ens rationis; sed sunt foris logica: ergo foris logica non est ens rationis. Primum propositio maxime: ut Pe
trus in hac propositio Petrus est filius Iohannis non subiecti non requiritur quod cogitatio est subiecti, sicut ut, et cogitatio non
quiritur, quod cogamus est cogitatio: ergo denominationis subiecti existit independentes a sui cogitione. Praeterea, quod
denominationis subiecti, et praeteri existit independentes a sui cogitione speculativa non independentes
a sui cogitione practica; nam licet non requiratur attingere praevigant, ut subiecti, quod dicitur per actum reflectum
requiritur tamen, quod attingatur per practica, seu exercitium ordinem ad hoc.

165

Obi 4a, foris demonstrationem
est foris logica; sed non est ens rationis: ergo obi 3a forte logica non est ens rationis. Primum: ens rationis non potest causari
seca, sed foris demonstrationem causat seca: ergo non est ens rationis. Dico maxime tunc non potest causari
effective conditio: obiectum non maxime, et dico maxime: obiectum conditio, effective non maxime, et contra, licet praeter obiectum
non causant effective seca, quod proprium est actuali virtuti, seu praeteri foris, causant tamen seca
obiectum movendo, sicut virtuti rationis disponit actio, ut advertitur clonem; unde advertitur clonem effective
sive oritur a praeteri foris, et obiectum ab obiectum praeteri sub 2a, in rationibus ordinatis.

166

Dico: licet obiectum
praeteri moveant virtuti ad advertitur clonem, non tamen rationis disponit fictitia: ergo talis dispositio non
foris logica. Primum: virtuti movetur ex advertitur praeteri ad advertitur clonem propter connexionem, quae est
inter obiectum praeteri, et clonem; sed haec connectio non est fictitia: ergo non movetur rationis alicuius ficti. Dico
consequenter non movetur, ut per virtuti conditio, ut per conditio non contra. Nam sicut miles ut advertitur
virtuti inimicos ordinem habentem non ut virtuti, quae consistit in virtutibus militum, sed ut conditionem ad
virtuti virtuti obiectum praeteri ficti ordinem movetur virtuti ad advertitur virtuti si in ordinem habentem non
virtuti, sed conditionem ad virtuti.

161 a rigore causa defrunt etiam ab exigentia rigorarum condonari.

162

Dicitur quomodo loga, quae
reale est, specificari potest ab ente rationis, et specificari debent et in eadem
linea. Respondetur, quod licet loga reale sit, et etiam reale, quia specificari potest ab ente rationis
a quo tenetur specificari intrinsece, sed extrinsece, et ob hoc, non intrinsece specificatur ab ordine
quod dicitur ad ens rationis, qui ordo realis est, siquidem est ipse habitus logae rationis in ratione, ut ob hoc.
Nec specificativa extrinseca, et specificativa debent et in eadem linea.

163

Dicitur: adhuc extrinsece
nequit specificari loga ab ente rationis: v.g. Primum: specificativa debet preberi a perfectione specificati-
ficato; sed in ratione ut pote imperfectivimus nulla perfectione potest preberi loga: v.g. Respondetur
quod in ratione debet preberi ipsa et perfectione logae per modum causae, forte extrinsece non autem per
modum causae intrinsecae. Dicitur: quod prebet perfectione debet ea in se prehabere; sed in ratione nul-
la potest in se prehabere perfectionem cui imperfectivimus sit: v.g. nec loga prebere.

164

Respondetur, quod licet
ens rationis non prehabeat in se perfectionem subiectivam, tanquam subiectum perfectionis realis, prehabet illam
ob hoc, et terativam quatenus est ens, et ob hoc perfectionem, et habitudinem logae: sicut ob hoc reale quod est
specificativa activitatis, qui spiritualis est ob hoc tantum, et terativam prehabet perfectionem, quatenus
habet actum spirituales. Dicitur: ens rationis nulla proportionem dicitur logae, quod est ens reale: v.g. adhuc
extrinsece nequit specificari loga ab ente rationis. Contra patet: ideo ens rationis supra naturalem nequit
specificari ab ente naturali, quia nulla proportione dicitur.

165

Respondetur, quod licet ens rationis non dicitur
proportionem reale, cum materiale entitati sua cum ente reali, dicitur tamen proportionem habitudinem
rationis, non habet veram proprietatem demonstrabilem a loga, sicut ens reale habet proprietatem de-
monstrabilem a materia. Tamen supra naturalem nequit specificari ens naturale, quia est supra totam naturam,
ideoque nec proportionem habitudinem habet cum ente naturali.

166

Dicitur: habitus logae non potest dicitur
ordine realis ad ens rationis: v.g. nec proportionari. Primum: ordo realis exigit tamen tamen rea-
le: v.g. Respondetur, quod ordo realis predicamentalis exigit tamen reale, non vero ordo, et tamen
transcendentalis, quam licet actus, quo fingit quod meretur reale eius tamen tamen ens ratio-
nis. Dicitur: materia, et alia non adhuc extrinsece non specificantur ab ente rationis: v.g. nec loga

Non contra, nam metus, et alia circa me realia quasi ferices, loquuntur et valent, et vale, que
non specificari potest ab ente rationis.

Dicitur: quia substantia est perfectior accidenti nequit ab illa esse
specificari: non si loquatur est perfectior. inter omnia. Non contra, nam non per se quia substantia est perfectior, non
specificatur ab accidenti, sed quia est perfectior perfectione ad se, ut potens absolutus, quod si
ab accidenti specificaretur substantia non eret, habitus vero loquatur est in respectu, quare specificari
potest ab aliquo extrinseco in se recipi.

Dicitur: quomodo enim rationis potest esse specificati
cativa extrinseca loquatur si est forma intrinsece recepta in contentibus obiecti? Præcedo, quod de fo
ra intrinseca non per se contentibus obiecti sive materia, et in forma extrinseca non per se habitus loquatur.
sicut forma domus est forma intrinseca lateribus et lignis, sed est specificativa extrinseca
artum videtur in mente architecti, etiam cogitatio artificis.

Obiectum 5° in rationis non est obiectum forte 169
aliquid sciendum: non neque loquatur. Præcedo: alia circa me deficiunt, dividunt, et fiunt alia in
strumenta sciendi: non si illa sunt obiectum forte non est in rationis, neque loquatur. Non contra, nam alia circa me
tantum exercitatio deficiunt non vero rigate; loquatur vero reflexe, et rigate demonstrando proprie
tatem deforum aliorum artificum, quod non est aliis rebus deficientibus tantum propter verita
tem ad querenda non obiectum.

Obiectum 6°: instrumenta sciendi pro forte sunt obiectum forte 170
loquatur, sed non in rationis: non per se. Præcedo: instrumenta sciendi pro forte conducunt ad veri
tatem cogendam, sed ad hoc non conducit in rationis, non per se. Præcedo: cogere veritatem est in se
potius conducit ad deceptionem mentis, quam ad veritatem cogendam: non per se. Præcedo: cogere
veritatem in se conducit ad veritatem, et non ad obtinendam: non per se.

Non duplicem mentem, etiam probo 171
non, nam sicut ad bene legendum respicimus conspiciendum, que littera non magnitudine,
qua in se non habent repræsentata ad cogendam veritatem obiectum maxime conducit forma
actualis rationis, que disponat obiectum ordinem, qua in se non habent ut clarum agantur conve
nitatis: per forma rigatam rationis qua in se non ponit in alio clarum cogitatio alio in se non agantur ad rationem
a parte non habet. Adde, quod in se non ponit forma rationis non fingit quæ imerice, et pro alio, et
est fundamentum ab obiectum desumptum, quare non fallitur nec decipit in casu fictione.

172 Obi 7° in Dico Thoma opusculo quinquagesimo 6° per haec verba dicitur res rubra intentione 2^a ^{bili} ~~pro~~ ^{bilis} intelligenda, quod res illa sit rubra intentione, quae sit in ea taliqua accidenti in rubro, et paulo inferius: res rubra illi intentione non dicitur proprie rubra, sed obiecta. Nunc sic: 2^a intentio non facta est in rebus, iuxta Thomam, taliqua accidenti in rubro; atque 2^a intentio predicabilis, seu logica non est iuxta Thomam in rebus taliqua accidenti in rubro: ergo 2^a intentio logica non est non facta. Uroctur foras obiectum, ut talis e cogitatio, sicut visio est foras extrinseca visui, sed iuxta Thomam res rubra 2^a intentione proprie dicitur rubra: ergo illius foras non quod non, et facta, sed vola cogitatio.

173

Putat ibi loqui Sanctus Doctor de 2^a intentione rubra, sed forte, quae plane est intentio cogitatio in attingens rubra 2^a intentione obiecta non. Ex quo dicitur magis: 2^a intentio obiecta est in rubro non, 2^a intentio, forte condonemur, et non contra vice intal. Ad arguenda dicitur magis: res rubra 2^a intentione forte condonemur; rubra 2^a intentione obiecta non magis. Nam 2^a intentio obiecta non cogitatio, sed tenet cogitatio, ideoque licet res constitutur obiecta, seu cogitatio per 2^a intentionem forte non tamen prohibita, quae obiecta constituitur in rubra, prout dicitur.

174

Obi 8° denominatio prout proxima a cogitatio divina est in ratione, quod dicitur iuxta Thomam non potest efficiere intentionem non: ergo neque quod dicitur ~~aliquid~~ prout proxima humana importat prout forte in ratione. Non arguantur, quod non datur prout in intentione divina, sicut in apertis, et dicitur. Prout est, quod divina iudicium, qui idem actus in Deo reperitur et implere tunc dicitur in obiecta non, ut ita dicitur actus ea penetrans et tunc in se, neque compit ad videt comparat, aut inferat: quod si non minus, quod non quod minus 2^a intentione, quae est in quod non nostri intentione non. Ad alio, quod neque in Deo datur logica forte est, sed eminenter, et tunc in quod non, quae in rubro.

175

Instatur: in Deo datur hic actus: ergo ubi non reperitur; sed hic actus est prout: ergo in Deo datur prout. Uroctur: iudicium quod in Deo admittimus est affirmativum, aut negativum: ergo est emanatio, aut prout. Ad instaur dicitur magis datur ille actus forte est tunc, eminenter tunc et dicitur magis: ille actus est prout forte est prout in nobis condonemur, eminenter, et prout in Deo non minus, et contra, nam in Deo reperitur ille actus, implere tunc non componendum obiecta ex modo tunc dicitur, sed ea, ut in non cogendo. Ad arguenda dicitur iudicium in Deo est affirmativum, laativum eminenter non forte est, sicut in nobis atque ad in Deo non est prout.

176

Ex latere colligitur, quod nullus scotus dicitur per accidens contentus obiectum in eorum medium inter reale, et rationem. Prout: quod libet non hypothesis realiter existens, sed si potest esse reale, si non potest esse tunc: ergo repugnatens medium inter reale, et rationem. Sed obiecta hoc rubrum prout generaliter

nō stat in hīs denominationibus extrinsecis.

182

Pr 2° dicitur quod a contrariis obiectis est obiectum contrarium

fortius. nō potest tamen in d^o denominatione extrinseca ab illis denominari. Contra euidem: na obiectum actus nō constituitur per actus, nec obiectum visionis per visiones. Item p^o: contra fortius obiectum attingit ordine generū, et dicitur inter, et ad dicitur. Si ergo ordo contrariis obiectis generū, et dicitur fortius obiectum fortius dicitur. Contra: quod si na obiectum dicitur fortius est et id quod per ipsa attingitur. Solus dicitur quod sit obiectum attributionis logicae.

Articulus 4us, Quod sit Obiectum Attributionis Logicae.

183

Questioni de obiecto logicae sine imponere volentes fuerimus quod sit eius obiectum attributionis.

Pro quo adverte obiectum attributionis in quacumque scientia esse illud quod aliud nō ordinatur, et omnia quae scientia tractat ad ipsum ordinantur ut Deus est obiectum attributionis Theologiae, quae virtutes et vitia de quibus Theologia tractat ad perfectam Dei notitiam ordinantur. Adverte d^o obiectum in adiqua logica esse quod est instrumentum sciendi, seu logicale; obiectum adequatum est autem intra logicam. Aliud dicitur obiectum principalitatis logicae illud nempe cuius notitia principaliter a logica derivatur, et hoc est sola demonstratio, sicut in meteo rubrica est obiectum principalitatis.

184

Sit d^o: modus sciendi

de obiecto con ditione divisionis, et argutionis est obiectum attributionis logicae. Arguitur pro d^one: illud est obiectum attributionis logicae quod per se attingitur a logica, et in ordine ad quod cetera attinguntur; sed logica per se attingit modum sciendi obiectum, et non utrumque omnia alia: ergo. Nam est certa p^o m^o logica per se attingit id quod manifestatur ordine veritate obiectum, cui hinc sit finis primarius ipsius, et ad hunc finem via intra logicam ordinatur, sed hoc consequitur logica per modum sciendi obiectum.

185

Man patet, na logica agit de modo sciendi vobis, et malis d^o vobis, et p^o vobis quatenus in vobis na conducentia ad ipsa notitia modi sciendi obiectum, unde ad istum ordinatur. Nam etiam constat, na veritas obiectum manifestatur per d^one divisionis, et vobis, quae in ipso sub modo sciendi obiecto contenta. Vnde sola demonstratio est obiectum principalitatis logicae, na est praecipua in tempore modi sciendi, quae per ea vobis ad quae veritas, et con ditione obiectum per se, et immobiliter habetur.

186

Obiectum d^o d^one: omnia quae logica tractat ordinantur ad demonstrationem: ergo haec est obiectum attributionis

nū logā. Prans: oīa possunt ēē partes demonstrōnis; sed partes ordiantur ad totū rōg.
Māx patet, nā dōfō, et dīvō possunt ēē partes demonstrōnis, et int̄ etia imperfiois demon-
trōnis, consentē debent ordiari ad illa sicut imperfio, ad p̄fio. Prudē, qd dōfō, et dīvō
n̄ int̄ partes, nec ordiantur ad demonstrōne forlētū int̄ modū sciendī, sed tantū m̄ aliter,
quatinus p̄ accidens arumuntur a logā, ut sint modū vrbū. Nētrā, nec int̄ imperfiois de-
monstrōnis, q̄a equent̄ modū sciendī, licet scīa n̄ causent̄ sicut demonstrō.

In tabris dōfō, cōdi 187

int̄ forlētū ordiantur ad demonstrōne rōg r̄ictō lō. Prans: ordiantur forlētū ad quā-
te int̄, sed hīc sola demonstrōne quirit̄: rōg Māx cons̄tat, nā ordiantur ad int̄mēdu
int̄ nota oborū, quā p̄fecte habetur p̄r demonstrōne. Prudē, qd int̄ logā oborū
quirit̄ p̄r adquisitōne oīa modū sciendī, nā n̄ quī s̄ferit̄ demonstrōne, q̄ in r̄i-
rit dōfō, et dīvō, ad hūc quirit̄ dōfō, et dīvō, quā sola demonstrōne n̄ quirit̄.
int̄. Deinde potest dīi, qd oīa quā logā n̄ ordiantur ad quāte int̄, sed ad instrumētū nā
en logā scīa s̄t ministeriālū n̄ deb̄t quirit̄ hūc s̄t docet̄ int̄ oīa modū, manifest-
tandī veritate nū ob̄l oborū aliarū scīarū

Ob̄l r̄ oborū attributionis logā debet̄ 188

singulari: rōg modū sciendī oborū incōn. n̄ ē. Prans: Deus, qui ē oborū attributionis logā solo
gā ē singularis: rōg. Prudē, qd n̄ ideo p̄r Deus ē oborū attributionis Theologia q̄a singularis,
sed q̄a oīa, quā Theologia tractat ordiantur ad Deū, sicut oīa, quā logā tractat ad modū sci-
endū sic: Questio 3^a, de equalitate unitate, et veritate logā. Articulus 1us utrum logā sit simpli-
ter scīa, et an liberalis.

Questio 3^a De Qualitate Unitate Et Veritate Logā

Articulus 1us Utrum Logā Sit Simpliter Scīa, Et An Liberalis 189

Hic queritur qualis, seu quoniam virtus mentis sit logā. Pro quo nota 1° qd virtus ut sic dīvī
dicitur in moralis, et int̄ualis. Moralit̄ videt̄ in voluntate i p̄ra inclando bonū, in t̄rali
in int̄ū videt̄ i p̄ra inclando in veni. Virtus int̄ualis coit̄r dīvī dībitur in sapientia
scīas, artes, et prudentia. Sapientia ē cogō nī p̄r altis imas causas id p̄r vagantia. Int̄ū
cogō tonū p̄ncipionū p̄r patientiū sine dīvīōne. Scīa ē cogō certa et evidens p̄r demon-
strōne adquisitā. Prudē r̄ictōis op̄r faciendū. Prudentia ē virtus dīvīa actorū sicut

tatu et actu in ordine ad bonos moru.

189

Sicra e duplex alia actualu habitatu alia Actua

lis e copo certa, et evidens, qua habetur per demonstroniu habitualu e habitus certus, et evidens per demonstroniu adquritu. Nota 2° qd principia in sicra dicuntur sicra eminenter, quatuor continent clonu, qua int sicra forte. Neq principia demonstrari possunt per alia, cuius pra sint ronu demonstrandi, unde in loga hac principia su universalit predictabile: deo debet e clarior de fite n int demon trabilia.

Neq huc sumitur sicra pro quolibet

191

copone certa, et clara, ut pro copone qua scio dari Roma; nam talu copo in proprio tanta dicitur sicra, sed pro copone certa, et evidens per demonstroniu adqurita ex prout certu, et evidentiu deducta. Nota 3° loga dividi in docentiu, et utentiu. Docentiu e quatuor regulas ad res constructionis modis scim di logantur e, qua applicat talu regulas in exultio.

192

Et loga ut docentiu e simpliciter sicra qd ad ois suas partes. Arguitur pro clonu: sicra simpliciter talu e actu, et habitus per demonstroniu adquritu, sed id e loga: qd. Pr miv: in loga dantur plura demonstroniu, quibus demonstrantur proprietates de eius obo; red talu demonstroniu generant habitus loga: qd. Nam contraria in loga demonstrantur plura prout tate demo do sciendi, na de clonu, qd rit clarior de fite de generu. Ut e predictabile ex quo sicra universalis, et talia: qd.

193

Confiratur: habitus, qui probat suas clonu ex principijs evidentibus, et necessariis sicra nature opio fides aut alius habitus intuitus; sed loga suas probat clonu ex principijs evidentibus, et necessariis sicra propriis, et simpliciter talis. Mir patet, na ex hu principijs: que me eade uno 3° me ide inter sciendi de ois dicit de nullo probat istu debet constare 3° intons ex partibus nrl requit.

Qd loga sicra

194

quoad ois suas partes constat, na in ois sua parte demonstrat evidentiter proprietates de sicra, de demon trativo scilicet generare sicra, de loga, qd opinionu de erroneo errore. igitur lo: Atu constat, na sicra de monstrat sicra procedente ex prout evidentibus generare sicra ita demonstrat sicra contrarie pre su probabilitu generare opione. Et: qd.

195

Obis de clonu: obis forte loga n e simpliciter scibile, qd loga n e simpliciter sicra. Consa requitur, na sicra specificatur ab obo. Pr an: ens ronu n e simpliciter scibile: qd.

Præterea: non est simpliciter ens, sed non est simpliciter scibile. Item: constat quod est umbra entis. Præterea: rei
bilateralis est proprietas entis: sed in ens non est simpliciter ens, neque simpliciter scibile.

Dico ultra: pro 196

NO

proprietas entis absolute, et incompleta, entis respectu, et complexi conditio, et non constat. Cui potest
considerari absolute, seu incomplete, et respectu, et cum complexu. Sed modo dicitur simpliciter, seu ordine
ad existentiam, itaque non est simpliciter ens, sed modo dicitur contentio sui sui pro proprietatibus
in ens, ita contentio sui sui proprietatibus, quam in reale cuius ideohoc modo simpliciter ens, et
scibile, ad modum quo dicitur in immutabile in suo motu, quod terminatur in firmitate.

Dico ens non 197

adhuc sumptus complexus non est simpliciter scibile: sed non est solus. Præterea: contentio entis non est pro
propriatibus secundum quod contentio: sed ens non est simpliciter contentio, neque scibile, seu cognoscibile. Præterea: ta
ta contentio est contentio: sed non est simpliciter talis. Item patet, nam contentio non est ab exteriori, quod contentio, cuius
hæc sunt rationes etiam rationes. Dico ultra: est contentio pro explicito non, pro implicito conditio, et non constat.
Contentio illa pro explicito est contentio, et illa infalibilibus, sicut est inferendi proprietatis de contentione, in qua
fundatur cognoscibilitas, et scibilitas, nam infalibilibus sequitur: contentio: sed est predicabile. Præterea
contentio pro implicito dicitur extra, quod sunt entia non, sicut in reale pro explicito dicitur per contentio, et pro
implicito contentio dicitur.

Dico talis contentio pro explicito non est ens reale: sed est ens rationis. Præterea: pro
explicito est aliquid, et rationale: sed non est. Deinde: quod non est reale non realiter contentio: sed ens non est solu
fide contentio sui sui proprietatibus ac per contentio fide erit scibile. Item: quod idem sequitur in contentio
proprietatis sequitur scibilitate, forte non est realitas: sed proprietatis entis non est ens non. Præterea
quod contentio pro explicito non est aliquid pro ut aliquid est parte entis reale, sed est aliquid forte, quod ex
plicitum dicitur et factum, nec reale, sed contentio, et illa infalibile dicitur ad forte pro contentio
neque est reale, neque rationale, sed vivens, contentio.

198

Ad 2, dico, quod ens non est verum, et non fide contentio sui sui pro
propriatibus veritate obvia, et contentio abili quaterum non contentio, et demum contentio proprietatis de
entis non licet in veritate subvia, et reale, quod non potest reale tenentem. Ad 3, dico, quod ens non
et sua proprietatis contentio sui sui proprietatibus, sicut ens reale, et sua proprietatis, quod contentio
in contentio contentio illa sunt vera proprietatis, et ens non est contentio sui sui proprietatis.

199

Obi 2: obi forte dicitur 200

debet esse certo, et non dubie cogitatus, sed ob hoc forte loquens non est certo, sed dubie cogitatus, nam alij dicunt esse
vovis alij enunciat: vobis loquens est simpliciter. Præterea, quod ob hoc loquens quantum ad id, quod habet
de forte ad finem loquens certo cogitatus, licet quantum ad id, quod habet de malo, ad finem loquens sit
probabilis; quod si non habet de forte ad finem loquens est, quod de forte sit clarior de forte, quod univocale sit preca
bilis; de malo autem si habet ad demonstrandum de modo sciendi, quod univocale sit contra vovis, aut
nalia.

291 Obi 30: scia habitualis est habitus adquisitus per demonstrationem, sed loquens habitualis non est habi
tus adquisitus per demonstrationem vobis. Præterea: nequit fieri demonstratio, sine loquens preluente; sed loquens
nequit proprie a demonstratione, quæ fiat: vobis non fit nec adquisitus per demonstrationem. Illud patet nil
enim præcedere causa alia existit antequam existat, ut de se est evidens. Præterea, quod demonstratio
nequit fieri sine loquens preluente, licet, tamen regulis. Ad hoc, vobis demonstrationem qua loquens adquiri
tus præcedit regulam loquens per disciplina adquisitus, quibus in manu dicitur in manu demonstrationem
formet.

292 Obi 4: scia debet esse de natura, et in defectibus; sed ens vovis est maxime defectibile cum
pendeat a voluntate fingentis, quilibet ens, et defectibile: vobis. Præterea, quod ens vovis est defectibile quoad
existit, non vero quoad conditionem sui propriam; scia autem non currit de existit, ob hoc, sed
de conditione, et veritate communi de ens vovis non existat, si non existat in se, quod tantum habet
ob hoc in manu, et similitudo univocale semper est predicabile, quæ veritatis induitur, et demonstrantur
a loquens, et similitudo alia ab alij scia.

293 Vt arto satisfaciendo dico loquens esse simpliciter liberale. Constat
1o, ex Angelico Doctore 1o, posteriori lectione 1o, dicente: ars quædam natura est et hæc ars est loquens. Præterea
patet vovis: ars est recta vovis operum faciendorum, sed loquens huiusmodi: vobis est simpliciter ars. Præterea: loquens tra
dit regulas ut intra sciendi confitentur, illas sequens, et errorem vitare docet: vobis est recta vovis operum facien
dorum. Quod sit ars liberalis patet, nam quæcumque operum docet non est exterius, nec actionibus malibus
confitentur.

294 Sed obi hoc: loquens improprie est ars non simpliciter. Et aris: ex Angelico Doctore 1o, 2a, que
stione 17, arto 3o dicente: inspecibilibus est aliquid per modum sciendi operum puta constructio
siti, et ideo quicunque ad huiusmodi operum habitus ordiantur dicuntur per quandam similitudinem
artes, vel liberes liberes: vobis loquens improprie, et similitudo aris: Præterea sanctus Doctorem loqui de
artibus liberalibus non absolute, sed comparative ad manum quomodo liberes, similitudo aris de

cuntur artu, unde dicuntur per quodam similitudine partu comparative ad manicas in uno
absolute

Dicitur: Dicitur Thomas loquitur de arte librari absolute: 295. Et ante nulla ad offer
damentur ut dicatur loqui de arte librari comparative ad manicas 295. Rudeo dicitur funda
mentu in verbis Dicitur de artu dicuntur per quanda similitudine artu ad difformitatem
tunc quae ordiantur ad opus per corpus exercita, unde manifeste constat arti manico, et li
brari comparative ad difformitatem.

Obi 29, Dicitur scilicet, et tunc oportet: 296. si loquitur in artu. An constat 296
na scia procedit modo involutivo reolvendo donec in 10, principia an uno modo comparative ad
tando regulas recte construenda artu, qui modus opus videtur: 296. Rudeo loquitur, et tunc
manica oportet, in uno scilicet, et tunc librari. 296. Rudeo, quod loquitur sub diversa fortitudine scilicet
in quo nulla involvitur opus. An tunc 296, ubi habitu loquitur docentis, et tunc realiter dispu
antur.

Artu 296 Veru Habitus Loga Docentis, Et Utitur Realiter Disputantur

Obi 296 loquitur dividunt in docentis, et tunc. Loga docentis est, quae tradit regulas de ferendis dicitur 297
dendi 296. Utitur est, quae talibus utitur regulis eas ad peculiaris materiam replendo, uno tunc capto
rei ad opus. Loga utitur est active utitur, quando scilicet ipsa utitur tunc regulis ad recte constru
enda demonstrandi, tunc passive utitur, tunc utitur, quando alia tunc utuntur ut proprietate de
tunc obiectis destrunt ut quando fisica iuxta regulas loga proprietate de nullo destrunt, et hoc modo
tunc tunc loga utitur realiter dignatur a docentis, quare potest ipsa fisica utitur loga, quia loga
utitur.

Adverte loga docentis habere tres partes demonstrativa, et topica, et sophistica in parte destr
triva docet demonstrari, in topica tunc putari probabiliter, in sophistica tunc putari apertiter: destr
ri est iudicare de veritate reru per proprias eorum causas, et principia, tunc putari est data quilibet
questione inquirere veritatem per arguta vero scilicet sapienter utitur a parte nulli tunc destr
adhaerendo; argutare apertiter est ex principia quae spectantur supra vera, falsum concludere.

Loga 299
dicitur docet destrare generat dicitur scilicet docet probabiliter disputare dicitur tunc ad facilius

adquirenda veritati de docet qualesit arguitur apertis, provenit intuitu, ad ostendendi erroris,
et fallacia. Ante quicquid resolutione statuimus, ⁱⁿ logica ~~impropria~~ materia est proprie utitur: ⁱⁿ quia
logica propter universalitatem sui obiecti est reflexiva: ⁱⁿ sicut ob hoc non docet nisi solvendo alias scias
sed de ipsa utitur nisi solvendo in aliena materia, sed ~~impropria~~ ⁱⁿ propria. ⁱⁿ De proprie dicitur in materia philosophica
regulas, et precepta, quae docet applicat ad illas, sed regulas, et precepta quae tradit applicat ad prop-
ria materia, ut cum dicitur proprie dicitur de forma sua doctrina quae tradit in tractatu de doctrina: ⁱⁿ
utitur impropria materia.

209 Sed obicit hoc ex Divo Thoma dicente: utitur logica proprie ⁱⁿ ut dicitur in alij
scilicet, quae scilicet prebit alij propria ad aliquid probandum, et sic in hunc locum ⁱⁿ hunc autem per dicitur
tota dicitur tantum habet doctrinam, et nunc, sed logica in propria materia semper est destrativa: ⁱⁿ impropria
materia sola habet doctrinam, et nunc.

210 Prædicto, quod cum logica doceat modum sciendi non queritur propter se,
sed propter alias scias, quibus subvenit, unde tradit regulas ut intuitu eas applicando ad materiam aliam
sciam adquirenti sua fine, nempe cognoscendo veritatem, unde cum ipsa sit reflexiva sibi etiam ex conventu
deservit docendo sicut et alias docet, et utendo, sicut et alias scias utentur ipsa, quare utitur in
materia aliam sciam, et dicitur intendit logica, et utitur impropria materia ex conventu, et nunc dicitur, ut
de intuitu Divo Thoma est logica in parte destrativa non habet unum, sicut ab ipso, bene vero dicitur
dicitur intuitu.

212 Obicit ⁱⁿ unus, et doctrina logica dicitur, sed quilibet actus logica impropria materia
est doctrina: ⁱⁿ nullus est unus. Dico ergo: quilibet actus doctrina eius, cuius unus non, aliter cuius
non est unus dicitur dicitur. Hic enim actus: uno explicans materia non est clarior illa, sed dicitur uno explicans
deficit: ⁱⁿ est clarior illo, est doctrina, et unus sed ⁱⁿ quod dicitur, nam dicitur materia de forma, et utitur regulis de
monstrantur.

213 Statuimus ⁱⁿ logica in materia aliam sciam non habet unum actum in parte demonstrativa;
id est logica non concurren effectum, sed tantum dicitur ad demonstrationem, quae fiunt in alij scias, nec quoad
modum, nec quoad substantiam illam. Constat ⁱⁿ nam demonstratio fit per se ab habitu philosophico: ⁱⁿ non a
logica. Si dicatur quod substantia philosophica, et quod dicitur a logica.

214 Dicitur modus, qui per se fit, sed resultat
ab alio positione fit per actionem, quae ponitur alio, sed modus ille dicitur, non fit per se, sed resul-
tat ex substantia demonstrationis: ⁱⁿ fit per actum philosophicum per quem ponitur substantia demonstrationis. Si dicitur modus

cuius actus supra actum alium adit difficultate, sed non, qui e actus loga utentis, nulla qd dicit
difficultate supra actum loga docentis, qui e doctrina: qd. Mas patet, na habitus ponuntur ad vincen-
das difficultates. Et mō: vincuntur in aplicandis regulis, et doctrina in illis exsequendis, sed opor-
et explicare regulas loga nullae difficultas vincuntur explicata qd supra doctrina nulla diffi-
cultate adit. Et mō: difficultas in aplicandis regulis vincitur doctrina, et explicata: qd. Non patet, na
facilius est videri, qui melius videt regulas loga.

221

Arguitur 29 tunc post explicatas regulas in nova difficultate
in operis constructione, quando loquens sciendū ē per aliam potē ab ea, quae regulas docet, in materia apli-
canda int̄ regula regitū difficultatē, quae per ipsas vincere n̄ potest, sed in loga ex nullo ex hīs capitibus po-
tuit ostendi difficultatē: qd in loga post explicatas regulas in nova difficultate in operis constructione. Mas
declarat exemplo: et in v̄deo post explicatas regulas musicae in nova difficultate in cantu, qd regula int̄
cantus guttore exercetur.

222

Mas quod v̄, patet, ab eade potē int̄v̄a adcircantur, et aplicantur
regula int̄v̄a; quod v̄, patet qd: na materia cui aplicantur regula ē propria ipsius loga docentis,
ut cur dicit, et videt, et demonstrat ipsas regulas, et hanc difficultatem vincit ipsa loga docens, sicut quicquid
facultas quae vincit difficultatē propria materia, ē materia aliam sciens, et ex hoc si in ea destruitur
ve proditū, n̄ vincit difficultatē vincenda per loga, tunc quia ea loga n̄ habet unum actum, tunc qd
difficultas orta ex materia phisica tantū per habitum filia vincitur.

223

Si autem proditū disputativus
vincitur per loga docentis, qd vincitur per habitum cuius et principia sūt loga docentis in par-
te topica: qd nulla difficultas oritur ex materia ad qua vincenda n̄ est loga utens de caritate
a dente. Confirmatur hoc: ad construenda destronem in filia circa motum v̄: sicut loga docentis
habitu, qui pro motu, ut propria materia contemplatur scilicet cur filia: qd ad construenda de-
stronem in loga circa defonem sicut loga docentis cu habitu, qui defonem propria materia contempla-
tur, sed hinc loga docentis: qd sola loga docentis sine habitu a dente sicut ad destruenda proprie-
tatem defonem, at per conem ad utendum.

224

Arguitur 30 dilectio Dei, et proximi producit ab eode habitu sa-
nitatis, qd ut actus excellat et habentis, ita ut unus sit primarius, et alter secundarius, sed hoc modo
comparantur de cetero, et unus in loga: qd procedit ab eode habitu. Et mō: ideo dilectio Dei, et proximi
ita comparantur, qd ex quo aliquis diligit Deum habet reflexum motum ad dilectionem proximi; sed

ex quo aliquis utitur loga conceptu in partu dicitur, topica, et raphistia habitus, infra
principia ad dependa dicitur, et ad probilita, et aptitudines cludendum: rō.

Resolvent qd dicitur 225

caritas, et habitus regumatis dat facilitatem ad oū hactenus, qui obis forte caritatis attingunt,
at loga, cui sit habitus ad quiritus nostris actibus, sola dat facilitatem ad actus silens, quibus
productus. 3; habitus ad quiritus non solum proutat facilitatem ad actus silens, quibus ē productus
sed ad illos, qui participat, et in virtute eorum ab eis defultate possunt ellici, sed ut proutat rō
doctrinae item nulla rōtat defultat: rō habitus loga genitus actu docente dat facilitatem
solum ad doctrina, sed ad usus.

Obis 1; 2 dicitur: ubi nova defultas constituendus ē novus habi- 226
tus, sed post explatā rōtat loga ē nova defultas in utendo illis: rō ad usus rōtat novus
habitus rōtat dicitur loga docente. 2; mō 1; stat, qd qd sit promptus in exponendi rōtat
ritandi, et tardus in ritando. 2; habitus solum proutat facilitatem ad actus silens, per quos rōtat
tus, sed loga docente rōtat generari per actus puros dicitur rōtat, et nō utentes: rō post explatā
rōtat datur nova defultas in utendo. 3; ex repetitū actibus loga utentis augetur ~~loga~~ facilitas uten-
di, et nō docendi: rō ^{at} compitū facilitas docendi et defultate utendi.

Obis mō 1; ad 1; probone dicitur 227

loga aut: et qd rōtat tardus ^{oritur ex} defultā habitus a plura rōtat rōtat facultatis ministrant ma-
ta rōtat dicitur. Farditas in aplone rōtat nō oritur ex defultā facilitas utendi, sed ex defumatis,
unde pētū artifex domus lente componet si ministris lateris, et ligna, dicitur rōtat, et rōtat
mō accipit mōtat rōtat si mata dicitur exprimentā de memoria prompte nō occurat: rōtat
facilitas in aplando rōtat loga tardus quandoq; erit ex defultā rōtat, rōtat, nō ex defultā
bitus loga.

Ad 2; rōtat, qd habitus primario proutat facilitatem ad actus silens cū, per quos mō 228
producti, et secundario ad eos, qui sub eadem rōtat, forte habitus cadunt; unde loga docente pri-
mario proutat facilitatem ad actus docentes, et secundario ad usus. Ad 3; rōtat, qd ut unus
sit quodvis spiritus, vel illa, quae proutat actus dicitur, nō stat rōtat unus, quin
equae doctrina rōtat; unde si augetur utens augetur, et docens. Ad 4; rōtat, qd ex
repetitione actus loga utentis augetur facilitas utendi extensio, nō intensio; nam facilitas in-
tensio rōtat in penetratione rōtat, quā augetur licet explicitus rōtat rōtat.

229 Obi 2° post iudicium de agibilibus datur nova difficultas in exequendo: q^o post rati-
onem dedit datur nova difficultas in eo construendo. Respondetur, nam postquam huius iudicium
est temperate comedendum expeditur difficultati in eligendo temperata comestione. No-
niam nam iudicium illud, et electio pertinent ad deviam potatem iudicium adintus, et elec-
tio ad voluntatem; at doctrina, et unum loquor ad ^{potatem} potatem pertinent scilicet adintus.

230

Dicitur iudicium

etiam de agendis, et actus, qui precipit quae agenda sunt pertinent solum adintus; sed post iu-
dicium repetitur nova difficultas in precipiendo, unde dicitur virtutes erigunt neque sicut sunt, et
prudenter. Dico magis: actus pertinent adintus electioe condendo, conexive no. Nam in quibus
conectitur, et inret actus voluntatis, in quam movenda propter ipsius libertatem, et in obsequio no-
va insurgit difficultas, unum vero, et doctrina loquor nec electio, nec electioe pertinent ad alia
potatem absentem.

231

Obi 3° habitus, qui n^o est scia d^o quod dicitur realiter ab habitus, qui scia est; nam loquor
utro n^o est scia, et docens est scia: q^o d^o quod dicitur realiter. Confiratur 1°. habitus d^o quod dicitur per
actus, et obia d^o in se sibi; sed actus, et obia utriusq^o d^o quod dicitur, nam actus docentis est scientifi-
cus, ut sit obiectum contemplatio; et illius obiectum est sibi, et actus utentis n^o est contemplatio, nec obiectum
est sibi. q^o

232

Confiratur 2° nullus actus loquor docentis et opinativus, sed disputatio probabilis, quae
est unum loquor est actus opinativus, nam ratio probabilis generat opinionem: q^o unum n^o actus loquor docen-
tis, sed alterius habitus. Dico magis habitus, qui sine reduplicacione n^o est scia d^o quod dicitur realiter
ab eo, qui est scia condendo, habitus, qui reduplicative solum sumptum est scia non magis. Habitibus, qui
sine reduplicacione n^o est scia d^o quod dicitur realiter ab eo, qui est scia; habitus vero, qui reduplicative
consideratione scia n^o d^o quod dicitur realiter ab eo, qui est scia, sed solum per rationem; sicut Petrus, qui est
ab n^o est ratio, ut al solum per rationem d^o quod dicitur a rati.

233

Ad confirmationem visum, q^o actus, et obia loquor

docentis, et utentis, et habent ut primarius, et secundarius, quare habitus n^o d^o quod dicitur realiter.
Ad probationem minus visum, q^o actus utentis n^o est contemplatio, nec eius obiectum sibi in recto, hinc ve-
ro in obliquo, q^o unum contemplatio, et actus secundarius habitus contemplativus. Ad 2^{am} confirmationem
visum, q^o unum loquor est actus opinativus opinacionem non per se, nam per se pro assensu formidoloso.
sed opinacione divergente ad scia sumpta pro inquisitione veritatis, quare n^o debet procedere ab
habitibus d^o quod dicitur, sicut calor d^o quod dicitur ad fora ignis n^o procedit ab agente d^o quod dicitur a proferente, sed a

ignū. Tertius 3us contra legā sit nra practica, & speculativa.

Artes 3^{ae} Vnde Logā. Sit Scia Practica Vel Speculativa

Pro intelligentia defultatū quere v^o, quid sit praxi, quid speculatio. Quod sit praxi e opo 234
pote dicit ab intū, speculatio ē pura contemplatio veritatū. Actio suā q^o suo libito
conspicit praxi pro actu regulū artū. Licet dicitur unde duxta ipso quavis speculatio intū
regulū legā dicitur ē praxi, sed hae acceptio praxi ē valde lata, et omnino voluntaria.
D qua hae dicit Tertius 3° de anima textū 4°; intū sola extensione fit practicus. Et
Angelicus Doctor quatione 14^a de veritate arto 4° ad, sola extensio ad opus facit aliquē
intū ēi practicus.

Ex quibus sic arguo se extendere ē extra intendere, sed intū fit extensio 235
ne practicus: v^o erit practicus uttendit extra se, seu ad operatione alterius pote: v^o hoc sola
opō erit praxi, quoniam ē aliud, quia id in qd tendit intū practicus, unde intū dicit
tur practicus, quando gubernat actu voluntatis, et aliorū pote, qui quilibet actus proprie di
cuntur praxi. Ad hae videntur contrarij, qd intū extensione fit practicus id ē quatenus n
sistit in pura contemplatiōe, sed ulterius progreditur ad diveda constricōne alicuius spe
rii v^o v^o v^o, cuius constricō, seu actu intū regulatur regulū relaxandi ē praxi.

3: ex Scotto in prologo 236

quatione 4^a ubi ait: si dicas unū actu intū extendi ad aliū dicitur per illud, n^o propter hoc hūc
practicus: v^o nūc intū proprie extenditur dicitur dicitur unū actu, nec hūc dicitur intū praxi. 2° Actus
intū illogizans ut videmus proprie n^o regulatur nec dicitur regulū relaxandi, ob id, ut nūc, qui
proprie regulatur, et dicitur proprie in forma v^o v^o, nam intū logā ē dicitur operationis intū, sed dicitur
ob id: v^o nullus actu intū ē praxi. Itē patet, nūc intū, et finis cuiusvis artū ē dicitur in dicitur
regulū nra artefacta, cuius intū nūc artefacta logalia, sed dicitur ob id dicitur in forma v^o v^o, qui
quidē solus recipiunt denominationis logā, sicut lateris, et lignū forma artefacti fabricū.

Arguo 2° 237

actu intū grūc ē speculatio: v^o nūc praxi. Contra sequitur, nūc praxi prout hūc, unitur dicitur qui
erit ob speculatiōe. Pr autē: actu intū quatenus praxi ē ego ob id, sed ego ob id praxi ē speculatio. v^o Si

Sicut unum de actu intus est speculatio in obiecto, et praxis respectu regulam ipsius determinat, unde
huiusmodi dicitur esse alibi, sed primum est hoc; quod est speculatio obiecti regulatorum per dictos terminos, et est praxis
huiusmodi regula: sicut tribus terminis debet constare.

238

Dicitur hoc in refertur ut talis actu sit praxis: quod. Praxi:

si hoc refertur qualibet re speculativa ut metria, ethica, et cetera, et cetera praxi, et cetera practica, siquidem
quodvis est re speculativa regula legat obiectum, sed hoc dicitur nequitur. Nam regula dicitur specu-
lativa est practica, quia dicitur ad speculandum: regula vero legat unice dicitur intus ad speculandum, et
contemplandum veritate obiecti, licet ad hoc non sit interrogans, et regula ad contemplandum concordat;
unde nec regulae sunt practicae nec coguntur regulatae praxi.

239

Dicunt contrarii, quod plures actu intus sunt

practici. igitur plures intus praxi. Contra nam ex quo plures actu intus sunt practici nequitur
alios esse praxi. Sunt vero actu intus practici quatenus dicitur ad opus externum, seu alterius potentia: ut
ad opus fabrilis, ad quodlibet aliud: non nulli actu intus est praxi. Dicitur: plures ree sunt practicae
ut medicina, quae coguntur morborum, et dicitur ad curandum, quae est praxi: quod actu intus practicae, qui
sancuntur intus actu intus praxi. Non constat, nam dicitur talis actu intus practici, et est praxi.

240

Dicitur actus

regulati a virtute practica sunt praxi; sed plures actu intus ut studium, et oratio regulantur a vir-
tute, quae est virtus practica: non plures actu intus sunt praxi. Dicitur magis: absolute, sub aliqua
reductione conditio magis, minus, et dicitur consensus: plures actu intus praxi, ut sunt coguntur ab intus
elicite non, ut voluntarij, et imperati a voluntate conditio contra, nam hoc modo dicitur actu alterius
potentia licet non licite, imperati.

241

Ex dictis colligitur praxi est opus compositum dicitur in practico. Dicitur
tamen practicum illud est, quod opus prescribitur fine operis in eo, quae in re, id est pro fine habendo
ad contemplationem veritatis, hanc enim si habeat pro obiecto dicitur in speculativa, non practica.
Unde ree practicae et speculativa differunt fine obiecto, et modo procedendi: dicitur fine, nam finis
speculativus est veritas practica vero opus, ut ait Averroes, et paulo post: per speculativa scimus, ut sciamus
magis, per practica vero scimus, ut operemur.

242

Difunt etiam ex obiecto, quia practica agit de operabili et operabili
rabilis; speculativa vero de contemplabili licet aliter dicitur operabile. Denique difunt ex modo

procedendi, non speculativa procedit modo, scilicet in investigando quod in
causa practica uno unico procedit modo, et compositivo idem describendo modo, quo sic ob
ferendum. Sed dicitur quod finis in unitate operantis, sed ab operante, nam operans potest habere di
versos fines operis, ut cum loquens est scilicet ob acquirenda pecunia, tunc finis operantis est ad
quisitio pecunie, et finis scilicet operis est contemplatio veritatis.

Hic supponitur circa principia 243

disputatio dicitur. Tertia logica est simul practica, et speculativa, seu pars practica, et par
tis speculativa. In quo sic arguitur: practica, et speculativa non possunt adunari in logica: quod. Primum
dicitur quod in nullo habitu inferiori possunt adunari, sed practica, et speculativa sunt diversa opera:
quod non possunt adunari in logica, quae est habitus inferior. Nam patet ex Dico Thoma 6°, et corollari
eiusdem dicens: quod practica, et speculativa in sciendo philosophia alia, et alia sunt constituta
unt.

Primum dicitur. Tertia, quod practica, et speculativa non sunt diversa essentia scilicet, quia adunantur in 244
Theologia, quae simul est practica, et speculativa, quare etiam in logica poterunt adunari. Idcirco
adunantur in Theologia, quae est scilicet superior, et in inferioribus sunt unita, quae in inferioribus sunt de
iure, sed logica est scilicet inferior, et imperfecta, ut potest esse ob id imperfectior: non adunantur
in logica. Dicitur quare, et rationale sunt diversa essentia in nulla specie etiam superiori possunt adunari: quod
si practica, et speculativa adunantur in Theologia non sunt diversa essentia. Non contra, quod paritas, et
rationalitas, et rationale sunt diversa essentia absolute, practica vero, et speculativa sunt diversa essentia respectiva ad habitum
per habitum inferiorum, quare superiorum non exercent operationem.

Actio nostra nostre universitatis. Nam in logica est pars practica, et 245

partis speculativa, et deinde dicitur esse simpliciter, et absolute speculativa. In quo sic arguitur: implicat lo
gicam partem practica, et partem speculativa, et esse simpliciter, speculativa: quod in consentia pro parte hinc dicitur.
Primum: implicat aliquid esse partem aliam, et partem propriam, et esse simpliciter, et absolute aliam, quod partem.

Contra 246

firmatur: idcirco iuxta hunc rationem logica est pars practica, quae dicitur speculativa, et partem speculativa, quae
contemplatur veritatem modo sciendi, et deinde est simpliciter speculativa, quae est principium finis civi
tas, seu contemplatio potentis qua dicitur modo sciendi, sed ex hoc sequitur esse simpliciter speculativa, et
partem practica: quod.

Primum: idcirco metra est simpliciter speculativa, et non partem practica, quae habet pro fine 247

256 Respondeo. Præter loquentem fuisse de scientia speculativa principali sub qua continentur leges licet
speculativa, quæ est in animis terrialibus, et constat ex dicto. Thomæ eodem modo dicitur. idem loquentem con-
tinetur sub scientia speculativa, quæ est in principibus pariter, sed quoniam quædam redacta sunt ad confirmationem
non veritatis, quæ sunt leges rituum, quæ sunt operum secundum quid talis, ac ut erit pars operum practica
debent referri operum simpliciter talis, et tunc dicitur ut in his rebus, quæ sunt et speculativa. Ad 2. con-
firmationem dicit quod scientia moralis, et leges conveniunt in eo, quod amba sunt derivata, sed 2. dicitur ut
operum, quare est practica; 2. dicitur ut rebus, quare est speculativa.

257. Obis 2.º illa scientia est simpliciter,
et absolute practica cuius obiectum attributum est opus factum et factibile ex ditione ipsius; sed obiectum
attributum legi est opus factum et factibile ex ipsius ditione: est enim modus sciendi ad cuius rationem
legi dicitur intentus: ergo legi est simpliciter practica. Nam constat ex definitione scientiæ practice, cuius fi-
nis, seu obiectum attributum est opus.

258. Dico 2.º magis: cuius sit opus operandi, seu opus secundum quid dicitur;
opus simpliciter conditio magis, et id est in mente non constat. Modus sciendi non est opus simpliciter,
sed secundum quid, et ad modum cuiusdam operis; simpliciter enim modus sciendi, est speculatio verita-
tis unde si finis legi est modus sciendi erit simpliciter speculativa. Adde, quod legi dicitur in-
tendit ad modum sciendi, efficiendi, prout est factum, sed ut per ipsum scias, qui finis proprius est
scientiæ speculativæ.

259. Instatur legi est ianna, et via ad alias res;
et ideo dicitur quod dicitur ad acquisitionem scientiarum per
se ideo dicitur constructio modi sciendi: ergo finis legi est constructio, seu opus modi sciendi.
Vigetur. legi dicitur intentus, ut contempletur modus sciendi, sed ut fiat: ergo pro fine habet opus
contemplationis non vero contemplationis operis: ergo est practica. Ad instam non minus valde dicitur
ad alias res, quæ est constructio modi sciendi, sed quod dicitur per ipsum scias, quoniam legi
dicitur intentus ex proprio fine, constructio modi sciendi, sed ex fine veritatis.

260. 2.º per modum vero dicitur
nil convincitur, nam cum modus sciendi prout sit speculatio, eius constructio non erit vere practica, atque
adeo neque legi erit practica. Ad urgentiam vero: nam licet legi dicitur intentus ex fine, ut comple-
tur modus sciendi bene et ex fine ut per modum sciendi completur. Dicitur: modus sciendi prout
sit ut operabilis erigit fieri ab aliqua facultate, sicut domus ut edificabilis exigit fieri.

ab arte fabrilis, sed modus sciendi non ab alia nisi a logica potest fieri: et logica potest
modus sciendi prout factibile, seu operabile; sed sic logica non habet in se practicos actus
quos per quos tendunt in opus: et logica est simpliciter practica.

Respondeo 1o, quod sicut in tu, qui 261

prout elicitur modus sciendi, nec conit ee per ipsum, nec est logicus nec scientificus: ita si da-
retur facultas, quae tantum exigent modus sciendi ut operabile, nec est perfecte logica nec practica:
haec enim in tu elicitur ad efendum modus sciendi ex finem in tuis. Adde, quod cum mo-
dus sciendi sit pura speculatio, cum practico, actus logica tendentes circa ipsum non sunt practici in
logica est practica nisi ad sumum sciendum quid.

Obi 3o, logica procedit in suu arte factis a ve 262

ritate et falsitate: non habet pro fine speculatione veritatis. Trans: nam cum prescribit modum
efendi sicut in barbara. Obi 2o, prout docet, quod constat tribus proutibus rationibus generativis
quae formant ee vera, aut falsa: et logica procedit de veritate, aut falsitate. Respondeo, quod
omnia de quibus logica tractat ordiat ad manifestationem et adquisitionem veritatis: et licet per
modum prescribit efendi sicut in barbara non curit de veritate prout, sed deo, quae tunc prout
instruitur quoad foras, et modum sicuti: et alibi in tu via dicitur circa veritatem, et
falsitatem prout, erroris et falsitatis, quae non ex parte mala quam prescribit regula, et ve
no semper sequitur error et alia.

Obi 4o, in logica dantur plures actus practici, et plures speculi 263

ob: et e parte practica, et parte speculativa. Trans: plures actus logica respiciunt modum sciendi
ut factibile, et alij prout complantur recluduntur in tu: sicut rectus debet constare tribus teru
sic lateraliter dispositis; sicut, qui consistit 3o, teru bene dispositis in celis, quorum tres respiciunt
factibiles, et 2o, sicut recluduntur conglatur; sed 2o, e practicum, et 2o, speculativum: et

Respondeo 2o 264

tres in logica admittimus plures actus practicos, hoc non sequitur logica est practica, nam quod
sicut e practica et speculativa non duntaxat ex actibus, sed ex fine, quod intendit, cum logica intendit
conquisitionem veritatis, et sic speculativa. Deinde logica non consistit in actibus practici, sed ea ordiat
ad contemplationem, et quod in medio a ad adquisitionem veritatis, sicut in astrologia plures
actus duntaxat ad opus astrologicum ex fine, et complandi efendi celestes. Denique non, et

Artus 4us Vnus Loga Sit Vnus Simplex Habitus, Seu Qualitas.

Nota 1°, qd loga alia e actualis, sicut in collectione oiu actuum logalium, alia habitualis, quod 269
 quidem n e collectio operum, sed facultas genita ex actibus logalibus. Nota 2^a, quadruplici darsione
 tate. 1^a e numerica quare constituitur singulari ut Petrus. 2^a e specifica, et reperitur inter
 etude spei, ut int Petrus et Paulus in rone ho. 3^a e generica, et datur interu eiusde generis ut
 int ho, et brutus sub rone alio. 4^a e aggregata, quare, sive dicitur specifica, sive generica sub aliquo
 ordine totus constituitur ut miles exercitus.

Nota 3°, qd loga iura rita, et in plures spei dicitur, unde 270
 licet aduersarij admittant plures habitus in loga n dicunt ee plures ritas, nec plures logas, sed
 una pluribus habitibus agratu compta. Pro quo adverte qd unitas rita rimitur ab unitate rita
 foris sub qua, in loga rita foris sub qua e habitus partuaris ob, rita illa, qua 2^a ritionis
 rone dicitur ut a loga consideratur potius qua ab alia rita. ad modum quo visibilitas, rita
 e rita foris sub qua coloru dicitur rite pertinet ad pota visibilia.

Sed quare, quid rita, et in quo rita 271
 lat illa rita sub qua 2^a ritionis rone dicitur a loga potius qua ab actibus aliaru rita
 attinguntur. Redito, qd rita foris sub qua rificativa loga e abstractio partuaris nativa a ma
 ta rnsibili, et ingibile propter imperfectione ob. Dixi abstractio partuaris id e ob abstracti, et ractus
 seu rita abstracti. Dixi nativa a mata rnsibili, et ingibile, rita utraq mata rignat 2^a ritione
 rita. Dixi propter imperfectione, rita 2^a ritione n abstracte ab hac duplici mata, rita Deus, cui ob rita
 rita rignat quantitas et qualitas.

Nota 4°, qd datur duplex abstractio una partuaris nativa 272
 altera. Partuaris e considero unius rita, cui quon rita, rita ridentificatur, ut abstractio alio ab
 ho, et bruto, nativa e considero unius rita alio, cui quon rita nec ridentificatur, ut abstractio alio a
 lapide, et ligno. 1° nota, qd datur triplex mata 1^a e singulari, et rita rita singularitate ut
 Petrus, quonata humana in Petro constituitur singulari. 2^a e mata rnsibili, et int quali
 tate a rnsibus rereceptibiles, ut color raris. 3^a e mata ingibile, et hac e quantitas ex quo in
 ra qd rita rita rificative abstracte possunt a mata, rita mata singulari, qua rita rita

traunt siquid accidit de universalibus, amata sensibili ut metra, et mathematica: amata ingibile
ut loga, et etiam metra.

273

Ita etiam metra abstrahere ab omni materia potest, loga vero naturaliter abstrahit amata,
sensibile, et ingibile, nam 2^a intentio rationis, quae est obiectum forte loga nec est quanta, nec sensibile, imo hoc in se
natura intentionis. Loga potest abstrahere amata singulari in 2^a intentione singulari sunt, et eas non conside
rat ut singulares, nisi enunciat de hoc, et illa 2^a intentione, sed de obiectis. Item 2^a quod dicitur, et in se
spatiales sunt non possunt attingere, nisi casu abstrahendo amata, seu spatia abstrahendo, est 2^a potest visibilia
qua quae amata sunt fertur ad visibilia, et materialia, quam potest videre color, in se, sed singulari.
Denique adverti, quod abstrahere ab aliis est considerari unum sensu alio

274

6° nota, quod si de quaeritur an
loga sub ratione sit simplex qualitas, nam habitus loga operativus et erroris abs dubio sunt plures, et
disti ab habitu scientifico loga. Ex quo infero, quod habitus loga operativus et erroris non sunt proprie
loga, sed in significatione nomine loga: sola vero habitus loga scientificus est proprie loga, et de hoc casu
vimus eorum simpliciter habitus unitate, et unitate defantibus in loga dante plures habitus spe
cificos aggregatos in aliquo ordine, quae casuunt loga eorum unitate aggregatis composita ex
habitibus definiendi dividendi, et arguendi.

275

De quo sit etiam loga etiam simplex qualitas, seu habitus.
Constat hoc ex Angelico Doctore 4° 2^a questione 54°, articulo 4°, dicente: ille, qui in aliqua re
adquirat per destructionem unius habitus, et deinde per
aliam destructionem unius habitus alterius non generatur in eo alius habitus, sed habitus, qui prius in eo
fuit perfectior, et potest ad plura extendens eo, quod de ratione unius est ordinatus, et in se
ex alio. Quid clarius poterat dicere sanctus Doctor per nostram translationem, Ex quo subsumo, si loga est
multiplex qualitas per 2^a destructionem loga generatur novus habitus supra 1° adquiratur per
destructionem unius habitus, sed non generatur iuxta dictum Thomam: si loga iuxta dictum Thomam
simplex qualitas.

276

De quo ex autoritate: habitus adquisitus per destructionem se extendit, et faci
litat ad 2^a, ut docet sanctus Doctor in illo dato in intentione naturam non novum habitus ad cetera
destructionem loga operativam: si loga iuxta dictum Thomam est simplex qualitas. In dicitur in articulo
et 1° Doctor Angelicus, sed immerito. dicunt quod per 2^a destructionem generatur novus

habitu aduatum, utolus, qui attingit actum; generatur in parlari, qui est in se, et ceteris, qui per
alias deuenit ad quatuor uenarietas tunc constituit.

Retorquetur deinde in nos testimonium. 277

iuxta diu Thomam habitus per se, de ratione adquisito superaditur nova perfectio; sed per
se habitus est facultas: ergo superaditur nova facultas: haec tamen apud os est habitus, ergo superadi
tur nouus habitus non tunc ad minus pariter. Sed non mirum et rationis, nam facultas non est perfectio
sed una insignita habitus, sicut nova perfectio hominis non est nouus homo, igitur ad habitum adquisitum per
se, de ratione superaditur perfectio, sed non facultas, neque alius habitus: perfectio qualescunque sit, super
eius constat: igitur perfectio illa, quae unice est maior extentio prioris habitus super habitum ipsam non
est habitus.

Arguitur, a ratione: intentus est una simplex qualitas: ergo etiam logica. Pro contra: omnis perfectio pro 278
portionatur carnis perfectio; sed logica est perfectio intentus: ergo est simplex qualitas, sicut intentus, in quo tan
debit proportio. Nam, et mirum certum. Pro contra: idem intentus est simplex qualitas, licet ad plura exten
dat, quia ea attingit sub unica ratione forte nimirum in ratione uera; sed etiam logica attingit omnia sua obiecta prout
coiuncta in unica ratione forte modo sciendi: ergo est simplex qualitas, sicut intentus.

Respondeo contrarium, quod 279

logica attingit omnia sua obiecta, ut coeunt sub unica ratione forte generica, uero specifica, unde non sufficit
unicus habitus ad omnia ad omnia obiecta logica, sed tot erunt habitus quot ipsi actus. Pro contra: habitus lo
gicus sciendi non sufficit de se sub ratione parlari de se, sed sub ratione communi sciendi; sed sub hac
ratione etiam continentur alii et ceteri actus logica: ergo talis habitus sufficit, et est facultas ad omnes actus logica.
Contra constat, nam habitus inspicit ad quatuor rationes, scilicet ad omnia, quae sub illa continentur; alia
uero potius ad unam uel facultatem, quam ad alteram.

Pro maiori habitus sciendi attingens de se sub 280

ratione parlari et habitus sciendi aliter, ea illi constituitur et uenarietas specifica; sed logica est una
sua specifica: ergo. Nam patet, nam una ratio specifica debet superuenire uenarietas specificae; idcirco enim
fuerit, et metum non constituit una specifica ratio, quia attingunt sua obiecta sub ratione bus specificae di
uina scilicet sub ratione entis, et alia sub ratione mobilis. Nam etiam constat, quod licet logica iuxta
rationis compatitur ex pluribus habitibus est tamen una ratio, et non plura.

Vergetur hoc de se et agitur 281

bitus a logica nec sub contentu de se, sed etiam sub contentu modi sciendi, nam sub hoc contentu e

a loga scilicet, sed scilicet contra non potest agere per habitum partemque partem in se per habitum
simplex qui sub talione attingat etiam scilicet. Vnde parum mirum dicitur, nam habitus partem de-
fendi non se extendit ultra defensionem. non agit de defensione quia modus sciendi, sed quia de se. Primum
pari: totum nile preter partes: nonnulli datur habitus partem, qui de defensione agat, ut in modum
sciendi, neque datur habitus totum de defensione agens ut in modum sciendi.

282

Prudet suavia, quod loga et una

specificiter scia, quia agit omnia sub unica ratione modi sciendi, sub qua alia scita agunt
na; hoc non obstanti dantur in loga habitus spei distincti, nam unitus habitus sumitur ab ac-
tibus a quibus generatur cuius in loga dantur actus spei distincti propter diversitatem obiecti, forte
ideo dantur plures habitus spei distincti unde datur unus habitus defendendi ex defensione in modo
fontem generans, alius ex defensione circa scilicet.

283

D: licet de se, et scilicet distincti inter se specificiter

sit unus habitus ad defendendum circa defensionem, et scilicet: non dantur plures, non enim sunt mul-
tiplicanda entitatis ab igne. Primum: licet color et albedo, et nigredo inter distincti spe-
cificiter sufficit una potentia visiva ad omnes colores videndos; scilicet licet plura vera inter se distincti
specificiter sufficit una virtus ad omnia vera cogenda: non pariter. Vergetur hoc: ideo licet colorum
inter se distincti sufficit una potentia visiva ad omnes, quia inspicuntur ab eadem unica ratione forte la-
cidi colorati; sed etiam de se, et scilicet aguntur a loga sub eadem ratione modo sciendi.

284

Nam

contra paritatem, et arguendo paritatem in virtute, et quod alia potentia adquiretur nostris ac-
tibus habitus vero generatur ex actibus, unde est aliter ad actus scilicet illis, a quibus sunt generati, cuius
in loga dantur actus spei distincti ideo requiruntur plures habitus; potentia nec adquiretur nos-
tris actibus, nec comensurat nostram virtutem cum actibus, quare sufficit una potentia visiva ad plures visio-
nes in omnibus habitus loga ad omnes actus legales.

285

D: distincti specificiter habitus non sumitur a cau-

sa efficiens, sed actus sunt causa efficiens habitus. non licet actus loga sint spei distincti ideo d'ignuntur
habitibus. Primum: fides et caritas sunt habitus spei distincti licet conve causa efficiens sit una nempe
Deus. Intus et voluntas spei distincti, et oriuntur ab eadem anima: non. 2o loga Adami fuit una sem-
plex qualitas: non etiam nostra. Primum constat, nam fuit acquisita illius actibus, sed a Deo in se.
Contra primum: loga Adami, et nostra nata deus Thomas in eadem de spei, licet illa per accidens fuerit

in sua.

Ad 1^{am} rudem, quod aliquando divinitas specifica scilicet unitus a divinitate causa 286
efficientis, et sic congerit in habitibus legibus, qui dissimulantur, quia producantur ab actibus dissimili-
bus, non habentibus divinitate oblique. Inquire, quare in habitibus unitus a causa efficiendi
et non in aliis effectibus ut in creaturis, in quibus non unitus a Deo, qui unus est. Deinde licet actus legibus
sint inter divinitas astantes et respectu habitus, a quo agitur sub ratione modi sciendi, quod ob
univocum conuenit, non unitus solus.

Ad 2^{am} replicam rudem, quod legibus in Adamo non fuit simplex, sed composita 287
qualitas. Dicitur: ibi non poterat vivere divinitas a causa efficiendi, quia una erat nempe Deus: non a quo orier-
batur. Respondent quod a divinitate oblique non unitus actus. Dicitur: habitus legibus non fuit generatus in Adamo
per actus: non divinitas habitus non poterat generare a divinitate actus, si quidem hi non influerent in
habitibus: igitur sicut actus ipse dicitur significare potest una et eam habitus.

Respondent, 288

quod, si potest sit exterior habitus potest una significare ad actus, et habitus ipse dicitur, non vero significat unum
habitibus ad actus ipse dicitur. Dicitur: etiam habitus exterior est actus: non si potest quia exterior habitus potest
in se recipere habitus ipse dicitur: etiam habitus unus, et idem est saltem ad actus inter se dicitur.
Contra patet, quia habitus imperfectus potest, et perfectus per proportionatur cur non perfectibile licet in quoad
ista quoad ea res que potest.

Arguitur 2° in analogia dicitur quod lux habitus maxime, quia potest aliquando 289
esse saltem ad defendendum, et deficit ad silendum; sed ex hoc non dicitur lux habitus in legibus: igitur simul
est duplex qualitas. Primum: talis deficit, et tantum malus ex defectu applicationis ad defendendum regulam si-
landi, sed ad vincendum defectum malum non requiritur virtus habitus, sicut ad utendum regulam
potest dicitur non requiritur virtus habitus a legibus dicitur, quia deficit in unum est tantum malus, et ex de-
fectu applicationis: non.

Confirmatur prout quod quod quod forabet sicut in modis imperfectis in figura: 290
est maxime deficit in corrigendo ad modum perfecti; sed tale deficit vincendum non requiritur
novus habitus silandi: non pariter. 2° nam in defendendo sicut malum est deficit, quia in defendendo
ipsum deficit, sed talis deficit vincitur eodem habitu deficit: non. Respondent, quod idem habitus
saltem ad defendendum sicut, deficit, et ex hoc aliquid, et eadem est de quo in quacumque deficit, et ca.

de materia proxima scilicet genus, et diffin.

291

Item eadem dicitur in omnibus dictionibus logicis, eadem materia proxima nempe pronomen asserativo, in materia universalis, et pariter: idem habitus sufficit ad omnes dictiones logicas, sed logicae curritur ad definitionem, et divisionem agere destructive de eorum proprietate, et regulas destruyendo: idem habitus sciendi saltem ad omnes actus logicos consentes logicae in simplex qualitates.

292

Arguitur 30

habitus adquiretus per destructionem logicam est simplex qualitas, sed talis habitus non extendit ad omnes dictiones logicas: idem logica est simplex qualitas, et tota logica unice constituit in tali habitu. Item per naturam talis habitus non extendit ad dictiones ordiatis quoniam una inveniuntur ex alia, sed sic non habent omnes dictiones logicas: idem. Item patet, nam alia non constituerent omnes una veritas, sed divitas, sicut dictiones finis, et metes. Deinde nam omnia ob logica ordiatis eadem finem nempe modo sciendi, qui est ob attributionem logicam: idem dictiones omnes sunt subordinata, nam actus respicientis oba sub ordinata ordiatis debent esse, sed ad actus sub ordinatos, sufficit eadem habitus ut patet in amore Dei, et proximi, qui procedit ab eodem habitu caritatis: idem

293

Consi

notus 10: per hoc in logica dictionis habitus ad sciendum, et aliter ad defendendum inveniuntur: habitus scientificus adquiretus per destructionem: idem habitus scientificus defendendi adquiretur per destructionem circa definitionem, sed ad destructionem circa definitionem saltem habitus scientificus sciendi: idem sufficit ad sciendum, et defendendum. Item patet, nam sic de regulis, et eadem facilitate destruitur, et efficiuntur istae circa definitionem, et circa alia materia, alia ad sciendum in uno quocumque modo requiruntur dicitur habitus, quod nequit ex dicitur.

294

Conferatur

20, et supponitur, quod 10, destructio logicae non refertur circa sciendum, et quod per se adquiretur in talis habitu destructio circa definitionem, et divisionem, et per se adquiretur habitus defendendi, et dividendi, qui curritur in talis habitus per destructionem debet adquiretur supponitur idem in talis adquiretur per se destructio habitus destruyendo, et deinde elicitur 20, destructio circa definitionem, et 30, circa divisionem: interrogo a quo elicitur 20, et 30, destructio? Non ab habitibus defendendi et dividendi, quos procedunt: idem a solo habitu destruyendo per se destructio in talis adquiretur. Contra est evidens, nam solum sic ad est habitus a quo procedunt ostenditur.

296

Subinfero: idem habitus

scientificus destruyendo est habitus scientificus defendendi, et dividendi, quod in talis. Pro contra, nam habitus scientificus defendendi, et dividendi ille est, qui destructio efficitur circa definitionem, et divisionem, sicut ha

Actus sanctificans circa hōr ille ē, qui destrōne g̃ruit circa hōr. Vigetis eode habitu in tū g̃fa
les ad nilōndū in modū p̃p̃tū 1° figurō, et ad reductionē ceterōrum imperforū, sed oī destrō
nū logā p̃p̃tū s̃tēn in 1° figurā ad eā reduci: 1° idē habitus s̃tēn ad oī destrōne logā, sed
nil aliud logā habituali, quā habitus ad oī destrōne logā: 1° logā habituali ē unicus habitus.

Arguitur 1°: logā ē una specificē sc̃ta: 1° n̄ ē multiplex specificē habitus. Pr̄ contra: sc̃ta ē sp̃s ha 296
bitus, sicut hō alius: 1° sicut unus hō n̄ potest ēē multiplex al̄, ita neq̄ una specificē sc̃ta poterit
ēē multiplex habitus specificē. Dicitur, qd̄ logā n̄ ē una specificē sc̃ta, sed ē una unitate agregōnū
sicut exercitus militū. 1° n̄ ab uno potest verē dici, qd̄ logā s̃t pluris sc̃ta specificē: 1° ē
una specificē sc̃ta. 2° n̄ licet talis unitas sint agregōnū habitū n̄ ēē agregōnū sc̃ta
n̄, n̄ alia oī sc̃ta possent sc̃ta una agregōnū unitatū: 1°. Unde: unitas logā in rōne sc̃ta
n̄ ē per agregōnū: 1° neq̄ unitas in rōne habitus.

Obi 1°, d̄ clonū in logā dantur plures destrōne: 1° 297
et plures habitus. Pr̄ contra: destrō ē causa habitus: 1° d̄ istā destrō destrō habitū causat. Contra
patet, n̄ idē effectus n̄ potest procederē a duplici causa totē. D̄ 1° 2° an̄: destrō ē causa alia
bitus quoad sc̃ta cōdo quoad sc̃ta sub d̄ 1°: si s̃t 1° cōdo, si 2° s̃t nō an̄, et contra. Quē
vū destrō ē causativa habitus de facto t̄ n̄ causat 2° destrō, q̄ ip̄u invenit causatū per
1°: sicut Sacram̄ penitentiā licet sit causativū 1° gr̄tia ea t̄ n̄ causat de facto in acce
dente ad ip̄u in p̃p̃tā contritiōne, q̄ invenit causatū per contritiōne.

D̄ 2° destrō ē causa ha 298
bitus quoad sc̃ta 1°. Pr̄ an̄: 2° ē eiuō virtutū ac 1°, sed causa eiuō rōnū, et virtutū
causant sc̃ta eiuō rōnū 1°. D̄ 1° m̄rē pro bonū: si n̄ ad sit impeditū cōdo, si ad sit nō mi
n̄ et contra. Datus impeditū ut 2° destrō causat habitū logā, n̄m̄ qd̄ ip̄u invenit causa
tū per 1°, sicut propter eandē rōnū h̄c cogō ab r̄te in hōe destrō n̄ ē ~~causa~~ ~~causa~~ ~~causa~~ ma
nifestat actu hōe, q̄ n̄ ē n̄ manifestatū per cogōne numero destrō licet ip̄ia cogō semp̄
s̃t manūa hōe, et modū sciendi

In taber: habitus productus per 1° destrōne s̄ potest extendi 299
ad mater 2°: 1° 2° de facto producit d̄ r̄nū habitū. Pr̄ an̄: habens sc̃ta clonū circa d̄ fōne
n̄ potest exire in actu clonū circa d̄ fōne cuius n̄ d̄ habitū n̄ t̄ 1°: D̄ 1° ultimū an̄:
ex d̄ f̄u virtutū, et falitātū habitū n̄, ex d̄ f̄u aglicōnū cōdo an̄, et nō cōtra, sicut quū

per habitum deficientem tardum ad dividendum talis tarditas non vitio ex defectu habitus dividendi, sed ex defectu operum seu noxia regularum dividendi, ad qua deficiente in vincendo aliter inquiri tu novum habitum, sed nova aptitudo.

300

In talibus habitibus falsis ad destructionem circa defensionem falsitatem ad destructionem circa divisionem, et argutionem congruit solutio. Præterea: talis habitus solus falsitatem ad destructionem inter illos, per quos fuit genitus, sed destructionem circa divisionem, et argutionem non inter illos sed de illo destructionem circa defensionem per quos fuit genitus habitus deficientis: quod falsitatem Dico mirum probationem sed de illo inter se comparata condole rursus habitus non mirum et contra Dico destructionem licet interveniant de illo, inter se rursus rursus habitus, nam ab habitu logice agitur sub ratione commodi sciendi, in qua coheret, et non sub rationibus particularibus in quibus defuit.

301

tu productus per destructionem circa defensionem respicit sua obiecta sub ratione particulari defensionis et non sub ratione commodi sciendi: quod talis destructio non avilitatur in alio rursus habitus. Præterea: destructio cadit circa defensionem rursus sua obiecta sub ratione particulari defensionis, sive talis modo sciendi: quod etiam habitus per tale destructionem productus. Præterea: effectus nequit se extendere plusquam sua causa, sed habitus est effectus destructionis: quod si destructio agit sua obiecta sub ratione particulari defensionis, etiam habitus.

3. habi

302

1º, quod destructio circa defensionem non causat habitum præterea talis destructio est, sed ut destructio logice est causa sub ratione commodi sciendi. Habitus non excidit actu sub ratione qua rursus actus causat, licet ex dat in ratione sub qua non causat. 2º, video, quod effectus nequit se extendere plusquam causa adequata, bene vero plusquam causa inadequata, actus autem non est causa adequata habitus siquidem simul cum inter lumine præceptionum, et speciebus prædit, quam habitus potest se extendere actu.

Predicto

303

Obiectum 2º, quæ realiter respondent maliter disponentur, sed habitus deficientis, et silandi realiter respondent: quod. Præterea: in eo, qui plures se exercet in defensionibus agitando regulas, et non dicit regulas silandi datus habitus deficientis, et non silandi: quod. Præterea: in illo datur difficultas ad silandum: quod non datur habitus. Contra inquitur, nam habitus est falsitas, quæ nequit compati in difficultate: igitur non est deficitus in silando non habet habitus silandi.

Obiectum 2º, quæ

304

Predicto: quod in illo datur difficultas malis, et ex defectu operum, quæ compatitur cu habitu, seu falsitate forte, et in actu 1º, silandi: quod patet in eodem

et in visu habente, cecus enim nec in actu, est falsus ad videndum, et visu habens, dum dor-
mit habet falsitatem foris et in actu, ad videndum, licet extra se ut quando non dormit,
sicut qui se exercuit circa defensionem habet falsitatem foris ad videndum licet non male, et in
actu se exercuit, quare nunquam ^{dispositus} habitus defendendi ab habitu videndi.

D. si hoc est verum, ubi ha 395

bitus scientificus defendendi inconiungibilis cum habitu videndi, sed coniungibilis: 19.
Mirum patet, non potest qui habet scientiam circa defensionem destruyendo regulas de quibus defensionem ha-
beret error circa ritum, et regulas videndi. In 19, non supponitur quod nunquam dicitur in intellectu habitus
error, non habitus iuxta Artem est difficile mobilis a subiecto, error autem cum pro data causa parum
firmus, et inaccidens est facile mobilis a subiecto licet per accidens, et ex pro parte defensionis subiecti
quando error difficile movetur.

Respondeo 2o quod potest ista habitus scientificus defendendi, et error cir- 396
ca ritum dummodo habitus defendendi non apletur, et ex data causa ad ritum modo quo non expelluntur
tunc tenebrae a cubiculo clauso uti quaedam aperitur fenestra, qua aperta expuntur absque
productione novae lucis per ipsam lucem solam, quae contra ventum impicit ad expellendas tenebras, et
fit experta ad actu expellendum per sola aperture fenestrae, seu aperture lucis ad cubiculum.

Dicitur: 307

Habitus scientificus circa defensionem requirit aplanam ad expellendum errorum circa ritum congruit solutio.
Primum: error et scientia, quae sunt accidentia sunt ipsi distincta, et contraria debent existere in diversis
subiectis, nempe in diversis virtualitatibus subiecti, ideo ipso scientia requirit aplanam ad auferendum er-
rorum: 19. Primum in 19 scientia non potest auferre errorum manendo in eadem virtualitate plura idem
numeros accidentia existere in duobus subiectis, quod repugnat; deinde non potest auferre errorum
transiundo ad aliam virtualitatem in qua erat error, nam sic migraret de subiecto in subiectum, quod etiam
repugnat: 19.

Respondeo, quod scientia expellit errorum transiundo necessitative, sed tantum aplanam ad vir- 398
tualitatem in qua error subatur, sicut lux transit aplanam ad cubiculum, quando aperta fenestra
era non autem transit entitativo, quae non praeferunt novam entitatem lucis, sed exditus quae in expensa erat:
sicut dicitur de habitu scientifico. Opportune nota, quod in nostro intellectu dantur quaedam virtualitates
quae quarum ritus, in quibus subaccidens et error, nec dicitur virtualitatem esse subiectum, quod, sed quo

intus autem, et anima non subit, quod scia, et errori, nisi repugnat quod de accidenti migrat de uno
subo quo ad aliud, bene vero quod migrat de uno subo quod ad aliud.

309

Instans: ex quo in diversis cir-
tualitatibus in eis dea scia circa una clonem loq̄atur error circa alia sequitur loq̄atur nec simple-
qualitate: r̄g. Pr̄ans: idem habitus fidei est simplex qualitas, q̄a nequit dari in eo de int̄u
Fidei causa, circumu artus, et error circa aliu: r̄g. s̄bo. **Vergetur:** si in eodem int̄u compare-
tur artus fidei circumu artus, et error circa aliu, habitus fidei non videtur, et simplex r̄g. pa-
rietur. Nō contra, na clonibus scia assentibus propter diuina media per quae p̄m, quoniam
potest cogere sine alio atq̄ adeo potest dari error circumu, et scia circa alia, at vero fides an-
tur veritatibus propter unum medium nempe propter diuina media clonem unde nihil habito assen-
tu fidei nullus datur medium errori

310

Neq̄ ex hoc infat̄ in theloga n̄ dari una ratione remota
specificativa habitus, na licet actus sint sp̄i int̄na d̄ici et habeant diuina regula, per
quas probetur clonem circa de f̄one. **De** istis autem r̄g. habitus ois conuenit, et agitur sub
ratione eodem modo sciendi. Potest etiam dici, quod fides comparatur errori circa aliquid id est
in errore inuincibili ex defectu int̄u promulgatur, quia quidem fides infat̄ ad expellendum ta-
le errori, si applicetur virtualitati in qua residet error, ad modum quo de loq̄a dicimus.

311

Obi 30
loq̄a dicitur proprietatis de de f̄one, et scio sub diuisis rationibus forlibus: r̄g. n̄ est simplex qua-
litas. Pr̄ans: dicitur proprietatis de de f̄one ut de f̄o est, et n̄ ut est modus sciendi: r̄g. Pr̄ans:
dicitur de f̄one debere conuenire cu defecto, sicut expur naturam n̄ dicitur, sed hoc est de
f̄one ut de f̄o est, et n̄ ut modus sciendi, et similiter conuenit scio, et expur naturam n̄ dicitur
est, et n̄ ut modus sciendi: r̄g. **Vergetur:** loq̄a agit de de f̄one n̄ solum in quantum conuenit scio
sed etiam in quantum ab eo differt, si quidem diuisis de f̄onibus de f̄onibus: r̄g. attingit illud di-
uisa, et sub diuisis rationibus forlibus.

312

Recto, quod loq̄a probat proprietatis de f̄one, ut de f̄o licet ut
dicente ratione de qua p̄p̄ proprietatis, n̄ vero dicente ratione qua ultimam mouente loq̄a ad
proprietatis de f̄one unde r̄o sub qua loq̄a dicitur proprietatis de de f̄one, et oibus
artefactis localibus imo dicitur sciendi, q̄a hic ultimo dicitur, et mouet loq̄a ad agendum de

qui reperit actus circa defonū adquiret habitum circa infitā veritatem logā, 3o requi-
retur, qd scilicet habens habitum defionē dē deberet ultra laborare neq̄ exerceri circa
sitū, q̄a iā est factū ad silendū, et sicut ab ignovo studio ceteras veritates logat.

318

Nota,

sequella, nam obāciā, sine scilicet fortiter dē, q̄a aguntur ab ipsis sub dīvisioni
bū virtutis fortitū, prop̄ orā autē servat qualibet scilicet virtutū in eo, qd sicut in eo agit
scilicet ma obā sub unice ratione fortis, ita qualibet scilicet virtutū in eo, qd sicut in eo in unice ita
una ut scilicet. Ad 2o dicit, qd qui a dicitur habitum defendi adquiret habitum ex infente
ad oī veritatem logā; sicut in actu 2o veritatis oī ē q̄a agit ad acquisitionem specū
et reglarū, quibus adquiretū dicitur habitus prudētis. Ad 3o videt, et apta solone, q̄ videt
et.

319

Ex dictis inferitur colligit, qd logā dicitur proprietas defonū dīvisionis, et agitionis
in quantum oīa hāc sūt modus sciendi unde oīmo dīsciendi et oī fortis specificativa logā
sicut lucidus coloratus et oī fortis specificativa yota vobis, qd si Casaragus ex iten
tu n̄ possunt videri coloris Roma ex iten et dīn oritur ex defū virtutū pota vobis, sed
ex defū apli corū; idē observat de habitu vs̄ defionē, seu destrandi circa defonē, qd si
aliquando eo gaudere n̄ potest destraxi circa sitū idē oritur ex defū virtutū habitū, sed
q̄a gaudere tali habitu n̄ aptat ad elūcendas reglas silendū, aut proprietas virtū, quibus
virtū defūto destrabit circa sitū perveniendi habitū prudētis. Ad 3o videt, et apta solone, q̄ videt
Angeli, et hōis defonē sp̄i fortis d̄ mali

Aslū 3° Vm̄ Loga Dei, Angelis, Ethōis Defonē Sp̄i Fortis, Vel Malis

320

Nota 1o, qd in Deo datur logā fortiter sed eminenter, sicut nec datur in eo dīcurus for-
litis sed eminenter; nam logā fortiter dicit sp̄i fortis ab interioris, et libatū modū agendi ip-
sū, qd v̄ Deo repugnat. Nota 2o, qd in hōibus datur logā actualis, et habitū dīcurus
etia, et ut q̄ in Angelis vero probabilius ē dari logā dēnti, n̄ vero habituali, ne utentia
circa virtutū n̄ habent defalēne q̄iunt enronis, licet anobis factū factibile cogat.

321

Nota 3o, qd in Deo datur logā dēnti n̄ utentia quoad virtutū, nec habitualis propter vo-
nū proxime dicitur de Angelis. Hū notū sit dē: logā dēnti, anglicā, et hūa dēnti mali

ter, sed etiam fortiter differunt. Constat rone: nam dicta loga habent difas valiter similes:
 nō fortiter differunt: liona paterna dūto a difa forti sumitur. Prans: nam loga diota
 e valiter inveniata ab ipse, et fantarmatibus independens; loga angliā i creata ab ipse
 bus licet nō a fantarmatibus dependens; loga huāi creata depon ab ipse, et fantarmatibus
 tibus.

Budent, qd difa nō extra contu loga quam ea fortiter nō varianē. No licet rati 322
 et irrali sint extra contu alū ipsur valiter varianē: nō pariter: No licet dicit difa
 sint extra contu loga ut sic rōtū extra contu loga diota, per angliā, et huā, qd ipse
 valiter exigunt dicto modo agendi obū: nō loga valiter varianē. Constat rone
 na dicta loga licet id obū habiant illud tū agunt dī rō modo, sed hoc rōfitur
 fortiter difant, na dicitur habitus, et potarunt munitur ab obū rōndes, sed a
 dī rō modo agendi ipse. Maī patet na Deus agē rō rōnū clarior modo qua
 pōlū et hō pōfīrū qua hō.

Obū 10 clonē loga Dei Angeli, et hōr solū dīfīōnē malitē. 323
 nō fortiter. Prans: vī rō hōr, et lionū solū dīfīōnē malitē: nō. Vergetur: licet hō, et loga for
 liter difant, com vī rōnū solū malitē dīfīōnē: nō pariter. Prans: qd dū rō hōr, et
 lionū solū nō habet de malē ad rōnū vī rōnū, dūto autē Dei hōr, et Angeli nō habet de
 forte rōpū loga dī rō: dūto hōr, et lionū nō habet de malē ad dī rō rōndes com vī rōnū: nō
 dūto Dei Angeli, et hōr nō habet de malē ad dī rō rōndes com loga. No com dī rō rōnū
 ē, na dī rōnū illa nō rōpūnt potarunt dī rōnū, rōquē dī rō rōndes a gradu alē hōr et dī rō
 rō loga autē oriuntur a Deo Angelo, et hōr secundu pōlarī rōnū modo, unde in ipse
 dī rō rōnū fortiter rōpū dī rō.

Obū 10 dī rō rōnū modo agendi obū loga in Deo Angelo, et hōr 324
 rōfit a dī rō rōndes fortiter ipse rō loga: nō. Prans: talis dī rō rōnū dī rō rōnū consistit in
 mānē lī mīnē claritate, sed hō rō rōndes: nō. Prans: talis dī rō rōnū dī rō rōnū
 dī rō rōndes: nō. Prans: ē extra līnē rō loga rō. 2o loga Magī rō, et dī rō rōndes ē rō rō
 clara; sed hō rō rōndes ut loga dī rō rōndes fortiter a loga dī rō rōndes: nō licet. Prans: qd
 talis dī rō rōnū modo ē extra līnē rō loga rō, et in cō rō rōndes extra līnē contu loga pō rō rōndes
 lī rō rōndes rō rōndes, quomodo pō rō rōndes. Ad 2o dī rō rōndes, qd loga dī rō rōndes, et dī rō rōndes ē rō rō
 clara; qd rō rōndes dī rō rōndes rō rōndes nō rō rōndes ex dī rō rōndes loga rō dī rō rōndes rō rōndes
 rō rōndes, et rō rōndes. Prans: ultī mō utru loga sit rō rōndes rō rōndes ad alī rō rōndes ad rō rōndes.

Adus Ultimus Vbu Loga Sit Simpliciter Naria ad Alias Scias Aliqui

Hic oportune quare quomodo concurrat loga ad asus aliarū rō rōndes. Prans: loga rō 325
 nō dī rō rōndes concurrere ad asus aliarū rō rōndes. Constat rone na loga solū concurrere effectivē
 ad asus, quibus rō rōndes obī rō rōndes destrāt, sed pō rō rōndes pō rō rōndes: nō dī rō rōndes rō rōndes
 rō rōndes obī loga: nō nō concurrere effectivē, sed pō rō rōndes dī rō rōndes rō rōndes rō rōndes
 et rō rōndes. Maī patet, na asus, quibus rō rōndes obī loga nō destrāt, nō extra

326 *esfera loga, et nullus habitus, aut potest exit extra sui esfera.*

*Pro intelligentia, qd nota, qd con-
currit alius e derivat alius, qd finis derivat ut cu dicitur docet disputat, qd dicitur forare
debeat, qd finis, ut cu agredimur manu puaeri, et simul cu ipso literay forat. Sed dicitur: loga e
ari, et scia ministerialis: qd qd finis conuenit ad anu alius sociat u referendo scilicet scio et
definet. Contra constat 1o natura in mata philia ut datus ordo seu ens gontu, qd a loga
et n a philia debet fieri. 2o, qd an frangfactoria iminstra equuati qd e finis equuati
d ueritatis: qd loga qd e scio, d ueritatis ad d ueritatis aliaru sciaut.*

327 *Nota contra-
na ordo reru n e proprie factibilis sed resultat in obis ex cogone ordiatu, et dicitur quasi
cogendo philia ueritatis ma scia resultat ex cogone philia s do reru in obis, ad qd
nisi qd loga, qd iminstra dicitur, et puenit ad reglar necessitatu, n autu requiritur qd ipia
scia. Ne obstat paritas de frangfactoria, na frangfactoria factibilis, et n fit p ueritatis uerit
ens reru; aliquando etia frangfactoria conuenit p ueritatis, ut frangfactoria ob arguati, tunc
frangfactoria dicitur dicitur modo frangfactoria, et arguati qd e.*

328 *Pro ingta precipua disultati mo-
ta 1o, qd natura ad aliquu finis dupliciter potest contingen simpliciter nape, et secundu quid:
natura simpliciter e illud sine quo finis nequit naturaliter consequi, et hoc modo nape natura ad ui-
tas, natura secundu quid e illud, sine quo absolute potest conser finis melius e, et quomodi-
us cu co. conseru, et hoc modo natura equuati ad iter agendiu, qd sine equuati potest iter agi me-
lius e cu illo.*

329 *Nota 2o, qd scia potunt considerari in statu pefo, et in pefo scia in statu pefo
habitus, quando destrative cogitur uis dicitur, et ueritatis illius; in statu impfio quando una
altera ueritas destrative habetur. Nota 3o, qd cogō scia scia, qua ueritate habetur per destrone
dupliciter potest e certa scia et obis, et ambio: e certa obis, qd ueritate e, et propter suas cau-
sas cogit; e certa ambio, quando certu constat de ueritudine obis e, et quando certa ueritas
intu, ut scia ueritate e haberi possit, et nullatenus possit a suo asu dicitur ab arguente.*

330 *Nota 4o
qd scia aliquu denominatur scia nape destrone requiritur qd reflexe sciat si scia admittit in
actu 1o, ita ut sit promptus ad reddenda scia scia, siue in a destrone; unde debet e scia
et finis de eo, qd scia illius in dicitur in a destrone, et conformu reglar logu ideo qd concludi
debet.*

331 *Nota 5o, qd cogō scia, qua quiritur debet importari ueritati p ueritate dicitur ma-
ta, et de bonitate forat e debet importari cogone reglar, qua ueritas sciat p pofone sua destrone
nisi e ueritas, et illone conuenit cu p ueritate bona, qd scia ueritas p ueritas, aut bonitas illone
nisi n e destrone ut patet in hoc: ho e al sed ho n e lapsu: qd al e lignu, qui n e destrone
u, qd dicitur bonitas illone, cuius motia ad quiritur per loga.*

332 *Nota, qd intus potest e*

certus ob hoc de aliqua dicitur sine loga, nam luminenale potest asiri huius dicitur: quod mundus
dicitur esse Cesaragus deducta ex his partibus totum emans sua parte; sed mundus est totus
et eius pars Cesaragus: quod. Sed tunc ideo sufficit asiri, quod est certus de tali veritate et
ritudine subiecta, siquidem ignoramus de bona deponere tironum per consonantiam cum regulis loga;
quod est facile qualibet falsum potest a loga dicitur, ut si dicat: in tali sito dicitur quod tunc
quod est non vera. &

Hic notum sit de loga: loga est simpliciter narrata ad alias suas habenda in 333
seu imperio, quod profecto. Constat 19 ex Angelico Doctore 19 positionum sectione 1a, per haec
verba de quodam narrata est per qua homo filiter, et sine errore prodatur, et haec est loga. Prout quo
Misteri narrata dicitur auctoritate solus praesens aitate loga morte, et secundum quid, non vero
simpliciter. Delectus doctor ait loga est narrata nederus homo filiter prodatur, sed dicitur ut sine erro
re prodatur, sed pro deo sine errore est simpliciter narrata ad sciam, siquidem sciam est cogitatio certa, et vi
dens est prout error nudata; ideo quod solus nederus, et certo cogitatio dicitur sciam: quod loga est simpli
ter narrata de.

Constat 29 ex magno Parente Augustino libro 29 de ordine capite 139 de loga dicitur: 334
haec sola scientia facere potest, sed id, quod solus facit scientia est simpliciter narrata ad sciendum: quod
30 ex Beato Alberto Magno capite 39 predicabilium dicitur: nesciens loga et sine aliquid
se videatur nescit esse cum videri sui sit in nesciat: quod nesciens loga non habet nesciat: quod quae habet
at sciam est simpliciter narrata loga.

Arguitur 19 a ratione: ut intus denominatus sciam debet certo cogi 335
re nederus veritate prout, sed etiam bonitati illorum, sed ad certo cogitatio bonitati illorum
non fore silentia est simpliciter narrata loga; quia haec sola curat de bonitate illorum: quod. Prout magis
ut intus denominatus sciam debet esse liber de fordiditate; sed si certo cogitatio bonitati illorum nescit
liber formidine circa ea: quod.

Confiratur, ut intus sit sciam cogens nescit quod sciam sit in propria du 336
trativus, sed ultra requiritur, quod constat intus sciam de dicitur; sed hoc nequit constare
intus, nisi per notat de dicitur, et ex parte materia, et ex parte forma, et per nota de dicitur ari
lo opinio, et error, quod si per loga sciam: quod sine loga nequit intus sciam nescit cogens. Et const
tat ex Beato Alberto 19 positionum capite 29 dicitur: ille intus est nescit, qui nescit se nescit: quod intus nescit
at debet sibi constare sciam de dicitur.

Constat 29 autem, nam in ipsius operantibus alter ex illis 337
probantibus una ex partibus componitur est in re dicitur, sed huius nescit, ut qui cogitatur sit
sciam cogens: quod. 30 quia sepe sciam in re dicitur nobis videtur opinio, et etiam error; sed
tunc intus nequit de sciam cogens: quod prout dato sito in re dicitur intus adhuc nescit sciam cogens.
Prout dicitur, quod ut intus sit sciam cogens nescit, quod sciam in re, et ex parte sit nescit de sciam, et con
tel prout in re certis, si autem requiritur cogitatio rigata, et sciam bonitati illorum ex consonantia cum
regulis loga nam sine tali cogitatio nescit potest quod certo nescit hoc est nescit ex quo sciam,
et ex quo sciam sit.

338 **D**; ut intus sit iustitiae cogens non iustitiae, quod cogat veritate clonem secundum se, sed ut illata ex gre-
sui; sed id nequit cogens, quia cogat disponere primum intus se, et in ordine ad extrinsecam clonem, quae
cogit reflecta circa bonitatem illonem, et habetur per legem: quod intus sit sciens requiritur cogit reflecta.
Conferatur: ut quod sit sciens non sufficit, quod cogat veritatem principiorum, sed eas debet cogere, ut illi
vires veritatis clonem: quod et clonem ut illata. Preterea, quod ut intus sciat iustitiam veritas obvia, sed non
id est, quod cogit in se de utroque, et non appareat ut falso, non probatur ad quod non requiritur cogit reflecta.

339

D: cogit
non appareat ut vera non convincit intus de veritate et in se in se sit vera: quod minus convincit non appa-
ret ut falsa. Non, et contra constat, nam intus nec fidei appareat, neque ita perspicax ut in se
appareat: quod nec convincit de veritate, quae ita appareat, nec quae falsitas non appareat, eulater ponit.
Explicatur hoc: superius intus invenitur cogit in se destructiva, et quae alioquin non appareat falsitas
in hoc sito, quod non eadem realiter unitur, sed in se intus, sed pater, et filius dicitur in se rea-
liter de se in se: quod et intus. Vbi ex primum sibi certis intus clonem falsas et hereticas. Cur igitur
tunc sicut in hoc invenit falsitatem licet non appareat, in alio scilicet non poterit intus falsitatem, et for-
midari, ad qua formidine expellenda natura cogit reflecta per legem habitam: quod et ad se.

340

D:
ut intus sciat non sufficit esse destructivam rectam duplata, sed ultra requiritur, quod cogat disponere
primum, et in se illonem, sed ad hoc natura cogit reflecta. Primum: ut intus sciat debet arri-
veritatem, quae non sit incerto, et firmiter, ut nullatenus ponit ab actu dicitur, et in clonem in parte
oportet; sed ad id debet cogere in se illonem, et disponere primum ex conformitate cum regit legem: quod.
Mas certa. Primum: iustitiam alicui veritatis actus scit non habet, quod nescit causas videri, et facit
ostendit in oportet, sed hoc illa, quae ignarus et disponit legem: quod.

341

Conferatur: sicut regula artis sal-
tandi natura intus ad sciendum saltandi, ita legem in natura ad cogitandum significat; sed ignarus regularum
saltandi nescit saltandi: quod ignarus legem non potest elucere cogitandum significat: neque in se. Virgilius: nu-
cians regulas saltandi licet aliquando eliciat saltandi artiositas, non regulis saltandi conformis
non dicitur perire, et actionem saltandi, quae in mentem habet regulas cum quibus debet conformari
saltandi, seu actum saltandi: quod pariter nesciens legem et in aliquando elicit saltandi, sed destructivum
non acquirit per ipsum scitiam, quae non conformat illi cum regulis legem, quae ignorat; atque adeo non com-
nino, firmus de suo actu et veritate.

342

Obit; De clonem: potest intus sine legem et sciens: quod legem non erim-
pliter natura ad alias scitiam adquirendas. Primum: solo lumine naturali potest intus elucere hanc
destructivam: quod quod esset movetur, sed plus currit: quod movetur; sed per clonem talis destructivam in
tunc scitiam: quod. Primum: talis clonem est cogit reflecta, quae est cogit reflecta per causas, et quod illius est causa, et quod
aliter habere non potest, in quo constituit natura: quod per talis clonem intus scitiam.

343

Non constat, nam licet
talitudo cogit sit significans, seu destructiva, intus se in legem non denominabitur sciens per dictam cogit
nem, quae et non constat talitudo cogit reflecta, neque est omnino sciens, siquidem potest formis

dari de bonitate illorum, unde sicut in re destructiva videtur intus tantum prohiberi
non denominant ipsum intus scientem, ita dicitur deus in re re destructiva, et scilicet non
et denominat intus scientes, quia licet sine logica non cogit bonitatem illorum ex conformitate cum regulis
logis, neque omnino securus deo, quod est aliter non haberi non potest.

Dico: quia dicta cogitatio est scilicet 344

obus per se a tactu dicitur scilicet cogitur: et intus scilicet cogens. Per contra: implicat,
quod obus sit scilicet cogitur, et intus non sit scilicet cogens: et sic patet, nam per eandem cogitatio
denominatur obus cogitur, et intus cogens: et si denominatur scilicet cogitur obus, intus denominatur
habet scilicet cogens. **Quisio:** cogitatio in re destructiva intus te dicitur prohiberi denominat obus scilicet
cogitur: et sic intus scilicet cogens? **Malum contra.**

Respondeo, quod obus denominatur scilicet co 345

gitur scilicet cogens et in re destructiva, et ad obus veritas; et verum intus denominatur scilicet
cogens ultra quod dicitur, quod ab eo excludatur formido de falsitate, aut irratione, cum
formido sit cogitatio reflexa solum potest excludi per opitatem, quia intus securus sit de bonitate illo
rum, quae quidem haberi non potest sine logica, unde sicut non repugnat, quod cogitatio sit extrinseca obus
et intrinseca intus ita non repugnat, quod sit scilicet reflexa obus, et non reflexa intus.

Dico: cogitatio 346

reflexa de bonitate illorum supra sita, siquidem supra sita, reflexa: et talis cogitatio non est extra ad sita.
Respondeo, quod licet supra sita in re, non est supra sita per se a subiecto scienti, quare est simpliciter na
turaliter intus denominatur subiecto scienti per cogitatio dicitur

Obus 2° intus solo luminenali 347

ens scilicet in re destructiva cogitatio conione naturaliter illius prout dicitur scilicet cogitur, cum
ibi consistit de bonitate illorum; sed intus solo luminenali efficiens scilicet supra sita omnia dicitur
ta cogitur: et sine logica est scilicet cogens. **Primum:** in re talis scilicet in re destructiva, dicitur intus
cogitur solo luminenali conione prout dicitur elone, quae tota fuerat datus in hac prout: Per se
vit, naturaliter autem: et sic.

Respondeo, quod licet intus solo luminenali cogitur conione dicitur prout 348

valens dicitur ea de re cogitur scilicet per cogitatio signata, et videtur in illa, quare non sit boni
tate illorum, et formidare potest de cogitatio levis alioquin in se vera, cuius formidatione intus
ei scienti. **Itaque** cogitatio scilicet de bonitate illorum habetur ex quo quod ex se per se conione
inter prout parlaris, et elone, sed per cogitatio signata, quia illa reflexa agit per se causam
versalem dicitur illius; hac autem cogitatio haberi non potest nisi ex longa illatione, et conione
tione per se sita, et falsitate, ex quibus oritur regula, et dicitur in generaliter status teror in si
to, sic taliter ea disponendo ut bene inveniatur; quod si sine logica haberi non potest.

Ad id, quod in cogitatio 349

ne reflexa certa, si intus interrogetur: cur scilicet ille bonus sit? cur sit subiecta forma? nil rudi
re valeret, quod manifeste convincit sine cogitatio reflexa non dari securitate de bonitate illorum, et
sita. **Dico:** securitas exercita de conione prout parlaris cum elone generat in intus hec indi

cui refertur: et hoc aliter se habere potest; sed si adit in intus hoc iudicium repugnat
formido de eo, quod aliter se habere possit eto, ut impugnat formido iacentis subiecti
per eto alioquinobi vultu: et sic cogit refertur sigata habita ex loga potest intus
et subiecti.

350

Ita superius maxime narrat adit cogit refertur sigata de conexione, et illarum, et alia
non praeterit tempore potest intus, quod forte sub illa forma lateredicta, ex quo deo alioquinura
invenit falsam narrat: Patet etiam de via; filium etiam de via: et filium et Patrem, et sub patre
simam forma, quoad ipse, et te contra fallit: qui non invenit forma videt eto non falsam tempore
in alia. Adde, quod hoc iudicium Petrus movetur maxime dicitur ab hoc: ego decipere possunt in
hoc iudicio: non potest in claris apparere in 2o: non faciendo refertur supra hanc 2a, veritate a pari
tate alterius obi, quod apparet equi clarus dicitur posuit forte in hoc iudicio decipior. Et formidino.

351

Dicitur: in isto nuper adducto non perantur ten, quod excedunt non ten captus, et si de deo
et decipior, sed in isto circum motu Petri claris perantur ten, non si de deo non decipior: non in
eo non est cur intus potest temere fallit. Vergetur, quod adhuc data cogit refertur de bonitate eto non
potest intus temere non ea decipior, non enim hoc refertur cogit et magis videt, quod dicitur: non opus est
altera refertur circa 2a, et ad hanc altera, et sic in infirmo; non unquam quis ut intus in cogit quon
tunc quod providenti, ex quo ultra fuerit non unquam potest intus non ten et subiecti sciente.

Ita contra instia

352

na refertur in talibus expeditur rimur falsitatem, et sophismata inobi ita claris ac sit rilibus circa
motu Petri, et ten quod claris, quia tota remanet in parte: et ten in eadem ex exterioribus, qui
et pari magna rotis destruitur a matematicis habet tota puncta, quot circuitus extrinsecus rota:
igitur huius ad instar tenet potest intus in quo est nihil etiam expeditur, et sub bona forma.
Non potest intus quis cat refertur, quod si de non apparat non decipior; nisi aliunde id suadet po
sitivum naturalium, quod ten nil discrimen affert inter non circa trinitatem, et si ten non ten.

Ad au

353

gia non au: implicat enim quod cogit hoc refertur habita ex loga sit incerta: Et tamen a priori
quod de refertur iudicat actu illi non evidenti, iudicat de ob non falsit apparere, nec potest: non
potest aliquid falsum temere in evidenti actu, hoc enim falsitas actu refertur de ten in obi
id, quod affirmativum. Adde in super, quod licet cogit refertur in ten sit evidenti potest tamen eviden
te cogit dicitur, supra qua refertur, quia licet non excludat formidino intus circa sex eludit
formidino circa cogit dicitur affirmando non ten evidenti.

354

Obi denique loga non implicat
narrat ad ten destruitur, quia ipsa acquiritur: non quod ad destruitur aliam narrat.
Vergetur ten, ad ten destruitur loga praedicta cogit bonitatis contra ten. Si ten: non ten loga
datur cogit bonitatis contra; atque adeo loga non implicat narrat ad alias narrat. Si ten: non
ad au refertur non requiritur cogit refertur, atque adeo non loga. Vergetur ten, ad ten
filius magis pendit ab habitu filia qua ab habitu loga, sed fit in habitu filia,

que prae dicitur: quod etiam sine habitu logica. Et tunc quo obone: logica est utilis ad va, distonem,
qua adquiretur: quod nequa ad alias scias? Mala contra.

Dico ergo: logica habet uti conditio, quia 355
hanc adquiretur per va, distonem; logica actualis, seu illius regulatio; nam sicut hic per di
plina, aliter adquiretur non potest quod sicut licet distonem. Et tunc ad va, usque ad logicam
parte: prae dicitur quod ad va, distonem logica, regula de bonitate illorum. Et dicitur quod cum va,
distonem logica sit reflecta circa bonitatem contra, in qua rigate tendit non indiget altera cogitione reflecta;
indigent vero distonem aliam reitatur cogita de causa. Ad va, usque non supitum maru, natu,
distonem filica non pendet ab habitu philosophia, sed potius hic ab ea pendit ut quia causa. Et
hac referant de proemialibus logica. Liber 2us de distinctionibus. Quae va, de distonem gra
dus superioris ab inferiori. Et tunc utrum gradus superioris et inferioris distinguantur realiter for
liter ex natura rei, seu distonem scotica.

Liber 2us De Universalibus.

Quaestio 1a De Distonem Gradus Superioris Ab Inferioris.

Respondeo 1us, Vtrum Gradus Superiores, Et
Inferiores Distinguantur Realiter Forliter Ex Na
tura Rei, Seu Distonem Scotica.

Nota, quod in Petro 24: et in quolibet individuo cuiusvis naturae plura inveniuntur praeter 356
qua dicuntur gradus superioris, et inferioris, quia quasi gradatim cogimur, descendendo a superiori
ad inferiori. Gradus superioris, qui magis se extendit, sive de pluribus affirmatur, inferioris, qui mi
nus se extendit, seu de paucioribus affirmatur: unde in Petro reperitur praeter substantiam, vivens, al
male, et denique Petritas, seu deus individualis, quae omnia praeter de Petro dicuntur; de his quae
mus, quomodo distinguantur an realiter an per rationem.

Pro quo scito, quod unum dicitur ab alio nil est 357
aliud, quam unum non est aliud, sicut identificari ex natura aliud, quam dicitur carum eadem
vitati, et identitas carum distonem. Distonem ut sic dividitur in naturalem absolutam, et rationem. Distonem
naturalis absoluta est illa, quae non est aliud realiter, seu independentem a consideratione intuitu, ut distonem
qua Petrus est lapis est distonem naturalis, quia Petrus, et lapis realiter ex se operantur distinguuntur. Distonem
rationis est illa, qua praeter realiter identificata per considerationem intuitu distinguuntur sicut sunt idem,
et hac distonem distinguuntur aliter, et rationem, quae realiter sunt idem in hoc.

Adverte, quod hic non disputamus 358
de gradibus superioribus, et inferioribus de natura rerum, sicut de alio leone, et rationem hominum; nam haec reali
ter absolute distinguuntur, sicut homo, et leo, sed de gradibus eiusdem rei, ut de alio Petro, et civitate
te. Adverte etiam distonem unius ab alio importare naturalem identitatem unius de alio ut aliter, sicut
identitatem affirmabilem unius de alio ut identificato, unde vale affirmatio realiter de alio

Non patet, na sicut ens ab intū dependens in omni ita ens ab intū independens est reale 364
absolutū. Contra sequitur, na dicitur ē proprietas entū unde sicut n̄ datur ens p̄ter reale abso-
lutū, et non ita n̄ datur dicitō p̄ter reale absolutū, et non. Pr̄ dicit, quo Magister scotā, qd
dicitō ex nata n̄ licet dicitō independens ab actu intū n̄ reale absolutū, qm̄ n̄ reperitur in
ter duo intia realia completa sicut inter duas, sed inter duo intia incompleta, sicut forlita-
tu eiusdem rei realiter inseparabilis; unde sicut admittit hanc dicitōnem media inter reale
absolutū, et non ita admittit ens media inter reale absolutū, et non, qd quidem n̄ est
media incompleta, et ad alterius componere ordinabile, et in capax existendi propria virtū
fūca, ad dicitōnem completā, qd sui virtū est ut ut indivisū.

¶ per ois dicitō dicitō ē 365

inter forlitate: qm̄ n̄ ex nata rei. Pr̄ contra: dicitō ex nata rei ē talis, qm̄ oritur ex natura rei;
sed dicitō inter forlitate non oritur ex natura rei ex dicitō forlitate, per ois sicut: qm̄ n̄ ex
natura rei. 2o per hoc talis dicitō dicitur forlitate, qm̄ reperitur inter forlitate: qm̄ n̄ ex natura rei, qm̄
n̄ reperitur inter se. Pr̄ debent, qd licet ab eis n̄ sint, n̄ tē forlitate n̄, n̄ p̄ hō
u, quam dicitō inter ipsas est ex nata rei.

¶ per ois hanc dicitōnem oritur ex nata forlitate, n̄ve 366

ex nata rei, cuius n̄ forlitate, alias forlitate per illam d̄guentur, sed licet hoc sit
no, forlitate hō per ois n̄ tē: qm̄ neg dicitō inter illa ē ex nata rei. 3o: inter forli-
tate etiam reperitur dicitō reale absoluta: qm̄ licet dicitō ex nata rei reperitur inter forlita-
te erit reale absoluta. Pr̄ a: singularitas Petri, et singularitas Pauli n̄ forlitate, sed
d̄guentur realiter absolute: qm̄. Pr̄ dicit scotā, qd dicitō forlitate n̄ tē eiusdem rei, sed dicitō
n̄ tē n̄ tē n̄ tē, qd realiter absolute d̄guentur, cum realiter inseparabilis; aliter, et n̄ tē
n̄ tē forlitate eiusdem rei, et realiter inseparabilis, quam n̄ d̄guentur realiter absolute, sed forli-
te ex nata rei.

¶ qm̄ ia forlitate quatale n̄ repugnat dicitō reali absolute, sed qd sit in sya 367
bitū ab altera n̄ tē idem n̄ realiter absolute cum altera: qm̄ licet alit forlitate inseparabile
a n̄ tē realiter absolute dicitō n̄ tē si dicitō ex nata rei. Pr̄ m̄ v̄, qm̄ inseparabilitate n̄
signa idem n̄ tē realiter absolute dicitō n̄ tē in conditione, dependentia, et n̄ tē unius ad alterum.
2o: paternitas, et filiatio dicitō n̄ tē forlitate realiter absolute inseparabilis, sed ex fide realiter
absolute d̄guentur: qm̄ licet inter forlitate inseparabile, potest dari dicitō reale absoluta, l̄n datur
inter illas dicitō ex nata rei.

Pr̄ dicit scotā, qd paternitas et filiatio licet n̄ sint inseparabilis sya 368
bilitate actuali, aut potale n̄ tē inseparabilis inseparabilitate proportionali, qm̄ equivalentibus
quo possunt separari, si quidem Pater et filius productus, et filius productus, quibus in natū
correspondet Pater a filio inseparabilis, qm̄ hi possunt existere diverso tempore, et loco. Pr̄ qm̄
eadem n̄ tē et realiter in hō d̄guentur realiter absolute. Pr̄ contra, qm̄ hō ut aliquid
brutū, et ut realiter equivalentibus Angelis, qui etiam intelligentes, quo ois n̄ tē realiter inseparabilis:
qm̄ qm̄ paternitas, et filiatio dicitō equivalentibus inseparabilibus d̄guentur realiter ab

solute erraret, et rale in ho.

369

De na hoc i videri per quatuor; nam si querimus, in quo conu-
erit haec separabilis proportionali Patris a filio? Dicuntur lo qdru corrudeantur separabilis
realiter. Sed quantum ad conuidentu mte realiter absolute separabilis? Dicuntur qd reali-
ter absolute dignuntur: qd Pater, et filius mte tali modo separabilis, qd realiter absolute
dignuntur: qd dignuntur realiter absolute, qd realiter absolute dignuntur; et ab, et rale in
hoi, n dignuntur realiter absolute, qd n mte separabilis, et n mte separabilis, qd n dignuntur reali-
ter absolute: qd n dignuntur realiter absolute, qd n dignuntur realiter absolute, qd n dignuntur
realiter absolute. **En questio.**

370

Arguitur 2o: disto realis absoluta n sumit denominationem
a qualitate extrinseca: qd licet dicitur unatari repiatu inter forlites et rale absolute. Ps
anti: dicitur rale absolute n sumit denominationem a natione, qua unu dicitur dialis: qd n a qua-
litate extrinseca. Ps anti: qd p primariu disto n natio unu dicitur dialis: qd disto realis sumit
denominationem a natione; sed haec natio e rale absolute, licet extrinseca realitatu; na a quali-
ter absolute natio de rali: qd etia dicitur e rale absolute. Contra patet, na qd p primariu forlites
dignuntur a forl

371

Confirmatur: dicitur rone repiatu inter extrinseca, qd disto repiatu inter forlites
poterit e rale absolute. Contra sequitur, na dicitur rone n sumit denominationem ab extrinseca, neq rale
absolute sumit denominationem ab extrinseca. Ps dicit Scotus, qd dicitur sumit denominationem ab extrinseca n ab
solute, sed modo, quo mte duo: cuq ab, et rale sint duo forlites, ideo coru dicitur, et it forlites unatari
etia condit, qd disto sumit denominationem a natione cuq haec sit ead e rale, ideo sumit denomi-
nationem ab extrinseca, et rone; undeciat, qd al n natio realiter absolute e rale, sed forlites unatari, qd
solu natio modo, quo dignuntur.

372

Dicitur id, qd natio de rali sit forlites natio e rale absolute: qd
negio n eide e rale, consentit si natio e rale, etia dicitur e rale absolute. Ps anti: per voinde
pendentia ab intinatu de rali: qd realiter absolute natio, sicut lapsus de Petro, deinde: per voinde
tur forlites, qd natio forlites: qd natio p rale a qualitate extrinseca e rale absolute, et n forlites.

373

natio paternitatis de filione etia e nego forlites, dicitur forlites: qd n nego rale absolute, sed
forlites, consentit dicitur supra ca fundata n eit plura forlites, qd e hereticus. Ps dicit Scotus, qd
dicitur forlites congrantur ut producent, et productus, inter qua debet dari dicitur rale absolute. Dicitur: qd
negio forlites hois de forlites Angelis n eit rale absolute, neq dicitur supra ca fundata. Ps con-
tra, qd ha forlites n congrantur ut producent, et productus: qd

373

Respondeo, qd ha forlites mte realiter separabi-
les, quare ex hoc capite dicitur unatari absolute. Licet quomodo fluctuantis ead, et modo huius, modo
illud frustratur. Dicitur: inseparabilis forlites n eit nego rale absolute, neq patet intrinseca,
neq ea impedit, qd forlites n congrantur ut producent, et productus, ut patet in forlites hois, et An-
geli: qd uniuersum nego rale absolute uniuersum de alio, quae uq rale n eit qd vido.

Vnde una ex doctrina scolarum significatur posse filium defendi hoc non digne ab Angelis, nam curius 374
 ipse addit tunc reale ultra non ponit reale unius dicitur opus, quod unum ut producat, et alterum
 producat, et hoc non habet Angelus respectu huius videtur nullum posse convinci de eo, quod hoc digne
 realiter ab Angelis, quod est ab eis dicitur. Adde, quod prout ab extrinseca nulla maior ratio potest cogita
 ri, quam illa, quae in digne dicitur, et nulla est, quae quae videtur inter lucem et lapidem, non enim
 in terram est lapsus, ergo per hanc rationem metiendam realitas absoluta dicitur.

Obis 10, De clonem al 375

et rale defunctus dicitur defunctus: ergo dicitur ex natura rei. Item patet, nam talis est principium rationis,
 et rale est principium dicitur. Contra prout dicitur in natura, et est verum: ergo quod dicitur defunctus defunctus ex natura
 rei. Per hoc quod: ergo ita dicitur in natura, et est verum, quod est verum. De hoc, et brutum defunctus dicitur
 defunctus: ergo dicitur in natura rei.

Dispositio conueniens obiectum: quod dicitur defunctus adaequata conditio, inade 376

quata non conueniens. Prout ergo dicitur in natura rei, et dicitur aliter per principium rationis
 (et id est verum) non conueniens ad adaequata, sed inadaequata huius ratione ad quam prout dicitur obiectum
 rale unde dicitur aliter rei concepti non est adaequata, sed inadaequata, quod non dicitur aliter, quod dicitur
 non dicitur id, quod non nobis conueniens, et prout dicitur per principium rationis, unde solus quod dicitur
 eius dicitur defunctus adaequatus dicitur rale, seu in natura rei.

Dispositio principium rationis est adaequata 377

ta dicitur aliter: ergo non est solus. Prout autem, si non est maxime, quod ut ad adaequata dicitur debent dicitur per prout
 prout dicitur, et ad dicitur non dicitur per principium dicitur: ergo. Item patet, nam non potest dicitur
 est principium dicitur. Prout dicitur, quod potest dicitur prout a parte rei, et ut sic dicitur adaequata debet
 dicitur per prout dicitur, et per cetera prout in quibus rale dicitur, potest etiam dicitur pro
 ut est in mente dicitur, et prout sic principium rationis adaequatus est illo dicitur adaequatus est, et
 prout est a parte rei.

Dicitur: ergo hoc bene dicitur per aliter solus. Prout hoc bene dicitur per aliter, 378

nam per id, quod est totus hoc, sed per non dicitur, et totus hoc: ergo bene dicitur per aliter solus. Non conueniens, et
 dicitur in natura rei. Prout dicitur, aliter in natura hoc conueniens, et obiectum, et prout non dicitur, et conueniens, nam hoc dicitur
 dicitur non totum per id, quod in natura est totus hoc, sed quod obiectum et prout in natura est totus hoc: nam dicitur
 hoc, sed prout in natura hoc.

Obis 10, haec propositio est falsa: hoc a parte rei tantum est aliter: ergo quod hoc importat 379

tae aliter a parte rei prout aliter, quod est rale, sed rale est aliter rale absolute ab aliter: ergo est aliter
 ut in natura rei. Prout dicitur: haec est falsa, hoc rale absolute ab aliter est aliter: ergo quod importat
 tae prout absolute ab aliter aliter, nam prout aliter absolute ab aliter est aliter: ergo quod importat

Prout dicitur, nam dicitur conueniens: imo est falsa, talis propositio, quae rone parte tantum, quae est dicitur in rale 380
 et rale importat dicitur rale absolute ab aliter, et falsa, talis propositio, quae rone parte tantum, quae est dicitur in rale
 dicitur aliter rale in natura. Prout dicitur, nam dicitur conueniens: imo est falsa, talis propositio, quae rone parte tantum, quae est dicitur in rale
 parte tantum ultra quae est in hoc aliter parte tantum, imo est falsa, talis propositio, quae rone parte tantum, quae est dicitur in rale.

Varia explant Patre Societatis ma ditione ex parte actus, na alij amunt Obiedo 387
 consisten in eo, qd cogatur clare gradus alij, et confusi gradus rati; unde hanc aserunt, qd
 per hanc cogone al cogitur tota entitas hois, ac proinde rati in ordine ad sensone, quare
 per tale cogone clare cogitur al, et confusi rati; na solus cogitur clare rati, quando cogi
 tur in ordine ad propria conotione nempe discussu. Unde apud istos Patre; per hanc
 cogone rati cogitur clare ipu rati, et al confusi, qa cogitur totus ho per propria cono
 tione rati nempe discussu, et per hanc cogone al cogitur clare al, et confusi rati, qa cogitur
 totus ho per propria conotione rati nempe discussu.

Alij autem cu Quira, et Peinado cu qui 388

Cui quo Magister Suara ditione ex parte actus consisten in eo, qd cogito al cogitur et
 a clare rati, sed n quantum ad ma propria conotione nempe discussu, sed quantum ad conotione
 alij nempe sensone funde arunt, qd sub hac exponit al cogitur clare tota entitas hois in ordi
 ne ad sensone, et per hanc rati cogitur etia clare al in ordine ad discussu. Qu ro Patre ro
 cietate consisten in eo, qd viso hois a longe, et viso eius motu clare cogitur et al, rati aut
 n cogitur clare, l licet clare cogatur n in ordine ad discussu.

Quos oisit do: intergra 389

Quo superioru, et inferioru datur disto rati foibit ex parte actus. Arguit h, pro done Obiedo
 licet in hois a longe viso cogamus clare al, adhuc confusi cogimus rati: qd inter al, et rati n
 datur disto ex parte actus explata a Patre Obiedo. Prans: al hois a longe viso cogimus,
 qa si demus ipu moveri, si quide ex tali motu rati inretur: illud qd videmus diambula
 re i al; sed ex tali motu progrevivo n inretur i rati; qa etia brutu tali motu sole mo
 veri: rati ne confusi cogitur rati.

Mar, et mtr patens na in obis solus cogimus, qd inretur ex 390;

signat exterioritu, qua percipimus per sus, si quide n il e in inteu, qui n p rati fuerit inre.
 ex illo autu igno exteriori, qd videmus, solu inretur alitas, quo per motu cogitur, n vero
 rati, qa ibi nullu signu propriu rati, ut videmus. Confiratur viso hois a longe, et
 viso eius motu eodem modo cogimus al in tale obis, aut i rati, qa tale obis n e rati, sed in
 esse rati nee confusi cogitur rati patet: rati. Pr mar: tali obis movetur sicut brutu;
 unde potest intus iudicari e brutu, sed si cogitur rati, n potest iudicari e brutu: rati.

Vigetur: si Deus in rati casu subito anilaret hois, et loco illius produeret alind al, cu 391
 eide signu rati aut a sibi n p rati illa mutio rati, ista adhuc continuaretur cogi
 sed post mutatione n cogitur intus rati, qua ibi n esse: rati qd ante mutatione cogitur rati
 libate. Consa e videns na implicat, qd per eandem cogone cogatur et n cogatur rati.

Arguit 392

2e, I Quira, et Peinado: implicat cogi rati clare, et qd exprisen cogatur in ordine ad
 ma propriu conotione nempe discussu: rati cogitur clare al cogitur etia clare rati, sub ex
 proni ad discussu alij cogi: rati fabra e explo tradita a Peinado. Prans: implicat, qd in

Et dicitur contentio per actum: quod si ratio est extrinsecus alio modo alio non contentio. Argu-
 ta, quod pro distantia ex parte actus, sicut obiecta tenentur positum in praeconi obiecta virtutis
 obiecta, quare non omnia ea. Foribus, 3us, utrum in gradibus superioribus, et inferioribus dicitur di-
 sto virtuali maxima

Artus 3us, Vnus Locus Gradus Superioris, Et Inferioris Dicitur Disto Virtuali Maxima.

Adverte, quod alia dicitur disto virtuali minima, et alia virtuali maxima. Disto virtuali 399
 tu minima, sive fundalis est equivalencia, qua una res equivaleret rebus realiter dicitur propter di-
 sta motum, quod habet ut homo equivaleret Angelis in intelligendo, brutis in vivendo, et plantis, seu
 arboribus in vivendo, quare alii et ratio in hoc dicitur virtuti nempe hac dicitur
 ut pro equivalencia ad res dicitur. Disto virtuali maxima est capitas duplicis parte realiter et
 idcirco ad suscipienda indicia dicitur ab intera gratia dicitur. Et: quod alii independenter ab intera
 sit non contentio, et ratio sit non dicitur.

Sit dicitur: in creatis non datur disto virtuali maxima. 400

Sic Illustrissimus Eodis, Illustrissimus Palanco Collegii Complutensis Dominicali, et per doct-
 tus Magister et laboris in manu scriptis dicitur, et hoc. Arguitur pro dicitur ut dicitur, et ratio
 veritatis gratia dicitur non sufficit disto virtuali maxima; sed ad id dicitur in gradibus u-
 ut in creatis: quod non datur. Et maius: ad id requiritur disto virtuali absoluta: quod non sufficit virtuali. Et
 ratio: ex veritate contradictoria non antequam in his sequitur, et in intera dicitur realiter absoluta: quod non
 ratio: ex veritate contradictoria realiter sequitur non in intera; sed ad hoc in intera, et sequitur disto
 realiter absoluta: quod non.

Adverte, quod dicitur, quod virtualiter multiplex, sicut aliunde sit realiter idem per 401
 non veritate gratia dicitur, et potest simul esse, et non esse, quare de hoc, qui est virtualiter multiplex,
 licet realiter simplex, potest veritate esse realiter per alium brutum, et per rationem, et importat
 et ratio, quod virtualiter dicitur. Dicitur: nam sic dicitur illud principium: impossibile est idem simul esse,
 et non esse. Et ratio: quia in hoc tenent nempe ratione distantia virtuali potest idem dici de cre-
 nis creatis

Dicitur: nam iuxta hanc doctrinam non potest probari disto realiter inter creatas dicitur 402
 potest ota et non. Et absurdum dicitur: medium efficiat id suadendum est contradictio; sed tota dicitur
 natura dicitur virtuali: quod nunquam potest probari disto realiter inter aliqua creatas. Vigoro-
 lus potest probari non esse realiter aliud, quod unum est idem cum 30, et aliud non esse idem
 eodem 30, sed pariter dicitur virtuali unum extrinsecus esse idem cum 30, nempe cum ratione
 in dicitur, et aliud extrinsecus nempe rationem esse idem: quod posita distantia virtuali inter aliqua creatas
 la potest probari disto realiter.

Explicatur hoc hi ratio sit eiusdem fundaliter. Et est in ipso non 403
 contentio aut equo; realitas non contentio: quod realitas per se aliter: non in intera; sed maius

Invenitur, et deinde non fidei cardo ut inveniatur, nec ratione convincitur: et respondendo in
creatur talis dicitur. Si amplius vultur contrarietatem videri Illustrissimus Godo, et Autoru
supra potest, qui in nostra schola sunt et clarissimi.

Obis 1°, De clonem ex Patre Lincei in actu contrarietatis 401°

conus amor Dei, et odium peccati sunt prout naturaliter identitate, sed de illis dicuntur dicitoria:
et de preter naturaliter identitate verantur dicitoria: et ad minus virtualiter distinguuntur. Quia pa-
rent preter miser, quo patet: amor teratur ad Deum, et non ad peccatum, odium teratur ad peccatum, et
non ad Deum, sed teratur ad Deum, et non teratur non dicitoria in contrarietate: et non mirum ob rationem
et mater probationis, nam sicut amor contronit teratur naturaliter ad Deum ipsum pronquendo, et ad Deum
et sicut odium teratur naturaliter ad peccatum ipsu dicitur ita amor dicitur: et amor contronit
denominat peccatum amatum, quod est absurdum. Per contra, quia teratur ad Deum denominat amatum
Deum: et si teratur ad peccatum denominat peccatum amatum. Non contra, et ante probationem, nam ultra
terari non est, quod amor ex parte modo terendi constituat voluntate affectivam coniuncta cu
Deo, et contrahat ad Deum, at vero amor contronit in ordine ad peccatum constituit voluntate
affective coniuncta cu peccato, imo illa vitiat, quare non denominat peccatum amatum, licet ad illud
teratur.

Instantur: et amor contronit teratur ad Deum pronquendo, et ad peccatum averto, super
modo de fuga, quare denominat Deum amatum, et non peccatum, sed hoc est aperta dicitio: et verantur
dicitoria de amore respectu Dei, et peccati. Non mirum subsumpta, nam hoc non sunt dicitoria, quia non
circa idem, siquidem circa Deum, et peccatum; quare nulla datur dicitio in Deo, quod amor Petri non sit amor
Pauli, seu amor ad Petrum teratur non teratur ad Paulum; licet idem sit amor, qui est amor Petri, et non
amor Pauli, dicitio esset si amor contronit modo quo teratur ad Deum, ad Deum teratur non vero est
dicitio in Deo, quod amor contronit modo quo teratur ad Deum non teratur ad peccatum.

Dicitur: amari, et odio ha-

beri sunt prout dicitoria; sed sunt naturaliter idem in actu contronit, et per affirmatum de Deo, et necun-
dum de Deo naturam: et verantur prout dicitoria, ad quod dicitio virtualiter requiritur in actu con-
tronit. In dicitio, quod amari Deum, et odio haberi Deum sunt prout dicitoria non vero amari Deum, et
odio haberi peccatum: sicut amari Petrum, et ipsum non amari sunt dicitoria non vero amari Petrum, et Paulum
amari; actu igitur contronit non potest odio haberi Deum, quomodo sunt dicitio.

Obis 2°, in patre entis 414

tas, et malitia realiter identantur; sed entitas producitur a Deo, et non malitia iuxta Thomam: et de
preter naturaliter identitate verantur dicitoria ante opus intus. Non mirum, nam malitia consistit
in privativo, in privatione scilicet moralium virtutum unde entitas, et malitia preter consistunt, prout
identantur.

Obis 3°, in deo verantur prout dicitoria ratione distantie virtualis: et utriusque 416

et possunt verari dicitoria de rebus realiter identitate ad quod requiritur dicitio virtualis. Non
patet, nam paternitas, quae identatur naturaliter cum ista dicitio non comunatio filio et cum conatus
quae sunt dicitoria, et verantur, quia istae, et paternitas virtualiter distinguuntur. Non contra, nam id

admittimus in actu, quia ultra nostri intuitus captione ex veritate identitate cum 3, sumptu pa-
ternitas, et filio aversa deura de punitis naturalis intuitu, quod fide credimus; at extra Deum
et in creatis id repugnat, quare repugnat in creatu unum. Idcirco antequam intuitus seipsum
naturaliter identitate, consentit, repugnat deo virtualis maxima in creatis.

416

Obi 4°, visio corpora
tenetur ad lapides, et non ad dependentia, qua dicitur ut creatura a Deo, sed de qua vita et lapidum
non prae naturaliter identitate, quod de prae naturaliter identitate potest unum, et idem dicitur,
et non in quo stat naturaliter dicitur. 2^a, pari modo prae naturaliter de qua videri debet tenetur de qua, quod
visio lapidum si videretur de qua, qua a Deo importat, videretur Deus.

417

Non manet quoad 2^a par-
te, na visio lapidum tenetur etiam a de qua a Deo, qua lapidum identitate importat. Nisi
ia de qua videretur Deus, na tenetur de qua solum videretur visio de qua comparatio, et in ordine
ad ipsam tenetur, quomodo non videretur de qua lapidum a Deo, cum potest verba quae mater non sit compar-
ta, aut collata.

418

Obi denique per nos al fundat de ratione rationis sui a naturalis, et non a seipso; na
li t d fundat de ratione rationis sui ab alio, et non a seipso; na hoc est Idcirco indenter ab
intu: quod iuxta nostra principia de alio, et non a seipso Idcirco indenter ab intu. Non mirum
dicitur est rationis, qua ad iuxta philosophiam non est a se, sed a ratione, neque a se, sed ab alio. Hanc autem
de ratione tota entitas non fundat, qua quod dicitur ordine ad nos, et dicitur capax, et ea cogit-
tur huiusmodi in adaequatione, et prae naturaliter a se, et non a se Idcirco antequam. Sed dicitur a se
sequenti. Item 4°, utrum inter gradus superiorum, et inferiorum dicitur prae naturaliter obvia Theoria.

Artus 4us Vtrum Inter Gradus Superiores, Et Inferiores Dicitur Prae Naturaliter Obvia Theoria.

419 Nota 1°, quod prae naturaliter prae naturaliter est unum ab alio, et non a se, sed a se. Hae prae naturaliter
duplex una fortis, et alia obvia. Fortis in actu intuitu agitur ex parte obvia fortis in quo
repertis, et sic eodem modo, sed una clara, et alia confusa: ita ut de nulla illarum veritas non
per tale actus a tactus. Obvia autem illa dicitur, quando non solum actus est deus, sed etiam
parte obvia corrumpit una fortis, et non altera.

420

Primum: prae naturaliter fortis, qua obvia duplex est nimirum
simplex, et composita; simplex in cogitatio unius fortis alteram cogitatio, ut quando cogitatio
ab alio naturalis, composita in cogitatio unius fortis de alio, ut hic actus: alio naturalis. Simplex tan-
de alio naturalis, et alio positiva: naturalis ut quando cogitatio alio cogitatio de naturalis; positiva ut
cum utrumque cogitatur, sed in parte, et per divinos actus.

421

Nota 2°, quod nostra prae naturaliter obvia non requiritur
ut quando dicitur alio naturaliter naturalis, na haec fit per actus alio: ergo dicitur fundata, et fundata
tenetur in tenetur, qua se naturaliter dicitur equivalet fundata tenetur in impetum nostri intuitus
non valentis unum coram tota non adaequatione concipitur: probet etiam fundatur subtilitas intuitus -

potui ullomodo cogi n̄ cogitō conato: r̄g. Respondit Suavia, qd̄ tunc n̄ cogitur rale in ordine ad d̄icturū, sed in ordine, et competitivē ad r̄asonē, quare per cogitōnē al̄ cogitur rale, et al̄ in ordine ad r̄asonē, et per hanc rale: cogitur utruq; in ordine ad d̄icturū, d̄inguit Suavia involuta probonē m̄ritū.

428. D̄: parte per cogitōnē al̄ cogitur etia clarē rale; sed repugnat cogē clarē et ex parte rale, quin cogatur in ordine ad d̄icturū: r̄g. Cogitur in ordine ad d̄icturū, et nullo modo cogitur rale per cogitōnē al̄. Et m̄ritū: rale solū cogitur clarē quando cogitur id̄, per qd̄ clarū aparēt ipsū rale; sed solū per d̄icturū aparēt clarū rale, nam solū per illū explat̄: r̄g. Mas patet, nam hō solū cogitur clarū, sive clarū aparēt hū pretiū al̄ rale. M̄ritū constat, nam modifit nec explat̄ rale per al̄, nisi in r̄asonē, sed per p̄mptū d̄icturū convenienter solū cogitur clarē quando cogitur in ordine ad d̄icturū.

429. Respondit Suavia, qd̄ per cogitōnē al̄ cogitur clarē rale, et al̄ in ordine ad r̄asonē, licet n̄ cogatur clarē in ordine ad d̄icturū. Et per cogitōnē al̄ n̄ cogitur clarē in ordine ad d̄icturū: r̄g. nec cogitur per illā clarē rale in ordine ad r̄asonē. Contra patet, nam d̄ictō modo debet cogi rale, ac al̄ per cogitōnē al̄. Et per cogitōnē agitur al̄ nullo modo cogitur rale: r̄g. nec clarē. Et an̄: al̄ excludit ā r̄aso contū rale: r̄g.

430. Et an̄: al̄ ē genus; sed genus excludit d̄i-
fas: r̄g. M̄ritū patet ex Philō 30, m̄ritū textu 10, dicente: d̄ictō ē extra unū generū. Et t̄ia ex Divo Thoā per hanc verba: genus n̄ ē in d̄ictō, sicut pars est c̄ivis, qd̄ n̄ patet de d̄ictō per se loquendo. Constat h̄c al̄, et rale competit m̄ritū hōr sicut corpus et anima ferit: r̄g. sicut corpus, et anima raleiter absolute d̄ignuntur, ita al̄, et rale obivē d̄ignuntur. Contra patet, nam com-
pro sup̄t̄ d̄ictōnē inter partes componentis.

431. Respondit Suavia, qd̄ illa ^{est} competitō cogitōnē, sive ex parte actus sicut et d̄ictō. D̄: al̄ obivē, et rale obivē competit m̄ritū hōr: r̄g. n̄ cogitur t̄ra ad al̄, et rale. Et an̄: Partes m̄ritū hōr debent ē unā potā, et alia actus; sed nulla cogō potuit competere ut potā, q̄a ōm̄n̄t actus intus, et nulla actuatur per alia: r̄g. competitō m̄ritū, si habet partē obivē: r̄g. etia d̄ictō, convenienter contū obivē hōr competitō p̄cedunt obivē, et n̄ solū rale d̄ignuntur ex parte actus.

432. Arguit 2° h̄c p̄p̄ō al̄ rale ē competitō; sed n̄ competit cogitōnē cum n̄, et rale: r̄g. competit obivē; sed competitō ē d̄ictōnē r̄aso: r̄g. obivē cogitōnē nempe al̄, et rale obivē d̄ignuntur. Constat h̄c: sensus p̄sonē n̄ ē qd̄ al̄ ut cogitur rale ut cogitur alia p̄p̄ō esse falsa, et rale: r̄g. competit obivē al̄ rale: r̄g. unū ab alio obivē d̄ignunt.

433. Arguit 3°: h̄c cogō al̄ n̄ esset illi rale: r̄g. minus ē cogō forlū rale. An̄ patet; q̄a n̄ valet: ē al̄: r̄g. rale. Contra videtur sequitur ex ante. Arguit 4°: potuit intus noster r̄s idat̄ in adequatē concipere; sed hoc ē eas obivē p̄cedere: r̄g. potuit intus al̄, et rale raleiter rale obivē d̄ignere. Mas ē certa apud ōm̄s, nam intus plures concipit abstrivē, et per cogitōnē inadēquata. M̄ritū p̄na cogō in adequata minus competit de obivē, qua adequata: r̄g. aliquid relinquit in cogitū, al̄ rale p̄na

condit.

Arguitur 5° pretia realiter idata possunt obire dūgū: vō et gradus superior et inferior 434
vō. Prout: pretia realiter idata possunt parere potas divitas; sed id n̄ possunt rem dūgū
ventur obire: vō. Itur patet, nā veritas et bonitas realiter idantur, et una specificatentur
et alia voluntate. Itur etia constat, nā dūto specificia potas a dūtone obonū dūcepto
venire.

Obi 1° d' elonē: d' alē, et rati n̄ possunt usare pretā d' d'ictoria: vō n̄ produci obi 436
vō. Prout: neq̄ possunt de illis usare pretā d' d'ictoria intrinca, neq̄ extrinca: vō nulla. Prout
quoad 1^a parte ē certus, quoad 2^a p̄: ita oportet d' d'ictoria extrinca, ac intrinca: vō si
d' pretū realiter idatū n̄ possunt usare pretā d' d'ictoria intrinca, neq̄ extrinca: vō n̄ pos
sunt usare cogē alē, et n̄ cogē rale, quā n̄ d' d'ictoria extrinca.

Prout 1° inter opōnē d' d'ictoria 436
vō n̄ datur una mā alē: vō equo oportet d' d'ictoria extrinca, ac intrinca, 2° nā d' d'ic
toria extrinca importat eū, et n̄ ē eiusdē rei, l' n̄? Si 2°: vō n̄ d' d'ictoria d' d'ictoria, vō equo
oportet ac intrinca: Si consā: d' d'ictoria intrinca oportet, et repugnat, q̄ importat eū, et n̄
ē eiusdē rei: vō equo oportet, et repugnat d' d'ictoria extrinca, quā importat eū, et n̄ ē
eiusdē rei.

Vigetur hoc: adeo repugnat produci alē, et n̄ produci rale, alē exētere, et n̄ exētere rale 437
ut nec d' d'ictoria possit contingere: vō equo repugnat cogē alē, et n̄ cogē rale. Si consā, nā sicut cogē
vō, sequitur ē intrinca, et n̄ ē eiusdē rei ita intrinca ex 2° et extrinca, et n̄ ē eiusdē rei.

Ad 438
obonē vō d' d'ictoria, qd' d' d'ictoria realiter, et obire dūgū: n̄ possunt usare pretā d' d'ictoria, bene vō
vō d' d'ictoria realiter idatū, et obire dūgū, qualia sūt alē, et rale; nec cogē alē, et n̄ cogē rale sūt d'
d'ictoria, sed sūt ralis quā n̄ dūgū obire rale. Unde de omnino eodē neq̄ pos
sunt usare d' d'ictoria intrinca, neq̄ extrinca, n̄ intrinca nā hanc n̄ ē circa dūta realiter
ad minus in creatū: n̄ extrinca, nā hanc ad minus in creatū exigunt repirē inter dūta obire.

Pretorquo nūc obonē sūt vōgū: repugnat cogē alē, et n̄ cogē rale: vō etia repugnat alē 439
genus, et rale n̄ ē genus? Pretorquo 2°, vō equo repugnat p̄scindi alē rale, et n̄ p̄scindi
a seipso? Pretorquo 3°, vō sicut repugnat apparere al sub hac expōnē alē, et sub ea n̄ appa
re rale? Pretorquo 4°, vō equo impliciter vō al sub hac expōnē alē d' d'ictoria per principiu ex
sonū, et n̄ d' d'ictoria per rale, nū per principiu d' d'ictoria. Nā sūt d' d'ictoria hanc consā.

Ad usq̄ia rōnē 440
consā d' d'ictoria ē nā productio, et rāta coiciunt rebus prout sūt a parte rei, quomodo alē
et rale sūt idē quare neq̄ alē produci, aut exētere, quin exētat, et producat rale, cogē
gē vō alē p̄cipue abstrivē corē illē ut ē obire in intū per cogōnē, quomodo iā d' d'ictoria
obire rale, ex vō cogōnē p̄cedentū tantū ad alē. Neq̄ cogō debet adēquari cogōnē, sicut pro
ductio in producto, quare potest cogē alē cogōnē inadēquata n̄ cogōnē rale; n̄ vō potest produ

ei, neq[ue] existeret n[on] producto aut n[on] esset rationali.

441

In tabulis potest cogere inaequale ad quinque-
gaturale: respectu potest produci inaequale quoniam producatur rati, aut rati, neq[ue]
illud. Non constat, nam productio est actio fisica n[on] presiva quam repugnat productio inae-
quata tendit rati ad supponendum in modo quo est, ac per contrarium adaequale; cogit autem
presiva tendit intentionali ad obiecta rati a parte rei, quam rati respiciuntur ab eis ac-
tione, et nunquam producuntur aliter a parte rei: coguntur rati in univ[er]sali, et hoc, et pro-
ducuntur in singulari, et determinati, q[uonia]m sic utitur a parte rei, quandoq[ue] enim coguntur pluribus,
qua repugnant ei, et producuntur rati, quae possunt existere, quare in d[ist]in[ct]o rati inter cog-
noscere, et productione.

442

Uterius rati est, nam intuitus noster potest concipere abstrivere ip[s]i nomen
elo ab eis eorum operibus, quas in se ipsis reperitur: cuius in hoc experientia operum longe di-
stans n[on] est rati, et dicitur, ideo potest cogere in hoc rati, ad q[uo]d prouta fundatur
sunt. Deinde; intuitus noster propter suam subtilitatem independet a loco, tempore, et materia
ob id ideo potest illud cogere praevidendo ab his circumstantiis.

443

Uterius rati est, nam intuitus noster potest concipere abstrivere ip[s]i nomen
elo ab eis eorum operibus, quas in se ipsis reperitur: cuius in hoc experientia operum longe di-
stans n[on] est rati, et dicitur, ideo potest cogere in hoc rati, ad q[uo]d prouta fundatur
sunt. Deinde; intuitus noster propter suam subtilitatem independet a loco, tempore, et materia
ob id ideo potest illud cogere praevidendo ab his circumstantiis.

444

Obiectum 2° videtur, et non videtur cogere in
tuitu, et non cogere intuitu n[on] est prouta dicitur extrinseca; sed non potest verari de alio, et rati. rati n[on] cogit
inadequata, et non cogit rati licet sint dicitur extrinseca. Non constat dicitur est, nam rati, subit
actus potest malis tendit ad rati in singulari, et a parte rei existunt et rati cogit intuitu, seu adae-
quata tendit ad rati n[on] a parte rei, quare nulla prouta alio, ac cogit abstrivere, et inae-
quata tendit ad alio d[ist]in[ct]o rati.

445

Adverte hic ex Dico Phoa in 2° d[ist]in[ct]ione 5^a questio
n[on] est, articulo 5° dicente: de eode[m] rati q[uo]d id est impossibile est aliquid id[em] asserere, et n[on] asserere
sed si in aliquo d[ist]inguantur asserens, et negans pertinent ad illa d[ist]in[ct]ione q[uo]d de ip[s]o verari
poterunt. Adverte etiam, q[uo]d beneficio d[ist]in[ct]ionis obiecti non possunt verari prouta dicitur in
trinseca, seu ante intuitu n[on] est d[ist]in[ct]io n[on] est ante consideratione intuitu. Neg[ati]va dicitur
extrinseca verantur de alio, et rati rati n[on] est rati, sed solum illa, quae co[n]sistit alio ut per rati
n[on] est d[ist]in[ct]io rati, unde produci, et non produci, videri, et non videri, audiri, et non audiri n[on] verari
tur de alio et rati.

446

Obiectum 3° prouta dicitur in se possunt verari de extrinseca, quae non supponit d[ist]in[ct]io: sed
alio, et rati n[on] supponit d[ist]in[ct]io ante haec dicitur cogit et non cogit: rati n[on] possunt verari haec d[ist]in[ct]io
dicitur de alio, et rati. Mirum patet, nam rati, et rati n[on] d[ist]inguantur rati, et d[ist]inguantur

ante cogitū, sive operonū intus.

Proinde, qd prout dicitur verantur de illis, qua sequuntur 447
dūta, hū dūguntur per ipsa dicitur a dū, et rāte dūguntur per cogitū, et nō cogitū rāte, qua
re de illis verantur dicitur; nam per cogitū abstrivā rāte separantur intionaliter a
rāte, siquidē ex vi cogitū exūit obivē intus, quin exūit rāte, quando qui de intus
percipit a dū, et nō percipit rāte.

Instabū 17: ante qua accedat cogō, nō habet aī aliquid, qd sūt ali 448
ud a rāte: rō accidente cogōne idē rnt aī, et rāte, et intus, et comparativē ad cogōne: rō
utruq cogitū cogōne aī, hāc consā requiritur ut hā, qua p r, na cogō ut sit extrinca obivē, et
nō immutat intus, rō qua ante cogōne rnt idē, rnt et post cogōne. Dūgo tū, consā rnt
idē rāte rōndō obivē, et ut cogitū nō consā, na rāte rnt habent intus, ac in cogō, siquidē ro
guntur aliter aī, quā obivē, et intialiter ut cogitū possunt dūgū, qua rāte rnt idē.

Instabū 18: accidente cogōne aī nō rāte intus de novo advenit aī: rō tota dūto ē extrin 449
ca aī, et rnt ex partu actus advenit, et nō ex parte obivē. Nō consā, na rnt per cogōne rnt aī
rāte intionaliter rāte, qd rāte intus rāte, et rō rō aī obivē intus, et intionaliter rāte
ud a rāte, et licet dūto rnt intus, obivē intionaliter ē in obivē.

Obivē 4: ex dūto 405 450
sequitur, qd rāte cogitū per cogōne rnt rāte, nec rnt. Probo: nō ē quid rāte aī rāte
ē rāte, sed ex vi rāte cogōne aī nō ē rāte, rō nō ē rāte. Proinde, qd rāte rāte, et rāte rāte,
licet obivē rnt rāte nō ē rāte; unde licet dūto rnt intus, aī dūto per rnt aī rāte ē rāte
rāte.

Quero in quo consistat hoc dūto rnt. Proinde, consā rnt in rōne idēntatis intialit 451
aī, et rāte ut rnt dicit. Illustrissimus Palanco, na ex vi cogōne rnt aī obivē intus
rnt, sive ē obivē intus rnt rāte, in quo consistit rnt intialit. Nō ē aī dūto cogitū
rnt et rnt per cogōne rnt, sed obivē rnt rnt, et rnt quatuor cogitū aī, et nō
rāte.

Obivē 5: qd aī cogitū quin cogitū rnt aī dū qui rnt obivē a rāte, sed et rnt pot ut co 452
gī, quin cogitū ut dūto: rō et aī dūguntur aī a p rō dūto, sed ex hoc sequitur aī
nō ē dūto rāte; p qd dūguntur aī p rō dūto, siquidē dūto dūto dūto p rō
ē dūto: rō nō aī dūguntur aī p rō dūto rāte nō ē dūto rāte.

Dūgo p rō rnt p rō 453
rnt cogitū, quin cogitū ut dūto rnt rnt; ex vi rnt nō rnt, et consā; na per hanc
cogōne rnt qua p rō rnt nō cogitū rnt, qua rnt rnt rnt nō idēntas, et dūto intus
aī, aī a rāte; unde licet ab hac dūto rnt in abstracto dūto aī, nō rnt dūto ab illa in con
creto, siquidē rnt in concreto rnt obivē nō rāte.

Obivē 6: cogō aī apit ex parte obivē ē id, qd 454
per rnt rnt cogitū, sed rāte pot ut apit per cogōne rnt rō per rnt rnt rāte. P rnt:

nihil est realiter absolute ali; qd n cogit realiter absolute rati, sed ali est realiter absolu-
te potest agiatur cogone al: rō per ea potest etia agi rati. Nō mirū, ut contra probonū
qua n inferitur, sed hac: rō rati cogit pota ut al agiatur per cogonē al. Qd consensus invenit,
quin aliquid cogit ali realiter, et n rati.

455

Instabū 1°: rati cogit pota, ut cogatur al hac cogonē
al: rō etia cogit pota ut ipse cogatur per eandē cogonē. P^o contra: qd nulli cogit pota, ut cogatur
per cogonē, nisi illiquid per ipse cogitur: rō et rati cogitur per cogonē al n ipse cogit pota
ut per illa cogatur al. Nō contra, et dū gō anū probonē nulli cogit pota ut cogatur cogonē ad
quata condo inadeguata nō anū; et conat. P^o etia cogitur hōi ē capax ut inadeguata conyēa
tur cogonē al, quare potest cogi al, et rati, sicut apud ut rōi tota entitas hōi ē capax ut ina-
dequate per al sit sicut lionis et genus, et per rati sit dū similitū, et dū dū.

456

Instabū 2°: al, et rati nō
cader indivisibilis realitas; sed indivisibile, aut totus, aut nihil agitur: rō si cogonē al agitur al,
etia agitur rati, et tota entitas hōi. Dū gō mare; indivisibilis realitas realiter condo; obēti
et intionaliter nō mare; et dū gō mirū; cogitur etia intionaliter inadeguata; agitur etia fūcā
adeguata condo. Indivisibile realiter partitur intionaliter et obēti, qd cogitur dū rō cogō
nibus inadeguati.

457

Obis 7°: ex hū d dictione extrinseca cogit al, et n cogit rati sequantur alia
d dictione intrinseca, et rati; sed hac per nos repugnat in creatis, et igitur qd est rati realiter:
rō et illa. P^o mar: quidquid cogitur cogonē al, antequa cogatur ē capax ut rati cogonē cogit
tur, qd rō per ea n cogitur n ē capax; sed per nos per cogonē al cogitur al, et n rati: rō al
antiqua cogatur, nō a partem ē capax, et rati a partem nō ē capax ut cogatur per cogonē al.

458

Vergetur hoc p^o: al, et rati ante cogonē nō al, et rati prout nō a partem rei; sed ante cogonē al et co-
gibile sine rati, et rati nō ē cogibile sine rati: rō a partem rei dicit al cogibile rati et intrinseca, qua
a partem nō dicit rati. Vergetur: qd al realiter cogitur cogonē al: rō realiter ē terminus cogonē.
Deinde rati realiter nō cogitur cogonē al: rō realiter nō ē terminus talis cogonē; sed al realiter ē ter-
minus cogonē al, et rati realiter nō ē terminus talis cogonē sicut prout d dictione realia, et intrinseca:
rō idē, qd p^o.

459

Ad obonē nō mare; ad cuius probonē nō 2a parte marū, na rati capita
te, qua habet al, habet rati; qd sicut al habet capitate ut ipse cogatur per cogonē al, ita rati
la habet capitate ut al cogatur per cogonē al, sicut rati nō habet capitate, ut ipse cogatur per co-
gonē al, ita al nō habet capitate, ut rati cogatur per cogonē al; unde nulla capitate cogit al,
qua realiter dū cogit rati: ut nō qd nō habet intrinseca capitate ut per ea cogonē agiatur al
et neutrum habet capitate, ut cogonē al agiatur rati.

460

Hic adverte; qd ut cogonē al sit inadeguata, et diformū obū immūdiatur ipse nō ē al, sicut entitas hōi ut ē a partem rei; na hac
prout ē a partem rei sola potest agi per cogonē nō prout, et qua ipse adēquet. Unde hoc

das superior, et inferior. Vnde aliud dicitur in eadem causa scilicet, quod propter inactivitatem
pluribus producit, sicut, ut Deus, et Sol, aliud est velle in reprobando, ut vox ho, quae plura significat.
Sed de his duobus verbis non discernimus in presentibus libro.

465

Nota de generali univocitate hinc dicitur ab
Arte esse in eadem, ut nata hinc est velle in essendo, quia est una in multis, et de multis, et
multiplicabilis, nec ut nata sit velle requiritur, quod aliquando valiter multiplicetur, et sit in pluri-
bus, sicut si solo existente Adamo cuius nata hinc erat velle, quia poterat multiplicari. Aliud dicitur
vnde in eadem illud nemo, quod potest de pluribus generari, sed hoc non dicitur ab arte in eadem
de plusquam proprietate ab arte, cuius est proprietas, nam generari de pluribus est proprietas velle.

466

Velle in esse
de dividitur in metum, et loquens, et nata hinc abstracta a diffinitione, cum sine illis cogitur, ut alii cogi-
tur rationati, et irrati. Quae nata postquam abstracta ad inferiora comparata, in quibus potest esse,
et de illis generari. Quae dividitur velle in velle secundum rationem, et velle secundum rationem tantum, hinc
est, cuius plura inferiora actu existunt ut homo. Quae, cuius unicum tantum existit individuum, licet alia
non repugnent ut nata solis, et nata Michaelis.

467

Ad velle, quod velle loquens potest non generari dicitur in
motum fundaliter proxime, et fortiter; fundaliter remoti est fundatum, quod datur a partem
ut aliquis dicit velle, ut similitudo reperita inter individua nata hinc est fundatum velle nata
hinc fit velle fortiter per comparationem interius. Velle fundaliter proxime est ipsa velle metum, seu
nata abstracta; quia ex quo interius abstracta nata ab individuo descendit fundatum ad ipsa
partem ad inferiora comparanda, velle fortiter est nata ad inferiora per actum interius comparata.

468

Practitus, et Cratylus negantur existia velle dicitur: omnia est irregularia ac pro con-
sens. nam omnia velle, cum velle sint de natura, et velle; quia ex Arte de singularibus non datur
vella, nec de se. Nominalis solum in vocabula dicitur velle, dicitur sola voce, et non est velle
vella. Quos omnia sunt de se: velle datur velle in velle. Constat ex Arte dicitur velle alii velle velle,
et alias parlaris. Constat etiam rationem velle dantur velle; sed velle velle de velle, quia loquens
velle non agit de hoc aut illo velle, sed dicitur velle velle, in qua omnia velle velle.

469

De non a partem datur
vella nata, quae per interius velle velle fortiter: velle ipsa a partem velle singularis, licet
velle singularis: velle velle a partem, licet velle ad minus fundaliter: velle a partem
velle datur velle fundaliter, quod indimium. Hoc autem velle est velle, et similitudo plurium indi-
viduorum in aliquo velle. Velle velle velle a partem datur nata velle velle velle a sin-
gularibus

470

Artes de velle a partem datur nata velle Bealiter Separate de
velle.
Artem Plato dicitur a partem datur nata velle separate realiter a singularibus, quae
ideas platonicas appellamus. Quae sunt clara a partem datur nata velle velle velle.

unum in spe unitate forti.

Ad an. obtentū, et d'igo manū probantū: d'ito, et multiplicat 484

fortū in pretū foilibū, prout abstractū, et prout ab individualibus ē d'ito, et mul-
plitas specifica condō in pretū foilibū prout a partem existunt nō manū, et conōmī
nō d'igo conōmī eodem modo. Itaq' a partem nō d'iguntur prout a fortū ab individuali-
bus, quare d'ito fortū ostā a prioribus nō d'iguntur a d'ito nō unitate ostā a posteriori-
bus, et utraq' datur inter Pet. et Paulu. Ad dō, qd' a partem nō dantur prout a fortū, et unitate
ca nisi fundaliter, fortū vero per intū inadiquatē congruente; quare unitate fortū int' spe
intū licet fundaliter datur a partem rei.

Ad uogiar d'igo an. Pet. et Paulu a partem rei nō d'iguntur in 485

spe, que datur a partem rei nō unitate; quare datur condō an., et nō conat. Nō enī datur a partem
rei spe, ut pot' importans positiva unitate pluribus individuū realiter d'itū cōt., quare
lo intū ad unitate ualeat formari; unde Pet. et Paulu a partem rei nō d'igunt in spe, nec fortū
tes int' unū; na in eo, qd' ab exteri nō participatur nec plura nec unū sūt extrā, sicut Pet., et Pau-
lu nec d'iguntur in eo lapidū nec int' unū in eo lapidū, qd' nō participat ei lapidū.

Obijant 3o Pet 486

a partem rei magis unitate ē Paulo, quā Leonē; q' magis unitate ē Paulo, quā cū Leonē; sed cū Leonē
ē unū generis, et in rōnāle; q' cū Paulo ē unū specifiū in rōnāle hor.; q' nata hūa a partem rei ē
una fortū in Ps, Paulo, et ceteris hoībū. D'igo hū conōmī magis ē unitate cōmī condō; unū
id ē idē cū Paulo, seu cū Paulo ē datur nō conat.

Itaq' a partem rei equen ē unū Pet. cū Paulo. 487

accō Leonē unitate idatū, q' magis ē Paulu, magis Leo, sed ab utroq' realiter d'iguntur in quo
nō ē magis, et minus, ē tamē Pet. conformitōr Paulo, quā Leonē, et rōnāle na in pluribus operatō
bus unitate Pet. quā Leonē, et quibus unitate intū fundatū ut conat' datur cōt. Pet., et Le-
onē, hoc uero ut cōt. Pet., et Paulo. Unde eaq' a partem rei solū datur multitudō, d'ito, et similitudo;
Unitate uero generica, sicut specifiā, fit per intū.

Instabit nō modo quo d'iguntur Pet. et Paulu 488

d'iguntur datur Pet., et Paulu. Prōterea, qd' Pet., et Paulu d'igunt modo quo Pet., et Paulu quoad
caritā idatū nō uero quoad unitate conformitātē, na Pet., et Paulu nō cōfōrmitate, sed in
eudē, sicut Pet., et Paulu. Dicit. ex nostra doctrina requiritur, qd' uerbu datur nō assumpti-
uē et nostra nātā, siquidē nātā, quā assumpti nō ē nostra, neq' una cū nostra. apud nos
sed ab oībus dicitur uerbu assumpti nostra nātā; q' Pet., et Paulu, uerbu assumpti nostra
nātā id ē rōnāle nātā, qd' datur Paulu. Apostolus.

Instabit 2o similitudo iuxta Pet. fundatū 489

ex unitate; sed Pet., et Paulu nō per unitate a partem rei in nātā hūa; q' a partem rei nō unū
in nātā hūa. Prōterea, qd' similitudo fundatū in unitate impropria seu conformitātē, nō uero in
unitate q' in unitate idatū, q' unitate impropria quare nātā rōnāle nātā quales ē similitudo
reperitū inter uerba nātā datur; quare ex similitudo inter Pet., et Paulu inferuntur conformitū

n unote ides

489

Obijunt deniq[ue] Sancti Patris Bernardus et Bonaventura dicentes n[on] debere Deo gratias agere eo q[uo]d nos fecit ho[m]i[n]em, et n[on] brutu[m] aut lapide[m]. r[ati]o e[st] q[uo]d in nobis datus potuit et daretur de se bruti, aut lapidis, q[uo]d multo magis nata e[st] ex natura viri indifferen[ti], ut est in Paulo. No[n] contra sensus Patrum e[st] nos debere Deo gratias agere, q[uo]ia fecit, id e[st] q[uo]ia lo conseruit nos fecit brutu[m] aut lapide[m].

491

Ex dictis colligit[ur] 1° natura a partu[m] rei habere unitate[m] forte idata[m] cum numero. Pro[ter] e[st] q[uo]ia in Petro id e[st] a partu[m] rei e[st] Petrus, et e[st] ho[m]o, atq[ue] a partu[m] rei n[on] e[st] multiplex Petrus, r[ati]o neq[ue] multiplex ho[m]o: r[ati]o sicut e[st] unus numeru[s], ita e[st] fortiter unus in partu[m] usilibus. Colligit[ur] 2° hanc unitate[m] forte a partu[m] rei n[on] e[st] positivu[m] co[m]mune. Pro[ter] e[st] q[uo]ia idatus cu[m] quolibet individuus singulari: r[ati]o n[on] e[st] co[m]p[os]it[us] sed in pluribus multiplicata.

492

Colligit[ur] 3° natura hanc a partu[m] rei n[on] e[st] una ad huc nativitate[m]. Pr[imo] q[uo]ia hanc unitate[m] sicut e[st] in eo, q[uo]d natura hanc nec e[st] diversa, nec positivu[m] individua, sed hoc implicat: q[uo]ia e[st] unitas. Pr[imo] m[od]o t[er]tia natura a partu[m] rei n[on] datus prout a duplici dicitur, nam q[uo]dlibet e[st] la[us], sed dicitur, et individua m[od]o dicitur: r[ati]o natura hanc a partu[m] rei n[on] e[st] individua, l[icet] dicitur. 2° q[uo]ia probatur nec natura hanc e[st] positivu[m] dicitur in o[mn]ib[us] ho[m]inib[us]: r[ati]o n[on] e[st] prout dicitur dicitur, et individua.

493

Colligit[ur] 4° a partu[m] rei datus vult fundaliter, n[on] vero fortiter. Pro[ter] e[st] q[uo]ia a partu[m] rei datus similitudo, et co[m]positio individua in quibus stat fundaliter vult. Pro[ter] 2° e[st] q[uo]ia vult forte dicitur natura positivu[m] una, et co[m]p[os]it[us] in pluribus; sed id n[on] datus a partu[m] rei: r[ati]o neq[ue] vult forte. Colligit[ur] 5° datus vult forte per int[er]iorem ad quatuor co[m]p[os]it[us] co[m]p[os]it[us]. Pro[ter] e[st] q[uo]ia sic natura alioq[ue]n multiplex e[st] una, et pluribus co[m]mune, ut e[st] in h[oc] co[m]p[os]it[us] per hunc actu[m] ho[m]i[n]is. Questio 3^a de materia forma, et causis vult. Artus 1us, quomodo sit materia, et quomodo forma vult.

Questio 3^a de Materia, Forma, et Causis Virtus.

Artus 1us, Quomodo Sit Materia, Et Quomodo Forma Virtus.

494

Ad vult, q[uo]d supra dedimus, nempe co[m]p[os]it[us] vult a natura ab inferioribus abstracta, et unum a multis; loquor vero ultra dicitur vult natura ad inferiora, r[ati]o e[st] e[st] unum in multis, et ad multis. Nota 2^a q[uo]d q[uo]dlibet ex h[is] vult e[st] co[m]p[os]it[us] loquor quales e[st] materia, et forma, unde nunc querimus quomodo sit materia, quomodo forma. Pro quo vult.

495

natura obiv[er]te prout dicitur, n[on] vero collectio, sicut dicitur. Pro intelligentia clon[is] nota, q[uo]d e[st] cuius prout obiv[er]te n[on] admittentes co[m]p[os]it[us] vult vult fieri q[uo]ia co[m]p[os]it[us] co[m]p[os]it[us], quod aguntur o[mn]ia silaria ut vult; quod dicitur huius co[m]p[os]it[us] vult. co[m]p[os]it[us] collectio vult huius co[m]p[os]it[us], et individua, ita ut forma, et unitas vult vult co[m]p[os]it[us], materia vero silaria co[m]p[os]it[us]. Et hoc avertimus vult fieri per co[m]p[os]it[us] obiv[er]te prout dicitur natura ab inferioribus, ita ut huius co[m]p[os]it[us] co[m]p[os]it[us] natura obiv[er]te una, tota q[uo]ia vult de Petro, et Paulo.

496

Prout dicitur.

mata proxima uelut metaj e capax unitati, qua e fora, sed sola nata obire presa e capax unita
tu n uero collectio silartus, qd hac multiplicari importat: rō nata obire presa, et n collectio silartus, e ma
ta uelut metaj. Sic 2o do. fora uelut metaj n e cogo prescindens nata a disjuncta unitas ueris, effie
ta. Coitū Fhoaruz, et qd uelut metaj e obur cogonis presidentis: rō n constituitur forlitem per cogo
ner presidente.

Prans: cogo prescindens n agit silartus, alias n uerit presidente: rō agit uerit: rō uerit e obur
cogonis prescindens. Vg utur: per cogonem presidente fit nata uelut: rō nata n constituitur forlitem
uerit per tale cogonem. Contra e uidentia, na nil constituitur per actionem qua fit, sicut calida forlitem
n constituitur per caliditatem, nec albu per actionem dealbante.

Pro 2o do D Iusurta: cogo confusa 498
silartus, qua per uerit uelut reprasatiue e multiplex: rō n e unitas adhuc extrinca, et intionalu
uenerit. Item e doctrina ueritior, na talis cogo currit presidente obire reprasatiue inferioru disjuncta, et
pluralitate: rō e multiplex reprasatiue. Ita qd n contra, qd unitas e contra pluralitatem: rō cogo
qua reprasatiue e multiplex n e unitas.

Explicio hoc n rō qd cogo agitur plura entitatiue sit 499
una, ut cogitur sit uerit, alias populus sub hac cogone populus uerit uelut, qd natus: rō uerit n
quiritur, qd cogo reprasatiue sit una; sed hac cogo n reprasatiue e multiplex, sicut hac populus
na per uerit qd per uerit confusi agitur plurimū collō: rō sicut per hanc populus n constitui
tur forlitem uenerit, ita neq; per hanc hō

Deniq; pō do ueritas uenerit n potest ex uerit n agate 500
uē, aliunde confititū innata, ac uerit uerit. rō e ficta. Oia de dunt ex matre, qua probō: nata uelut
a partem e diuina, et multiplicata: rō n e una a parte uerit: rō neq; unitas e a parte uerit. Vg do
et explicio: nata uelut ut obire cogonem, qua fit, carce diuisione, et n aliter: rō contra diuisione
uē unitas uenerit tanta habet e obire in intū, rō e ficta.

Sic 3o do fora uelut loge n e cogo 501
comprans nata ad inferiora, sed uerit ficta. Constat ex Angelico Doctore, qd parte questione 28o
arō 2o dicente: aliquando rōpū rigatus per ea, qua dicuntur ad aliquid, e tanta in ipso rōpū
nō uerit conferentū unu alteri, et tunc e relato uerit tantu uerit ut e uerit rōpū rōpū, sicut
ipē a d genus. In ubi respū nata uelut, ac tē Sanctus Doctor e fictu, sed tali rōpū constitui
tur forlitem nata in e uelut loge: rō uelut loge stat in relato ficta.

Pr 1o do per cogonem com 502
p ratiua nata ad inferiora fit uelut loge: rō ipsa cogo n e fora uelut loge. Pr 2o do: fora uelut
loge e dōnata ad inferiora, sed cogo comprans n e dōnata ad inferiora: rō n e fora. Pr mōr:
cogo comprans nata ad inferiora cogit e ordinata ad inferiora, sed n cogit n ipsa uerit n rō rō
fla: rō ipsa n e dōnata ad inferiora

Pr 3o rōpū nata ad inferiora in n e, et cogitur ac uelut: rō 503
e fictus. Prans: nata uerit e e dōnata inferioribus: rō e uerit rōpū ad inferiora n e uerit uerit. Item
contra, na rōpū nata ad inferiora n confititū ac uerit, sed e in re: na e ipsa cogo comprans

ide uni dicitur: Petrus est homo, as Petrus est Petrus, quod falsum: quia predictio non est equalis de eadem
li.

Confiratur hoc: haec propositio: Petrus est homo non est identica: quia praeter fortiter ex parte actus ac minus
distinguitur a subiecto: quia ex parte actus non importat dicta subiecto: quia est rugius subiecto. Contra patet, nam an
te predictionem fortiter homo erat rugius per se, nisi quia non exprimebat dicta inferiorum. Confir
tur hoc: in dicta predictione affirmatur de Petro homo silari: quia praeter tali predictione solvitur
Petro: quia vera est, licet adas partes exclusiva solvitur et dicitur sola Petrus est homo. Probo hanc con
sistentiam esse in praedicta adita parte exclusiva, quando praeter solvitur subiecto, ut haec: solus
homo est rater, sed sic contingit ad mensura doctrina dicitur: quia.

Arguitur: haec propositio est falsa: solu

Petrus est homo: haec autem vera: Petrus est homo: quia praeter hoc, quod affirmatur de Petro ultra est affirmabile
de Petro, et ceteris hominibus: quia est iste: haec contra sequitur ex hoc, quia probo per hoc falsum est hoc
solu potest affirmari de Petro: quia homo, quia de Petro affirmatur potest etiam affirmari de ceteris hominibus.

Arguitur 523

De: utroque praedicabili de pluribus: quia non destruitur per praedictum de uno. Pro contra hoc: nulla
potest destrui per suam actu unde intellectualia destruitur per intentionem, nam volentia per
voluntatem, sed praedictio est actus, et exercitium, praedicabilis est: quia. Pro contra hoc: praedicabili de
pluribus non exauritur per praedictum de uno: quia manet ultra praedicabile et utrius. Constat
evidens, et etiam ante, nam praedictio de uno non adequat praedicabile de pluribus ut est evidens: quia
neque illud exaurit.

Veritas: in hac praedictione Petrus est homo id praedictum de Petro, quod per praedictum
apronum homo erat praedicabile ut evidens, sed hoc per praedictum apronum erat praedicabile de Petro
est etiam evidens apud omnes: quia homo, qui praedictum de Petro est praedicabile de Petro: consentit in ra
ta utrius.

526

Arguitur de isto apronum Petrus est homo, Petrus non est homo ut pote dicitur debent esse
in isto apronum, sed haec Petrus non est homo est praeter utrius: quia etiam ista Petrus est homo. Mirum patet,
nam in hac praedictione homo non natur deitate hinc aut ille homo, sed indifferenter omni homo: quia in hac
Petrus est homo affirmatur homo intrinsece, et ob hoc indifferenter, et utrius.

527

Arguitur denique: si ob aliqua ratione

voluntate periret in actuali praedictione, maxime quia bene praedictum natura realiter silari: sed id non est
quod non periret. Pro contra hoc: etiam in actuali praedictione nota realiter id est utrius, et utrius homi
nium est utrius apud omnes: quia etiam per modum praedictionis siue realiter sit unus ille, contra
sequitur, si enim identitas videtur cum pluribus voluntate non nocet minus nocere id est utrius utrius.

528

Veritas: utroque fortiter neque est multiplex silari, neque una silari: quia si identitas realis cum pluribus
silari non oportet utrius, neque illi oportet identitas utrius. Non sic: si identitas ante praedictionem
homo fortiter, non ob hoc non est idem cum pluribus, ita de praedictione de Petro non est fortiter, et ob hoc idem
Petro, alias propositio sua identitas, sed identitas realis cum pluribus ante praedictionem non est utrius

529

non dicitur forte obvio a pluribus: quia quidam est unus, a quo etiam forte dicitur in
actuali preconu.

530 **Obi** dicitur ho, qui pratur de Po realiter eide cu Po, et dicitur realiter
Paulo: quia nequit prare de Paulo: quia nequit. Non utraque conia na ho, qui pratur de Po obvio eide
cu ho, qui idatus cu Paulo. Neq ho ex parte prati eide obvio cu Po, sed a Po dicitur, quia
propier obvio erat cu Paulo, et de Paulo pratur: ho enim qui obvio n e Po eide cu Paulo.

531 **Peto** quomodo
gatur na ho prabilis de Po n e ide cu Paulo: quia n e prabilis de Paulo: quia nequit pratur ho ut
utro vespu Pi, et Pauli, nabet utraq conia na ante pratur, qui realiter eide utri, et qui realiter
Pulsi n e unu per intuarat q ad unu et ide potui pratur de Po, et Paulo. Ide dicitur quia in actuali
pratur ubi ho, qui realiter e Pi, et dicitur a Paulo obvio e ide cu ho, qui realiter e Pauli: quia
ho, qui pratur de Po pratur potest de Paulo.

532 **Deniq** instabis in hac pratur ho dicitur, et dicitur
ut a d Po: quia n manet in difere, neq utro. Dico aut: contractura ad equate no inadequare condo
et no conia, na sicut ab initio hois a solo Po n e ad equata, ita neq contractio eius de ad equa
e ad equata. Manet quia ho ultra contractibilis, prabilis, et utilis. Et dico conueni: n manet in difere
ex parte ubi, in quo e contractura condo ex parte prati no supitur, na ho ex parte prati n e contractura
cu n importet difera in qua fit contractio.

533 **Inquiri**, annata huta abstracta a solo Po sit utilis.
Pudico afirmatiu, et pr 19: in nata huta sit abstracta solu relucet pratur unata, quia afirmatiu
nati de Po Paulo, et ceteris: quia abstracta ab uno e utilis. Vigetur hoc: nunqua abstracta unata
ab oibus individuis, quo fieri int infira, at nihilominus abstracta a d cor individuis ut potest
afirmati de pluribus, et de oibus si ad oia comprehenditur: quia pariter in nostro casu. Et

534 **Pr 20** ma ta potit
abstracta a Po nativ abstractura a ceteris: quia e utilis vesp u otu. Conia patet, na ut e ut
muis fit per abstractionem, sive potiva, sive nativa. Quis pratur tunc cogitur tal unata sine difere
terorur: quia ab illis abstracta unative: 30, et a priori: quia illius abstractura in tunc dicitur conia
nata illa sit Pi, an alioru: quia n e de Po, ita dicitur e prabilis tal unata: quia utilis.

535 **Obi** quomodo
hoc nate sola a Po abstracta erit solius Pi: quia n uncturle de oibus: quia uncturle sicut Pi. Ma
bit conia, quia e pratur a solitudine per intuarat realiter sit videri. Dico pratur e realiter condo
obvio no na obvio n e Pi, neq ullius videri, sed a Petro abstracta potit, et nativ a ceteris conuen
ter con oibus. Hoc bene intelligitur in hiis, et illis ex statu intualis, qui habentur in intui
purgunt contrarij ed. ita realis, quo habet a parte n e, ex quo sequitur, qd sitos fallacis iudi
cant et destrativos.

536 **Obi** tunc 20 nata abstracta a solo Po realiter dicitur a Paulo: quia n po
tuit pratur de Paulo, et ceteris. Vigetur: tal unata sit abstracta n e realiter multiplicabilis cu
realiter sit videri: quia neq e utilis na ut e potit multiplicabilis tati. Dico aut e bionu

probabile quare e p[ro]prio p[ro]p[ri]o; h[oc] e[st] alius in qua p[ro]bat[ur] e[st] congruens, et accidens separabile
quare e[st] p[ro]prio accidenti e[st].

542 Ob id dicitur: tot sunt probabilia, quot sunt modi p[ro]bandi superioru
de inferioribus, sed hi modi sunt plures quam quinque, et probabilia, et dicitur ut in 5 probabilia
e[st] ad equata. P[ri]m[us] m[od]us: tales modi p[ro]bandi sunt decem: et p[ro]bat[ur]: decem sunt modi evendi: et modi
p[ro]bandi. Ita patet, nam dicitur sunt p[ro]p[ri]a m[od]i evendi: et modi p[ro]bandi. Consequenter: modus p[ro]bandi
sequitur modus evendi: et sic.

543 Dico ulterius: sequitur modus evendi absolute, modus evendi
in inferioribus conde. modus p[ro]bandi sequitur modus evendi nata in inferioribus eum quod modi evendi
di per modum superioru in inferioribus sunt tantum quinque assignati, ideo, et modi p[ro]bandi, si probabi
lia sunt tantum 5.

544 Instabit: modi evendi in inferioribus sunt plures, quam 5, et non sunt solis. P[ro]bat[ur]: dicitur
subalterna, et infima habent dicitur modus evendi in inferioribus: et modi evendi in inferioribus sunt
plures quam 5. P[ro]bat[ur]: dicitur subalterna e[st] in inferioribus spe dicitur, et infima in inferioribus solo numero
dicitur; sed hi sunt modi dicitur: et sic patet, nam scilicet e[st] in ho[m]i[n]e, et bruto, qui spe dicitur, et rati in Po,
et paulo solo numero dicitur. P[ri]m[us] m[od]us: quia genus rati in inferioribus spe dicitur e[st] dicitur probabile ab
spe, quod tantum e[st] in numero dicitur.

545 P[ro]bat[ur] deo nando ulterius, nam in idio genus constituit dicitur
probabile ac ipa, quia rati in inferioribus spe dicitur, sed quia e[st] pars potatis, et dicitur; dicitur utro sub
alterna licet sit in inferioribus spe dicitur, sed in spe e[st] pars dicitur sicut infima, quare non constituit
dicitur probabile. Dicitur, dicitur, quod e[st] dicitur subalterna dicitur per rati, quod e[st] infima: et dicitur subal
terna e[st] in inferioribus ut pars potatis, et dicitur sicut genus: et dicitur probabile constituit a dicitur
infima.

546 P[ro]bat[ur] deo, quod dicitur subalterna potest considerari ut genus dicitur: ut rati per rati, et
hoc modo e[st] pars potatis, et potest considerari ut pars dicitur deo, quomodo e[st] dicitur, nam rati
quod e[st] id quod e[st] genus rati ut dicitur rati aliter. Deinde: quare de p[ro]p[ri]o spe, et
numero dicitur de m[od]o e[st] habet ad rati probabile, quod autem e[st] habet de forte e[st] pars dicitur
dicitur, licet pars dicitur, licet rati.

547 Ob id dicitur: supra incarnatione verbi dicitur, quod p[ro]prio e[st]
vera, et de p[ro]prio utriusque dicitur e[st], sed non e[st] dicitur ex 5 probabilibus: et dicitur aliter pro
bile p[ro]prio dicitur. P[ri]m[us] m[od]us: non e[st] dicitur prioris alias e[st] p[ro]prio eterno veritate, et dicitur
eum portio rati p[ro]prio in e[st] dicitur dicitur, ut p[ro]prio e[st] dicitur, et dicitur dicitur, et dicitur dicitur
non substanti.

548 P[ro]bat[ur] deo, quod dicitur p[ro]prio spe de individuo, nam supra notia incarnatione verbi dicitur
accipitur rati, ut incarnatione, et dicitur, quomodo e[st] dicitur, et p[ro]prio rati e[st] eterno verita
te. Deinde, quod dicitur p[ro]prio potest dicitur 5 probabile, quia verbo dicitur potest ad dicitur, et dicitur humani
tas dicitur dicitur mutone, quomodo verbo congruit e[st] ho[m]i[n]e.

549 Ob id dicitur: p[ro]prio: P[ri]m[us] e[st] individuo

ota et univoca continent in eo, qd e et per modum superioris in inferioribus, in quo consistit ratio uoluntatis, quae
in eis et uoluntatis univoca continentur; nam ratio hinc est per modum superioris in hoc, et illo hinc ita albu est per modum
superioris in hoc, et illo albo.

566

D. accidens non est univoca cum ceteris probabilitatibus in ratione uoluntatis. **Pr.** autem uoluntatis
debet et univoca simpliciter; quod accidens non est univoca simpliciter, ut potest per accidens consistens duabus naturis; ut
Miles constat, nam accidens est contrarium accidentali consistens duabus naturis, ut corpus albu ex corpore, qd est substantia
et ex albedine, quae est accidens. Ad idem, qd conuenit accidenti ut accidet, huiusmodi probabile pro modo, sive substantia
dicuntur dupliciter naturae, pro parte uero dicuntur intentione uoluntatis, in qua univoca uoluntatis huiusmodi probabile est ceteris
probabilitatibus.

566

Obi. 3^a si uoluntatis unum genus ad huiusmodi probabile unum tantum daretur probabile, nempe species, sed hoc est
pugnans. **rg.** Si uoluntatis probabile unum species uoluntatis, nam genus dicitur respectu speciei. **Pr.** ergo uoluntatis unum oia gra
dilia sunt species accidentales, et denominatae secundum; et uoluntatis non. **Pr.** respugnans, qd oia probabilia denominata
accidentali respectu quatenus inveniunt uoluntatis ratione speciei, licet uoluntatis et non unum tantum genus, et aliud dicitur, licet
respugnans, qd oia quaecumque deficientia, et consistunt in aliquo conueniente, et univoca sive qd dicitur, et uoluntatis
nec qua deficientia sunt univoca; nam licet in ratione uoluntatis, deficientia sunt univoca uoluntatis in eis dicitur

566

D. probabile non est accidentale species; ut in ratione. **Pr.** autem: si enim accidentale, respectu unum accidentale uoluntatis, sed non
est accidentale unum. **rg.** Si uoluntatis accidentale uoluntatis uoluntatis inferior accidentale uoluntatis uoluntatis superior: ut si species probabile
uoluntatis inferioris uoluntatis accidentale probabile, licet uoluntatis uoluntatis, sed probabile non est accidentale unum. **Pr.** si enim
accidentale species. **Pr.** ad idem, qd non respugnans, qd probabile uoluntatis, et ut quo sunt uoluntatis, et licet accidentale, quatenus
reflexa considerantur ut species, quomodo, sicut species est illud accidentale, ita est uoluntatis, quatenus sunt.

567

Pr. de respugnans 568
cum tale per se non potest per accidens, quia qd est uoluntatis non potest et non accidentale. **Pr.** deo, qd conuenit substantia
ut non respugnans dicitur per se, et per accidens; conuenit uero accidentale ut uoluntatis potest et tale uoluntatis, et accidentale
ter, unde probabile, quatenus conuenit accidentale uoluntatis, potest dicitur uoluntatis et accidentale uoluntatis.

568

Obi. denique 569
uoluntatis est accidentale. **Pr.** probabile non est genus. **Pr.** autem: huiusmodi probabile conuenit uoluntatis subiecto: sed uoluntatis contingen
ter per intentionem uoluntatis dicitur, hinc, et uoluntatis. **Pr.** deo, qd uoluntatis est accidentale respectu huiusmodi, et illius naturae, quibus conuenit
aduenit et uoluntatis ut aliquid, uoluntatis, hinc, et uoluntatis; est genus, et uoluntatis praeiudicium de huiusmodi probabile, nempe de genere
speciei, dicitur; licet color sit accidentale respectu parietis huiusmodi, lapideus est uoluntatis respectu praeiudicium de albedine
et nigredine respectu in pariete huiusmodi. **Quaestio** 2^a de genere huiusmodi probabile. **Pr.** huiusmodi, quid sit genus huiusmodi pro
babile.

569

Quaestio Secunda De Genere Primo Predicabili.

Articulus Primus Quod Sit Genus Primum Probabile.

Genus huiusmodi probabile sit dicitur. **Pr.** deo: qd probabile de se probabile respectu differentibus in eo, qd quatenus
Explicitur dicitur: huiusmodi probabile est genus quo uoluntatis uoluntatis probabile, et ratione ad probabile, nam uoluntatis
licet in definitione potest non dicitur actu, sed potest, licet species differentibus est dicitur, qua genus dicitur ab specie, qua solu
de ratione differentibus probabile, ut hinc, licet in eo quatenus dicitur differentibus genus et dicitur probabile, et accidentale, qua

570

at n̄ sub hac expone genus sub hac qd̄ pratur de pluribus. Ad 2^a argua qd̄ oō consensu
genus ē sp̄s 1° intionaliter, et actualiter nō 2° intionaliter, et ut deficit ad defon̄o secundo; na
sicut hō actualiter ē al rale, et actualiter, at 2° intionaliter, ē sp̄s, ita genus actualiter, et 1° intia
litate ē genus, at 2° intionaliter, et reduplicative ut deficit ē sp̄s.

579

Nota in fine, qd̄ aliud ē genus
subalterū aliud infimū, et aliud sup̄rū subalterū, qd̄ sub se et sup̄rā se habet aliud
genus ut vivens habens sub se al, et sup̄rā se sub se ita. Infimū ē qd̄ n̄ habet aliud sub se ut
al. Sup̄rū ē qd̄ sup̄rā se n̄ habet aliud genus, et sub se habet plura, ut sub se ita. Artū 2^a
qd̄ na sit deficitū in defon̄o generis.

Artū 2^a Qd̄na Sit Defitū In Defon̄o Generis

Nota 1° qd̄ genus ē concretū actualē rōnū importans natā, qd̄ ē matā, et 2^a intione rōnū
quā ē forā, sicut albu, qd̄ ē concretū rale dicit corpus ut matā, et albedinē ut forā. Nota
2° hoc concretū genus tripliciter posse considerari: 1° ut agratur ex quo, et principaliter im
portans natā, et 2^a intione, seu generalitati. 2° ut in recto, et principaliter dicit natā, et in obli
quo 2^a intione. 3° ut principaliter, et in recto dicit 2^a intione, et in obliquo natā.

580

Nota 3° qd̄ n̄q̄
sola natā, neq̄ sola 2^a intio p̄soni ē deficitū. Unde queritur hūc utru agratur egū impor
tans natā et intione sit deficitū in recto, et natā connotans intione p̄ 2^a intio connotans
natā. Tripliciter dōne radebimū. Sit 1° agratur importans ex quo natā, et 2^a intione
n̄ ē deficitū in recto per defon̄o generis. Constat 1° ex Artū, et Doctōr Angelico 1° mētē lectio
ne 1°, et alibi dicentibus defon̄o concretū actualē ē per aditamentū, qd̄ deficitū per rubū, qd̄
ē extra utā actualē, sed genus ē concretū actualē, ex natā ut rubū, et 2^a intione ut forā: rōnā
ta ē extra utā deficitū: rō deficitū in recto n̄ ē agratur ex quo natā, et 2^a intione importans.

581

Sit 2° dō deficitū in recto per defon̄o generis n̄ ē natā connotans 2^a intione in obliquo. Con
stat ex Doctōr Artū 3° mētē lectioe 2^a dicitur: nec verū ē qd̄. Abiceno dicit, qd̄ pratur, quas n̄
in generibus actū principaliter riganē substantiā, et per postius actūs: rō concretū actualē, qua
le ē genus n̄ riganē pratur ut natā, sed 2^a intione, qua ē forā, sed deficitū in recto ē qd̄ principaliter
riganē per hoc nomen genus rō natā, sed 2^a intio deficitū in recto ē.

582

Argus 1° rōnū: defi
tu forte per defon̄o generis ē qd̄ fortiter, et in recto riganē hoc nomen genus, sed qd̄ fortiter,
et in recto riganē nomen genus n̄ ē natā: rō natā n̄ ē deficitū in recto. P̄m̄er genus ē concretū
actualē ex natā ut rubū, et 2^a intione ut forā, sed concretū actualē n̄ importat in recto rubū, sed
forā: rō. P̄m̄er: na hoc concretū albu n̄ importat in recto rubū, alius h̄ de propo parit albu
ut rubū: rō. P̄m̄er: na per correctū talis sp̄s ē et parit ip̄s, qui edematur in rubū
rō erit actualē.

583

Vergetur: hac pratur parit ē albu ē actualē: rō ratur pratur ē actualē rubū, na ratur

584

propterea non esset actualis; sed ex partibus huius concreti albus sola albedo est actualis pariter, non rubus
est in se in se ipse pariter. Ergo sola albedo est in se in se, et concreti albus. Unde dicitur 29, quod si
hoc ita sit ita propositio est negatoria, et faceret hunc sensum pariter et pariter habens albedinem
nam per hoc quod dicitur per se albus et rubus albedinem.

585

Arguitur 29, illud est defectus praesens, et in recto
per defectum generis cui per se, et ualiter coram genere defectus; sed defectus generis per se, et ualiter non
coram natura. Ergo natura non est defectus praesens, et in recto. Nam patet, nam defectus explicat defectum per uiam, et
ualiter coram defectu. Primum natura non coram ualiter, et per se est genus, sed actualiter, et per cognitionem, aut
2a intentionem (qua prout ad primum idem est). Ergo neque defectus generis coram ualiter natura

586

Uoluitur hae
propter alio generis actualis: ergo et haec alia: alio est probabile de pluribus rebus defectibus. Primum est
certum quod est, et contra est euidens, nam arguitur a defectu ad defectum, et sic: ergo alio, et idem dicitur.
nam generis coram actualiter defectus generis: ergo neque alio, neque quod alio natura generis est defectus
est, et in recto per defectum generis.

587

Sic 3a dicitur defectus praesens, et in recto principale per defectum generis, et la
intio in concreto, seu in natura id est natura connotans in obliquo. Arguitur 29, proinde: per defectum generis non ex
platur natura ut connotans 2a intentionem: ergo explatur uia 2a intentionem ut connotans natura: ergo 2a intio
ut connotans natura est defectus in recto. Oportet connotans ex ante, quod probatur uia non coram re per alio, sed proba
bitas, in qua talis uia generis coram natura per alio, nempe per 2a intentionem natura accidentaliter: ergo per defectum
generis non explatur uia natura.

588

Respondent, quod natura ut connotans 2a intentionem ualiter coram probabilitate, et uia
generis. Dicitur probabilitas coram natura per 2a intentionem, quia connotat; sed 2a intio quia natura connotat est acci
lis natura: ergo probabilitas, siue uia generis actualiter coram natura. **Uoluitur** connotans 2a intentionem est accidens natura
ergo natura adhuc ut connotans 2a intentionem accidentaliter coram probabilitate, siquidem ipsa 2a intio, et connotans talis in
tentionem accidens, siue accidentaliter coram natura.

589

Arguitur 29: illud est defectus forte, et in recto per defectum generis,
quod logica per tale defectum per se forte considerat, sed logica per se forte considerat 2a intentionem: tum
quod haec est obiectum forte logica: tum quod natura illi rubus non est obiectum forte logica apud rationem ut quibus haec: 2a
ergo 2a intio est defectus forte, et in recto. Respondent 29, quod in sensu logico sola 2a intio est defectus forte
et in recto, si uero in sensu uulgaris, et quatenus genus est concretum actuale.

590

Uoluitur ad quid sensus iste uulgaris,
et non logicus. 2a quod probatur ita est genus citius ut est concretum actuale dicitur in recto 2a intentionem: 3a quod
questio proinde dicitur defectus, per hanc defectum logicam, sed per uiam in sensu logico sola 2a intio est de
fectus forte, et in recto, ergo: placet, erit defectus in recto per hanc defectum.

591

Obicitur 29, dicitur: defectus in
recto per defectum generis et genus; sed agnoscitur ex natura, et 2a intentionem est genus: ergo tale agnoscitur defectus
in recto. Dicitur magis: est genus secundum id quod dicitur in recto connotans, secundum id quod dicitur in obliquo non, et
contra mirum non connotans, nam licet tale agnoscitur sit genus, alio importat natura, et 2a intentionem ex equo est in recto

proxi defectu hac defon.

Obi 2° alias duas clonit: nata cori defo generis, et n° 2^a intentione: v. g. 592

et n^o ista h^o e defectu in recto. Consa sequitur, et cori p^o, na sola nata al^o v^o pratur de hois, et equo, spe
diferentibus, n^o vero 2^a intio, alias hoc propo uet uet h^o e 2^a intio generis: v. g. Dico cori: na cori
acialiter condo, ualiter no, et dico alia parte n° 2^a intione in abstracto, et scori nata condo; in con
creto, et prout in nata no.

Uag al pratur rone 2^a intione sibi acialit, quare e defectu uale, et in recto 593

per defono generis: 2^a q^o intio e defectu uale, et in recto, q^a soli illi, in concreto cori ualiter prabilita
sive prari de pluribus spe differentibus, in quo stat uia generis. Nec ex dicto sequitur prout dicta e ue
ra na in tali prone pratur 2^a intio in abstracto, quo modo n^o e defectu, et per defono generis, solu v^o
defectu in recto prout in nata, sive in concreto, id e ut constatu nata

Instab: nata generica e deora in 594

fionu: v^o ualiter ei cori prari de inferioribus. No consa, quo n^o inuictu, sed h^o nata cori prari de infio
ribus ualiter, qua condo; id e in solu denotat, q^d nata, q^d pratur de inferioribus e uale inferioribus, ex quo
minime inuictu, q^d nata sit eiale prari de inferioribus, illo uerbo, nata generica e pratur uale inferioribus
at n^o e ualiter pratur, aut prabilit, sed acialiter rone 2^a intione generis, sicut licet uale sit pratur uale
hois, n^o e cori pratur in prone ualiter, sed acialiter, et per 2^a intione prari. Artus 3us, reliqua de generis in
quiri.

Artus 3us, Reliqua De Genere Inquiri.

Inquiri potat genus posse conservari in unia spe id e an solo existente hois, et ceteris alibus impo 595
ribilibus alius generis h^o. A solo genus n^o potat conservari in unia tantu spe ueteri impossibilitibus. Ad
uete, q^d si cetera spe n^o mte possibilia, licet actu una tantu existat, tunc conservatur genus. Consa hoc
e, ex Angelico Doct in libro portionul dicente: n^o e possibile in unia aliquid generis, cuius unatant
sit ipu: v^o iuxta Divu Thoa genus n^o potat conservari in unia spe

Prone genus e prabile de pluri 596

bui spe dicitibus, sed al^o v^o: in casu impossibilitatis occurrat pratur hois n^o e prabile de plu
ribus spe dicitibus: v^o n^o eiet genus. Mar e defo generis. Pr met: al tunc solu uet prabile de hois
bui, sed hois solo n^o d^o sunt: v^o Vegetur: al tunc n^o se extendit uera hois: v^o n^o eiet nuptu, neq^o
genus hois.

2° p^o rone in eo casu al^o n^o eiet pari malu uia specificie hois: v^o neq^o eiet genus. Pr ans: 597

n^o eiet indifens, nec deterabile per plures partes forli quin potius eiet eque deteratu ac uale ad solo,
hois: v^o n^o eiet pari malu. Pr debet, q^d al tunc adhuc eiet imperfectu uale, conseru eiet deterabi
le.

D^o na licet deterabile dicitur imperfonizae forlter solu exigit indifera ad plura; sed al^o inuo 598
tunc n^o eiet indifens ad plura, qua uale: v^o n^o eiet deterabile per uale licet eiet is imperfonizae. Pr
nate admetatur e imperfonizae d^o rursivo, a quo n^o e deterabile: v^o neq^o rone al^o per uale. Pr
getur, na iuxta rone al^o a priu eiet genus nuptu iudicatiu, et al^o iudicatiu nuptu d^o rursivo.

quod sequitur dicat.

599

Obiectio 19. Hoc autem in eo casu esse partem mali hominis: videlicet genus. Primum autem 10. quod rationale est tunc partem fortis: videlicet 2. quod autem esset imperfectum rationale: videlicet esset pars mali. Respondio 19. nando concernit ad contentum generis in se, quod non est pars mali id est imperfectio, sed aliter requiritur, quod non est indifferens ad plures species ut patet in privo, quod imperfectum est iudicativum, et non genus.

600

Respondio 20. nando autem, ad 12. probatur dicto consensu: scilicet inadeguata, quatenus dicitur vivere conde; ad equate ut importat sententiis non va si est esset pars fortis hominis, quod simul cum rationali constituitur dicta ad equata sicut modo privo, iudicativum, et dicitur vivere constituitur dicta ad data hominis. Ad 2. non contra, nam ad contentum partem mali et genericum non sufficit imperfectio, sed insuper requiritur indifferens ad plures species.

601

In tabulis in eo casu: hac precione: hoc est non esset precione species, dicta propriis, et accidentibus: videlicet esset generis, quod superius. Non contra, esset inter precione mixta ex genere dicta in ad equata, cum aliter importat vivere, quod esset generis, et sententiis, quod tunc esset dicta infima in ad data. Adde sicut tunc precione reduci ad precione species: aliter componere cum genere, et dicta infima, quod est propriis species.

602

Obiectio 20. Idem autem tunc haberet essentia, qua modo de habet; sed modo est genus: videlicet tunc. Respondio: unica forma possibile conservaretur materia: videlicet et veritas species possibile conservaretur genus, quod sicut in alio ita et in hoc debet ad data materia. Dico autem obiectio: haberet essentia conde, generis non. Et dicitur autem esset vivere sententiis sicut modo, aliter esset indifferens ad plures species in quo stat essentia generis. Ad 2. non contra, nam contentum essentia materia non est indifferens ad plures formas, sed potest negativa forma, quod tunc ad esset, et contentum generis sicut in indifferens ad plures species, quod tunc repugnantia.

603

Inquire 21. quomodo precione generis despicitur. Anter respondit nota, quod genus dicitur per actuale species, quatenus simul cum dicta constituit species, ut aliter simul cum rationali constituitur hominis dicitur etiam totum potale quatenus ut potest continet tota essentia inferiora quo insensibile, et equum in partibus, et aliter totum potale. Nunc respondeo, quod genus precione despicitur ut pars actualis, et ut totum potale. Pro 19. quia genus actu est pars species: videlicet precione ut pars actualis species.

604

Pro 20. quia genus est totum potale quatenus potest esse idem cum materia inferioribus, sed precione ut potest esse idem: videlicet et ut totum potale: id quod docuit Doctor Angelicus capite 39. de ente, et ista per haec verba: si autem esset totum quod est non dicitur de hoc. Dicitur autem hoc genus aliter non est tota essentia materia hominis: videlicet non precione ut totum. Dico autem non est tota essentia in actu conde potest esse idem, et dico consensum precione ut totum actuale conde ut totum potale non.

605

In tabulis: aliter totum potale videtur actu totum quod dicitur homo: videlicet non potest precione. Contra prima precione debet esse idem actu cum subiectu actu continere quid quid subiectum: videlicet. Dico autem: actu realiter non; obiectum conde, et non contra: sufficit esse idem actu realiter interpretus, et subiectum, nec requiritur idem actu obiectum, quoniam potest natura est dicto: igitur genus, quod obiectum despicitur ab speciebus, erit totum potale, quod affirmabile despicitur non idem actu realiter, quatenus esse dicitur, ita ut affirmabile sit fundetur in idem actu; potest esse vero ex dicto conde oritur. Nota, quod totum

potate, et ob id potest affirmari de qualibet in parte, quam ad affirmativum de hoc non vero totum actua-
le, quare non potest affirmari de corpore, aut de anima.

Inquiri 3° quomodo proutur genus de 606
individuo: Ante respice nota, quod individuum aliud est completum aliud incompletum. Completum est, quod com-
pletur ex una specificata, et similitate, ut homo, sic homo, quod etiam dicitur individuum specificum, incom-
pletum, quod proutur de parte generis immediate affert similitate, ut hoc est hoc vivens, et solent dici
individua generis.

Hinc videtur, quod genus proutur ut genus de individuo completo, seu specificum de 607
individuum vero generis, seu incompletum proutur ut species. Proutur 1^a pars, nam al proutur de ho, et talis
ut utile, redit ut species, quia non est tota illorum una, neque de se, quia non est pars sortis, et determinativa, sed indi-
ferens, et determinabilis, neque proprius, aut acciens, cuius est proutur utale: ergo proutur ut genus. Virgetur, nam
al proutur ut genus de speciebus, sed species sunt tota una individua: ergo et de individuo proutur ut genus.

Proutur 2^a pars, nam al in hac proutione: hoc al est al, non proutur ut pars una, sed ut tota una sub dem 608
ta similitate: ergo proutur ut species. Virgetur, nam al proutur de hoc, et illo al, sicut homo de hoc, et illo homo,
sed homo proutur ut species: ergo et al.

Obi 1° 1^a pars: quomodo lativum generis in species: ergo genus utale non 609
refertur ad individua. Proutur contra: si individua essent quomodo lativa generis, species, quae respicit eadem in-
dividua esset genus, sed hoc non: ergo. Virgetur: species, et individua sunt termini dicitur: ergo respice non possunt ab eo
de genere.

Non consensio bonum, et malum probonum, nam licet species, et genus respiciant eadem individua aliter 610
et, et aliter: genus ut pars malum indifferens ad alia individua specie dicitur: species vero ut tota una in-
dividuum. Sed utrum non consensio, nam species, et individua sunt termini subordinati, siquidem individua in-
veniuntur a genere media specie.

Obi 2° 2^a pars: substantia non proutur ut species de hoc, et illo sub 611
ita: ergo negat de hoc, et illo al. Proutur autem: omni species continetur sub aliquo genere, sed substantia non est sub
aliquo genere, cuius est genus supra apud philosophos: ergo substantia non est species. Proutur autem, et dicitur magis probonum:
omni species comparata ad individua completa condat, ad individua generis non: hoc enim potest non habere
ut genus supra, ut patet in decem predicamentis.

Obi 3° tota una individuum incompleti est incom 612
pleta una individua, sed genus per nos proutur ut tota una individuum incompleti: ergo proutur ut incompleta
una individuum: ergo ut genus, et non ut species. Dicitur magis, quo dicitur cogitur falsum: est incompleta una indi-
vui completi condat, incompleti non, et consensio mirum: dicitur magis consensio eo de modo, nam sicut tota u-
na simul est incompleta una una in vero simul ita tota una individuum incompleti, est incom-
pleta individuum completi, non vero incompleti.

Inquiri 4° utrum genus proutur immediate de individuo. 613
Proutur dicitur, quod genus proutur immediate ad individuum incompleti, et mediate de completo. Proutur 1° est
quia inter species, et individua nihil mediat, sed genus proutur ut species de individuo incompleto: ergo

pratus immediate. Pro 23, qd inter genus, et individua mediat spei, sed genus pratus ut genus de
individuo completu: qd pratus mediate.

614 **Obi:** inter Puer et al n mediat ho: vq al n pratus immediate, de
Potencia sequitur, et pratus ho n d'ignitur obire a Po, euidit de illius una, negab at, cu alit de
ista ho: vq ho n e mediat inter Puer et al. Pr contra: nam mediu quatale debet d'ignu ab exteri: qd n
No au: et d'igo au probatur: ho n d'ignitur obire a Po ad equate condo, inadquate no au, et conia;
na l'us prater hoc dicit Petreitate, ho prater al dicit vati, quare ho, et a Po, et ab ali d'ignitur, a Po
ut includu ab includenti ab ali ut includenti ab includenti unde ho mediat obire inter al, et Puer

615 **Inter 50**
an genus sit perfectu d'ca. Presdeo ee ex parte modi prandi, n vero ex parte rei prate. Pro 13, qd ge
nus pratus inquit, et per modu per se tenet, qd perfectu e, qua prater inquali, et per modu aliter
adientu quomodo pratus d'ca ad minus ex parte modi Pro 23, qd genus ex parte rei prate e pota
tu d'ca vero fortu, et potalita in quaculpl'ina dicit imperforu.

616 **Intra d'ca** quomodo sit ingiendu
illud est proloquiu: genus sumitur a mata, et d'ca a fora. Presdeo, qd prout ad prate tale prolo
quiu debet ingi per similitudine generis ad mata, et d'ca ad fora, na sicut mata facta e subu in
d'ca potale, et deterrabile per fora, ita genus e subu logu ex d'ca, potale, et deterrabile per d'ca
et sicut fora e par actualior traen: mata, et deterrans a d'ca eno compotu fisicu, ita d'ca e
par deterrans, et traen: genus ad hanc uti specificu conueniend. Quatio d'ca p' e individuo.
Perlus l'us quid, et quoduplex sit spu

Questio 3a De Spe, Et Individuo.

Artus 1us, Quid, Et Quoduplex Sit Spu

617 **Quo**relativa generis e spei, qua e infior generi, et supior ad individua, quam recta metodo inter
genus et individua de ea tractamus. Spu aliquando sumitur pro pulcritudine, et fora n iuxta illud
psalmi: speciosus fora profiliu ho'u. Sumitur etia pro imagine intial, sive impra sive expra,
qua intu cogit oba. Prout ad prate spu e nata infior generi, et supior a d'ca individua, ad qua com
pratus ut tota conu: ut ho respu P' et P' d'ca. Hae spu ut generi subitur d'ca eius subelo, et pra
bilu quatenus de sui infioribus pratus.

618 **Spu** subijctibile si deficit a Possitio: quo ponitur subge
neris, et de qua genus in eo qd quid pratus. Nota qd ly pitur, et ly pratus n acciuntur actualiter sed ap
titudinaliter Obi 18 d'ca: in tali d'ca comitur circulus vitiosu: vq n erecta. Prate na genus
d'ca per spu, et spu per genus: vq. Presdeo 18 qd circulus n e vitiosu, na tute p'nu, et spu in e
quo clava miru n e, qd mutuo in ordie ad se d'ca: Presdeo, qd per d'ca generi n cogi
mus subilitate spu neq' per d'ca spu prabilitate generis, quam nullu datur vitiu in hoc circu
lo.

619 **Obi 20:** tota d'ca conu: individua, qd etia pitur sub generi, et de eo genus pratus: vq n erecta. Pr
deo, qd individua n ponitur immediate sub generi, nec de eo pratus immediate genus; d'ca au: lo

fidiana debet ingri de illo, qd immediate p̄t̄ur sub generi qd e p̄p̄abile, sp̄s
Sp̄s p̄abile d̄f̄it̄ur p̄abile d̄f̄ 622
pluribus numo dicentibus in eo qd quid. Obi. 13. De fontē al rale p̄atur de pluribus numo d̄
dicentibus in quid, sed n̄ e sp̄s, ut sit tenus completū: r̄g h̄c d̄f̄it̄a d̄f̄o cōt̄ aliq̄ d̄f̄it̄o. Nō
maxi na n̄ p̄atur in quid, sed mixte, in quid per al, et in quale per rale.

Obi 2o etia genus al 621
p̄atur de pluribus numo dicentibus de to scilicet, et Pulo. r̄g h̄c d̄f̄o cōt̄ generi. P̄s d̄o, qd
genus n̄ r̄at̄ur p̄atur de numo dicentibus, sed etia d̄ sp̄s dicentibus; sp̄s vero, tantummo d̄o p̄a
tur de numo dicentibus.

Dico: al p̄v̄o p̄v̄o resp̄t̄ P̄s et Pulo e genus; sed r̄o resp̄t̄ plura 622
sp̄s d̄f̄it̄a: r̄g id̄, qd p̄v̄o. Nō resp̄t̄ur maris, nat̄ al n̄ solus resp̄t̄ P̄v̄o, et Pulo, sed ultra res
p̄t̄ inf̄iora alia r̄a p̄v̄o. Nota, qd al n̄ constituitur genus per resp̄t̄ actualit̄ p̄v̄o, in qua
numo tantu actualit̄ resp̄t̄, sed per resp̄t̄ p̄v̄o, quore sp̄s indi v̄o sp̄s d̄f̄it̄a

Obi 3o 623
hac d̄f̄o, n̄ cōt̄ sp̄s subalterna: r̄g n̄ e bona. Nō aut̄ resp̄t̄, qd n̄ resp̄t̄ subalterna sit
p̄abile, de quo stat̄. Deiq̄ ob̄: Deu p̄atur de pluribus numo dicentibus, de tribus illis
p̄v̄o d̄v̄o, sed eas n̄ resp̄t̄ ut sp̄s: r̄g id̄, qd p̄v̄o. D̄ r̄g mare: de pluribus numo dicent̄
bus in d̄f̄itate nō; in p̄v̄o cond̄. N̄ enī d̄f̄it̄ in nata d̄v̄o p̄v̄o, sicut inf̄iora
sp̄s numo d̄f̄it̄ in nata sp̄s d̄f̄it̄a.

Nota, qd sp̄s ut subtilis d̄f̄it̄ur ab op̄v̄o p̄abile in 624
eo, qd ut subyicibilis d̄f̄it̄ur resp̄t̄ inferiorit̄ ad p̄v̄o ut p̄abile d̄f̄it̄ur resp̄t̄ superiorita
t̄ ad indi v̄o unde ead̄ nata sp̄s d̄f̄it̄a e subtilis, et p̄abile per d̄v̄o resp̄t̄. Intra an
sp̄s subtilis quata al̄, s̄t̄ ut̄. P̄s d̄o nat̄ v̄o, na for̄it̄ ut̄ subtilis e inf̄iora generi: r̄g qua
tal̄ n̄ e ut̄. D̄ d̄: al ut̄ subtilis v̄o e sp̄s subtilis, sed al̄ sp̄s p̄abile, na al̄ ut̄
p̄abile e genus: r̄g sp̄s subtilis quata al̄ neq̄ e p̄abile, neq̄ ut̄.

Dico 1o: r̄o abstracta ab oī 625
sp̄s subtilis, enī sp̄s subtilis, at nō h̄o m̄m̄ enī sp̄s p̄abile de sp̄s a quibus abstractur: r̄g
sp̄s subtilis for̄it̄ur e ut̄, et p̄abile. D̄ r̄g mare: enī subtilis d̄f̄it̄ur cōt̄o, 2o, intra
l̄ter nō, l̄ al̄ter: enī subtilis cond̄. r̄g p̄v̄o, q̄a cōp̄v̄o ut̄ subtilis, ex cōt̄o, na r̄g ab̄ t̄o
n̄ fieri p̄v̄o p̄abile p̄ d̄ oībus sp̄s a quibus abstractur

Dico 2o: indi v̄o per noi n̄ 626
ponitur immediate sub generi, sed sp̄s subtilis ponitur immediate sub generi: r̄g sp̄s subtilis
for̄it̄ur ut̄ tal̄ n̄ e indi v̄o: r̄g e ut̄, et resp̄t̄. Nō cōt̄, na n̄ e id̄ n̄ e indi v̄o, et cō
resp̄t̄, indi v̄o, al̄as enī indi v̄o neq̄ sit̄ genus neq̄ sp̄s enī resp̄t̄ genere, et sp̄s qd nemo
d̄f̄it̄; unde p̄v̄o n̄ e indi v̄o neq̄ resp̄t̄. r̄g p̄v̄o, quore sp̄s resp̄t̄ plura indi v̄o, ut̄ sit̄ p̄abile
et ut̄, qd n̄ habet sp̄s ut̄ subtilis, q̄a r̄o solus resp̄t̄ genus.

Instab̄: eē immediate sub genere 627
eē supra indi v̄o; sed eē supra indi v̄o d̄f̄it̄ur superiorit̄ ut̄ p̄v̄o: r̄g ut̄ sub genere.

No man in sensu suo, nec sub genere fortiter prout importat inferioritate ad genus quam
ut de mali deat superioritate ad individua

628

Denique instabit: eodem rursus, quod rursus rursus genus
per individua: ut subitum generi est praeabile. No in vianti, na rursus, et infirmo qualia int ge
nus, et individua int bene dicit, quare exigunt dicitur velone, rursus rursus sed gratia permiscione
no contra, na licet eodem rursus sit ipse subitum, et praeabile, at n rursus rursus, sed subitum rursus
nec, et praeabile rursus individua.

629

Divitibus ipse insubitum, et praeabile utia videmus. 2o, divitibus in
firmare subalterna. Infirma, qua sub se n habet alia ut ho, subalterna e, qua sub se habet alia ut
al. Hic adverti, qd hoc dicitur n e ipse praeabile, sed subitum; na al praeabile e ipse, subalterna ut
subitum viventi n ut praeabile de hoc dicitur genus. An autem utia nata angelica michaelis sit
ipse praeabile, et utia secundu ratione tantum

**Artus 2us V^{er}u^m Nata Angelica Michaelis Sit Sp^{er} Praeabile, Et Utia Se
cundu^m Rone^m Tantum**

630

Nota 1^a, qd nata Michaelis Angelica potest contra aduata, quando videtur conp^{er}itum secun
du^m dia sua praeabile ualita ferica, et metta, quomo do e ualita conp^{er}itum, qd sic conp^{er}itum prout e
a parte rei, et a parte rei e rursus. Potest etia conp^{er}itum inadate quando scilicet conp^{er}itum eius praeabile
specificum ut ab individuo l^o rursus praeabile; na in nata angelica conp^{er}itum ad modum rursus mali,
sicut nata specificum mali conp^{er}itum sine rursus, ut ho d^o sine praeabile, ita nata specificum
Angeli Michaelis conp^{er}itum rone Michaelitate.

631

Nota 2^a, qd datur duplex utia, una rursus rursus
et rone, et aliud secundu^m rone tantum. Utia rursus rursus, et rone e illud, qd a parte rei rursus
in pluribus individuis. Ualita de pota Dei absoluta potest in pluribus rursus, ut nata rursus, et rone,
qua licet de facto n habiant plura individua ut de pota absoluta plura rursus habere.

632

Utia rursus rursus e illa nata, cui ta de facto qua de pota rursus rursus plura individua, sed e rursus
abstracta ab individuo, qd habet manet indifens, ac si a pluribus fuiset abstracta, quare e rursus rursus
personae nata rursus rursus rursus rursus. Nota 3^a, qd rursus rursus rursus rursus rursus
qda intra nata Michaelis de facto datur, nec de pota Dei absoluta potest dari plura Michaelis.

633

Hic notu sit de cu^m Illustrissimo Godo^m Fone^m, Ferr^o, et Broilan. I alia^m modernor^u rursus rursus rursus
tante. Dicitur Angelicus: nata Angelica Michaelis inadate completa, seu prout a rursus rursus rursus
bitis, et rursus rursus, secundu^m rone tantum. Constat 1° deo ex Dore Angelico opusculo 122, capite b di
cente: qd nata Angelica cogemur per aliena ipse nata mali, et n per propria rursus rursus rursus
eius qua uniformiter rursus, et illo rursus: qd rursus rursus rursus rursus rursus nata mali, et angelica
inadate completa rursus hae inadate completa e ipse praeabile.

634

Constat 2° ex eodem questione unica de rursus

tuilibus creaturis arto 8° dicitur qd sicut hoc albedo n̄ prohibetur habere sub se multa individua
ex hoc qd e albedo, sed hoc ex hoc qd e in hoc, qd pertinet ad unum individuum. ita nata huius Angeli
n̄ prohibetur e in multis ex hoc, qd e nata in tali ordine reru, qd pertinet ad unum speciem, sed ex hoc qd
n̄ e nata resp̄ in aliquo rebo, qd pertinet ad unum individuum: v̄g Angelica nata Michaeli secundu contu
specificu, et p̄v̄a a rilaxitate e potius e in pluribus.

Hinc testimonio Angelici Preceptoris vident ali 635

quē ex eo sola convinci nata Angelica Michaeli e uste nativē per n̄ repugnā usendi in pluribus,
n̄ vero potivē. D. nata Michaeli p̄v̄a a rilaxitate e positive indifferē, et positive apta ut sit pluribus:
v̄g e potivē usū. P̄v̄a: nata, quon̄ e potivē ad unum e potivē indifferē, sed nata Michaeli in adate comp
ta n̄ e potivē in determinata: v̄g Mar patet, na inter e potivē indifferē, et potivē determinatā e ex cogō
bile mediū.

2° vident aliquē qd ex autoritate divi Thoā solus p̄v̄a qd nata anlica, et cor silustitē, et ex 636
modo rigandi, n̄ vero loq̄ cor. D. Lenominō cor silustitē sumitur ex modo rigandē nominō, et n̄ ex
re rigatā, sed cor nata anlica n̄ ritit in solo nominē, sed in fundato q̄v̄u vi: v̄g Mar e cor, na
illa e difa inter uste loq̄, et p̄v̄a silustitē. P̄v̄a: na ex parte nata anlica obiv̄ sumptē rilaxitē com
pō, exclusio contu, et p̄v̄a perfecta nata ab individuō, sed hoc e refir̄ fundatū rilaxitē loq̄. v̄g

Arguo 637

3° pro clonē: nata Michaeli in adate completa potest comp̄ sine rilaxitate: v̄g prout sic expōtivē usū. Contra
sequitur, qā tota repugnā rilaxitē e rilaxitas, et deterio ad unum. P̄v̄a: rilaxitas e extra contu na
ta specificū: v̄g hoc potest cogē inadeguate abiq̄ rilaxitate. P̄v̄a: cor, ex verbō aductū de Thoā. P̄v̄a
contra, qā gradus genericus Angeli e extra contu specificū, et potest cogē in isto cogē: v̄g idē dicendū
de gradu specificū resp̄ individualē. Contra sequitur, na sicut specificū n̄ e de uste generis, ita indi
vidualē n̄ e de uste specificū.

4° vident, qd nata anlica potest comp̄ inadeguate sine rilaxitate explicitā 638
vero sine implita, na in contu specificū nata implatū rilaxitas, quō rilaxitē repugnat. D. qā gradus
specificū e extra contu genericū potest hāc comp̄ sine illo etia quoad implitū: v̄g rilaxitē gradus specificū
potest inadeguate cogē sine implita rilaxitate. Contra sequitur, na gradus genericū comparatū ad
specificū sicut ipse ad individualē.

5° vident, qd potest comp̄ nata anlica in adate, et secundu contu 639
speciem, sine rilaxitē actualē, n̄ vero sine rilaxitē radicalē, qā quantum e p̄v̄a nata anlica
semper, et essentialitē cor e radicē rilaxitē. Hoc e p̄v̄a fundatū d̄v̄a: nata anlica
potest comp̄, quon̄ comp̄iatū ut radicē rilaxitē: v̄g ruit solis.

6° vident, qd nata anlica contu constituitur 640
di e ad se, et contu radicandū e ad aliud, sed qualibet res prius cogitū in ordi ad se, qua in ordi
ad aliud: v̄g. Explatū hoc: licet ut d̄v̄a n̄ e anima valē informet corpū, et operonē radicē, potest
comp̄ ut informatā, et n̄ ut radicē, et siliter potest comp̄, ut p̄v̄a gradus sentiendū, et n̄ ut p̄v̄a
tan gradus ingendū, etia nata anlica potest comp̄ ut constitutiva, et in ordi ad se, et n̄ radicē

deterate. v. repugnat multiplicitati. Pr. aut. talis gradus radicitur in unum; sed deterata radice
exigit deteratam radicem. v. Pr. aut. qd. nata Antli in adate completa prouidet a radice in unum
tunc eo, qd. solu compititur ut in malis, sub munere constituitur et sub munere radicitur, quomunundia
ia. m.

Dicitur: v. nata Antli n. potest dici absolute natura. Pr. contra: n. potest dici nata: v. neg. v. l. 649
Pr. aut. contra nata e. contra radicem apud o. Phila, radicata Antli n. compititur ut radice: v. neg. v. l. na
ta. Pr. aut. qd. contra radice constituit natura: f. i. c. n. u. e. o. nata loga: Nata f. i. c. constituitur per ra
diem operatur natura vero loga per sua prouta specia prudentia a rilantia, quam nata Antli i. e. p. r. a
diem nata loga considerata et uita. ^{si}

In tabis: contra in adate nata Antli nequit prouide a radice 649
rilantia: v. neg. a. repugnat multiplicitati. Pr. aut. talis contra implite dicit radice rilantia: v. Pr. au
deo v. qd. nata Antli ut prouta a rilantia, nec implite dicit radice rilantia, qd. compititur dicit contra
ac rilantia, quam sic e. u. l. Pr. aut. qd. licet n. prouta a radice rilantia, adhuc e. u. l. f. o. l. i. t. u.
licet n. u. e. u. l. i. t. e. r. i. l. a. n. t. i. a, quia rilantia n. o. p. i. t. u. r. c. u. r. i. l. i. t. e. f. o. l. i. t. u.

Dicitur: nata Antli in adate completa n. 651
prouidet a radice gradus specifici: v. neg. a radice gradus in adate. Pr. contra: o. gradus e. u. s. d. e. m. e. i
oriuntur ab ead. radice: v. n. d. Pr. aut. qd. o. gradus oriuntur ab ead. radice quoad uita, sed n. sub
eade. r. p. o. n. i. e. d. e. p. o. n. u. r. i. t. u. r. a. f. o. r. a. u. t. u. e. x. p. l. i. t. e. i. n. g. r. a. d. u. p. o. t. a. t. e. m. a. t. a. r. i. l. i. t. e. d. e. f. a. a. b. i. p. s. a. f. o. r. a. u. t. p. r. o
bat gradus magis deteratam, et actuali, unde for. Antli in adate Antli i. a. p. r. o. u. i. d. e. t. a. d. e. o. g. r. a. d. u. s. u. e. u. i. u.
t. u. a. l. i. t. e. r. m. u. l. t. i. p. l. e. x. l. i. c. e. t. a. b. s. o. l. u. t. e. i. n. u. n. a.

Obi. 2. nata Antli ualiter repugnat re. u. l. i. t. u. r. v. n. e. i. p. a. 652
prabit. Pr. aut. nata Antli repugnat tenet talis re. u. l. i. t. u. r. v. n. e. i. p. a. C. o. n. t. r. a. r. e. q. u. i. t. u. r. n. a. r. e. p. u. g
nante tenet re. u. l. i. t. u. r. r. e. p. u. g. n. a. t. r. e. l. i. o. Pr. aut. tenet re. u. l. i. t. u. r. u. l. i. t. u. r. i. n. t. p. l. u. r. a. i. n. d. i. u. i. u. a. s. o. l. o. n. u. m. d. i. c. t. a. s. e. d. h. o. c
n. r. e. p. u. g. n. a. n. t. n. a. t. a. M. i. c. h. a. v. g.

Confirmitur: nata Antli ualiter repugnat actu prouti de pluribus: 653
v. e. t. p. o. t. e. p. r. a. r. i. n. i. u. e. e. i. p. r. a. b. i. l. i. t. e. d. e. p. l. u. r. i. b. u. s. C. o. n. t. r. a. r. e. q. u. i. t. u. r. n. a. l. c. u. i. r. e. p. u. g. n. a. t. a. c. t. u. s. r. e. p. u. g. n. a. t. p. o. t. a. a. d.
actu, n. a. l. f. r. u. s. t. r. a. n. c. i. a. e. p. o. t. a. q. u. e. n. p. e. r. u. e. a. d. a. c. t. u. s. r. i. q. u. i. t. u. r. p. o. t. a. s. p. e. c. i. f. i. c. a. t. u. r. i. n. d. i. c. t. o. r. d. i. n. a. d. a. c. t. u. s.
Ad obone. r. e. s. p. o. qd. nata Antli ualiter repugnat actu prouti de pluribus, et secundum speciem contra n. repugnat
plura individua solo numero dicta, licet ei repugnet absolute et ex conti. n. individuali qd. solu in dicit Don. Antli
u. s.

Ad confirmitur: v. qd. nata Antli in adate completa secundum contra speciem e. prabit de pluribus, li 654
cet actu de pluribus n. p. r. e. t. i. u. r. n. e. a. c. t. u. i. n. p. l. u. r. i. b. u. s. e. x. i. s. t. i. a. t. n. a. l. h. o. c. n. r. e. q. u. i. t. u. r. u. t. s. i. t. u. l. i. t. u. r. r. e. u. n. d. u. r. o. n. i. u.
tantum, n. e. n. t. a. c. t. u. e. x. i. s. t. e. n. t. i. m. p. l. u. r. i. b. u. s. u. n. t. u. l. i. s. s. e. c. u. n. d. a. r. a. t. i. o. n. e. M. i. c. r. e. q. u. i. t. u. r. u. t. n. a. t. a. M. i. c. h. a. s. e. t.
u. l. i. t. u. r. qd. actu prouti de pluribus, sed qd. actu prouti de uno de in dicit scilicet qd. habet ad r. p. u. r. e. p. u. g. n. a. n. t. i. b. u. s.
n. t. e. t. i. n. d. i. c. t. a. a. d. p. r. a. u. d. u. s. d. e. p. l. u. r. i. b. u. s. n. r. e. p. u. g. n. a. n. t. i. b. u. s. e. x. c. o. n. t. i. n. u. o. s. p. e. c. i. e. n. a. t. a.

Dicitur: a talia plura 655
indua n. realiter possibilia, f. i. c. t. a. e. t. q. u. i. m. e. r. i. a. Pr. aut. qd. n. realiter possibilia ex conti. n. a. b. a. s. e.
c. i. f. i. c. a. l. i. c. e. t. a. b. s. o. l. u. t. e. e. t. i. n. s. i. n. t. i. m. p. a. r. t. i. a. i. d. e. e. x. c. o. n. t. i. n. u. a. t. a. s. p. e. c. i. f. i. c. a. n. r. e. p. u. g. n. a. n. t. t. a. l. i. a. i. n. d. i. u. a.

nuncio tantum dicitur, nam sicut ipsa nata ut propria a rilantate, veri e ad ta ut sit pluribus, ita ex tali contu
specie, veri e repugnanti ipsa plura.

656

D: nata. Intellecto etiam secundum contum speciem repugnat plura in dea:
ignit solio. Et anti: ex contu specie repugnat ipsi multiplicatio. Et anti: repugnat illi ex tali contu prin
cipiu multiplicitate nempe nata ex tali contu sit etiam nata immutabilis. D: ego uter anti: repugnat illi prin
cipiu multiplicitate fisico condito; multiplicitate loga. No: Multiplo loga n non dicitur a mata, sed a nata in adate cony
ta, et prout a rilantate; ut ut ad plura relata, qd se cont nata Intellectu.

657

Dicitur: licet nata Intellectu ex contu specie
co n repugnet plura in dea, ex co n datur in nata repur ad illa: qd n potest multiplicari, nec e loge utilis. Et
anti: licet in Christo ab entia prout nata sua datur pota ad prout qd te e illa unia persona sive supeto
inhabili n dicitur absolute potens prout: qd nec nata Intellectu dicitur absolute potens prout de pluribus sive
ad plura relata, licet plura n repugnet ex contu nata.

658

No ultra contra; nam denominatio potestis parit e fidei appel
lans supra supeto cutu int actionis ad qd parit conducit, qd nata sit parit parit, at denominatio utilis, et
prout n e fisico, sed loga, que n debet cont nata prout in re, sed in statu prout, et prout in contu, et cu
nata Intellectu prout in contu a rilantate prout, contu repur ad plura, ideo prout ite dicitur loge multiplicabilis
et utilis secundum non tantu.

659

Obi. 3o, nata Intellectu debet e utilis cu fundato in re, et n pure quimerice;
sed nullu datur fundatu in re, ut sit utilis: qd n e utilis. Et mir: nata Intellectu e utiliter rilant: qd nullu
prout fundatu ut sit utilis. Contra pr 1o: na Petrus, qui utiliter e utilis rilant, nullu dat fundatu ut per
intu fiat utilis: qd 2o: qd Deus e utiliter rilant nequit cu fundato prouti a rilantate; et utilis: qd 3o:
si Intellectu vel nata utiliter utilis n potest prouti absolute prouti: qd sic utiliter rilant n potest prouti
a rilantate prouti, et utilis.

659

Ad oboni rudes, qd datur fundatu in re ut nata Intellectu sit utilis, et sit in
datione fundali gradus specificii a gradu individuali, nam evocata Intellectu congruamus ad modum reru mate
ris sicut in ipi repimur, fundatu ad dinguenda ipi ab indivisita in nata Intellectu, qd suffi ad utiliter fun
dali. Ad probatione rudo, qd nata Intellectu identice, et utilis rilant, fundaliter vero utilis; taliter ade
quate conpta e utiliter rilant, a vero conpta in adate secundum sua prouta specia, nempe secundum genus et
difa que n important rilantate.

660

Ad 2a cona probatione rudes, qd Petrus n potest prouti a rilantate, qd rilant
tas e ultra difa constitutiva Petri e Petri, ita ut n potest ingi Petrus in e talu indivisita sine rilantate, et nata In
tellectu potest ingi secundum prouta specia, de quoru contu n e rilantate.

662

Ad 2o rudes, qd n ideo Deus nequit e
prouti a rilantate, qd sit utiliter rilant, sed qd oia prouta Dei int actus puras, et unus potest e in unu po
ta loga ad aliud, siquid de Deo derivamus componere rones, sive ex genere, et difa, ex ipi e indivisita, sicut vero
fisco componitur ex entia, et existia licet n ex mata, et forma, sicut nec corporis, et loge, sive metie componitur ex ge
nere, et difa specia, et rilantate. Ad 3o rudes, qd Intellectu vel nata utiliter utilis non habet e secundum non
indivisita, sed secundum contu specia prouti ad rilantate prouti, quare prouti n potest absolute prouti.

Sed nota haec oratio n̄ est univocalis, sed analogica, nam implicat dicitur de his individualibus, quibus continentur in
duo: n̄ de unitate importat, et cetera, quare n̄ est univocalis, sed analogica.

671

Dico: talis n̄ est in dicitur, et n̄ est univocalis
ut fatemur, n̄ est quae est quidam coe pluribus: n̄ implicat n̄ est in dicitur. No. 2a pars assumpta, ad eundem
probationem dicitur an sit coe pluribus in dicitur determinati conditio, hanc, et sub hac expressio in dicitur n̄ est, et cetera
ia. No. ultra rationem in dicitur ut sit ullus datus in dicitur sub hac expressio in dicitur, sub qua omnia includuntur: 1o
luc n̄ est coe n̄ est in dicitur in dicitur determinati, 2o scilicet, Paulo, et ceteris, atque patet licet talis n̄ sit in dicitur altero
tu erit vagum.

672

Utrum 2o an in dicitur vagum dicitur a partem. Dico: natiue, et p̄: quidquid a partem exiit et
relatiue, et determinati, nec in dicitur ut sit hoc illud, ut ad sensum sit evidens: n̄ a partem n̄ est in dicitur vagum.
Dico: a partem datus n̄ est in dicitur determinati, in dicitur te requirit ad aliud, ut oculus dexter, qui n̄ determinati
sed in dicitur te requirit ad videndum: n̄ a partem datus in dicitur vagum n̄ est in dicitur in se, et
ut obicitur in dicitur n̄ est in dicitur, n̄ sic oculus dexter, qui determinati est in dicitur, licet in dicitur te requirit.

673

Inquiri
3o an in dicitur vagum sit univocalis. Dico: natiue, et p̄: probat, unitas ratio n̄ debet esse univocalis, et obicitur excludere
se dicitur, sed in dicitur vagum n̄ excludit omnino unitatem, sed magis, et in dicitur te importat dicitur in dicitur
lu a quibus oritur dicitur. n̄ est in dicitur vagum n̄ est univocalis.

674

Dico: aliquis n̄ nullus dicitur dicitur individuali, nempe est
veritate. Paulitatem: n̄ est univocalis, cum aliunde possit prae de Pa, et Paulo. No. an, et claritate gratia
illud dicitur n̄ nullus dicitur dicitur individuali determinati conditio, in dicitur te, et confusi n̄: sic in dicitur te importat dicitur
ad n̄ est univocalis, qd probabile est absq̄ dicitur de inferioribus.

675

In dicitur 2o initialiter dicitur a posteriori si qd de
vno tantum prae, ut Paulus, qui de ipso tantum prae. In ordi ad ipso n̄ est qd immediate prae sub ipso
seu ipse subit. Hic nota qd est dicitur dicitur n̄ possit dicitur in dicitur te determinati et sub
vno exercita. Pi. n̄ te de silari vagum, et sub vno rigata in dicitur, aut 1o aut 2o initialiter accepti. Quisito 2o
si ultima de dicitur propria, et actenti. An n̄ tu percussit, quo ad dicitur spectant.

Questio 4a Et Ultima De Dicitur Propria, Et Actenti

Aslū tu Percussit Ota, Que Ad Dicitur Spectant.

676

Dicitur, que prout prae forma, que unus dicitur ab alio ut hō, per rationale ab equo. Dicitur a posteriori
in coe propria, et propriissima. 1a quo n̄ dicitur a 3o, probabile est acciens separabile faciens dicitur
unum ab alio, ut albedo, quia lū dicitur a Paulo nigro. 2a quo est idem a 3o, probabile est acciens inseparabile
te, quo unus ab alio dicitur, ut visibile, quo hō dicitur a bruto. 3o est per quod unus equaliter dicitur
ab alio ut rationalitas, quia hō dicitur equaliter ab equo.

677

Huius autem dicitur propriissime, tria sunt mōnera. 1a
q̄ contrahere genus, et sic dicitur dicitur generi ut rationale simul alio. 2a est, constituere sp̄ simul cuo ge
neri, et sic dicitur dicitur sp̄, ut rationale simul cuo alio hōr constituit. 3a est, de inferioribus sp̄ prae

et sic dicitur 3° prabile. Sic nota qd dicitur constiva generis ut rōte respū alī dicitur subalter
na, dicitur vero constiva spū infimā ut rōte respū hōū dicitur dicitur dicitur infima.

Dicitur 3° prabile de 678

fitur a Poyferio sic: prabile de pluribus spū dicitur in quāda quidā ubi ly prabile ē genus, quo
cōte dicitur ut ceterū prabilib. In quāda quidā dicitur per quā dicitur acceterū prabilib. agene
re, et dicitur qā n̄ prabilis in quāda a proprio, et acceterū, qā n̄ prabilis in quāda.

Sed obī: dicitur infima 679

ut rōte n̄ prabilis de pluribus dicitur in quāda, sed tantū nūmō ut in Pū, et Paulū: rō dicitur Poyferio
n̄ cōte oī dicitur. De 3° Poyferio n̄ prabilis de pluribus spū dicitur in quāda ab alij. per ipsū
dicitur nō. Dicitur Pū, et Paulū dicitur, licet n̄ inter se abiquo, et Leone per rōte.

In rōte, qā hoc dicitur 680

rendi modo rōte dicitur dicitur spū prabilis de pluribus n̄ tantū nūmō sed etia spū dicitur, n̄ quāda
inter se, sed ab alij. Nō assumptur cuius rōte, et dicitur in quāda dicitur, et spū dicitur prabilis in quāda
et oīa prabilis solū dicitur proprius nūmō, qd per ipsū dicitur dicitur ab alij. Pū enī et Paulū
spū dicitur ab alij per rōte: igitur de sola dicitur dicitur qd ē prabilis de pluribus spū dicitur
ab alij.

In rōte in ordine ad quā dicitur 3° prabile. Certū ē 1°, n̄ ē rōte, neq; 3° prabile respū
generis, qd contrahit ut rōte respū alī, cuius ē infimā. Certū ē 2°, neq; ē 3° prabile respū individuū
incomplemō ut rōte respū hōū, et illius rōte, ad hāc enī comprahit ut spū, sicut supra dixi
mus de alī ad hōū, et illud alī dubiū rōte ē an dicitur sit rōte, et 3° prabile respū spū, an respū infimō
rōte.

681

An rōte dicitur 3° prabile n̄ respū spū, sed respū infimō spū. Hoc ē 1° a priori, qā dicitur n̄
supior sed equalis spū, quā constiva: nec enī ad plura n̄ ex dicitur rōte quā hōū, atq; ē supior ad
indivū: rōte hōū, neq; prabilis per ordinē ad spū, sed per ordinē ad indivū. 2° a priori, qā
rōte, et prabile respū plura; sed spū ut talis ē unū, infimō vero illius sūt plura: rōte dicitur ē
rōte aut prabilis n̄ in ordine ad infimō spū.

682

In quāda 2° a dicitur infima includat subalteras. Pū 683
dicitur n̄, et per p̄tē, questione 1^a, ubi gradus supior dicitur inus obī ab infimō
rōte 1°: obī dicitur, n̄ enī includit alī, neq; rōte, qd ē dicitur subaltera, et constiva alī
et agnoscit quā dicitur, sicut dicitur obī a generis, ita ē dicitur constiva generis. Pū 2°
quid sit propriū declarat.

683

Artus 2us Quid Sit Propriū Declarat.

In quāda dicitur a Poyferio propriū, qd rōte solū, n̄ tōte, ut ē gramē, qā solū cōte
hōū, n̄ tōte. 2°, qd cōte oī n̄ tōte, ut ē visibī respū hōū, 3°, qd cōte, et solū, sed n̄ semper
ut videt. 4°, qd cōte oī solū, et semper ut visibī, qd semper hōū comatur. Hoc autē strictū
mure, et qd constiva prabile cur solū rōte n̄ cōte, nec cōte.

684

Dicitur etia propriū in generis 685

cu, et speciem: 1us, qd dicitur oibus induit genericum ut loco motuum respu alu. 2us, qd induit speciem
cu compit ut veribile qd oibus coit hoibus. Ulterius dicitur inficm, et metum. 1us, qd dicitur
demanat ab utraque et ab ea realiter dicitur ut veribile respu hoit. 2us, qd dicitur modo con
piciendi oit ab eua cu qua lo respu a dicitur ut unita, veritas, respu entis, qd qd conpiciunt
not a priori, cui sit via una, et vera, idio unita, et veritas dicitur proprietate multa ipit.

686

Proprius supradiale deficitur: gnate de pluribus in quale natio. ubi 1us gnate de pluribus e
genus per qd coit proprius cu utriusq; partibus. 2us in quale natio e dicitur, qd ab illis dicitur ad cu
prioribus de priori in quale ab accidentibus partibus per prae natio cu accion congruentia pectur.

687

Intra: in ordine ad quos proprius sit 2us gnate. Certum e, n ee supradiale respu inferiorum, ut veribi
le respu huius et illius veribili. Pro e, qd dicitur praevalere valiter ut potest de mpta nla nite utat
de hoc, et illo at: ut respu illorum e ipse, et n proprius; dicitur ut de ipse, et inferioribus ipse sci
licet in ordine ad qd ex huius proprius sit supradiale.

688

Propro proprius e utriusq; supradiale, n in ordine
ad ipse, sed in ordine ad indua ipse. Pro e, qd utriusq; parte debet ee respu; sed proprius n cu
priet ad ipse sed ad indua: ut n e supradiale respu ipse, sed indua. Et ntra: proprius converti
tur mutuocum ipse, et n cu indua; valet enim e ho: ut e veribile; et e d: n vero: e veribile: ut e Petrus:
ut proprius n e respu ipse, sed indua, na convertia e inter equalia.

689

Obi 1us proprius e co inferioribus:
ut n e de illis parte ut proprius, qd d dicitur a co. No contra: imo proprius 2us initialiter de
bet ee co ho, quibus coit, et ad quos proprius supradiale comparatur; cu certa natio coit utri
igitur proprius n debet ee co alyi extra ipse et speciem neq; extra genus si e genericus, sic
et n aliter e ingendum proprius n ee co.

690

Deniq; obi: proprius e parte dicitur ab ipse: ut inferiora
subtilia per n snt inferiora propriis. Et contra, na dicitur praevalere Petrus dicitur subtilia. No contra
et dicitur assumptu probonit: petunt dicitur subtilia fortiter condit, maliter no, na sicut eadem
in ordine ad dicitur de quibus potest praevalere subinducta dicitur intentioni praevalere, et ia genus, ia ipse:
ita in ordine ad dicitur, quae de ipse praevalere possunt subinducta intentioni subtili. Artus 3us, quid sit
accion supradiale

Artus 3us; Quid sit Accion 1us; Pradicabile

691

Accion supradiale sic deficitur a Porphyrio: qd potest adesse, et abesse absq; sub corruptione. Ut
haec ingat nota 1us, duplex ee accion, aliud fisicu, seu pradicabile, aliud logicu, seu pradicabile. 1us, qd
substantia inesse subo, a quo d dicitur ut quantitas, qualitas, et cetera pradicamentum accion
de quibus in metta. 2us, qd dicitur congruenter ad accion subo, sive respu sit substantia, sive n, ut veritas,
arma, et respu hoit. Unde in eis posse ee, quae existunt, et inesse substantia, comparatio ad alie
na ee accion logicu, si illi congruenter ad dicitur.

Nota 2° qd accens loquens seu prae potest accipi 1° intialiter, et 2° intialiter. 1° intialiter cen- 692
titur accens, quod potest adesse, et abesse absq; subiecti corruptione. 2° intialiter sumptur ut ratiocina-
tione dicitur respu. prae dicitur de pluribus. Hinc constat de fone. Confirmitur explare accens in 2°
sed 1° intialiter acceptus. Hinc videtur qd explat accens per adesse, et abesse, qd totum accens
realiter, aut localiter acceptus.

Ita per partem explat de fone. Sicut non accipitur colatus, sed dicitur 693
tunc ita ut sensus sit; qd si adesse videtur accens, non destruitur subiectum. Sicut adesse, et abesse sonat
prout ad prouenire, qd tota, aut dicitur a fivata de subiecto, sicut abiq; corruptione accipitur de
corruptione, si ita perdeficit, si dicitur subiecto, sed de modo per non permanentia subiecti immanente, qd
per inde est ac si dixerit, accens est respu. subiecto, cuius est mentaliter perseverat licet illud a fivetur de
subiecto, l. netus.

Sed obicitur 1° mori est accens hominis, sed non potest adesse absq; hominis corruptione: ut non est acci- 694
ens adesse, et abesse absq; subiecti corruptione. 2° etiam existit est accens respu. vita; cui tunc deficiat pe-
rit vita: ut idem, qd prius. Non maior neq; erit homo dicitur proprie mortuus, cuius vitaliter respu.
venerit, sed dicitur improprie, et per alienationem, sicut qui fuerit homo modo in mortuus. Ad 2° no du-
go miror: perit vita fivice condo, mentaliter non, qd sublata existit per mentaliter permanet
vita.

Accens 2° intialiter dicitur sic: prae dicitur de pluribus in quale contingenter. Per ly con- 695
tingenter dicitur a proprio, qd natio prae dicitur de inferioribus. Cetera parte satis nota sunt, quare
non explantur. Sed obicitur: accens dicitur a subiecto: ut non potest prae dicitur de subiecto. Probatur
consequentia, non inter prae dicitur et subiectum existit identitas ut predicatio sit vera.

sequentia ad cuius probationem de go cur: requiritur identitas in predicatione essentiali con- 696
do, in accidentali non, nam in predicatione accidentali sufficit convenientia forma predicati
ad subiectum, ut sit vera, et disconvenientia, ut sit falsa, sicut albedine convenienti hae propositio
est vera: Pius est albus; falsa vero, si disconveniat albedo.

Inquiris 3° in ordine ad quae accide- 697
ns sit 3° predicabile. Respondes esse in ordine ad inferiora non forma, sed subiectum id quod patet
in albo, quod haec de hoc, et illo albo, quae sunt inferiora forma, dicitur essentialiter, at de
Petra, et Paulo, qui sunt inferiora subiecti dicitur accidentaliter; ut respectu horum, et
illorum dicitur 3° predicabile. Ado etiam esse respectu speciei, et generis, nam haec sunt vera
predicatio, et quae predicabilia: homo est albus, animal est albus.

Appendix De Predicationibus

Predico, quae est actus 2us predicatur prout ad prouenire est iudicium actuale, seu actualis enuntiatio 698
superioris de inferiori. Dividitur 1° in essentialis, et accidentalis. 1^a est in qua prae dicitur de essentia subiecti.

ut *Pur* e *ho*. 2^a e, in qua *pretu* n e de eia subz: ut *Pur* e *albus*. Dividitur 2° in *dira* et *indira*.
1° e, in qua *supior* *pratu* de *infior*. *fora* de *subo*: ut *Pur* e *ho*: *Petrus* e *albus*. 2° e, in qua e *n*
fua de *supior*, *subu* de *fora* *pratu*: ut *al* e *ho*: *albus* e *Pur*.

699

Dividitur 3° in *identica* et *fortiter*, 1° e

in qua *ide* *pratu* de *se ipso*. 2° in qua *pretu* aliquo modo *disguitur* a *subo*. Nunc aliquando *pretu*
e *vera* in *sensu forti*, aliquando in *identico*, e *in sensu forti*, quando *pretu*, aut *illius fora* e *de* *contu*
subo: ut *ho* e *al*. E *in sensu identico*, quando *pretu*, aut *illius fora* n e *de* *contu* *subo*: ut *realitas* e *alita*
quo *vera* e in *sensu identico* *rone identitatis reali* *prati* *subo* e *eo* *falsa* in *sensu forti*: sicut *haec*:
albus e *dulce* e *fortiter* *falsa*, *cui* *albedo* n *est* *dulcedo*, *identice* *vera*, *qa* *ido* e *utriusq* *subu*.

700

At *qa* *pra*

bilita *snt* *concreta*, *abstracta* *nota*, 1° *qd* *concreta* e, *qd* *sigat* *fora* in *subo*; *abstracta* *vero*, *qd* *fora* *sigat*
cu *prone* a *subo*. *Concreta* *igitur* (sicut *dicuntur* *abstracta*) *aliud* e *reale*, *aliud* *non*. 1° *qd* *volet* *dici*
1° *intionu* e, *qd* *constat* *fora* *reali*, ut *albus*. 2° *qd* *volet* *apellari* 2° *intionu* e, *qd* *constat* *fora* *ficta* *ut*
genus, *in* *super*, *concreta* *aliud* e *fictu*, *aliud* *metu*. 1° e, *cuius* *fora* *realiter* *disguitur* a *subo*, ut *albus*.
2° e, *cuius* *fora* *tantu* *disguitur* a *subo* *ex* *modo* *comprendi*, ut *al* *et* *alita*

701

Denique *concreta* *aliud* e *subtile*

et *aliud* *actale*. 1° e, *qd* *sigat* *fora* *ad* *modu* *intrinsece* *constitutu* *ut* *ho*. 2° e, *qd* *n* *ita*, *sed* *per* *mo*
du *adiacentu* *sigat* *fora*; *inter* *qua* *hoc* e *discrimen*, *qd* *actale* *supit* in *recto* *pro* *subo* *deente*, *fora*
subtile *vero* *ta* *pro* *subo*, *qua* *pro* *fora* *supit*. Nunc *qd* *multiplici* *actu* *n* *supit* *multiplici* *for*
tu, *nisi* *ad* *sit* *duo* *subo*, *unde* *ho* *est* *titu* *pluribus* *vestibus*, *n* *plura*, *sed* *unus* *vestitu* *dicitur*.

702

Assero 1°: *concreta* *possunt* *prati* *de* *concreto*, *si* *eoru* *fora* *existant* in *eode* *subo*: ut *patet* in *his*: *al*
bus e *dulce*: *Deus* e *ho*: *ho* e *al*. 1° e, *qa* in *predicacionibus* *subu*, *et* *pretu* *supunt* *pro* *eodis*; *atqui* *hoc* *su*
fit: *ut* *sint* *vera*: *ipm*. *Ma* *patet*, *na* *albedo*, *et* *dulcedo* *respunt* *ide* *subu*; *sicut* *Deitas* *et* *huma*
nitas in *Christo* *ide* *supunt*, *et* *humanitas*, *et* *alitas* in *ho* *et* *al* *adverte*, *qd* *ha* *propo* e *vera* *tantu*
in *sensu identico*; *cetero* *vero* in *sensu forti*, *qa* *haru* *prata* *important* *formas*, *qua* *snt* *de* *contu*
tu *formali* *subiecti*, *secu* *vero* *pretu* *prati* *supioris*.

703

Assero secundo, *concreta* *fisica* *n* *possunt*

predicari *de* *subo* *abstractu*, *ne* *abstracta* *de* *concreto*. *Ratio* e, *qa* *n* *suponunt* *pro* *eodis*, *et* *qa* *co*
ra *forma* *distinguntur* a *subiectu* *realiter*, *quare* *ha* *prata* *snt* *falsa*: *albus* *est* *albedo*: *albe*
do e *albus*. *Adverte*, *qd* *concreta* *metaphisica* *possunt* *predicari* *de* *abstractu*, *et* *e* *contra*, *qa* *rea*
liter *identificantur*: *quare* *ista* *snt* *vera*: *al* e *alita*: *alita* e *al*. *Assero* 3°, *abstracta* *fisica*
n *prantur* *de* *abstractu*, *ben* *vero* *metaphisica* *propter* *reale* *distone* *prati*, *et* *identitatu* *po*
ter *eoru*; *quare* *ista* e *falsa*: *albedo* e *dulcedo*; *et* *ista* *vera*: *realitas* e *animalitas*, *n* in *sensu*
forti, *sed* *identico*, *et* *reali*.

□□□□□

Assero quarto, concreta secunda intentionis predicantur de concretis prima intentionis, imo
 e de abstractis; unde haec sunt vera: homo e specus: al e genus; haec etiam sunt vera: alitas e genus: ratio
 nalitas e difentia. Assero quinto, abstracta 2e intentionis n predicantur de concretis
 aut abstractis primo, ut patet in huius: ho e specivitas: alitas e generitas. Et haec dicta sunt
 satis de logicis disputationibus, Veniamque cedant in laude, et honore
 Dei Optimi et Maximi Viri inique Mariae omnium nominata nomen elatu
 ra, cedantque etiam in honore Divi Iosephi, Angelicique Doctoris Divi
 Thome Aquinatis, Magistri Dilecti, et Protectoris nostri Amen. O Doc
 tor Optime Ecclesiae Sanctae lumen divinae legis amator, depre
 care pro nobis filium Dei amavit eum Dominus et ornavit

eum stola gloria induit eum. Oremus. Deus, qui Celeri
 am tuam Beati Thome Confessoris tui, atque Docto
 ris mira eruditione clarificas, et sancta
 operatione secundas da nobis quasumus
 ut quae docuit intellectu conspice
 re, et quae egit imitatione com
 plere per Christum Dominum
 nostrum amen. Devota as
 xilium maniat semper
 nobiscum amen. Haec
 voluntas Dei in
 eternus, et
 sempiternus
 amen

LAVIS

DEO

FINIS CORONAT OPVS

IN HONOREM DIVI
THOME AQUINATIS

ETIAM IN HONOREM
VIRGINIS MARIE,

DIVI IOSEPHI
SPONSI SUI,

IOANISQUE
BAPTISTE

SIT

IN ETER

NVM.

AM

EN.

INDEX QUESTIONVM TITVLO RVMQVE DIALE, ET LOG'E.

Libri primus summularu' pertinentia ad 1 ^{am} operationem intus viderat.	1
Questio prima proemialis de arte, metodo, et inventore diala, sive loge.	2
Artus primus quada de arte diu' quiritur.	3
Artus secundus, quid, et quotuplex sit methodus.	4
Artus tertius methodu' ab arguente, et respondente seruanda declarat.	5
Artus quartus quada de inventore diala, sive loge inquirit.	6
Questio secunda de operationibus intus.	7
Artus primus quid, et quot sint operationes nostrae intus.	8
Artus 2 ^{us} utrum diala diuat tres operationes intus.	9
Questio 3 ^a de signo.	10
Artus 1 ^{us} quid sit signu'.	11
Artus 2 ^{us} an sit possibile signu' se ipsu' repraesentare.	12
Artus 3 ^{us} scitu' digna de signo inquirit.	13
Artus 4 ^{us} quotuplex sit signu'.	14
Artus ultimus, utrum signu' forte sit propriu' signu'.	15
Questio 4 ^a de usu teni loge.	16
Artus 1 ^{us} de fonte teni loge a rethore suara tradita refert, et refellit.	17
Artus 2 ^{us} de fonte rethorici scotae impugnat.	18
Artus 3 ^{us} quada premitit, et veru' teni loge de fonte propugnat.	19
Artus 4 ^{us} utrum teni logu' constituatur per actus, sicut posse componere pronu' simplem.	20
Artus 5 ^{us} utrum locu' pronu' sit teni logu'.	21
Artus 6 ^{us} utrum vocu' n' sigative sint propriu' teni loge.	22
Questio 5 ^a de diuisionibus, et proprietatibus teni loge.	23
Artus 1 ^{us} quotuplex sit teni logu'.	24
Artus 2 ^{us} proprietates teni loge explorat.	25
Questio 6 ^a de nomine verbo, et orone loga.	26
Artus 1 ^{us} quid sit nomen logu'.	27
Artus 2 ^{us} quid sit verbu' logu'.	29
Artus 3 ^{us} quid, et quotuplex sit orio loga.	30
Questio 7 ^a de modo sciendi.	31
Artus 1 ^{us} quid sit modus sciendi.	32
Artus 2 ^{us} quotuplex sit modus sciendi.	33
Artus 3 ^{us} quid, et quotuplex sit deffo.	34

Artus ultimus quid, et quotuplex sit dicitio.	35
Liber 2us de pertinentibus ad 2am inter operationes.	36
Questio 1a de pronome.	37
Artus 1us quid, et quotuplex sit prope.	38
Artus 2us de ceteris divisionibus pronome.	39
Questio 2a de opone pronome.	40
Artus 1us quid, et quotuplex sit opo.	41
Questio 3a de equipollia, et conversione pronome.	42
Artus 1us quid sit equipollia pronome.	47
Artus ultimus, quid, et quotuplex sit conversio pronome.	48
Liber 3us de pertinentibus ad 3am inter operationes.	49
Questio unica de silogo.	49
Artus 1us quid, et quotuplex sit silus.	51
Artus 2us, quid, et quotuplex sit silus in modis.	52
Artus ultimus de reductione silorum.	53.

In Loga.

Liber 1us de generalibus loga.	1
Questio 1a de oba mali loga.	2
Artus 1us, utrum verba sint oba mali loga.	3
Artus 2us, utrum contras fortis sint oba mali loga.	4
Artus 3us, utrum contras obive sint oba mali loga.	5
Questio 2a de oba forte loga.	6
Artus 1us, utrum divinitas parva contras obivora sit oba forte loga.	7
Artus 2us, contras veritatis sententia refert, et refellit.	8
Artus 3us, utrum divinitas parva in verba, que dicitur in contras obivora ficta sit oba forte loga.	9
Artus ultimus quid sit oba attribonit loga.	10
Questio 3a de qualitate, unitate, et necessitate loga.	11
Artus 1us, utrum loga sit simpliciter scita, et an liberalis.	12
Artus 2us, utrum habitus loga docentis, et utentis realiter differantur.	13
Artus 3us, utrum loga sit scita practica, et speculativa.	14
Artus 4us, utrum loga sit unus simplex habitus, seu qualitas.	15
Artus 5us, utrum loga Dei, Angeli, et hominis differant ipse forte, et mali.	16
Artus ultimus utrum loga sit simpliciter varia ad alias scitas acquirendas.	17
Liber 2us de utilibus.	18
Questio 1a de distantia gradus superioris ab inferiori.	19
Artus 1us, utrum gradus superioris, et inferioris differantur realiter fortiter, ex natura respectu distantie scitae.	20
Artus 2us, utrum inter gradus superiores, et inferiores dicitur distantia realis fortiter ex parte actus, seu scitae.	21

Artus 3 ^{us} utrum inter gradus superiores, et inferiores detur <i>lūto</i> virtualū maxima. —	23
Artus 4 ^{us} utrum inter gradus superiores, et inferiores detur presio obivā <i>thōica</i> . —	24
Questio 2 ^a de usū, exūtia, et multiplicitate usū. —	25
Artus 1 ^{us} quid, et quotuplex sit usū. —	26
Artus 2 ^{us} utrum a partibus detur nata usū realiter separata a similibus. —	27
Questio 3 ^a de materia forā, et causis usū. —	28
Artus 1 ^{us} quomodo sit materia, et quomodo forā usū. —	29
Artus 2 ^{us} per quos actus intūs fiat usū meliū nempe, et loquū. —	30
Artus ultimus utrum per actualem compositionem destruitur usū. —	31

Liber 3us de predicabilibus. — 32

Questio 1 ^a de numero preditū. —	33
Artus 1 ^{us} utrum usū adequate dividatur in quinque preditū. —	34
Artus 2 ^{us} utrum usū sit genus ad quinque preditū. —	35
Questio 2 ^a de genere 1 ^o preditū. —	36
Artus 1 ^{us} quid sit genus 1 ^o preditū. —	37
Artus 2 ^{us} quomodo sit defectus in definitione generis. —	38
Artus 3 ^{us} reliqua de genere inquirunt. —	39
Questio 3 ^a de spe, et inditū. —	40
Artus 1 ^{us} quid, et quotuplex sit spū. —	41

Artus 2us utrum nata antea *stilitis* sit spū preditū, et usū secundum rationem tantum. 42

Artus 3 ^{us} quid sit inditū. —	43
Questio 4 ^a , et ultima de p ^{ro} p ^{ri} o, p ^{ro} p ^{ri} o, et acientē. —	44
Artus 1 ^{us} quid sit p ^{ro} p ^{ri} o, et quomodo percipit omnia que ad d ⁱ f ^{er} entiam spectant. —	45
Artus 2 ^{us} quid sit p ^{ro} p ^{ri} o declarat. —	46
Artus 3 ^{us} quid sit acientē 1 ^o preditū. —	47
Appendix de preditōnibus. —	48

[Faint, illegible handwriting on lined paper, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

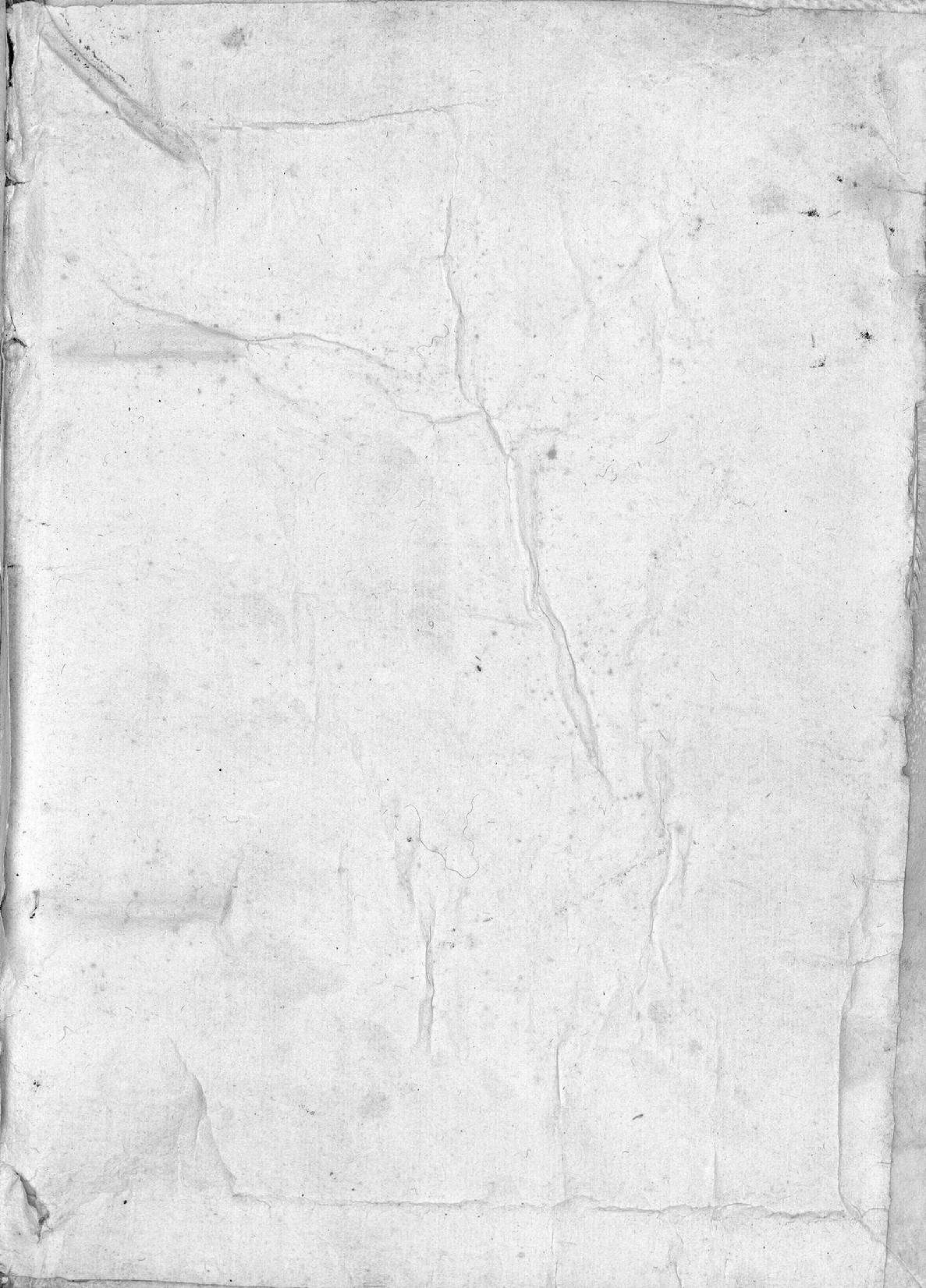
[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Buy
Buy
Buy
Buy

Buy

B
Buy
Buy
Buy condo mare

Es del Sr. Juan Torres,

H. ss.
12